
Edward Hailstone

Edward Hailstone

CODEX DIPLOMATICUS

AEVI SAXONICI,

OPERA

JOHANNIS M. KEMBLE.

TOMUS V.

LONDINI:

SUMPTIBUS SOCIETATIS.

M.DCCC.XLVII.

LONDON:
PRINTED BY S. & J. BENTLEY, WILSON, AND FLEY,
Bangor House, Shoe Lane.

LIST OF THE DOCUMENTS

CONTAINED IN THIS VOLUME.

No.	Name.	Date.	Authorities.
994.	Caeduuealha	688	Cod. Winton. f. 55, b.
995.	Noðhelm of Sussex	692	Reg. B. XVIII. f. 4, b. pen. Dec. et Cap. Cicest.
996.	Uuihtraed of Kent	694	Reg. C. C. Cantuar. A. f. 88. MS. Lambeth. 1212. p. 307. Twysden. Hist. Ang. p. 2208.
997.	Ini of Wessex	701	Cod. Winton. f. 18, b.
998.	Hean	No date.	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 6, b. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 102.
999.	Nunna of Sussex	714	Reg. B. XVIII. f. 4, b. pen. Dec. et Cap. Cicest.
1000.	Nunna	725	Chart. pen. Dec. et Cap. Cicest. Reg. B. XVIII. f. 5, b. pen. Dec. et Cap. Cicest.
1001.	Nunna, and others	No date.	Reg. B. XVIII. f. 5, b. pen. Dec. et Cap. Cicest.
1002.	Æðelheard of Wessex	737	Cod. Winton. f. 58, b.
1003.	Eadberht of Kent	741	MS. Lambeth. 1212. p. 308. Twysden. Hist. Ang. p. 2209.
1004.	Eadberht	747	MS. Lambeth. 1212. p. 310. Twysden. Hist. Ang. p. 2211.
1005.	Earduulf of Kent	About 747	MS. Lambeth. 1212. p. 323. Twysden. Hist. Ang. p. 2220.
1006.	Cuðraed of Wessex	749	Cod. Winton. f. 31.
1007.	Cuðraed	749	Cod. Winton. f. 111.
1008.	Osmund of Sussex	Aug. 3, 765	Reg. B. XVIII. f. 5. pen. Dec. et Cap. Cicest.
1009.	Osmund	770	Reg. B. XVIII. f. 5. pen. Dec. et Cap. Cicest.
1010.	Æðelberht of Sussex	About 774	Reg. B. XVIII. f. 8, b. pen. Dec. et Cap. Cicest.
1011.	Æðelberht	No date.	Reg. A. XVIII. f. 17. pen. Dec. et Cap. Cicest.
1012.	Oslac of Sussex	780	Reg. B. XVIII. f. 6. pen. Dec. et Cap. Cicest.
1013.	Ealhmund of Kent	784	MS. Lambeth. 1212. p. 310. Twysden. Hist. Ang. p. 2211.

No.	Name.	Date.		Authorities.
1034.	Archbishop Wulfred .	. .	825	Reg. B. xviii. f. 6. pen. Dec. et Cap. Cicest.
1035.	Ecgberht of Wessex .	Aug. 19,	825	Cod. Winton. f. 73, b.
1036.	Ecgberht . . .	. .	826	Cod. Winton. f. 12.
1037.	Ecgberht . . .	. .	826	Cod. Winton. f. 60.
1038.	Ecgberht . . .	. .	826	Cod. Winton. f. 100, b.
1039.	Ecgberht . . .	No date.		Cod. Winton. f. 20.
1040.	Archbishop Ceolnoð .	. .	831	Reg. C.C. Cantuar. C. v. f. 9.
1041.	Æðeluulf of Kent .	. .	832	Reg. C.C. Cantuar. C. v. f. 9.
1042.	Æðeluulf . . .	. .	832	MS. Lambeth. 1212. p. 319. Twysden. Hist. Ang. p. 2217.
1043.	Abbess Cyneuuara .	.	835	MS. Lambeth. 1212. p. 320. Twysden. Hist. Ang. p. 2222.
1044.	Ecgberht of Wessex .	. .	838	Cod. Winton. f. 111, b.
1045.	Archbishop Ceolnoð .	. .	839	MS. Lambeth. 1212. p. 320. Twysden. Hist. Ang. p. 2218.
1046.	Æðeluulf of Wessex .	. .	839	MS. Lambeth. 1212. p. 320. Twysden. Hist. Ang. p. 2218.
1047.	Æðeluulf . . .	. .	844	MS. Lambeth. 1212. p. 320. Twysden. Hist. Ang. p. 2218.
1048.	Æðeluulf . . .	Nov. 5,	844	MS. Lansd. 417. f. 6.
1049.	Æðeluulf . . .	. .	850	MS. Cott. Claud. D. x. f. 62, b.
1050.	Æðeluulf . . .	April 22,	854	MS. Bodl. Wood. i. f. 67, b. N. Mon. i. p. 42.
1051.	Æðeluulf . . .	. .	854	Cod. Winton. f. 62.
1052.	Æðeluulf . . .	. .	854	Cod. Winton. f. 57.
1053.	Æðeluulf . . .	. .	854	Cod. Winton. f. 83, b. and 84.
1054.	Æðeluulf . . .	. .	854	Cod. Winton. f. 89.
1055.	Æðeluulf . . .	. .	854	Cod. Winton. f. 88.
1056.	Æðeluulf . . .	. .	856	Cod. Winton. f. 102, b.

No.	Name.	Date.	Authorities.
1080.	Eadweard of Wessex	903	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 17, b.
1081.	Eadweard and Æðelred	903	O'Connor, Bibl. Stow. Press. III. No. LXX. No. 21.
1082.	Bishop Denewulf	904	Cod. Winton. f. 24, b.
1083.	Eadweard of Wessex	About 904	MS. Cott. Vit. E. v. f. 124, b.
1084.	Eadweard	904	Cod. Winton. f. 58.
1085.	Eadweard	904	Cod. Winton. f. 63, b.
1086.	Bishop Denewulf	879—909	Cod. Winton. f. 59.
1087.	Eadweard of Wessex	901—909	Cod. Winton. f. 6.
1088.	Eadweard	901—909	Cod. Winton. f. 61.
1089.	Bishop Denewulf	901—909	Cod. Winton. f. 94, b.
1090.	Eadweard of Wessex	909	Cod. Winton. f. 18.
1091.	Eadweard	909	Cod. Winton. f. 90.
1092.	Eadweard	909	Cod. Winton. f. 55.
1093.	Eadweard	About 909	Cod. Winton. f. 56.
1094.	Eadweard	About 910	Cod. Winton. f. 54.
1095.	Eadweard	About 910	Cod. Winton. f. 31, b.
1096.	Eadweard	About 910	Cod. Winton. f. 52, b.
1097.	Bishop Wilferhð	922	MS. Harl. 4660. f. 11. Autog. in Arch. Eccl. Wigorn. Hickes. Thes. I. p. 174.
1098.	Archbishop Wulfhelm	923	MS. Lambeth. 1212. p. 321. Twysden. Hist. Ang. p. 2218.
1099.	Æðelstan of Wessex	926	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 23, b.
1100.	Æðelstan	927	MS. Lambeth. 1212. p. 321. Twysden. Hist Ang. p. 2220.
1101.	Æðelstan	April 16, 928	Cod. Winton. f. 68.
1102.	Æðelstan	March 23, 931	Cod. Winton. f. 32.

No.	Name.	Date.	Authorities.
1125.	Æðelstan . . .	No date.	Twysden. Hist. Ang. p. 75.
1126.	Æðelstan . . .	No date.	Reg. B. f. 20. pen. Dec. et Cap. St. Paul. Dugdale. Mon. Ang. III. p. 302.
1127.	Æðelstan . . .	No date.	Reg. B. f. 20. pen. Dec. et Cap. St. Paul. Dugdale. Mon.Ang. App. III. p. 301.
1128.	Æðelstan . . .	No date.	MS. Cott. Vit. C. IX f. 196.
1129.	Æðelstan . . .	No date.	MS.Cott.Claud. B.VI. f.20, b. MS. Cott.Claud. C.IX. f. 107.
1130.	Ealdwulf . . .	. . 940	MS. Lambeth. 1212. p. 322. Twysden. Hist. Ang. p. 2220.
1131.	Eadmund . . .	. . 940	Cod. Winton. f. 104, b.
1132.	Eadmund . . .	No date.	MS. Cott. Julius D.II. f. 104.
1133.	Eadmund . . .	. . 940	MS.Cott.Claud. B. VI. f. 25, b.
1134.	Eadmund . . .	. . 940	MS.Cott.Claud. B.VI. f. 26, b.
1135.	Eadmund . . .	. About 940	MS. Cott.Claud. B. VI. f. 25, b.
1136.	Eadmund . . .	. . 940	Cod. Winton. f. 39.
1137.	Eadmund . . .	. . 940	Cod. Winton. f. 108, b.
1138.	Eadmund . . .	. . 941	MS. Lambeth. 1212. p. 322. Twysden. Hist. Ang. p. 2221.
1139.	Eadmund . . .	July 24 941	Cod. Winton. f. 48, b.
1140.	Eadmund . . .	. . 941	Cod. Winton. f. 28.
1141.	Eadmund . . .	. . 942	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 27.
1142.	Eadmund . . .	. . 942	MS. Cott. Claud. B.VI. f. 30, b. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 114.
1143.	Æðelstan . . .	Oct. 6. 943	Bishop Grandison's Regist. at Exeter. II. f. 25, b.
1144.	Eadmund . . .	. . 943	Cod. Winton. f. 49.
1145.	Eadmund . . .	. . 943	Cod. Winton. f. 30.

No.	Name.	Date.	Authorities.
1169.	Eadred	953	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 40.
1170.	Eadred	955	Cod. Winton. f. 29, b.
1171.	Eadred	955	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 33, b. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 108.
1172.	Eadred	955	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 40, b.
1173.	Æðelwold's Will	946—955	Cod. Winton. f. 85.
1174.	Eadred	956	Cod. Winton. f. 50.
1175.	Eadred	No date.	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 42.
1176.	Eadred	No date.	MS. Cott. Jul. D. II. f. 105, b.
1177.	Eadred	949	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 41.
1178.	Eadred	949	Cod. Winton. f. 101.
1179.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 48.
1180.	Eadwig	956	Add. MS. 5937. f. 180, b. Collect. Topog IV. p. 57.
1181.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 100.
1182.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 105, b.
1183.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 108.
1184.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 91, b.
1185.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 39, b.
1186.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 20, b.
1187.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 38.
1188.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 15.
1189.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 19.
1190.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 36, b.
1191.	Eadwig	956	MS. Harl. 66. f. 18, b.
1192.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 65.

No.	Name.	Date.	Authorities.
1193.	Eadwig	956	Cod. Winton. f. 98.
1194.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 47. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 111.
1195.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 48. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 113, b.
1196.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 51.
1197.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 59.
1198.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 52. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 112, b.
1199.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 52, b.
1200.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 53, b. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 112.
1201.	Bishop Byrhthelm . . .	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 54. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 112.
1202.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 54, b. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 113.
1203.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 55.
1204.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 57.
1205.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 55, b.
1206.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 57, b.
1207.	Eadwig	956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 58, b.
1208.	Eadwig . . .	Feb. 13, 956	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 46. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 111, b.
1209.	Eadwig	957	Cod. Winton. f. 17.
1210.	Eadwig	957	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 60. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 113.
1211.	Eadwig	958	Cod. Winton. f. 65, b.
1212.	Eadwig	958	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 60, b.
1213.	Eadwig	958	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 61.
1214.	Eadwig	958	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 61, b.
1215.	Eadwig	958	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 62. MS. Harl. 66. f. 19, b.
1216.	Eadwig . . .	No date.	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 45, b. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 110, b.
1217.	Eadwig . . .	No date.	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 116, b. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 131, b.

CHARTAE ANGLOSAXONICAE.

DCCCCLXXXII.

* ÆÐELBERHT OF KENT.

✠ In Christi nomine! Æðelbertus rex, deo inspirante, pro animae suae remedio, dedit episcopo Mellito terram quae appellatur Tillingeham ad monasterii sui solatium, scilicet monasterium sancti Pauli apostoli doctoris gentium. Et ego rex Æðelbertus ita firmiter concedo tibi praesuli Mellito potestatem eius habendi et possidendi ut inperpetuum in monasterii utilitate permaneat. Si quis uero contradicere temptauerit hanc donationem, anathema et excommunicatus sit ab omni societate christiana usque ad satisfactionem. Qua de re ego episcopus Mellitus una cum rege Æðelberto Hunfredum episcopum subscribere rogaui.

Signum manus Hunfridi episcopi ✠. Signum manus Leðarii episcopi ✠. Signum manus Abbanae ✠. Signum manus Æðelwaldi ✠. Signum manus Æswinae ✠ et aliorum multorum.

DCCCCLXXXIII.

* EÂDBALD OF KENT, 616.

✠ Anno dominicae incarnationis .dc.xvi. ego Eadbaldus rex Cantiae, filius Æðilberti regis, a deo compunctus et per eius misericordiam perque ammo-

nitionem domini Laurentii archiepiscopi conuersus a prauitate uitae meae, pro recuperanda salute animae meae proque spe remunerationis futurae, concedo aecclesiae Christi in Dorobernia et familiae in eadem aecclesia deo seruienti, terram iuris mei nomine Adesham, cum campis, siluis, pascuis, et omnibus ad eam rite pertinentibus, liberam ab omnibus saecularibus seruitiis et fiscali tributo, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione.

DCCCCLXXXIV.

* UULFHERE OF MERCIA, 664.

✠ WULFERE dei beneficio rex Merciorum et Mediterraneorum Anglorum, australium quoque regnorum, praesentibus et posteris omnibus Christum sanctamque eius aecclesiam colentibus, perpetuam salutem! Benedicat anima mea dominum Ihesum saluatorem meum, et coram omnibus uiuentibus confitear ei, cum fratribus et sororibus meis populisque meis nouo nuper baptismate initiatis; quia sol iustitiae ortus est nobis, qui nos de tenebris idolatriae transtulit in admirabile lumen suae agnitionis; qui non solum reos paternis erroribus absoluit et aduenas et pupillos suscepit, sed etiam in filios adoptionis credentes elegit; cumque aeterna regna omnium regnorum distributor suis fidelibus repromiserit, etiam in hac breui uita, qua ad aeternitatem transitur, nos regnare facit. Quid ergo retribuam domino, pro omnibus quae retribuit mihi, cum sine ipso nichil habeamus, nichil ualeamus, nichilque simus! Magna etiam auiditate salutis nostrae omnium largitor accipit parua et infima nostra quatinus habeat causam retribuendi maxima sua, quodque dederimus sanctis suis, quodque dilectae aecclesiae suae, hoc sibi datum et

acceptum ipse attestabitur in fine, mercedem quoque iusti, iusti susceptorem promittit accepturum esse. Quapropter illum diuinae fidei et aecclesiarum principem, regnique dei clauigerum, per quem admittar in paradisum domini, specialius reconciliari michi gestio per priuilegium domus suae quae Medeshamstede, studio uenerabilis abbatis Saxulfi, gloriose est condita et diuina monachorum familia bene disposita. Cui quicquid antecessor germanus meus Peada uel Oswius christiana fide confrater et coregnator concessere, non solum mea cupio auctoritate stabilire uerumetiam de meo aliqua addere. Deo[1] et beato Petro et monasterio suo de Medeshamsted et abbati et eiusdem loci conuentui in puram et perpetuam

[1] For 'Deo —— tanquam famula,' MSS. Soc. Ant., etc., read as follows:—'Ego itaque, fauentibus fratribus meis Æðelredo et Mereuualde cum beatissimis sororibus meis Cyniburga et Cynisuuiða, quarum prior regina mutauit imperium in Christi ancillatum praesidens monasterio Cyniburgensi quod suo nomine decoratur; mater sanctarum uirginum altera, illibata uirginitate in diuinum flagrat thalamum; his inquam consentientibus, trado beato Petro, ad praefatum Medeshamstede monasterium, haec stagna et paludes et lacus et piscaturas, cum terris uidelicet et omnibus infraiacentibus, quae de meo regali iure uel principum meorum mutuatione et assensu, amodo in perpetuum libere famulentur deo famulantibus. Quae ita hic determinari uolumus. Ab ipso Medeshamstede ad Nortburc; et inde usque ad locum quem uocant Folies; et inde totam paludem in directo usque ad Esendic; et de Esendic ad locum quem Federmude dicunt; et inde in directum ad locum uia decem leugiarum quem Cuggedik circahabitantes nominant; et deinde ad Raggeuuið; et de Rageuuið quinque miliariis ad magistram aquam quae ducit ad Elm et ad Wysebeche; atque inde sicut itur tribus leugiis uersus cursum magistrae aquae usque ad Trokenholt; et de Trokenholt in directum per immensam paludem ad Dereforde longitudine uiginti leugiarum; et inde ad Gratescros per unam pulcram aquam Bardanea nomine sex leugiis ad Paccelade, et in medium partitis stagnis plurimis et immensis paludibus cum habitatoribus Huntedunensis prouinciae, una cum stagnis et lacis Scælfremere et Wittlesmere, et aliis quamplurimis ad haec pertinentibus, cum terris quoque et mansionibus quae adiacent in australi parte Scælfremere; et cum infra septa undique palude usque ad Medeshamstede; et de Medeshamstede usque ad Walmesforde; et de Walmesforde usque ad Cliue; et inde ad Æstune; et de Æstune ad Stanford; et de Stanforda sicut aqua decurrit ad supradictam Norðburc. His igitur terminis omnia sint iuris eiusdem apostolici monasterii. Haec inquam omnia, licet parua, ita concedo, sicut ego regaliter tenui uel ab aliis effeci libera; quatinus ab omni seruitute absoluta in proprias tantum expensas liberrima possideat aecclesia, tanquam regina non tanquam famula.'

elemosinam omnia haec subscripta tenementa confero et confirmo, uidelicet uillam de Medeshamstede in qua situm est dictum monasterium, cum mercato et theloneo et omnibus appendiciis suis, scilicet, Đorpe, Dodesðorpe, Estfeld, Newerke, Cartonne, et Eye, et uillam de Wyðeringtonne, et Gunðorpe, Peichirche et Glintonne, cum aecclesia et capella, cum theoloneo, et Depingge, et cum piscariis, et omnibus pertinentiis suis; totum praeterea mariscum de Peychirche et totum mariscum de Eye, cum heremitorio de Senglesholt, et cum aliis heremitoriis in eisdem mariscis, uillam de Castre, et Eylesworðe, Suttonne, Uptonne, et Miltonne, cum capellis, uillam de Bernake cum appendiciis, uidelicet Suðorpe, Walcote, Pilesgate, Ufforde, Baclingtonne, Aistonne, Torpel, uillam de Đornhawe cum appendiciis, uidelicet Sibertone et Walmesforde, uillam de Wiðeringge, de Wirðorpe, et Burle, uillam de Makeseye cum membris et appendiciis, uidelicet Loholm, Nuntonne, et Depingge, uillam de Helpestonne et de Norðburge, uillam de Ettonne cum Wodecrofte, uillam de Pastonne cum Waltonne, et uillam de Marham cum pertinentiis, stagna etiam et paludes lacusque piscaturas, cum terris et omnibus praedictis infraiacentibus quae de meo regali iure uel principum meorum mutuacione cumque assensu amodo imperpetuum libere famulentur deo famulantibus, quae ita determinari uolumus. Ab ipso Medeshamstede ad Norðburge; et inde usque ad locum quem uocant Folies; et inde totam paludem in directum usque ad Esendike; et de Esendike ad locum quem Fædermudem dicunt; et inde in directum ad locum uia decem leugiarum, quem Gugedike circa-habitantes nominant; et inde ad Raggewilhc; et de Raggewilhc quinque miliariis ad magistram aquam quae ducit ad Elm et ad Wisebeche; atque inde sicut itur tribus leugiis contra cursum magistrae aquae usque ad Trokenholt in directum per immensam paludem ad Dere-

uorde, longitudine uiginti leugiarum; et inde ad Gretecros; et de Gretecros per unam pulcram aquam, Bradanea nomine, sex leugiis ad Paccelade; et sic in medium-partitis stagnis plurimis et inmensis paludibus cum habitatoribus Huntedenensis prouinciae una cum stagnis et lacis Schelfremere et Witelesmere; et ne quis ignorantia laedatur de descriptione terminorum de Wittelesmere, eam sic cum suis piscuariis, paludibus, et aquis terminari uolumus. In septemtrionali parte stagni est aqua nomine Merelade exiens de amne Nen ubi terminus septemtrionalis est ipsius stagni, haec uero cum suis paludibus illi adiacet habens in fine piscuarium unum quod dicitur Eðemuðe; in orientali parte sunt duo stagna quae uocantur Wellepol et Trendemere; inter haec stagna est aqua angusta duorum stadiorum longa quae uocatur Trendemerebec, habens in se duo piscuaria; est etiam ibi aqua angusta unius miliarii longa quae dicitur Falet, habens in se unum piscuarium; in illa parte inter Wittelesmere et Kingesdelf, ubi terminus est orientalis, est spacium paludis trium miliariorum in latitudine, habens in se angustam aquam quae uocatur Ðescuf et siluam quae dicitur Ragreholt; in australi uero parte illius est aqua angusta trium stadiorum longa quae uocatur Schelfremerebec, habens in se duo piscuaria; in cuius fine est stagnum quod uocatur Schelfremere, habens ad suam australem plagam aquam angustam quae uocatur Ubbemerelade dimidii miliarii longa; in cuius etiam capite, id est in fine stagni, est unum piscuarium, ad cuius aquae medietatem in longitudine est locus e contra in palude qui uocatur Alduuines baruue ubi australis est terminus; in occidentali autem parte illius est aqua angusta duorum stadiorum longa quae uocatur Trendemerebeke, habens in se unum piscuarium; in cuius fine est stagnum quod dicitur Westetrendemere; sunt in illa parte etiam aquae quarum nomina sunt Dreigmere, Wellepol,

Wiðibuscemere, Langemere, Keninges, et Musclemere; est etiam ibi aqua unius miliarii longa usque ad terram de Opbete uocata, habens in se unum piscuarium; in huius aquae fine est terminus occidentalis paludum et aquarum ad Witelesmere pertinentium, cum terris quoque et mansionibus quae iacent in australi parte Schælfremere, et cum infra septa undique palude usque ad Medeshamstede; et de Medeshamstede usque ad Welmesforde; et de Welmesforde usque ad Cliue; et inde ad Estonne; et de Estonne ad Staunforde; et sic totam illam partem uillae de Staunforde quae est uersus Medeshamstede citra pontem cum terris et molendinis eidem parti adiacentibus, et cum aecclesia sancti Martini, et cum aecclesia Omnium-Sanctorum, monasterium sancti Michaelis cum omnibus ad idem monasterium pertinentibus; et sic de Staunforde, sicut aqua currit, ad supradictam Norðburgam. Concedimus etiam praefato monasterio de Medeshamstede, abbati et monachis ibidem deo seruientibus, uillam de Wermingtonne cum aecclesia, et molendino, et cum omnibus pertinentiis suis, uillam de Undale, Aistonne, et Chirchefelde, cum aecclesia, et capella, et molendino, et cum bercaria de la Bigge, et terris, et pascuis, et boscis circumiacentibus, et uillas de Stoke, Benifelde, Glapðornne et Coðerstoke cum omnibus suis pertinenciis, cum mercato de Undale et theloneo, cum omni libertate donamus; hundreda etiam sua quae Ett-hundred uocantur cum omnibus suis libertatibus, uillam de Stanewigge cum aecclesia et molendino et cum omnibus pertinentiis suis; uillam uero de Ircelingburge cum aecclesia et molendino et cum omnibus pertinentiis suis; Keteringge cum aecclesia et molendino et cum omnibus pertinentiis suis; Cotingham cum aecclesia et capella de Carletonne eidem aecclesiae adiacenti, cum molendinis et omnibus appendiciis suis; Pittelle, cum aecclesia et molendino et cum omnibus pertinenciis suis; in uilla de Norhamtonne

sexdecim mansuras cum omnibus appendiciis suis; quandam uero modicam numinis mei particulam, decem uidelicet mansas, in illo loco qui dicitur Ollanege, quadraginta uero terrae illius manentes ubi Hogh nuncupatur ad Hebureahge insulam pertingentes, praedicto monasterio de Medeshamstede Christique familiae ibidem in propriam pro domino possessionem obtulimus; concedimus insuper beato Petro in hoc loco de Me[de]shamstede has terras et possessiones cum omnibus rebus ad eas pertinentibus, hoc est terram de Houeden, Bredun, Hrepingas, Cedenac, Swynesheued, Heanbirig, Lodeshale, Scuffanhalch, Costesforde, Stretteforde, Wecelleburne, Lusgerde, Eðelhuniglonde, Barchanig, Langele, Denham, Wassingburge, Binningtonne, Cuningesburge, et terram in Bernewelle; in Leycestreschira, Estonne et membra eidem pertinentia, uidelicet Brimhirst, et Prestegraue, Draytun, Glaðestunne, cum aecclesia et capella et molendino, et uillam de Langetonne; in Rotelandia, Tynewelle et Ingeðorp, cum aecclesia et capella et molendinis, et cum omnibus appendiciis suis; in Notinghamschira, Colingham et cum aecclesia, et cum libertatibus regiis et molendino, et cum omnibus pertinentiis suis; in Lincolnschira, Fiskertonne cum aecclesia et capella de Refham eidem aecclesiae adiacenti, et cum omnibus appendiciis suis; uillam de Scotere et Scalðorpe, cum aecclesia et molendino, et cum omnibus appendiciis suis; in Scottonne sex carucas terrae; in Ðorpe .II. carucas; in Iolðorpe dimidiam; in Rismu dimidiam; in Messingham .IIII. carucas et .VI. bouatas; in Malmitonne .II. carucas; in Cletam .I. carucam; in Hibaldestowe .I. carucam et quartam partem aecclesiae; in Ragenildetorpe .II. carucas et dimidiam; in Holm .II. carucas; in Riseby dimidiam carucam; in uilla de Walcote super Humbram .VI. carucas; in Alkebarue unam et totam aecclesiam; in Normanby unam carucam; in Aleðorpe

dimidiam carucam; in Mustam unam carucam et .II. bouatas, et uillam de Ðurleby cum aecclesia et appendiciis et uillam de Osgoteby cum omnibus pertinenciis suis, et Walcote iuxta Trikingham, et Breidesðorpe, Rihale, et Belmesðorpe, Manðorpe, et Carletun; et Quadaueringge in Hoylandia, cum salinis, et pascuis, et omnibus pertinenciis suis; in Huntingdonneschira uillam de Flettonne cum aecclesia et molendinis, et uillam de Ouertonne cum pertiuenciis suis, et uillam de Alewaltonne cum aecclesia, et molendinis, cum theoloneo nauium, et cum omnibus appendiciis suis: mercatum uero in Medeshamstede constituimus singulare, ut nullum aliud habeatur inter Staunforde et Huntingdon, et ad idem damus ibidemque solui iubemus totum, sine ulla contradictione, theoloneum; et propter uaria lucra corporalium et spiritualium utilitatum hoc mercatum decreuimus illic celebrari, et undique illic requiri, quatinus et dei ministri inde adiuuentur propinquius, et a concurrente populo inter terrena necessaria coelestia petantur subsidia, dummodo per sancti Petri quaesita patrocinia, et per missarum audita mysteria secundum fidem, cuiusque ibi possint redimi diuersarum offensionum debita. Concedimus etiam praedictis abbati et monachis quod ipsi habeant francum plegium in omnibus dominiis suis in custodia sua; et prohibemus ne aliquis de hoc se intromittat nisi ipsi et balliui sui; prohibemus etiam ne aliquis praesumat emere absque eorum licencia in mercatis suis de Medeshamstede et de Undale, nisi illi qui ostenderint quod inde libertatem habeant; item praecipimus ut praedictum monasterium habeat omnes libertates et consuetudines quas regia potestas liberiores alicui aecclesiae conferre potest. Quare uolumus et firmiter praecipimus quod praedicti abbas et successores eius et monachi habeant et teneant omnia praedicta bene et in pace, libere et quiete, integre et honorifice, in bosco et in plano, in uiis et semitis, in

pratis et pascuis, in aquis et molendinis, in piscariis, in uiuariis, in stagnis, et mariscis, et turbariis, cum soka et saka, et tolle et þeem, et infangenðefe, et utfangenðefe, hamsoke, griðbriche, blodewiðe, murdro, et thesauro, forstalle, flemmefleðe, ordel, et cum duello, in omnibus dominiis suis, et in omnibus locis, et in omnibus causis quae sunt uel esse possunt. Praecipimus etiam quod ipsi et dominia sua sint libera et quieta ab omni scotto et geldo, et ab omnibus auxiliis regum, uicecomitum, et omni ministralium suorum hidagio, et danegeldo, et schiris, et hundredis, et placitis, et querelis, wardepeny, et boroupeny, et lestage, wrec, et ab omnibus operibus castellorum, parcorum, pontium, et de clausturis, et ab omni careio, et summagio, et nauigio, et regalium domorum aedificatione, et omnimoda operatione, et siluae eorum ad praedicta opera uel ad aliqua alia nullo modo capiantur. Praecipimus etiam quod praedictum monasterium et dominia sua sint libera et quieta ab omni dominatione, exactione comitum, baronum, uicecomitum, et ministralium suorum; et praedicti abbas et monachi homines et omnia dominia sua sint quieta ab omni theloneo in omni foro, et in omnibus nundinis, et in transitu uiarum, pontium, et portuum maris, per totum regnum nostrum in Anglia, et omnia mercata sua sint similiter quieta; et hoc super forisfacturam nostram. Item catalla furium mercieque ex murdro et aliis forisfacturis quibuscumque contingunt quantum ad sua dominia sint, haec, inquam, omnia, licet parua, ita concedo ut ego regaliter tenui uel ab aliis effici libera, quatinus ab omni seruitute absoluta in proprias tantum expensas liberrima possideat aecclesia tanquam regina non tanquam famula. Inter[1] has donationes et sanctiones uenerabilis pater monasterii Saxulfus, habens monachos anachoreticae con-

[1] 'Inter——ditionem in domino' follows 'rapacitatis supplicium' in the other MSS.

uersationis amatores, suggessit mihi cum nonnullis fratribus uelle dei quidem nutu et nostro assensu, monasterium in ipsa subiacente heremo cum heremiticis cellulis in honore dei genitricis construere in loco qui iam nomen accepit Ancarig, quatinus ibi uel coenobitae pro anachoritis, uel anachoritae pro coenobitis, diuina pace possent conuersari. Quibus tum ego,—Quod semel, inquam, uobis perpetuaui, etiam si ad alios uestros usus conuerteretis, non habuissem contradicere, quanto magis cum id proposueritis in aedificationem aecclesiae et in augmentationem religionis diuinae; immo ego faueo et laudo, ut perficiatur eo loci haec bona et laudabilis uoluntas uestra, iuxta uestram ditionem in domino. Haec nobis, beato Petro principante, principalis in sua regione et specialius Romana sit aecclesia; hic quaeramus ipsum patronum, qui Romae non possumus: non decet, immo non expedit nobis, ut haec seruiat quae fide ipsius Petri Christo regaliter desponsata est; 'Reges gentium,' ait dominus Petro, 'a quibus accipiunt tributa? a filiis, an ab alienis?' 'Ab alienis,' inquit Petrus; 'Ergo liberi sunt filii,' dicit dominus. Ergo et a nobis sit libera haec regina mater cum filiis suis, ministris dei nostri, ut dimissis hiis quae regis erant tota libertate quae sunt dei deo reddant. Alia quoque monasteria, quae dei famuli Saxulfi instantia assurgunt, cum aliis aecclesiis finitimis quae deinceps generantur, huius primaeuae matris uisceribus fouenda et educanda pignora commendamus, quatinus christiana religio nostris primum temporibus nostrum regnum ingressa ubique propagetur, confirmetur, perpetuetur. Hanc oblationem nostram beatissime pater Deusdedit, apostolica manu tua obsecro perenniter corroborari, qui successor legationis fidei beati Gregorii, et propagator euangelii pacis protodoctoris nostri Augustini, sextus ab ipso beato Augustino apostolicus uicarius praesides aecclesiae Dorobernen-

sis: tu quoque mi frater Æðelrede, et uos sorores piissimae Kyneburga et Kyneswiða, pro mutua animarum nostrarum redemptione, huic testamento nostro testes optimi ut primus[1] condigniores subscribite. Precor etiam omnes successores meos, siue filii, siue fratres, siue externi reges successerint, ut hoc nostrum pactum ita seruent inuiolatum, sicut uolunt recipere rectitudinis praemium, et euadere rapacitatis supplicium. Quisque[2] autem beniuola mente hanc nostram donationem et elemosinam amplificare satagerit, in hoc praesenti saeculo uitae illius prospera foeliciter augeantur, et aeternae uitae gaudia aeterna succedeant. Si quis igitur diabolica illectus prauitate hoc donum in aliud quam quod constituimus peruertere molitus fuerit, maneat aeternaliter retrusus inter flammiuomas aestuantis gehennae incorruptiones, lugubre sibi solium uendicans inter tres nefandissimos proditores Christi, Iudam, Annam et Caiapham, et in Satanae faucibus maneat deglutiendus [et] omnium infernalium morsibus carnificum sine fine laceretur, nisi hic digna satisfactione emendare curauerit quod contra nostrum decretum inique commisit. Huius confirmationis isti testes subscribuntur.

✠ Ego Uulfhere rex cum sociis regibus et patribus ac ducibus hoc testamentum donationis meae praesente apostolico patre nostro Deusdedit confirmaui. ✠ Ego Oswius rex Norðanhumbrorum amicus abbatis Saxulphi, immo aecclesiae dei debitus adiutor, laudaui. ✠ Ego Sighere rex uoluntarie immo christianae fidei recenti perceptione regi Uulfhero subiectus consensi. ✠ Ego Sibbius rex simili gratia deuotionis ac noua industria baptismatis eundem

[1] praemiis, MSS.

[2] Quicunque ergo haec, quae nostra uel caeterorum fidelium donatione beato Petro consecrata sunt, auferre uel diminuere praesumpserit, ipse ianitor coeli diminuat eius partem in retributione aeterna; eius uero qui haec largius auxerit, augeat gaudia sempiterna, MSS.

Uulferum habens praelatum subscripsi. ✠ Ego Æðelredus frater regis cum eodem consensi. ✠ Ego Kyneburga soror regis amplector. ✠ Ego quoque soror regis Kyneswiða faui. ✠ Ego Dorouernensis aecclesiae pontifex Deusdedit annui. ✠ Ego Itamar Rofensis episcopus corroboraui. ✠ Ego Wyna Lundoniensis episcopus subnotaui. ✠ Ego Ierumannus Merciorum episcopus approbaui. ✠ Ego Tuda episcopus aspiraui. ✠ Ego Wilfridus presbyter famulus aecclesiarum et baiulus euangelii dei in gentes affectaui. ✠ Ego Eoppa presbyter missus a rege Uulfero legatione dei conuertendi gentes[1] in Wiht benedixi. ✠ Ego abbas Saxulfus saepedicti monasterii conclamaui. ✠ Signum Immine principis. ✠ Signum Eadberhti principis. ✠ Signum Herafridi principis. ✠ Signum Whitberti principis. ✠ Signum Abonis principis. [✠ Signum Æðilbaldi ministri. ✠ Signum Brordani ministri. ✠ Signum Walberti ministri. ✠ Signum Ealhmundi ministri. ✠ Signum Fredegysi ministri.[2]] Cum caeteris optimatibus ac ministris regis haec collaudata sunt. Sancitum est hoc priuilegium anno dominicae incarnationis sexcentesimo sexagesimo quarto, Uulferi regis septimo, Deusdedit nono; quod nullius insana et punienda cupiditas uiolet.

DCCCCLXXXV.

* COENUUEALHA OF WESSEX.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo summo et ineffabili rerum creatori omnium uisibilium et inuisibilium! Cunctis patenter mortalibus patet quod cuncta quae uidentur finem habent, et quae non uidentur aeterna sunt; quapropter ego Cyneualc altithroni annuente moderatoris imperio rex

[1] MS. Lamb. convertendis gentibus. [2] Omitted in MS. Aug.

Occidentalium-Saxonum, quandam ruris partem mei proprii iuris .c. uidelicet mansas in uilla quae Duntun dicitur, cum pratis, siluis, pascuis, omnibusque ad se rite pertinentibus, cum consensu meorum optimatum, pro meorum expiatione piaculorum meique statu imperii, aecclesiae quae Wintoniae in honore sancti Petri apostolorum principis Paulique dedicata consistit, libens perpetualiter concedo. Sit hoc praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue constructione; et in domini nostri nomine praecipio, ut nemo meorum successorum regum, episcoporum, principumue, hanc meam donationem praesumat uiolare. Quod si quisquam transgressus fuerit sciat se in iudicio domini coram Christo et omnibus sanctis eius rationem redditurum poenasque in aeternum passurum, nisi hic digna satisfactione celeriter emendare curauerit quod contra sanctos dei apostolos audacter deliquit. Ðis synt ðа landgemǽro tó Dúntúne. Erest of cradwan crundul on wereðan hylle; on fyrdinges leáé; on Ebblesburnon tó Afene; on pysere; on ða fúlan lace; on earnes beærh; on díc, æt beredes trówe; on ðone herepað tó heáddan gráfe; ðonne on ðone hagan tó pitan wyrðe; on dyre bróc; on welewe; on ða díc æt hiceles wyrðe; ðonne ofer ðone feld on hagan út þurch bremberwudu on ðone sténenan stapol; anlang herepaðes tó fobban wylle; anlang herepaðes tó ðas hagan ænde tó fegerhilde forde; on ðone hagan; on ceorles hláwe; on cradan crundul; ðonne on ða yferan gemére on Ebblesburnan; on Strétford; on hrofan hric; andlang weges on ða díc tó byméra cumbe; and ðér þwyres ofer þrý crundelas; ofer ða strét; þwyres ofer ða dúne tó wudubeorchhylle; ofer berigan cumb on Ybblesburnan; on beordúne; on ðes hlinces ende; on ðone smalan weg; ofer higcumb on ðán smalan wege; on ðon stán; on ðet héð westeweard; on ðone beorh tó ðán rigwege; ðonne eáést

andlang hrigweges tṓ Brytfordingea landsceære; ðonne sūð on Strḗtford.

✠ Ego Cyneuualc rex hanc donationem meam crucis uexillo corroboraui. ✠ Ego Æðelheard archiepiscopus donum regis confirmaui. ✠ Ego Hygebeorht archiepiscopus consensum praebui figens crucem. ✠ Ego Ceolue episcopus. ✠ Ego Haðored episcopus. ✠ Ego Unuuana episcopus. ✠ Ego Brord dux. ✠ Ego Lulling praefectus. ✠ Ego Uibald comes.

DCCCCLXXXVI.

* UULFHERE OF MERCIȦ, before 675.

✠ Regnante domino nostro Ihesu Christo in perpetuum! Ego Wlfarius rex Mercianorum, largiente domino et omnibus sanctis eius, omnes terras quas Friðeuualdus subregulus et beatus Erkenuualdus aecclesiae sancti Petri Certeseye dederunt, aeternaliter confirmo; et praecipio in nomine sanctae et indiuiduae trinitatis ut omnes supranominatae terrae aeternaliter sint liberae ab omni iugo terrenae seruitutis; necnon et hoc praecipio in nomine dei omnipotentis et omnium sanctorum eius, quod nullus rex aut episcopus uel aliquis alius potens sit tam audax ut huius meae confirmationis condictum confringere praesumat. Si quis uero hanc confirmationem adaugere uoluerit, adaugeat ei deus praemium in regno coelorum. Si quis autem minuerit, minuatur merces eius hic et in regno domini, nisi prius cum satisfactione digna emendauerit. Amen.

DCCCCLXXXVII.

* FRIÐUUALD OF SURREY, before 675.

✠ In nomine domini saluatoris Ihesu Christi! Hanc donationem ego Friðeuualdus iuris mei ad libertatem uniuscuiusque rei concedo. Quotienscunque aliqua pro opere pietatis membris Christi impendimus, nostrae animae prodesse credimus, quia sua illi reddimus et nostra non largimur. Qua de re ego Friðuualdus prouinciae Surrianorum subregulus regis Wlfarii Mercianorum, propria uoluntate, sana mente integroque consilio, a praesente die dono, concedo, transfero, et de meo iure in tuum transcribo terram ad augendum monasterium quod primo sub rege Egberto constructum est, manentium ducentos ad roborandum idem monasterium quod Cirotesege nuncupatur, et quinque mansas in loco qui dicitur Ðorp: non solum terram do sed confirmo et meipsum et unicum filium meum in obedientiam Erkenuualdi abbatis trado, et est terra inter totum coniuncta manentium trescentorum; et insuper iuxta flumen quod uocatur Ðamis tota coniuncta simul ripariae fluminis usque ad terminum qui dicitur antiqua fossa id est Fullingadich; in alia parte iterum eiusdem fluminis ripae usque ad terminum alterius prouinciae quae appellatur Sunninges. Est tamen de eadem terra pars semota manentium decem iuxta portum Londoniae ubi naues applicant super idem flumen in meridiana parte iuxta uiam publicam. Sunt tamen diuersa nomina de ipsa eadem terra supradicta, scilicet Cirotesegt, Ðorp, Egcham, Chebeham, Getinges, Muleseg, Wodeham, Huneuualdesham, usque ad terminum supradictum, dono tibi Erkenuualdo et ad monasterium construendum et confirmo, ut tam tu quam posteri tui pro animae meae remedio intercedere debeatis, cum campis, siluis, pratis, pascuis et fluminibus, et omni-

bus aliis rebus ad monasterium sancti Petri apostolorum principis de Cerotesegt rite pertinentibus. Omnia igitur in circuitu ad praedictum monasterium pertinentia quemadmodum a me donata sunt et concessa et confirmata teneatis et possideatis, et quodcunque uolueritis de eisdem terris facere tam tu quam posteri tui liberam licentiam habeatis, numquam me, ullo tempore, haeredeque meo contra hanc donationis meae cartulam esse uenturis. Quod si quis contra hanc donationem meam et confirmationem uenire temptauerit, sit hic separatus ab omni societate christiana et a coelestis regni participatione priuetur. Et ut haec cartula donationis meae et confirmationis sit firma, stabilis et inconcussa, testes ut subscriberent rogaui quorum nomina infra sunt annexa.

Et ego Friðeuualdus qui donator sum una cum Erkenuualdo abbate signum sanctae crucis ✠ pro ignorantia literarum expressi. Signum manus Friðurici testis ✠. Signum manus Ebbi testis ✠. Signum manus Eguualdi testis ✠. Signum manus Baduualdi testis ✠. Signum manus Ceaddi testis ✠. Similiter Humfridus episcopus rogatus ab abbate Erkenuualdo manu propria subscripsit ✠. Et isti sunt subreguli qui omnes sub signo suo subscripserunt. Signum manus Friðeuuoldi testis ✠. Signum manus Osrici testis ✠. Signum manus Wigherdi testis ✠. Signum manus Æðeluuoldi testis ✠.

Et ut firma sit haec donatio et confirmatio stabilis, a Wlfario rege Mercianorum confirmata est haec cartula, nam et super altare posuit manum suam in uilla quae uocatur Ðamu et manu sua signo sanctae crucis subscripsit ✠. Acta sunt haec iuxta uillam Friðeuuoldi iuxta supradictam fossatam Fullingadich circa kalendas Marcias.

Ðis is ðâre uîuen hîda bôc tô Cerotesege and tô Ðorpe ðe Friðeuuold king ybehte Criste and seinte Petre and Erkenuuolde abbude tô fullen friedôme

þurg alle þing suā se ðe londgimēre hit bicluppeð ðe on ðisser bōk iwrite biez. Ðys is ðe landegemēre tō Cerotesege and tō Ðorpe; ðat is, ērest on Waiemūðe; ūp endlonge Waie tō Waigebrugge; of Waigebrugge innan ðe ælde mūledīch; mideuuerde of ðēre dīch on ðēre ealde herestrǣt; andlange strǣte on Wōburnebrugge; andlang burne on ðene grēte wiðig; of ðane grēte wiðig endlonge burne in ðane pōl buue Crocford; of ðes pōles hēuede on gerigte tō ðane ellene; of ðane ellene on gerigte ā be wertuualen on ðe herestrāte; andlange strāte tō curten stapele; of curten stapele eandlonge strāte tō ðene hōre þorne; of ðān þorne tō Eccan trēuue; of Eccan treōuue tō ðen þrem burghen; of ðān þrum beorghen intō ðe sihtran; of ðān siðren intō merchebrōke; of merchebrōke on Exlǣpes burnen; of Exlǣpes burne tō ðene hāre mapeldure; of ðene hōre mapeldure tō ðen þrum treōuuen; of ðām þrem treōuuen andlange dēpenbrōkes on gerihte tō Wealagate; of Wealagate on shīren pōl; of shīren pōle on fūlan brōc; of fūlen brōke tō ðān blāke wiðig; of ðān blāken wiðig on gerihte tō Weales hūðe; andlange Temese on ōðere halue Mixtenhammes in ðēre eā betweone Burghege and Mixtenham; andlange ðes weteres tō Netelyge; of ðān ege andlange Temese ābūten Oxelake; forð andlange Temese tō Boresburghe; and suā forð endlange Temese tō Hāmenege; and suā forð andlange strēmes be norðen Hāmenyge; and suā forð andlange Temese be hæluen strēmes, eft on Waiemūðe. Ðūs feale synden ðēre ygetta ðe liggeð intō Cherteseye and tō Ðorpe; ðat synden .VIII. leassen and māren, and .VII. werbære ða synden ealle betweonen Weales hūðe and Waiemūðe. An ōðer landimēre me shal uinde hērefterward ðat wæs igōn albūten bi Ælfredes ðe wīse kinges daie tō Cherte. Ðis bet ðe landimēre of ðe uīftene hīde lond in Egehām. Ðis bet ðe landimēre æt Egehām; ðat is, ǣrest at ēn shigtren

bouen Halsam; and swâ forðrigte tó ðe þrem burghen; fram ðes burges tó Eccan triwe; forðrigte strechchinde tó ðe sûðende of sîre Giffreus hêðe de la croix; fram ðe hêðe forðrigte tó herdeies ouerende almest; and swâ forð þurg ðêre þorni hulle tó Hertleys nuðer ende of ðe menechene rude; fram ðe rude dûnrigte bi ône weie an westhalf Poddenhale tó Winebrigð almest; fram Winebrigð westrigte tó ône weie ðet gêð tó Winchestre ðat is ihôten Shrubbeshêdde; bitwiene ðe shrubbes and Winebrigt goinde âdûn norðrigte binuðe ða parkes gate; and suâ forð fram ðe gate goinde bi ðe parkes heige tó Herpesford tó ðêre mulle; fram ðêre mulle goinde forð bi ðe parkes heige tó ðæt niwe hechche; fram ðe hechche endlonge ðes friðesbrôke tó ðêre hôre æpeldure; fram ðêre hôre æpeldure tó ðe kneppe bi ðe quelmes; fram ðe quelmes binuðe ðêre stonie helde; and suâ goinde âdûn bi tigelbeddeburne âdûn ûpe ðat eigt ðe stant in ðêre Temes æt Lodderelake; and suâ forðe endlange Temese bi mid strême tó Glenthûðe; fram Glenthûðe bi mid strême enlonge Temese tó ðâre hûðe afornegene stone; fram ðâre hûðe endlonge Temese bi midstrême dûn tó Nippenhale; fram Nippenhale tó Wheles hûðe; fram Wheles hûðe ofer rigte in ðene blâke wiðige; of ðe wiðige intó fûle brôk; of fûle brôk intó sîrepôl; of sîrepôl intó Whelegate; of Whelegate ofer rigte intó dêpenbrôk; of dêpenbrôk tó ðe þrem trîwen; of ðe þrem trîuuen tó ðe hôre mapuldure; of ðâre hôre mapuldure tó Exlêpes burne; of ðêre burne intó merchebrôke; of ðene merchebrôke tó ðân shigtren bouen Halsam. Đis bet ðe londimêre intó Chabbeham. Đat is, ârest on Eccan trîuue; of Eccan trîwe andlange strête tó ðe hôre þorne; of ðe hôre þorne tó wihsan leâge; of wihsan lêghe tó Wôburnen; andlange burnen tó Wopshete; of Wopshete tó Mimbrugge; of Mimbrugge tó Wiðelesshete; of Wiðelesshete tó ðe

hagan æt Mimfelda; suâ of Mimfelde tô ðâre grêten wîch; of ðêre wîch tô Wuhurste riðe; of ðêre riðe tô Sîðuuôde hagan; andlange hagan tô fhyðeke mêre; of fhyðeke mêre tô Hasulhurst; of Hasulhurst forð rigte ofer ðane feld tô Cuscetes hagen; suâ bi ðân hagan tô Cûmôre; of Cûmôre tô ðe stondind stone; of ðe stone ûprigte tô ruggestrâte dûn intô whiðeke mêre; fram wyðeke mêre tô burchshlede; fram burchshlede tô Eggelfus brugge; of ðêre brugge tô cyterene forde; of cyteren forde tô wipsedône; of ðêre dône andlange strâte tô Hertlye; of Hertlye eft on Eccan trîuue.

Expliciunt limitationes quatuor maneriorum.

DCCCCLXXXVIII.

*FRIÐUUALD AND Bp. ERKENWALD, 675.

✠ In nomine domini dei saluatoris nostri Ihesu Christi! Hanc donationem iuris nostri ego Friðeuualdus subregulus prouinciae Surrianorum una cum uenerabili patre Erkenuualdo, propria uoluntate, sana mente integroque consilio, ad libertatem uniuscuiusque rei concedimus, et de nostro iure in monasterium quod nuncupatur Certeseg transcribimus, ad augendum idem monasterium quod primo sub rege Egberto constructum est. Haec est enim reliqua uillularum possessio ultra aquam quae dicitur Waie, quae ad idem monasterium iure haereditario et de nostro patrimonio donauimus, concessimus et confirmauimus; scilicet .xx. mansas apud Muleseie .x. apud Piterichesham .vii. apud Totinge cum Stretham .vii. apud Micham .xxx. apud Suðtone .x. apud Auueltone .xx. apud Bedintone .vii. apud Whatindone .xx. apud Cu[ð]redesdone cum pascuis illuc rite pertinentibus; necnon .xx. apud Mestham .v. apud Chepstede cum Chaluedune .x. apud Benstede cum Suðemeresfelda .v.

apud Ðeddeuurðe .xx. mansas apud Ebesham .xxx. apud Euuelle cum Cotintone .xx. apud Cegeham cum porcorum pascuis in Ðanewald .xx. apud Bocham cum Effingeham .xx. apud Coueham cum Pontintone .v. apud Essere cum quinque mansis apud Epse .x. apud Clenedone et in altera Clenedone .II. apud Aldeburi .IIII^or. apud Comptone .v. apud Henlea .xxx. apud Winchefeld cum Elfteham apud Byflete .VIII. mansas cum Weibrugge .x. apud Walðam. Haec ergo donatio taliter a nobis concessa est et confirmata ut ab omni iugo mundiali sit libera et inuiolabilis permaneat. Si quis uero hanc donationem uel libertatem augere uoluerit, adaugeat omnipotens deus sibi longaeuam in hoc saeculo uitam; et post finem istius uitae coelestis regni iocunditatem. Si quis uero, quod non optamus, huius decreti syngrapham infringere temptauerit, aut aliter quam a nobis statutum est mutare studuerit, sit a consortio aecclesiae Christi et a collegio sanctorum hic et in futuro segregatus, parsque eius cum auaris rapacibusque ponatur, eiusque ligamine se sciat esse constrictum cui Christus, claues regni coelestis commendans, ait, 'Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo aecclesiam meam, et tibi dabo claues regni coelorum, et quodcunque ligaueris super terram erit ligatum et in coelis, et quodcunque solueris super terram erit solutum et in coelis.' Namque adhuc pro ampliori firmitatis testamento, omnimodo praecipimus atque praecipiendo monemus et obsecramus, ut maneat ista donatio atque libertas insolubiliter ab omni saeculari seruitute exinanita et inconcussa, ut praediximus, cum omnibus per circuitum ad se rite pertinentibus, scilicet, campis, pascuis, pratis, siluis, aquis, stagnis et riuulis. Idcirco huius donationis et confirmationis munificentiam tam firmiter et immobiliter imperamus obseruari, quia pro hoc ab omnipotenti domino coelestis regni beatitudinem speramus accipere, illo largiente cui est honor, po-

testas et imperium per infinita saeculorum saecula, Amen. Acta est haec praefata donatio et confirmatio anno dominicae incarnationis .DCC.XXVII.

Ego Friðeuualdus donator una cum Erkenuualdo subscripsimus ✠ et ut firmius haec donatio et confirmatio stabilis fieret a Wlfario rege Mercianorum haec cartula confirmata est, nam et in altare posuit manum suam in uilla quae uocatur Tamu, et manu sua propria signo sanctae crucis subscripsit ✠. Similiter Humfridus episcopus rogatus ab Erkenuualdo manu propria subscripsit ✠.

DCCCCLXXXIX.

* HLOÐARI OF KENT, 678.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi saluatoris! Ego Loðarius rex Cantuariorum anno quarto regni nostri, indictione .VI. cum consilio uenerabilis archiepiscopi Theodori atque consensu primorum meorum, terram quae dicitur in Sudaneie intra insulam Ðanet, quae et continet antiquo iure .XLIIII. manentes, quibus modo addidimus curtem .XII. manentes habentem, ultra insulam in loco qui dicitur Sturgeh, cum siluis et paludibus, cum fluminibus et fontibus, cum pratis et pomariis, cum domibus cunctisque utensilibus, et omnibus ad eandem pertinentibus rebus, in ipsa quantitate sicut antiquitus principes a regibus sibi perdonatam habuerant, Æbbae abbatissae iure aecclesiastico ac monasteriali, et quibuscumque successoribus ipsa uoluerit derelinquere, tantum in domino, in sempiternum possidendam perdonamus; ita ut nec nobis nec aliquibus successorum nostrorum regum, siue principum aut etiam aecclesiasticarum dignitatum gradibus, nefario temeritatis ausu, aliquando infringere uel diminuere aliquid de ea liceat; sed pro remedio animae meae et absolutione

peccatorum meorum, ita ut praedixi, famulis dei perdonata absque aliqua laesione in aeuum permaneat. Quisquis autem haeredum successorum meorum regum Cantiae, uel si quilibet saecularium dignitatum aut aecclesiasticarum, de supradicta donatione, quam pro aeterna remuneratione animae meae omnipotenti deo, ad utilitatem famulantium ei, in ius monasteriale constat esse largitam, aliquid disrumpere aut inmutare uel irritum facere temptauerit, sciat se sine dubio omnipotenti deo fraudem facere, et proinde coram eo et sanctis angelis eius aeterno anathemate reum. Quicunque uero haec quae largita praediximus sub pia protectione custodierit, uel pro dei intuitu misericorditer auxerit, sit benedictus in saecula, audiatque in die nouissimo tremendi examinis ab ipso iudice omnium Christo domino, aeternae benedictionis uocem, 'Uenite benedicti patris mei, percipite regnum quod uobis paratum est ab origine mundi.' Manentem igitur hanc cartulam in sua semper firmitate, cum religiosis testibus signo dominicae crucis, in hoc loco qui dicitur Dorouernis, stabiliter in aeuum confirmamus.

DCCCCXC.

* POPE AGATHO, 680.

✠ GLORIOSISSIMO filio regi Merciorum Æðelredo, fratribus quoque et coepiscopis Theodoro Dorobernensi et Saxulfo Mediterraneorum Anglorum uel Merciorum episcopo, caeterisque consacerdotibus, Agatho seruus seruorum dei, in domino salutem. 'Dominus regnauit, exultet terra, laetentur insulae multae,' reges terrae et omnes populi et caetera omnia laudent nomen domini, quia exaltatum est nomen eius solius! Gratia domini nostri Ihesu Christi regis omnium saeculorum, foeliciter cotidie adimpletur haec prophetica exhilaratio, quando reges et gentes

orbis terrarum et praecipue iuxta diuinum oraculum reges insularum multarum adorant et colunt ipsum Ihesum Christum unicum dominum et regem suum; unde etiam sanctum nomen eius specialius benedicimus, quod uos praecellentissime fili cum uestris piae memoriae fratribus non solum dampnosa sculptilia daemoniorum cum paternis erroribus exterminantes, uerum saluatorem agnouistis et uerae diuinitatis effecti estis cultores, uerumetiam ad uertendos subiectos uobis reges et populos fidei balteo ut boni ministri Christi uos accinxistis; cumque in aecclesiis et baptisteriis extruendis quibus populus adquisitionis dei multiplicetur, deuote laboretis, hanc caritatis uestrae flagrantiam familiarius amplectimur, quod de aecclesia beati Petri quam a deo primitiuam abbatiam censetis in regione uestri imperii, quae est Mediterraneorum Anglorum, in loco qui appellatur Medeshamstede praeclaram, tam beneuola uota nobis regia scilicet legatione mandaueritis. Hanc quippe, ut perhibetis, antecessores uestri et fratres christianissimi per uenerabilem uirum, nuper abbatem nunc sacerdotem, Saxulfum regaliter condidere et amore beati Petri praecipue coluere, hanc regia largitate necnon et libertate regia cum priuilegii descriptionibus gloriosius extulere; hanc et uos clarissimi filii non minori feruore regalis industriae uultis Romana et apostolica auctoritate contra omnes impetus procellosi mundi perpetuo muniri, immo et iam quantum est in uobis prompta uestri beneuolentia Romanam et apostolicam eam facere, ubi beatum Petrum, nobis quidem corpore, uobis uero spiritu, semper praesentem possideatis, ubi et a uobis et a toto regno uestro ac si Romae requiratur et piis ueneretur uotis fidelium. Apparet nimirum uos esse intimum filium huius quae totius orbis mater est principalis aecclesiarum, et ipsum eius praesidium affectare patronum qui clauigeri potestate uobis aperiat regna coelorum.

Quapropter non solum uoluntarie sed et maxime gratias agentes annuimus piae uestrae petitioni; quatinus praedicta aecclesia in Medeshamstede, sicut regia auctoritate regia, ita apostolica confirmatione sit apostolica; sit ab omni seruitute saeculari libera, ita uidelicet ut quemadmodum uos dictastis, nec rex, nec episcopus, nec praeses aliquis abbati ipsius post electionem aecclesiae et regis assensum quicquam terreni oneris iniungat, non census, non tributum, non militia, non aliqua unquam seruitutis occasio de omnibus rebus ad ipsam aecclesiam pertinentibus uel in magno uel in minimo ab ullo exigatur, quatinus sub rege suo defensore non tyranno libere Christo soli deseruiat. Episcopus quoque dioceseos non typo praelationis sed officio caritatis huic se impendat, abbatemque ipsius, ac si Romanum legatum et comministrum euangelii habeat, et secundum sibi socium aestimet non subiectum. Nullum uero potentatum in hoc monasterium praeripiat, nec ordinationem ibi nec quodlibet officium sine abbatis fauore arroget, sed neque ab ipsius intimis et peculiaribus locis aut parochiis uel in omni priuilegio ipsius, iuris quicquam praeter eiusdem abbatis assensum accipiat uel faciat, ne qua scilicet abusione pacem perturbet gregis dominici, quales scandalizare est cum mola asinaria in profundo dimergi. Ubi autem electus ab ipsa congregatione abbas ordinandus erit, ab archiepiscopo Dorobernensi, Romani pontificis uicario, aut a quo ipse modo inefficatior iusserit, rege fauente ordinetur, nec parochianus pontifex siue ipse siue aliquis alius praedicta dumtaxat auctoritate ordinauerit, quicquam in eum praeter fraternitatis obsequium praeripiat. Hanc autem aecclesiam caeteris imperii uestri monasteriis quae modo assurgunt, uel deinceps in omnem posteritatem nascentur, tanquam religionis primicias excipimus, quatinus apostolica gratia suique Petri uestraeque promotionis praeroga-

tiua praestet caeteris a Tamense fluuio in aquilonem, sicut et orta perhibetur mater primaria; abbas quoque eius aliquis arctoae plagae prior habeatur et in omnibus conuentibus anterior sedeat, ita duntaxat ut ad sacrae fidei, religionis, caritatis, et concordiae compaginem, loco primogeniti et uice Romana affectuose praeluceat confratribus non imperet, sed et in aula regia et regalibus consiliis sicut et monasterii praestantia laudamus, ut primus uel inter primos adhaereat, et exemplo Saxulfi omnes successores opportune seu importune regem frequentent religiosa conuersatione, a terrenis reuocent, ad coelestia erigant, ad pietatem, ad iustitiam, ad dei cultum, hortatu crebro accendant. Hanc quoque ad uestrum uotum, non solum uoluntarie uerumetiam necessarie concedimus benedictionem huic apostolicae aecclesiae, quatinus tam uos quam caeteri populi uestri imperii totius quoque Britanniae sed et proximorum regnorum nationes, quicumque, uel uiae longinquitate uel uaria necessitudine praepediti, Romae beatum Petrum in urbe sua reuisere non sufficitis, hic eum spiritu uobis cohabitantem plena fide requiratis, hic uota persoluatis, hic absolutionem peccatorum et apostolicam benedictionem per ipsum ligandi ac soluendi principem fideliter speretis, et iusta desideria cum precibus exaudiri ac coeli ianuam uobis aperiri credatis. Haec igitur etc.[1] quaecumque sunt tam a uobis quam a fratribus et antecessoribus uestris huic monasterio in aeternam libertatem haereditatemque perpetuam donata, ac priuilegiorum sanctionibus perenniter commendata, quaecumque etiam in posterum aut a uobis aut a successoribus uestris uel a quibuslibet personis usque in finem iure tradentur, omnia, scilicet, secundum uestram postulationem apostolica beati Petri auctoritate confirmamus, et ita haec obseruanda ab omnibus regibus et principibus Britanniae contesta-

[1] Sic MSS.

mur, sicut ipsum coeli ianitorem timent offendere. Si quis autem haec in aliquo, quod absit, uiolare praesumpserit, cuiuscumque potestatis aut ordinis sit, excommunicatorio ipsius sancti Petri gladio, nisi emendauerit, excidatur. Qui uero custodierit, quique res aecclesiae amplificare maluerit, ipsius clauigeri gratia suscipiatur, et sicut infernus raptoribus, ita defensoribus eius paradisus aperiatur. Huic ergo definitioni regia dignitas uestra, ut uestram maiestatem decet, indelebiliter subscribat. Tua, quoque, deuotio, reuerentissime frater Theodore, quem tam Graecis quam Romanis institutionibus atque eruditionibus praestantissimum, in lucem totius Britanniae, beatae memoriae Uitalianus praedecessor meus destinauit; hanc quaeso regiam et apostolicam saepedictae aecclesiae libertatem uobiscum corroborare, et omnem peruersorum iniuriam diuina animaduersione recidere satagat; sed et caetera aquilonalia a Tamense monasteria hoc sibi cum abbate suo paterna auctoritate praestare unanimi corpore foueant. Similiter et tua caritas, frater Saxulfe, sicut et obnixe petisti hanc confirmationem perseuerabiliter cum coepiscopis et amicis subscribi, ut, uidelicet, nec tu nec quisquam successorum episcoporum quicquam huius aecclesiae usurpet praeter abbatis praesidentis uoluntatem, ne qua contentionis oriatur occasio. Sic uos omnes cum uestro rege filio nostro karissimo in pace custodiat dei gratia. Hoc priuilegium a sancto papa Agathone, assentiente concilio centum .XXV. episcoporum, per reuerentissimum episcopum Wilfridum destinatum, ego Æðelredus dei dono rex anno domini .DC.LXXX. meique regni .VI. suscipiens, approbante etiam domino archiepiscopo Theodoro cum concilio celebrato in campo Estfeld,[1] tam gratanter regali subscriptione confirmo, quam ipse desideriosus in hoc exactor extiti, ut scilicet dilectum nobis monasterium beati Petri in

[1] Sic for Hæðfeld.

Medeshamstede per industriam spiritualis patris nostri Saxulfi alienigena carnis genitore praeeunte, benignissimae memoriae fratres mei Peada regaliter instituit, Wlferus regali opulentia et priuilegio principaliter nobilitauit; ego quoque tam pro meae animae quam ipsorum fratrum salute, necnon et pro sacratissimis sororibus meis, beatissimae scilicet memoriae Kyneburga, et quae adhuc superstes sacrata Christo uirginitate deseruit Kyneswida, et rebus augere et diuina auctoritate munire curaui. Proinde trado beato Petro in hoc loco Medeshamstede has terras et possessiones cum omnibus rebus ad eas pertinentibus, hoc est Bredune, Hrepinges, Cedenac, Swineshafed, Heanbyrig, Lodeshale, Scuffanhalch, Costesford, Stratford, Watelleburne, Lusgard, Æðelhuniglond, Bardunig. Haec, inquam, beato Petro regaliter habita regaliter concedo habenda in perpetuam haereditatem atque liberrimam aecclesiae proprietatem, obsecrans per ipsum apostolorum principem et per apostolicam sententiam praesumptam, ne quis unquam succedentium tam de hiis quam de omnibus rebus ad ipsam aecclesiam appendentibus quicquam detrahat. Quod si quis fecerit omnibus episcopis dampnantibus et hiis praesentialiter subscribentibus apostolico gladio animaduertatur.

✠ Ego Theodorus, Romana legatione in hos fines terrae destinatus et licet indignus uice beatae memoriae Augustini Dorobernensi cathedra inthronizatus, iuxta apostolicum papae Agathonis mandatum priuilegium monasterii Medeshamstede subscriptione nostra confirmo, cuius inuiolatores dampno et excommunico, defensores uero gratifico et benedico. ✠ Ego humilis Saxulfus regali beneficio eiusdem monasterii fundator, ita ipsius in omnibus libertatem et praerogatiuam corroborare gaudeo, sicut ei specialius optima omnia cupio, ut nichil usurpem uel de rebus uel officiis ipsius monasterii praeter uoluntatem et postulationem ab-

batis, nec ego nec successores mei; ego quoque omnem uiolentiae abusionem anathemate hinc excludo. ✠ Ego Wilfridus apostolico fauore repetens sedem Eboracensem testis et relator huius sanctionis uotiuae assentior. ✠ Ego Ostrich[1] regina Æðelredi regis prompto animo hiis annuo. ✠ Ego Adrianus apostolicus legatus et comes et suffraganeus reuerentissimo Theodoro haec approbo. ✠ Ego Iohannes Romanus legatus conlaudo. ✠ Ego Putta Rofensis episcopus ultro subscribo. ✠ Ego Waldhere Lundoniensis episcopus confirmo. ✠ Ego abbas Cuðbaldus eiusdem monasterii Medeshamstede successor uenerabilis Saxulfi speciali amore amplector, ut quisquis haec seruauerit ualeat, quisquis praeuaricatus fuerit, quod absit, omnium episcoporum ac sacerdotum excommunicatione dispereat. Amen.

The same in Saxon.

✠ Ic Ægaðo papa of Rome grēte wel seó wurðfulle Æðelred Myrcene kynning and se ærcebiscop Theodorum of Cantwarbyrig and seó Myrcene biscop Saxulf, seó ǽr wæs abbot, and ealle ða abbotes ða sindon on Englalande Godes grētinge and mīnre bletsunge. Ic hawe geheord seó kynninges Æðelredes geornunge and ðes ærcebiscopes Theodorus and ðes biscopes Saxulfes and ðes abbotes Cúðbaldes, and ic hit will ðat hit on ælle wise beó swá swá ge hit sprecon hawen; and ic bebeóde on Godes half and sancte Petres and ealra hálgan and ealre hádode heáfde, ðet nē kynning nē biscop nē eorl nē nán man ne habbe nán onsting nē gafle nē geold nē feorðing, nē nánes cinnes þeówdóm ne nime man of ðæt abbotrīce of Mēdeshámstede. Ic beóde ǽc ðæt ðe scýrbiscop ne seó swá dýrstlēce ðæt he nē hading nē háleging ne dó on ðis abbotrīce búton seó abbot hit him bydde, nē biscopwite nē sinað nē nánes cinnes

[1] Osðrýð.

þing, nā hawe ðǣr nān onsting. And ic wille ðæt seō abbot beō gehealden for legat of Rome ofer eal ðæt iglande, and hwilc abbot ðe beð ðǣr coren of ðe munecan ðæt he beō gebletsad of ðān ærcebiscope of Cantwarbyrig. Ic wille and cȳðe ðæt hwilc man swā hawed behāten tō faren tō Rome and he ne muge hit forðian, ōðer for untrumnisse, ōðer hlāfordes neōde, ōðer for hawelēst, ōðer for hwilces cinnes ōðer neōd he ne muge ðǣr cumon, beō he of Englelande ōðer of hwilc ōðer igland beō, he cume tō ðæt mynstre on Mēdeshāmstede and hawe ðæt ilce forgiwenesse of Criste and sancte Peter and of ðone abbot and of ðone muneca ðæt he scolde hawen gif he tō Rome fore. Nū bidde ic ðe brōðer Theodorus ðæt ðū lete bedon geond æl Englelande ðæt seō sinað wurðe gegaderod, and ðis write wurðe geredd and gehealdon; alswā ic beōde ðe Saxulf biscop ðat swā swā ðū hit geornest ðæt seō mynstere beō freō, swā ic forbeōde ðe and ealle ðe biscopas ðe after ðe cumon of Criste and of ealle his hālgan ðæt ge nān onsting ne hawen of ðat mynstre būton swā micel swā ðone abbot wille. Nū wille ic hit segge mid worde ðæt hwā swā halt ðis write and ðis bode ðā wurðe he ēfre wunnende mid God ælmihtig on heāwenrīce; and hwā swā hit tō-breceð, ðā wurðe he āmansumod and āniðrod mid Iudas and mid ealle deōfle on helle, būton he cume tō dēdbōte. Amen. Ðās writ seond seō papa Agaðo and ān hundred and fīf and twenti biscopes bi Wilfrid ærcebiscop of Eorferwīc tō Englelande. Ðis wæs gedōn æfter ūre drihtnes se ācennednesse .DC.LXXX. ðes kininges .VI. gear Æðelredes. Ðā heot seō kining ðone ærcebiscop Theodorus ðæt he scolde setton ealle witene gemōt æt ðone stede ðe man cleopeð Heatfelde. Ðā hī wǣron ðǣr gegaderod ðā leot he rǣdon ða gewrite ðe seō papa ðider seonde and ealle hit getton and fulfeostnodon. Ðā seide se kyning, Ealle ða þing ðe mīn brōðer Peada and mīn brōðer

Wulfere and mîne swuster Kineburh and Kynesuiđ geafon and getton sancte Peter and đone abbot, đa wile ic đæt stande, and ic wile on mîn dæi hit ǽcon for here sâwle and for mînre sâwle. Nû gife ic sancte Peter tô-dæi intô his minstre Mêdeshâmsted đâs landes and eal đæt đǽrtô liggeđ, ðæt is Brêdûne, Hrepingas, Cedenâc, Swîneshǽfed, Heânbyrig, Lodeshalc, Scuffanhalch, Costesford, Strêtford, Wætelleburne, Lûsgeard, Æđelhuniglond, Barđanig. Ðâs landes ic gif sancte Peter eal swâ freôlîce swâ ic seolf hit âhte, and swâ đæt nân mîn æftergengles đǽr nân þing of ne nime; gif swâ hit dođ, đǽs papa curs of Rome and ealre biscope curs he habbe, and here ealre đe hêr be gewitnesse. And ðis ic festnie mid Cristes tâcne ✠.

Ic Theodorus ærcebiscop of Cantwarbyrig am witnesse of đâs gewrite of Mêdeshâmstede, and ic festnie mid mîn gewrite; and ic âmansumie ealle đa đǽr âny þing ofbreke, and ic bletsige ealle đa đe hit healden ✠. Ic Wilfrid ærcebisceop of Æferwîc ic eam witnesse of ðâs gewrite, and ic gæte đæs ilce curs ✠. Ic Saxulf, đe wæs first abbot and nû eam biscop, ic gife hî mîn curs and ealle mîn æftergengle đe đis tôbrecit ✠. Ic Osđrîđe Æđelredes cwen hit tyđe ✠. Ic Adrianus legat hit gete ✠. Ic Putta biscop of Rofecestre ic hit write ✠. Ic Waldhere biscop of Lundene hit festnie ✠. Ic Cûđbald abbot hit geate. Swâ đat hwâ swâ hit breket ealre biscope cursunge and eal cristene folces he hafe. Amen.

DCCCCXCI.

* ARCHBISHOP THEODORE, 680.

✠ Regnante in perpetuum deo et domino nostro Ihesu Christo qui coelestia simul et terrestria imperio patris cuncta que sancti spiritus gratia in aequitate

disponit! Atque per eiusdem dei praedestinationem hoc synodus congregatum fuerat in loco celeberrimo ubi nominatur Heðfeld, anno uero dominicae incarnationis .DC.LXXX. indictio .IX. praesidente autem Theodoro gratia dei episcopo caeterisque episcopis et dei sacerdotibus per uniuersam Britanniam, pariter cum regibus Anglorum, Ægfrido regi Humbronentium et Æðelredo regi Marcentium, cum consensu Halduulfi regis Easter-Anglorum atque Cloðerio regi Cantuariorum, de multis necessitatibus tractantes maxime de statu aecclesiarum dei quorum ab olitanis temporibus in primordia christianitatis tocius Britanniae constituta atque firmata noscuntur, quomodo uel qualiter secundum normam rectitudinis his temporibus uel futuris ad seruandum disposuimus, cum communi consilio omnium nostrorum regum, episcoporum, uel etiam tocius gentis Anglorum hanc discretionem statuimus atque decreuimus nostrisque successoribus id ipsum in posterum praecipimus; huic duobus metrapolitanis a primitibus locis quae sunt uniuersae Britanniae capita constituta prima, ut in Dorouernia ciuitate principali honor archiepiscopi et indumento pallii habeatur, sicut archiepiscopo Augustino priscis iam temporibus at nunc usque detenta est a sui iuris ditioni per singula loca .XII. episcopi seu omnis nationes Anglorum et Brittonum in australibus partibus usque ad confinia Norðanhumbrorum; alia uero in Eboraica ciuitate fundata similiterque sui iuris ditioni .XII. episcopi semper in futurum subiugati et partes aquilonales sicut disposuit praedecessoribus nostris pater noster Gregorius illis duobus sedibus ad seruandum imperpetuum, ut ex illis praememoratis ciuitatibus omnis ordo aecclesiastici officii seruatur atque inde ministratur, tam ordinatio episcoporum uel etiam unctio regum, quamque canonicas institutiones quae suis exhortationibus et assiduis sollicitudinibus ad regimen christianitatis pertineant. Et nunc ego iterum

ad memoriam retracti per dominum apostolicum Agathonem papam ita inrefragabilis et inuiolabilis a nobis nostrisque successoribus utrorumque praenominatorum ciuitatum perpetuo stabilitate firmaui. Si quis uero, quod non optamus, obstinata contumacia his salubribus statutis obpugnando contraire temptauerit, quisquis ille sit, sciat canonica subiacere sententia et a synodi huius communione esse damnatum uel a participatione corporis et sanguinis domini nostri Ihesu Christi separatum.

✠ Ego [Ægfridus] rex Humbrensium his synodalibus et canonicis constitutis consentiens subscribo. ✠ Ego [Æðelredus] rex Merciorum his synodalibus et canonicis constitutis consentiens subscribo. ✠ Ego Alduulf rex East[e]r-Anglorum his synodalibus et canonicis constitutis consentiens subscribo. ✠ Ego [Cloðerius] rex Cantuariorum his synodalibus et canonicis constitutis consentiens subscribo. ✠ Ego Theodorus gratia dei archiepiscopus Britanniae et ciuitatibus Dorouerniae consentiens subscribo.

DCCCCXCII.

*CAEDUUALHA OF WESSEX, Aug. 3, 683.

✠ In nomine saluatoris nostri Ihesu Christi! Nihil intulimus in hunc mundum, uerum nec auferre quid possumus; idcirco terrenis et caducis aeterna et coelestia supernae patriae praemia mercanda sunt. Quapropter ego Caeduualla, disponente domino, rex, rogatus a uenerando Uuilfrido episcopo uti sibi aliquantulam terram ad suffragium famulorum Christi, qui uitam coenobialem degant, et ad construendum monasterium in loco qui uocatur Seolesige, pro relaxatione criminum et perpetui praemii receptaculo, largiri dignarer: cuius precibus annuens, eandem terram de qua suggerere uidebatur, pro remedio ani-

mae meae, libenter impendo; id est .LV. tributarios in illis locis qui uocantur Seolesige, Medemenige, Wihttringes, Iccanore, Bridham, Egesauude, simulque Bessenheie, Brimfastun, et Sidelesham, cum aliis uillis sibi cohaerentibus, et cum omnibus ad se pertinentibus. Necnon terram illam quae appellatur Aldingburne, et Lydesige .VI. cassatos; et in Geinstedisgate .VI. et in Mundham .VIII. [in Amberla] et Hohtun .VIII. et in Uualdham .IIII., id est .XXXII. tributariorum, cum consensu Uuilfridi archiepiscopi, et Æthuualdi[1] subreguli, caeterorumque episcoporum, ducum, optimatumque Anglorum, in potestatem propriae donationis dabo. Si quis uero contra haec decreta firmiter statuta contraire, et soluere conatus fuerit, nouerit se ante tribunal examinis Christi rationem redditurum, et habere partem cum Iuda traditore domini in inferno inferiori. Scripta autem est haec cartula anno ab incarnatione domini .DC.LXXXIII. indictione .XI. mensis Augusti die .III.

Praedicta siquidem tellus his terminis circumcincta clarescit.[2] Ab introitu portus qui appellatur Anglice Wyderynge post retractum mare in Cumeneshora; sic uersus occidentalem plagam iuxta mare usque Rumbruge in ante iuxta litus maris usque Chenestone; inde in ante iuxta littus usque Heremuðe; et inde uersus septentrionalem plagam in longum fluuii usque Wialesflet; sursum [a Wialesflet] usque quo Brimesdik exit; inde uersus orientem in longum praedicti fossati in Woflet; inde uersus orientem in longum fluuii; et sic uersus australem plagam usque Wuderingemuðe.

✠ Ego Caeduualha rex, a praefato rogatus episcopo, donationis meae cartulam subscripsi. ✠ Ego

[1] MS. A. XVIII. Ecwaldi.

[2] MS. B. XVIII. Tunc sequuntur limites et bundae terrarum praedictarum in lingua Saxonica, uidelicet in carta originali; sed in quadam alia copia ueteri cartae praedictae sequuntur bundae dictae terrae sub hac forma, etc.

Uuilfridus archiepiscopus, consensi et subscripsi. ✠ Ego Birhtuualdus archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eguualdus episcopus[1] consensi et subscripsi. ✠ Ego Uuilfridus episcopus terras mihi donatas, crucis Christi roboratione confirmo. ✠ Ego Eadberhtus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealdulfus dux Suðsaxonum consensi et subscripsi. Omnes isti et multi alii consentientes subscripserunt et confirmauerunt.

DCCCCXCIII.

* CAEDUUALHA OF WESSEX, 687.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DC.LXXXVII. Ego Ceodwala rex cum coniuge mea Kenedriða concedimus tibi pastor Theodore archiepiscope et familiae aecclesiae Christi in Dorobernia terram iuris nostri nomine Geddingge et Uudetun, scilicet terram .IIII. aratrorum pro spe salutis aeternae, liberam ab omni saeculari seruitio, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione. Si quis eas a iure praedictae aecclesiae auferre conatus fuerit, nisi deo et hominibus satisfaciat, perpetuo anathemate feriatur; ad cumulum autem confirmationis ego Cenuualh cespitem praedictae terrae super sanctum altare saluatoris posui, et propria manu, pro ignorantia litterarum, signum sanctae crucis expressi et subscripsi.

DCCCCXCIV.

* CAEDUUALHA OF WESSEX, 688.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi saluatoris! Quotienscumque aliquid pro opere pietatis Christi membris impendimus, nostrae animae fore prodesse credimus, quia sua illi reddimus, non nostra largimur.

[1] Omitted in MS. A. XVIII.

Qua de re ego Ceadwal, dispensante domino, rex Saxonum, pro remedio animae meae terram uobis ad construendum monasterium in potestate confero, cuius uocabulum est Fernham in cassatos .LX. id est Cedde, Cisi, Criswanque, quorum .X. in Bintimgom .II. in Cert, caeteros autem propriis locis et nominibus adsignantur, hoc est Cusanweoh cum omnibus ad se pertinentibus campis, siluis, pratis, pascuis, piscariis, fluminibus, fontanis, liberam a me habeatis licentiam donandi, commutandi, et in arbitrio uestro sit posita. Numquam ego haeredesque mei ullo tempore contra hanc donationis cartulam uenire temptauerit. Quod si quis superba praesumpserit inruptione infringere aut minuere per tyrannidem hanc a me actam donationem, sit separatus ab omni societate christiana, manentem uero in sua nichilominus firmitate. Actum in loco cuius uocabulum´est Besingahearh. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DC.LXXXVIII. indictione .I.

Signum manus Cenwal regis et donatoris ✠. ✠ Ego Wilfridus episcopus hanc donationem subscripsi. ✠ Ego Herconwaldus episcopus eiusdem donationem subscripsi. ✠ Ego Hedda episcopus donationem a rege factam subscripsi. ✠ Ego Aldelmus indignus abbas hoc cyrographum subscripsi. ✠ Ego Hugon abbas. ✠ Ego Eadbertus abbas. ✠ Ego Wadda presbyter. ✠ Ego Guda presbyter. ✠ Ego Buda presbyter. ✠ Ego Bicca presbyter. ✠ Ego Welisc presbyter. Signum manus Wuddan ✠. Signum manus Headdan ✠. Signum manus Eadbert ✠. Signum manus Coænes ✠. Signum manus Rewes ✠. Signum manus Teodan ✠. Signum manus Oswine ✠. Signum manus Snoccan ✠. Signum manus Moccan ✠.

DCCCCXCV.

NÔÐHELM OF SUSSEX, 692.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi saluatoris! Ego Noðelmus rex Suðsaxonum, pro remedio animae meae, sciens mihi in futuro prodesse quicquid Christi membris de mea propria possessione impendo, tibi Noðgiðae sorori meae aliquam terrae partem libenter dabo, ad construendum in ea monasterium basilicamque erigendam, quae diuinis laudibus et sanctorum honoribus seruire uideatur, id est .xxx[v]iii. cassatos in locis qui appellantur; hoc est in Lydesige et Aldingburne .xii. æt Genstedegate .x. in Mundhame .xi. in orientali plaga .ii. in occidentali .iii. ut possidendo teneas cum omnibus ad eam pertinentibus rebus, campis, siluis, pratis, pascuis. Si quis hanc donationem attributam tibi, in maximo aliquo uel in modico minuere ausus sit, sciat se in districto omnipotentis dei iudicio poenam praesumptionis suae incurrere. Scripta est haec cartula anno ab incarnatione Christi .dc.xcii.

✠ Ego Nunna rex Suðsaxonum consensi et subscripsi. ✠ Ego Uuattus rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Coenredus rex Uuestsaxonum consensi et subscripsi. ✠ Ego Ine consensi et propria manu subscripsi. ✠ Ego Eadberhtus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Aldhelmus abbas subscripsi. ✠ Ego Haguna abbas subscripsi.

DCCCCXCVI.

*UUIHTRAED OF KENT, 694.

✠ Anno ab incarnatione domini .dc.xciiii. Whytredus gloriosus rex Kanciae cum reuerentissimo archiepiscopo Brightwaldo praecepit congregari con-

cilium in loco qui nominatur Bachancild, praesidente eodem concilio iam nominato clementissimo rege Cantuariorum Whytredo, et eodem uenerando patre primate totius Britanniae, simulque Tobia episcopo Roffensis aecclesiae, cum abbatibus, abbatissis, presbyteris, diaconibus, ducibus, satrapis, pariter tractantes de statu aecclesiarum dei in Anglia, et de hiis quae a fidelibus regibus praedecessoribus eius et propinquis, Æðelberto uidelicet posterisque eius, deo omnipotenti in propriam haereditatem data fuerunt, qualiter secundum ueram iusticiam stare et permanere ualeant, uel quomodo ea seruare oporteat amodo et usque in finem saeculi constituentes. Ego, inquit, Whytredus, rex terrenus, a rege regum compunctus, zelo rectitudinis accensus, ex antiqua traditione sanctorum patrum didici, [non][1] esse licitum alicui homini in laico habitu constituto usurpare sibi quasi propriam possessionem quod fuerat ante domino concessum et cruce Christi firmatum. Scimus enim et ueraciter constat quia quod semel acceperit homo donatione alterius in propriam potestatem, nullatenus sine iniuria illud iterum dimittet. Horrendum est itaque hominibus deum uiuum exspoliare, tunicamque eius et haereditatem scindere. Cum ergo deo oblatum aliquid fuerit de terrenis substantiis, ad hoc ut facilius promereri ualeant offerentes aeternam retributionem percipere in coelis manifeste declaratur, quod quanto incautius homo saecularis applicuit se in haereditatem regis aeterni, tanto districtius a deo punietur. Pro qua re firmiter decernimus, [et in nomine][1] omnipotentis dei omniumque sanctorum praecipimus, omnibus successoribus nostris regibus, principibus et omnibus in laico habitu constitutis, ut nulli unquam liceat alicuius aecclesiae uel monasterii dominium habere quae a me uel antecessoribus meis priscis temporibus tradita sunt deo in perpetuam haereditatem et sanctis eius:

[1] Omitted in Cant. Reg.

magis autem sicut in canonibus praecipitur seruandum est, ut quando aliquis de praelatis defungitur episcopus, abbas uel abbatissa, intimetur archiepiscopo propriae parochiae et cum eius consilio et consensu uita ac munditia eius examinata qui dignus inuenitur eligatur, et nullo modo sine consensu et consultu archiepiscopi promoueatur. Neque enim de hac re aliquid pertinet ad decretum uel imperium regis. Illius autem est comites, duces, optimates, principes, praefectos, iudices saeculares, statuere; metropolitani uero est archiepiscopi aecclesias dei replere, gubernare, episcopos, abbates, abbatissas, caeterosque praelatos eligere, statuere, firmare, admonere, ne quis de ouibus Christi, scilicet aeterni pastoris, aberret. Haec lex per aeuum in regno nostro in perpetuum permaneat, omnibus aecclesiis dei nostri pro salute animae meae meorumque praedecessorum, proque spe coelestis regni. Igitur ex hac die et deinceps concedimus et donamus aecclesiis regni nostri liberas esse perpetua libertate ab omnibus difficultatibus saecularis seruitutis, ab omni debito uel pulsione regalium tributorum, ut possint pro nobis deo omnipotenti hostias dignas offerre . nostraque peccata abluere immaculatis muneribus. Si quis autem rex post nos leuatus in regnum, aut episcopus, aut abbas, seu aliqua alia persona contradixerit huic concilio, uel scripto iudicio concilii facto, sciat se a corpore et sanguine domini sequestratum et sic excommunicatum, sicut ille qui non habebit remissionem [neque][1] in hoc saeculo neque in futuro, nisi ante mortem secundum iudicium archiepiscopi emendauerit. Hoc scriptum irrefragabile sua firmitate muniatur, seruetur, et semper habeatur in aecclesia saluatoris, quae sita est in ciuitate Dorobernia ubi primas habetur, ad exemplum omnium aecclesiarum atque deffensionem quae in Anglia habentur.

[1] Omitted in Cant. Reg.

✠ Ego Wihtredus auxilio Christi rex hiis legibus constitutis pro me et Werburga regina itemque filio nostro Ælrico subscripsi. ✠ Ego Brihtuualdus gratia dei archiepiscopus hiis legibus constitutis subscripsi.

DCCCCXCVII.

* INI OF WESSEX, 701.

✠ DOMINO nostro Ihesu Christo imperpetuum regnante cui cuncta iure famulantur elementa mundi! Omnibus ut reor luce clarius mortalibus patet quod digna gloria paruipendenda est mundi, quia decidit ut flos foeni. Quapropter ego Ine largiflua summi tonantis annuente clementia regali fretus dignitate, quandam ruris partem .XL. scilicet mansas, in loco qui ab incolis huius patriae Alresford nuncupatur, cum omnibus ad se rite pertinentibus, pratis, siluis, pascuis, sicut praedecessor meus Cynewalh, diuino scilicet adtactus instinctu, iamdudum concessit aecclesiae quae Wintoniae in almae trinitatis ueraeque unitatis honore necnon et apostolorum Petri Paulique consecrata consistit, pro meorum expiatione facinorum, libens perpetualiter restituo. Hanc donationem cum omnium mei temporis consensu procerum tali curaui renouari assertione, ut nulla meorum persona successorum diabolicae astu calliditatis insollescens eam unquam in aliud transferre praesumat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo solutum, tribus exceptis, expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem augere uoluerit, ei plura in praesenti uita adiicientur bona; minuentem uero terra uiuum dehiscat, atque eius anima pro tanti commisso criminis reatu cum Iuda Christi proditore perpetuas sine fine lugeat poenas, nisi hic digna satisfactione emendauerit quod contra almam trinitatem ueramque unitatem temere deliquit. Ðis synd

ðа landgemǽre tó Alresforda. Ærest of Cendefer on ða andheáfda; andlang andheáfda on ða wítan díc; andlang díc on beorleá; of beorhleá andlang mearcweges on smalan dene; ðonon tó Bucgan oran; ðonon forð be wyrtdene; andlang dene tó wuda; swá be mearce tó grénmenes stigele; ðonon tó lammeres geate; of ðám geate tó bohmeres stígele; ðonon tó bealmmeres geate; of ðám geate tó Hamerdene geate; ðonon tó hremmes cumbes geate; ðonon tó etges geate; ðonon tó Dunnes stigele; ðonon on Wytleáge; ðonne tó ðére brádan ǽc; ðonne andlang mearce tó Dregtúne on ðone ford; of ðám forda tó Wudaforda; ðonon súð andlang mearce tó ðes gores súð ende; ðonne andlang mearce in on éwillas; andlang éwillas inon Ticceburnan; andlang Ticceburnan on Icenan; andlang Icenan ðér Cendefer and Icene cumað tógædere; andlang Cendefer ðér hit ǽr úpeóde. Hanc scedam domino deo omnipotenti et sancto Petro suisque uicariis in perpetuum ius haereditarium anno dominicae incarnationis .DCCI. indictione .XIIII. scribere curauimus.

✠ Signum manus Danielis episcopi cum impressione sanctae crucis. ✠ Signum manus Ini regis. ✠ Signum manus Æðelheardi. ✠ Signum manus Forðeres. ✠ Signum manus Puttuces. ✠ Signum manus Cumman. ✠ Signum manus Tunbeorti abbatis. ✠ Signum manus Hagenan.

✠ Ego Cuðred rex hoc donum praefixum signum sanctae crucis signaui. ✠ Et ego Aldelmus abbas signum agiae crucis impressi.

DCCCCXCVIII.

HEÂN.

✠ Ego Hean dispensante domino abbas, aliquam terrae possessiunculam quae mihi ex munificentia parentum meorum qui regni gubernacula potiri noscuntur, in potestate concessa fuerat in loco cuius uocabulum est Bradanfeld cum adiacentibus, nec minus aliis, sicut infra signatum est, locis, hac conditione Cillan sorori meae ad possidendum contuli, ut post obitum meum si ipsa superstes uixerit disponat et regat cum dei timore; et post se ad istum monasterium omnino reddat. Si uero omnipotentis dei iudicio me uiuente uitae suae sortem disposuerit, ius eiusdem loci et dispensatio mihi cedat. Supradictae uero quantitas terrae in Bradanfeld .XLVIII. cassatorum est, in Escesdune .LV. in loco qui uocatur Earmundes lea .LXXXIII. summa simul redacta .C.LXXXVI. cassatos colligitur. Si quis ergo diffinitionem hanc a me factam una concorditer canonice et aecclesiae a rege Ini necnon et ab episcopo Daniele roboratam irritam facere temptauerit, sciat se coram Christo rationem redditurum.

DCCCCXCIX.

NUNNA OF SUSSEX, 714.

✠ Ego Nunna rex Suðsaxonum aliquam partem terrae iuris mei, pro remedio animae meae, dabo Beadufrido et fratribus qui habitant in insula quae dicitur Seolesige, ubi cupio ut corpus meum requiescat; id est, in Herotunum .IIII. manentes, et in Braclaeshamstede .IIII. cassatos, et in Sideleshamstede .III. cum omnibus ad se pertinentibus, siluis, campis, pratis, fluminibus, coram episcopo reuerendissimo Eollan, necnon et abbatibus comitibusque meis congregatis,

libenter haec perdonamus. Si quis uero contra hoc decretum tyrannico fastu [uenire] temptauerit, nouerit se in tremendo examine coram Christo rationem redditurum. Scripta est haec donationis munificentia anno ab incarnatione Christi .DCC^{mo}.XIIII^{mo}.

✠ Ego Æðelstan rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelðryð regina consensi.

M.

NUNNA OF SUSSEX, 725.[1]

[✠ Regnante perennitus deo ac domino n]r̄o ih̄u xp̄o simulq: spiū sc̄o par[aclit]o in trib: ꝑsonis una deitas sine fin[e permansura Qua de re unicuique cogitandum quantum sibi suf]ficiat possessio ut cū reb: transitoriis labentibusq: sibi æterna pre[paret praemia quod huius uitae praesentis quibusque nolentibus] ł uolentib: adꝓpinquat terminus. Quamobrem ego nunna rex a[ustralium Saxonum aliquas telluris partes pro amore dei et coeles]tis patriæ uenerando epīo eadberhto in suū et in đi seruitiū liberato [assensu saeculari aeternaliter conscribo et firmiter ad] episcopalē sedem adtingens cū totis ad eā ꝑtinentib: in campis in siluis [montanis pascuis piscariis terra quae uocitatur] hugabeorgū et æt dene .xx. tributarios libenti animo attribuo. Si quis au[tem successorum meorum quod absit hanc donationem] meā in modico ł in magno minuere ł inuadere temptauerit Sciat se in treme[ndo examine coram Christo rationem reddere nisi ante satisfactio]ne emendauerit. ✠ Istis terminib: circūgirata esse uidentur: . . . . g dices on ðeodweg norð ofer þone weg . . . . . lauing-

[1] This charter is from a much mutilated original in the archives of the cathedral at Chichester. The portions within brackets are supplied from the copy in Bishop Reed's Register, B. XVIII. f. 5, b.

tunes dices east ende . of ðære dic norð . . . . e 7 þanan east to freccehlince of þā hlince to halignesse beorge of þā beorge east to stæ . . . . am garan of þā garan to þam byrgelsan of þæm byrgelsan to billingabyrig 7 swa andlang . . . . læse. 7 ða dænn ærest þær scealces burna 7 bollanea hi gegaderiað on norð-healfe þæs br . . . . 7 bulan hol. 7 isenan æwylm. 7 Sængelpicos 7 feale beag. tibbanhol. [Scripta est autem haec cartula anno] ab incarnaт̄ dñi .DCCLXXV. Indic[tione .II.] Testiū ergo et c̄senti-entiū huic donat[ioni signa aeterna demonstrabo.

✠ Ego Nunna rex primus] crucis xp̄i signo munio.

✠ Ego u[uattus rex]c[onsensi et subscripsi].

✠ Ego [Coenredus] rex w[estsaxonum roboraui.]

[✠ Ego Eadbirht episcopus mihi terram] tributam confirmo signo crucis xp̄i.

[✠ Ego Ine consensi et] propria manu scripsi.

Dorso. þis is seo landboc þe nunna cyng gebocade eadberhte ƀ into hugabeorgū .XX. hida.

MI.

NUNNA OF SUSSEX, AND OTHERS.

✠ In nomine domini dei saluatoris nostri Ihesu Christi! Quid aliud in hoc mundo adipisci possumus, nisi ut animas nostras deo offerentes et per beatam spem aeternam mereri dignemur uitam. Qua de re ego Nunna rex Suðsaxonum, pro remedio animae meae, aliquantulam terram in proprias substantias condonabo famulo dei nomine Berhfrid, in loco qui appellatur Piperingas, iuxta flumen Tarente, id est .IIII. tributarios: ita tamen ut in eo loco die noctuque ad deum perueniant orationes orantium pro me, et pro saeculo semper specialis locus deo seruientibus con-

seruetur. Denique praefato sene saecularibus se soluente rebus, et deo soli desideranti seruire in re praedicta, sua omnia cum semetipso Eollano concedebat. Idcirco ego Eolla, pro suscepta pecunia, hanc donationem cum consensu fratrum regisque nostri Nunnani Wulfherio in re praefata in possessionem perpetuam tradam. Si quis uero temeritatis audacia haec, aut per uim uecordiae, auertit decreta, a catholicorum caterua anathematizatus iure diuino, et insolubilis aeternae retributionis uindictam poenas subiaceat cruciandus imperpetuum.

✠ Hanc donationem meam ego Nunna rex, consentientibus omnibus comitibus una mecum, mea manu subscripsi. ✠ Ego Osricus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadberhtus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eolla consensi et subscripsi. ✠ Ego Beowa hanc terram iuris mei, quam mihi propinqui mei edonabant, cum consensu Nunnan regis et Eollan episcopi, consentientibus Æðilberhto rege, et episcopis Sigfrido, Beorran, et Eccan, libenter concedo; ut me uiuente in potestate eorum sit, et post obitum meum habeant licentiam habendi donandique cuicunque illis placuerit.

Eandem terram ego Osmundus rex pretio redemi ab Errano comite meo cum consensu episcopi nostri, cum augmentatione terrae illius quae appellatur [. . . . .] Titburge dei famulae in perpetuam attribuo possessionem.

✠ Ego Osmund rex signum sanctae crucis expressi. ✠ Ego Osa episcopus consensi et subscripsi.

MII.

* ÆÐELHEARD OF WESSEX, 737.

✠ Domino nostro Ihesu Christo cum coaeterno patre et spiritu sancto in aeternum regnante! Anno

eiusdem redemptoris nostri dominicae incarnationis .DCC.XXXVII. ego Æðelheard rex rogatus a Friðogyða regina ut rus in Tantun quod Wentanae aecclesiae Petro Pauloque dicatae, ob imminentis periculi prosperitatem satisfaciendo dederat, augmentarem; dedi .IIII. mansas ad pecora alenda in Wiðiglea, et .III. in Cearn ad salinaria construenda. Quantitas harum .VII. manentium furti crimine a possidentibus uno eodemque tempore iusto dampnatis iudicio ablata est. Si quis igitur futuro tempore uetustas territorii cartulas, et me largiente praefatae reginae quae eas Christo redemptori nostro dederat concessa, quae iusta de peculii uexatione celando uel furtim diripiendo absconsae fuerant, in propatulo deinceps manifestauerint, et ipsi furti crimine obnoxii habeantur, et hac renouata uigente territorii cartula ueteres pro nichilo habeantur; maneat igitur praedictarum terrarum portio libera praeter expeditionem, pontis arcisue restaurationem. Haec sunt confinia supradictarum terrarum. Ærest on Ucingford; of ðæs cumbes heáfode on ðone smalan weg þurh ðone mór tó wiðigslǽde; ðæt tó brocenan beorge; swá tó Wuduforda; ðæt tó Lulles beorge; swá forð andlang hærpaðæs tó Mægenstánes dæne; swá tó wiðigleá gate; ðæt tó næddran beorge; ðæt þurh ðone mór bæ rihtgemǽre on wiðigmór; ðæt æft on Ucingford. Ærest of sǽ úpp on Hængestes ricg; ðonan norð on gyrdweg; swá norð andlang rihges on middeweardna sealtera cumb; ðæt bæ cumbæ ingon holanbróc; ðonne andlang streámes in on hlosmoc; ádúne on streám on seofan æceras; ðǽr of streáme; æft onbútan seofan æceras; æft súð on hlosmoc; ðæt ádúne on streám of ða súran apældran; ðæt súð on ða norðréwe; ðanan eft ofer Cærn on gáta ford; ðet súð búfan litlan gráf; swá súð on earnes hlinc; of earnes hlince æft útt on sǽ.

✠ Signum manus Danielis praesulis. ✠ Signum manus Forðhæres praesulis. ✠ Signum manus Æðel-

heardi regis. ✠ Signum manus Fryðogyðae reginae. ✠ Signum manus Cynegysli abbatis. ✠ Signum manus Æscburgae abbatissae.

MIII.

EÂDBERHT OF KENT, 741.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCC.XLI. ego Eadbriht rex, cognomento Eating, pro salute animae meae concedo aecclesiae Christi in Dorobernia capturam piscium quae habetur in ostio fluminis cuius nomen est Limenea, et partem agri in qua situm est oratorium sancti Martini, cum domibus piscatorum, et quartam partem aratri circa eundem locum, et pascua .CL. iumentorum iuxta marascum qui dicitur Bisceopesuuic usque ad siluam quae appellatur Rhip, et usque ad terminos Suð-Saxoniae, regimen habente aecclesiae beatae Mariae quae habetur apud Limenea Cuðberto archiepiscopo tunc temporis abbate. Cui uidelicet aecclesiae hanc meam donationem nominatim contuli liberam ab omni saeculari seruitio, exceptis istis tribus, expeditione, pontis et arcis constructione. Si quis hoc meum donum uiolare praesumpserit, disperdat et distruat illum deus, nisi celeri satisfactione malum quod fecit emendet.

MIV.

* EÂDBERHT OF KENT, 747.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCC.XLVII. ego Eadbertus rex Cantiae cum consensu optimatum meorum, Bregowini archiepiscopi et caeterorum principum meorum, concedo aecclesiae quae est apud Raculfe, et tibi Deneheah abba tuaeque familiae, pro salute animae meae, uectigal et tributum unius nauis in portu ac uilla quae dicitur Forduuic, ad opus, ut praefatus

sum, familiae sanctae Mariae quae in iam-nominata aecclesia deo seruiunt. Simulque praecipio in nomine omnipotentis dei praefectis, praepositis, et actionariis, et omnibus fidelibus qui in illo portu habent uel habituri sunt aliquam potestatem, ut haec mea donatio sit stabilis et firma imperpetuum. Quod si aliquis, quod absit, hoc meum donum uiolare praesumpserit, a deo et sanctis eius separatus, diabolo et angelis eius sit coniunctus. Quod si una nauis praedictae familiae perierit collisione, fractione, aut uetustate, iterum restituant aliam, et eadem conditione habeant, et sic in perpetuum.

MV.

EARDUULF OF KENT, about 747.

✠ Ego Eardulfus rex Cantiae tibi uenerabilis Eadberte abba, tuaequae familiae consistenti in loco qui dicitur Raculf, concedo terram unius aratri in loco qui nominatur Berhamstede, cum omnibus ad eam pertinentibus, liberam ab omnibus saecularibus seruitiis.

MVI.

CŪÐRAED OF WESSEX, 749.

✠ Regnante in aeternum domino nostro omnipotente deo! Ego Cuðredus rex de terra iuris mei aliquantulam portionem, iuxta mensuram scilicet .x. familiarum, quam solicolae Cleran nominant, aecclesiae dei Petro Pauloque dicatae ciuitate Wentana haereditarie perpetualiter impendo, ita ut nullus successorum meorum ipsius terrae portionem ab aecclesia dei nunquam praesumptuosus auferat. Et haec acta sunt anno ab incarnatione domini .dcc.xlviiii. et ut firmius supradictae donationis meae munificentia roboretur

testes idoneos et adstipulatores ad subscribendum confirmandumque praedictae possessionis priuilegium adsciuimus quorum nomina et personae infra notantur. His limitibus praedictum rus circumuallatur. Ærest of Hildan hlǽwe on hunigweg; andlang weges on Bregeswiðestân; of ðâm stâne on sceapwæscan; andlang sceapwæscan on Aleburnan; andlang Aleburnan on beueres brôces heáfod; ðanon on coferan treów; of coferan treówe on ða brâdan âc; of ðâra brâdan ǽc on stuteres hylle niðewearde; ðonon onweard setl; ofweard setle on wiðiggrâfas; ðæt on scipdǽl; of scipdǽlle on cýpmanna [dǽl]; of cýpmanna dǽlle andlang weges ðæt eft on Hildan hlǽw.

✠ Ego Cuðredus rex propriae donationis meae munificentiam signo crucis Christi confirmans roboraui. ✠ Ego Hunfrið dei gratia episcopus canonice consentiens subscripsi. ✠ Signum manus Æðilheardi oeconomi atque abbatis. ✠ Signum manus Cynibaldi abbatis. ✠ Signum manus Cynrices nobilis prosapiae. ✠ Signum manus Æðilfridi praefecti.

MVII.

CÛÐRAED OF WESSEX, 749.

✠ Regnante in perpetuum omnipotente deo! Ego Cuðredus rex de terra iuris mei aliquantulam portionem, iuxta mensuram scilicet .vii. familiarum, aecclesiae dei Petro et Paulo dicatae ciuitate Wentana haereditarie perpetualiter impendo .v. uidelicet mansas æt Ðruhham et .i. æt Eppelhyrste et .i. æt Hwitanleage, ita ut nullus successorum meorum ipsius terrae portionem ab aecclesia dei nunquam praesumptuosus auferat. Et haec acta sunt anno ab incarnatione domini .dcc.xlix. et ut firmius supradictae donationis meae munificentia roboretur testes idoneos et adstipulatores ad subscribendum confirmandumque prae-

dictae possessionis priuilegium adsciuimus quorum nomina et personae infra notantur.

✠ Ego Cuðredus rex propriae donationis meae munificentiam signo crucis Christi confirmans roboraui. ✠ Ego Hunfridus dei gratia episcopus canonice consentiens subscripsi. ✠ Ego Cynibaldus abbas concessi.

MVIII.

ÔSMUND OF SUSSEX, Aug. 3, 765.

✠ In nomine domini Ihesu Christi saluatoris! Esto nobis adiutor deus, quem credimus, et diligimus, et scimus retributorem operum nostrorum: idcirco ego Osmundus, rogatus a comite meo Walhere, ut sibi aliquantulam terram ad construendum in ea monasterium largiri dignarer; cuius precibus accommodans eandem terram, de qua suggerere uidebatur, pro remedio animae meae imperpetuum libenter impendo, id est .xii. tributarios terrae quae appellantur Ferring, cum totis ad eam pertinentibus rebus, campis, siluis, pratis, fluminibus, fontanis, et siluatica Coponora et Titlesham. Scripta est haec cartula anno ab incarnatione domini .dcc.lxv. indictione tertia, mensis Augusti die tertio.

✠ Ego Osmundus hanc donationem propria manu subscripsi. ✠ Ego Osa episcopus consensi et subscripsi, etc.—Testes in lingua Saxonica.[1]

MIX.

ÔSMUND OF SUSSEX, 770.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Nichil intulimus in hunc mundum, ueruntamen nec auferre

[1] Sic MS.

quid possimus; et ideo cum terrenis et caducis aeterna praemia mercanda sunt. Quapropter ego Osmundus, rogatus a comite meo uenerabili Warbaldo atque uxore illius Tidburge, ut sibi aliquantulam terram ad aecclesiam beati Petri apostoli, quae ibi sita est, in loco qui dicitur Hanefeld .xv. manencium in perpetuam attribuo possessionem, cum omnibus ad eam pertinentibus rebus, id est, campis, siluis, pascuis, pratis, fluminibus, fontanis. Acta est haec cartula anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCC.LXX. — Deinde sequuntur bundae siue metae terrae praedictae in lingua Saxonica.[1]

✠ Ego Osmundus rex hanc donationem propria manu subscripsi. ✠ Ego Osa archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Hedde episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadbright episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Offa cum supranominatis personis hanc paginulam libens munio. ✠ Ego Wilfrid episcopus consensi. ✠ Ego Brodda dux. ✠ Ego Berhtwald dux. ✠ Ego Eadbald dux. ✠ Ego Esne dux. ✠ Ego Aldwlf dux, etc.[1]

MX.

ÆÐELBERHT OF SUSSEX, about 774.

✠ In nomine dei summi! Ego Æðelbertus rex Sussaxonum, domino regnante imperpetuum, aliquam partem terrae iuris mei, ad construendum monasterium, Diozsan uenerabili uiro do, pro remedio animae meae, decem et octo manentes, in loco qui dicitur Wystrings, cum omnibus ad se pertinentibus, campis, siluis, et piscalibus fluminibus; et ita firmiter et immutabiliter, in potestate praesentis uiri Diozsan haec donatio permaneat, ut nullus post obitum nostrum mutare aut minuere praesumat.

[1] Sic MS.

Ego Æðelbertus rex hanc donationem cum propria manu scripsi ✠. Ego Seffridus episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Wyghere consensi et subscripsi ✠. Ego Beoba consensi et subscripsi ✠. Ego Wyga consensi et subscripsi ✠. Et ego Diozsan donationis huius terram, quam mihi Æðelbertus rex concessit, in libertate iuris mei dilectissimae sorori meae donabo etiam cum consensu Æðelberti regis, necnon cum consensu uenerandi episcopi Seffridi, ut in potestate eius sit post obitum meum habendi donandique cuicunque uoluerit ✠. Ego Offa rex hanc donationem manu propria signo et confirmo ✠. Ego Osenedred[1] regina consensi et subscripsi ✠.

Tunc sequuntur limites in lingua Saxonica in dorso cartae originalis.[2]

MXI.

*ÆÐELBERHT OF SUSSEX.

✠ In nomine dei summi! Ego Æðelberhtus rex Australium-Saxonum, domino regnante in perpetuum, aliquam partem terrae iuris mei uenerabili episcopo Uuilfrido donabo pro remedio animae meae, id est dimidium tributarium in parte australi Cicestriae iuxta mare, cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pratis, fluminibus; firmiter et immutabiliter permaneat, ut nullus post obitum meum mutare aut minuere praesumat.

✠ Ego Æðelberhtus rex hanc donationem propria manu confixi et subscripsi. ✠ Ego Uuilfridus episcopus consensi et subscripsi.

[1] Sic MS., probably for Cyneðrýð. [2] Sic MS.

MXII.

ÓSLÂC OF SUSSEX, 780.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo ac gubernante! Ego Oslac dux Suð-Saxonum aliquam terrae meae partem, pro remedio animae meae, uenerabili aecclesiae sancti Pauli apostoli concedo, id est duo, nominibus Earneleagh, Tielesora, cum omnibus ad eam pertinentibus rebus, campis, siluis. Anno ab incarnatione domini .dcc.lxxx. factum est in loco qui appellatur Seolesige.

✠ Ego Oslac hanc donationem propria manu subscripsi. ✠ Ego Gislehere episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwulf consensi et subscripsi. Omnis dignitas dicit ✠. Si quis uero hoc decretum irritum facere, tyrannico fretus potentu, uiolenter temptauerit, nouerit se in tremendo cunctorum examine coram Christo rationem redditurum, et habere partem cum Iuda traditore domini nostri in inferno inferiori.

✠ Ego Offa, deo donante, rex Merciorum hanc supradictam terram iuxta petitionem Weðuni episcopi Suð-Saxonum corroborans dominicae crucis signo confirmabo.

MXIII.

EALHMUND OF KENT, 784.

✠ Anno dominicae incarnationis .dcc.lxxxiiii. Ego Ealhmundus rex Cantiae do tibi Wetrede honorabili abbati tuaeque familiae degenti in loco qui dicitur Raculfcestre terram duodecim aratrorum quae dicitur Scildwic, cum uniuersis ad eam rite pertinentibus, liberam ab omni saeculari seruitio et ab omni regali tributo, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione. Si quis, quod absit, contra hoc donum meum facere

temptauerit iram omnipotentis dei incurrat, et cum impiis et peccatoribus flammis ultricibus sine fine dampnetur.

✠ Ego Iambertus archiepiscopus Canciae hanc regis donationem et excommunicationem consentiens et subscribens confirmo.

MXIV.

OFFA OF MERCIA, 791.

✠ Anno dominicae incarnationis .dcc.xci. Ego Offa rex concedo aecclesiae Christi Cantuariae terram iuris mei quindecim aratrorum in prouincia Cantiae, in hiis postnominatis locis, id est, Socham, Perhamstede, Rocinga, et in saltu qui dicitur Andred ad pascua porcorum in hiis locis Dinuualingden, Sandhyrste, Suuiðelmingden, et in siluis quae dicuntur Bocholt et Blean Heanhric, et aliud inter torrentem nomine Norð-burnan et Hagenatreou, et pastum unius gregis iuxta Ðeningden, et .l. porcorum binnan Snæde. Hanc praedictam donationem uobis concedo, cum omnibus ad eam rite pertinentibus, quamdiu tibi uita comes fuerit, liberam ab omni regali tributo; et post obitum cuicumque placuerit danda cum praedicta libertate. Si quis uero hoc donum meum infringere temptauerit, perpetuo anathemate feriatur.

MXV.

EALDWULF OF SUSSEX, 791.

✠ In nomine sancti saluatoris! Omnia, quae secundum praesens saeculum laboramus, uix usque ad mortem suffici[un]t; quod uero pro aeterna uita agatur utique post mortem conseruatur. Idcirco ego Aldwlfus dux Suð-Saxonum, aliquantulam siluae partem iuris mei Weðuno episcopo largiri atque describere cura-

bam, cum consensu et licentia Offae regis Anglorum, in loco qui dicitur Cealtborgsteal, ad aecclesiam sancti Andreae quae sita est in terra quae uocatur Ferring. Haec autem silua certis finibus terminatur; in occidentali plaga, iuxta superiorem uiam quae currit ab australi parte usque ad septentrionem; et in altera parte in circuitu campestria. Qui hanc paruam donationis munificentiam augere et amplificare uoluerit, augeat deus partem eius in libro uitae. Si uero, quod absit, aliquis tyrannica fretus potestate, temerarie tenere aut minuere uoluerit, sciat se in tremendo examinis iudicio horribiliter incidere in manus dei uiuentis. Et haec acta sunt in monte qui uocatur Biohchandoune, anno incarnationis domini nostri Ihesu Christi .DCC.X[C]I. cunctis astipulantibus et confirmantibus nominatis atque infra descriptis.

Ego Ealdwlf, qui donaui, primum signum sanctae crucis expressi ✠. Ego Eadelwlf consentio et subscribo ✠.

MXVI.

EALDWULF OF SUSSEX, about 791.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Nos quidem praesentis uitae caducam celeritatem considerantes, idcirco unicuique intenta mentis prouidentia cogitandum est ut aliquid pro redemptione animae suae agat quamdiu uixerit in hoc saeculo. Quapropter ego Aldwlfus dux Suð-Saxonum aliquam partem terrae iuris mei, cum consensu et licentia domini mei Offae regis Merciorum, ad aecclesiam sancti Petri quae sita est in uenerabili loco quae dicitur Selesey libenti animo concedens donabo, id est, terram trium tributariorum, Firolalandes,[1] quatinus appellantur hiis nominibus, Peartingawyrð, Wealingawyrð, cum omnibus ad eam iure pertinent-

[1] Sic MS. for firgenlandes.

ibus rebus, campis, siluis, pascuariis, aucupiis. Si quis hanc donationem augere et amplificare uoluerit, augeat deus partem suam in libro uitae; si quis hanc donationem infringere aut minuere ausus sit, sciat se in tremendo die iudicii rationem redditurum coram deo et angelis eius. Huius donationis testes fuerant hii quorum nomina infra notantur.

✠ Et ego Aldwlf dux, qui donaui, signum sanctae crucis infixi. ✠ Ego Gislehere episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Gidheard, Hunreed, Burchard, Beornulf, Osa ✠ omnes isti consentientes scripserunt. Ego Offa rex Merciorum hanc terram siluaticam trium tributariorum, secundum petitionem Wehtuni episcopi, signo sanctae crucis confirmo et subscribo ✠ ad aecclesiam sancti Petri apostoli, sicut praenominatum est. Ego Ealdfrid rex consensi et subscripsi.

MXVII.

* CÔENUULF OF MERCIA, 797.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo omnium regnorum domino! Ego Cenwulf rex Merciorum postquam electus sum in regem per deum omnipotentem, qui est omnium bonorum largitor et retributor, hanc subscriptam libertatem a domino Leone apostolico papa adquisiui Kinelmo et successoribus suis; et sicut eandem libertatem Egfridus rex antecessor meus ei firmiter condonauit, ita quoque ego ei scripto confirmo cum consilio et licentia terrenorum principum quorum inferius nomina scripta sunt, et ei sine ullo mendacio aut dolo largior firmiter habendam. Haec confirmatio Cenwlfi et episcoporum eius et principum fuit constituta et scripta in uenerabili loco qui dicitur Glastingebirig, anno .dcc.[xc]vii. incarnationis domini, secundo anno regni mei quod mihi deus concessit.

✠ Ego Keneðrið abbatissa cum carissimis cognatis meis Æðelburh et Celfled hanc libertatem hic ascriptam Kinelmo concedendo subscribo, hac ratione, ut si etiam post tempus contigerit quo uenerabilis loci Glastoniensis possessionem et potestatem alterius progeniei homo suscipiat, tamen Kinelmus et eius successores stabiliter sine ulla perturbatione et fiducialiter permaneat in sua libertate et perpetua pace. Ad confirmandam uero hanc libertatis potestatem ✠ ego Cenwlf rex signum sanctae crucis impressi. Subscripserunt Æðelardus Cantuariae et Higbertus Eboraci archiepiscopi et .IX. episcopi et .XIII. abbates, inter quos Beadulf abbas eiusdem loci, et sex principes.

MXVIII.

* ARCHBISHOP ÆÐELHEARD, 798.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCC.XCVIII. congregatum est magnum concilium in loco ubi dicitur Bachanchilde, praesidente eidem concilio Ceneuulfo rege necnon reuerentissimo archiepiscopo Æðelardo, cum episcopis, abbatibus, et multis aliis idoneis personis. Tunc idem uenerabilis pater et primas totius Britanniae Æðelardus sic exorsus est: Ego Æðelardus gratia dei humilis sanctae Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus unanimo concilio totius sanctae synodi in nomine dei omnipotentis et per eius tremendum iudicium praecipio, sicut ego mandatum a domino apostolico Leone papa percepi, ut [ex] hoc tempore nunquam temerario ausu super haereditatem domini, id est, aecclesias, laici[1] praesumant dominium suscipere. Sed sicut in priuilegiis ab apostolica sede datis habetur, seu etiam ab apostolicis uiris in initio nascentis aecclesiae traditum est per sanctos canones, uel etiam a propriis possessoribus

[1] laici saeculares, Reg. Cant.

monasteriorum constitutum est, ea regula et obseruantia disciplinae sua [monastica] iura studeant obseruare. Si ergo, quod absit, ipsi hoc nostrum mandatum [1] et domini apostolici praeceptum spreuerint et pro nichilo ducunt, sciant se a praesenti aecclesia iustorum segregatos, et in die iudicii ante tribunal Christi, nisi ante emendauerint, rationem reddituros. Haec sunt nomina sanctorum episcoporum et abbatum qui cum totius synodi consensu pro confirmatione praedictae rei signum sanctae crucis subscripserunt.

✠ Ego Æðelardus archiepiscopus Dorobernensis ciuitatis signum sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Hedde episcopus subscripsi. ✠ Ego Worr episcopus subscripsi. ✠ Ego Eguuinus episcopus subscripsi. ✠ Ego Forðerus episcopus subscripsi. ✠ Ego Daniel episcopus subscripsi. ✠ Ego Eadbriht episcopus subscripsi. ✠ Ego Acca episcopus subscripsi. ✠ Ego Inguualdus episcopus subscripsi. ✠ Ego Heardrid episcopus subscripsi. ✠ Ego Noðbertus episcopus subscripsi. ✠ Ego Wulfredus archidiaconus subscripsi. ✠ Signum Aldulfi episcopi Licifeldensis. ✠ Ego Eaduulf Siddensis episcopus subscripsi. ✠ Ego Osmundus Lundoniensis episcopus subscripsi. ✠ Ego Tiidfridus Dammoce episcopus subscripsi. ✠ Ego Fortredus abbas subscripsi. ✠ Ego Wernbrihtus Legorensis subscripsi. ✠ Ego Ealhmundus episcopus Uuintoniensis subscripsi. ✠ Ego Wermundus[1] Hrofensis episcopus subscripsi. ✠ Ego Felogyldus abbas subscripsi. ✠ Ego Wlfredus archidiaconus subscripsi.

[1] Here the Reg. Cant. breaks off abruptly.

MXIX.

ARCHBISHOP ÆÐELHEARD, 798.

✠ REGNANTE imperpetuum deo et domino nostro Ihesu Christo! Ego Æðelhardus larga omnipotentis dei gratia annuente Dorobernensis aecclesiae metropolitanus, cum praestantissimo rege nostro Cenulfo, conuocans uniuersos prouinciales episcopos nostros, duces et abbates et cuiuscunque dignitatis uiros, ad synodale concilium in locum qui nominatur Clouesho, ibi sollicito ab eis scrutinio quaesiuimus qualiter apud eos fides catholica haberetur, et quomodo christiana religio exerceretur. Hiis ita exquisitis, una omnium uoce ita responsum est: Notum sit paternitati tuae, quia sicut primitus a sancta Romana et apostolica sede, beatissimo papa Gregorio dirigente, exarata est, ita credimus; et quod credimus absque ambiguitate, quantum possumus exercere satagimus. Postquam autem super hiis uberius tractatum est, ita exorsi sumus: Necessarium est, fratres charissimi, aecclesias dei et uenerabiles uiros qui iam multo tempore terrarum dispendio et absumptione cirographorum miserabiliter laborauerant, corrigere. Hiis dictis, prolatae sunt inscriptiones monasterii quod uocatur Coccham in medium, terrarumque sibi adiacentium; quod uidelicet monasterium, cum omnibus ad illud pertinentibus terris, rex inclytus Merciorum Æðelbaldus aecclesiae saluatoris quae sita est in ciuitate Dorobernia dedit; utque illius donatio perseuerantior fieret, ex eadem terra cespitem et cunctos libellos praememorati coenobii, per uenerabilem uirum Cuðbertum archiepiscopum misit, et super altare saluatoris pro perpetua sua salute, poni praecepit. Sed post mortem praefati pontificis, easdem inscriptiones Dæiheah et Osbertus, quos idem pontifex alumnos nutriuit, maligno acti spiritu furati

sunt, et Cenulfo regi Occidentalium-Saxonum detulerunt; at ille, accipiens statim testimonia litterarum, praedictum coenobium cum omnibus ad illud rite pertinentibus suis usibus coaptauit, neglectis praenominati archiepiscopi Cuðberti dictis et factis. Item, Bregwinus et Ianbertus archiepiscopi per singulas synodus suas, questi sunt de iniuria aecclesiae saluatoris illata; et apud Cenulfum regem Occidentalium-Saxonum, et apud Offam regem Merciorum qui uidelicet saepememoratum coenobium Coccham et alias urbes quamplurimas Cenulfo rege abstulit, et imperio Merciorum subegit. Tandem Cenulfus rex sera ductus poenitentia, telligraphia, id est, libellos quos a supradictis hominibus Dæiheh et Osberto iniuste perceperat, cum magna pecunia, aecclesiae Christi in Doroberniam remisit, humillime rogans ne sub tantae authoritatis anathemate periclitaretur. Uerum rex Offa praememoratum coenobium Coccham, sicut sine litteris accepit, ita quanto tempore uixit, detinuit, et absque litterarum testimonio suis post se haeredibus reliquit. Secundo autem anno regni Cenulfi facta est synodus sicut supra est praelibatum apud Clouesho; at ego Æðelhardus gratia dei Dorobernensis archiepiscopus, et Cuba primicherius mecum, et multi alii ex illa aecclesia Christi sapientes, libellos praefati coenobii Coccham, in concilium detulimus; cumque coram synodo relicti fuissent, omnium uoce decretum est iustum esse ut metropolis aecclesia saepepraefatum coenobium Coccham, cuius inscriptiones in suo gremio habebat, perciperet, quo sub tanto tempore tam iniuste spoliata fuerat. Tunc autem placuit mihi Æðelhardo dei gratia archisacerdoti et Cyneðryðae abbatissae quae eodem tempore saepedicto coenobio praefuit, ac senioribus ex utralibet parte, Cantia scilicet et Bedeforde, ad hoc ibidem congregatis, quatenus ipsa Cyneðriða in regione Cantia daret mihi pro commutatione saepe-praefati coenobii,

terram centum et decem manentium, sexaginta cassatorum uidelicet in loco qui dicitur Fleote, et triginta in loco qui dicitur Teneham, in tertio quoque loco ubi dicitur Creges æwylma, uiginti. Quas scilicet terras olim rex Offa sibi uiuenti conscribere fecit, suisque haeredibus post eum; et post eorum cursum uitae, aecclesiae quae sita est apud Beodeford consignari praecepit. Hoc etiam coram omni synodo elegimus; ut ipsa abbatissa a me percipiet saepe-nominatum coenobium cum suis inscriptionibus; et ego terras et libellos terrarum illarum quas mihi in Cantia reddit, ab ea acciperem, quatenus nulla imposterum inter nos haeredesque nostros et Offae regis surgat controuersia, sed quod sub tam nobilis synodi testimonio inter nos confirmatum est indirupto foedere seruetur imperpetuum. Ego quoque Æðelhardus archiepiscopus concedo Cyniðriðae abbatissae monasterium quod situm est in loco qui dicitur Pectanege ad habendum, quod mihi rex pius Egfridus haereditario iure possidendum donauit atque conscripsit.

MXX.

CÔENUULF OF MERCIA, 799.

✠ In nomine redemptoris mundi! Ego Coenulf gratia dei rex Merciorum, Æðelhardo archiepiscopo nostro rogante, terram quadraginta quatuor aratrorum ad metropolitanam saluatoris aecclesiam spe futurae compensationis reddo, ubi ita nominatur at Charing triginta aratrorum, at Selebertes chert siue Bryningland decem, quas uidelicet terras olim rex Ecgebertus magnarum recompensatione gratiarum ad praenominatam perdonauit aecclesiam; item, quatuor aratrorum ubi dicitur Humbinglond on Bioraham, quam etenim terram praefatus Ecgbertus suo ministro nomine Aldhun tradidit; at ille, ultra mare tendens, suum dederat

agrum praedictum familiae quae morabatur ad aecclesiam saluatoris, sibimet ipsis in ius proprium et in dominium communibus necessitatibus ad habendum et fruendum foeliciter in domino. Sed harum postmodum possessiones terrarum Offa rex et decus Britanniae immutauit, suisque distribuit ministris, dicens iniustum esse quod minister eius praesumpserit terram sibi a domino distributam absque eius testimonio in alterius potestatem dare. Sed modo tamen ego rex Coenulfus rogatu praefati pontificis, consentientibus omnibus episcopis ac principibus nostris, earundem terrarum possessionem pro mea perpetua salute, et pace et uictoria amicissimae Merciorum plebis, necnon et erogatione pecuniae, cuius aestimatio centum tenet mancusas, eodem modo et eadem conditione siue aecclesiam Christi seu etiam illa quatuor aratra æt Burne congregationi et familiae Dorouernensis aecclesiae in ius proprium ad habendum perpetuo donabo, sicut ante fuit constitutum et condonatum sub Ecgberhto rege: et hanc donationem meam sub illustrium testimonio uirorum ut ita permaneat sanctae crucis sigillo confirmo. Facta est haec donatio anno dominicae incarnationis septingentesimo nonagesimo nono, in uico regio æt Tomeworðige, qui est tertius annus imperii nostri, indictione uero .VII.

✠ Ego Cenuulf rex testis donabo et subscribo. ✠ Ego Hygberht archiepiscopus consensi et scribo. ✠ Ego Adelhard archiepiscopus testis subscribo. ✠ Ego Unwona episcopus subscribo. ✠ Ego Cynebertus episcopus subscribo. ✠ Ego Tidberht episcopus subscribo. ✠ Ego Eaduulf episcopus subscribo. ✠ Ego Alcheard episcopus subscribo. ✠ Ego Heaðored episcopus subscribo. ✠ Ego Utel episcopus subscribo. ✠ Ego Weothum episcopus subscribo. ✠ Ego Headberht episcopus subscribo. ✠ Ego Alhmund abbas. ✠ Ego Beonna abbas. ✠ Ego Forðred abbas. ✠ Ego Wigmund abbas.

Hii uenerabiles testes consenserunt et conscripserunt. Nomina principum qui hoc consentientes signum manus imposuerunt. ✠ Brorda princeps. ✠ [Esne] princeps. ✠ Æðelmund dux. ✠ Hunbeorht dux. ✠ Heardberht dux. ✠ Ceolmund dux. ✠ Eadgar dux. ✠ Wiga dux. ✠ Beornoð dux. ✠ Heardberht dux. ✠ Cuðred dux. ✠ Lullyng dux.

MXXI.

CÔENUULF OF MERCIA, 799.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCC.XCIX. Ego Cenewlfus rex, uenerabili archiepiscopo Æðelardo et primate totius Britanniae rogante, reddo aecclesiae Christi quae est in Dorobernia quasdam terras quas olim rex Offa eidem aecclesiae ablatas suis contulit ministris, quarum nomina haec sunt, Cerringes, Selebertesceart, Brinningland, et Burnam in parte occidentali Berham. Has, ut praefatus sum, terras pro perpetua salute animae meae, rogatu praenominati pontificis, consentientibusque episcopis et principibus meis, reddo liberas ab omni saeculari seruitio et tributo regali; et hanc meam donationem ut inuiolata permaneat, sigillo sanctae crucis confirmo. Si quis dehinc easdem terras a iure praefatae aecclesiae amouerit, ex parte omnipotentis dei, et omnium sanctorum, et nostra, scilicet totius concilii in quo hic in nomine domini congregati sumus, excommunicetur, et adeo cum diabolo in infernum deputetur, nisi ante mortem deo et eidem aecclesiae Christi in Doroberna ciuitate satisfaciat.

MXXII.

CÔENUULF OF MERCIA, 801.

✠ Anno dominicae incarnationis .dcc.xcii. Ego Coenuulfus rex rogatu uenerabilis archiepiscopi nostri Æðelardi do uicario munere terram duodecim aratrorum ubi dicitur Tenham, ad metropolitanam saluatoris aecclesiam. Hanc autem munificentiam ob id maxime reddo quia idem archiepiscopus, gratia recompensationis, terram duodecim aratrorum mihi dedit in loco ubi dicitur Cægesæuuilma, quam uidelicet terram Offa rex olim dedit cuidam comiti suo nomine Ufa. Hanc itaque donationem meam ego rex Cenulfus liberam aecclesiae Christi concedo ab omni saeculari grauitate, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione. Huic donationi nostrae qui obuiare praesumpserit cum hoedis a sinistra Christi in die iudicii inueniatur.

MXXIII.

CÔENUULF OF MERCIA, 801.

✠ Anno dominicae incarnationis .dccc.i. regni uero Coenulphi regis Merciorum anno quinto, orta est aliqua dissensio inter Coenulphum et Weðunum episcopum Australium-Saxonum de terra illius praedicti episcopi, id est, in Denton .xxv. Dicebat rex ut rectius attingere deberet ad monasterium in Beadyngham; dicebat episcopus quod eius antecessoribus dudum datum fuerat ad aecclesiam quae est in Selesegh. Cogitabat rex eum in aliqua parte suae haereditatis dispoliare, nisi episcopus praedictae prouinciae Weðun cum testimonio ac uerbis canonicis regem resipisceret, ac perniciosam meditationem regalis potentiae mitigaret, et humili supplicatione poposcit ut eum insontem innocentemque non con-

demnasset, neque depriuasset haereditati aecclesiae. Tunc rex uerbis legalibus episcopo promendo consentiens, concessitque episcopo ut ad propria cum cedula remeasset, ibidemque sine ullo conflictu sempiternaliter cum suis successoribus mansisset. Et hoc coram omni synodo at Celchiðe ascribere demandauit, ut nullus successorum eius eum in aliquo molestet uel aecclesiam agitaret sub hoc testimonio quorum nomina caraxata esse uidentur.

Ego Coenulf rex Merciorum hoc consensi et subscripsi ✠. Signum manus Hugberti episcopi ✠. Signum manus Æðilhardi archiepiscopi ✠. Signum manus Ealdwlfi [episcopi] ✠. Signum manus Cunberhti episcopi ✠. Signum manus Uiberti episcopi ✠. Signum manus Deneberti episcopi ✠. Signum manus Wlfhardi episcopi ✠. Signum manus Eadwlfi episcopi ✠.

MXXIV.

ARCHBISHOP ÆÐELHEARD, Oct. 12, 803.

✠ Ego aeðelheardus gratia đi humilis sc̄ae dorobernensis aecclesiae arc̄episc̄ unanimo concilio totius sc̄e synodi. congregationib. omniū monasteriorū q: olim a fidelib. xp̄o dn̄o ꝑpetuā in libertatē dedita fuerunt. In nomine đi omnipotentis. et ꝑ eius tremendum iudicium p̃cipio . Sicut et ego mandatū a domno apostolico leone papa ꝑcepi . Ut ex hoc tempore nunquā temerario ausu s̃r hereditatem dn̄i laicos et saeculares sibi p̃sumant dominos eligere . Sed sicut in priuilegiis ab apostolica sede datis habetur. seu etiā ab apostolicis uiris in initio nascentis aecclesiae traditū + ꝑ sc̄os canones uel etiā a ꝓpriis possessorib. monasteriorū constitutū. ea regula et obseruantia disciplinę sua monastica iura studeant obseruare. Si ergo quod absit ipsi hoc nr̄m mandatum. et domini apostolici papae spreuerint et ꝓ nihilo ducunt . Sciant

se ante tribunal xp̃i nisi ante emendari uoluerint rationẽ reddituros. Haec sc̃ nomina sc̃orum episcoporũ et uenerabiliũ abbatũ et presbyterorũ et diaconũ qui cũ totius sc̃e synodi consensu ꝓ confirmatione p̃dictae rei . sig̃ sc̃ae crucis subscripserunt.

✠ Ego Aeðelheardus gratia di arc̃epis̃ dorobernensis ciuitatis . sig̃ sc̃ae crucis subscripsi

✠ æþelheah ab̃ ✠ wernoð p̃r
✠ feologeld p̃r ab̃ ✠ beornmod p̃r
✠ Uulfheard p̃r ✠ uulfred arc̃ diac

✠ Ego aldulfus liccedfeldensis ecclesiae epis̃ sig̃ crucis subscripsi

✠ hygberht ab̃ ✠ monn p̃r ✠ eadhere p̃r
✠ lulla p̃r ✠ wigferð p̃r ✠ cuðberht p̃r

✠ Ego werenberht legorensis ciuitatis epis̃ sig̃ crucis subscripsi

✠ alhmund p̃r ab̃ ✠ berhthæð p̃r
✠ beonna p̃r ab̃ ✠ eadred p̃r
✠ forðred p̃r ab̃ ✠ æþelhæh p̃r
✠ uuigmund p̃r ab̃ ✠ eanred p̃r
✠ eadberht p̃r ✠ mon p̃r

✠ Ego eadwulf syddensis ciuitatis episc̃ sig̃ crucis subscripsi.

✠ eadred p̃r ab̃ ✠ plegberht p̃r ✠ hereberht p̃r
✠ dæghelm p̃r ab̃ ✠ eaduulf p̃r ✠ heaðored p̃r

✠ Ego deneberht wegoranensis ciuitatis epis̃ sig̃ crucis subscripsi.

✠ hyseberht ab̃ ✠ pæga ab̃ ✠ coenferð p̃r
✠ ðingeferð ab̃ ✠ freoðomund ab̃ ✠ seleræd p̃r

✠ Ego wulfheard herefordensis ecclesiæ epis̃ sig̃ crucis subscripsi.

✠ cuðred ab̃ ✠ dycga p̃r ✠ heaðobald diac̃
✠ strygel p̃r ✠ monn p̃r ✠ werferð

✠ Ego wigberht sciraburnensis ecclesiæ epis̃ sig̃ crucis subscripsi.

✠ muca ab̃ ✠ berhtmund ab̃
✠ eadberht ab̃

✠ Ego ealhmund wintanæ ciuitatis episc̃ sig̃ crucis subscripsi.
✠ cuðberht aƀ ✠ marcus aƀ ✠ notheard p̃r
✠ cufa aƀ ✠ lulla aƀ ✠ wigðegn p̃r
✠ Ego alhheard elmhamis ecclesiæ episc̃ sig̃ crucis subscripsi.
✠ folcberht p̃r ✠ eadberht p̃r ✠ hunfrið diac̃
✠ freoðuberht p̃r. ✠ wulflaf p̃r ✠ beornhelm diac̃
✠ Ego tidfrið dummucæ ciuitatis episc̃ sig̃ crucis subscripsi.
✠ uulfheard aƀ ✠ ceolhelm p̃r ✠ tilberht p̃r
✠ lull aƀ ✠ cynulf p̃r ✠ eadberht p̃r
✠ Ego osmund lundonensis ciuitatis episc̃ sig̃ crucis subscripsi.
✠ heahstan p̃r aƀ ✠ tidhun p̃r ✠ aeþelhelm.
✠ wighard p̃r ✠ freoðored p̃r
✠ Ego wermund hrofensis ciuitatis epis̃ sig̃ crucis subscripsi.
✠ lullingc p̃r ✠ beagnoð p̃r ✠ wigheard p̃r
✠ tuda p̃r ✠ heahberht p̃r ✠ heared diac̃
✠ Ego uuihthun selesegi ecclesiæ episc̃ sig̃ crucis subscripsi.
✠ ceolmund aƀ ✠ eadberht p̃r ✠ heahferð
✠ dudd p̃r ✠ beorcol p̃r ✠ cynebald

Actum + in celebri loco q: uocatur clofeshoas. Anno ab incarnatione dñi .DCCCIII. indictione .XI. die quarta idus octobres.

MXXV.

CÔENUULF OF MERCIA, 809.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCC.IX. Ego Cenulfus rex Cantiae concedo Wlfredo archiepiscopo dilecto mihi terram iuris mei septem aratrorum quae dicitur Bereham, pro eius competenti pecunia, id est triginta libris denariorum. Item in alio loco in Cantia dedi eidem uenerabili uiro ad opus praefatae Christi

aecclesiae et monachorum ibidem deo seruientium terram uiginti quinque iugerum nomine Ilbbinctun liberas ab omnibus saecularibus anxietatibus, exceptis communi expeditione, pontis et arcis constructione.

MXXVI.

*ÆLFGÂR, 810.

✠ CHRISTIANIS uniuersis per totam Merciam manentibus Ælfgarus comes, salutem! Intelligere uolo uos omnes quod ego donaui spirituali patri meo Siwardo abbati Croylandiae et omnibus ibidem abbatibus post ipsum et eorum monachis, in Holebech et in Cappelad quatuor carucatas terrae et sex bouatas et duodecim acras prati cum aecclesia parochiali de Cappelad et eius presbyterio et cum capella sancti Iohannis baptistae in eadem uilla, una cum mersco duarum millium acrarum in litore maris, et marisco trium millium acrarum iuxta aquam suam de Schepishee, et in Spaldelyng duas carucatas terrae, et in Pyncebek dimidiam carucatam terrae, et in Algare undecim bouatas, et in Donnedik duas carucatas et uiginti acras prati, et in Draiton unam carucatam et sex acras prati et quatuor salingas, et cum una carucata in Burtoft, cum aecclesia de Sutterton, et cum capella sua de Salteney. Haec mea donaria dedi in perpetuam eleemosynam praefato abbati Siwardo et monachis suis ad sustentationem sui monasterii quoniam sicut saepe didici insula sua nullius est ferax tritici. Et cum hoc chirographo apud Legecestriam in praesentia domini mei regis Kenulphi anno incarnationis Christi .DCCC.X. stabiliter confirmaui ✠.

Ego Kenulphus rex Merciorum concessi ✠. Ego Wlfredus archiepiscopus Doroberniae consului ✠. Ego Wonwona episcopus Legecestrensis collaudaui

✠. Ego Celwlphus frater regis Kenulphi approbaui ✠. Ego Ælfgarus filius Ælfgari gratum habui ✠.

MXXVII.

ARCHBISHOP WULFRED, 811.

✠ Anno dominicae incarnationis .dccc.xi. Wulfredus archiepiscopus emit a Cenulfo rege has terras ad opus aecclesiae Christi in Dorobernia, Grauanea, Casincburnan, et Elmanstede; et in alio loco terram duorum aratrorum quae dicitur Suuiðuningland iuxta Grauanea; item in alio loco terram quae nominatur Appingland. In marasco quoque terram unius aratri inter haec quatuor confinia, ab oriente Ælmart, ab austro Beðlinghope in palude, ab occidente terra regis, ab aquilone Klothamespynd, cum undique legitimis limitibus rite ad eas pertinentibus, campis, siluis, pratis, pascuis, paludibus, litoribus, liberas ab omni saeculari seruitute, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione. Ego etiam Cenulf rex, pro reuerentia et dilectione eiusdem archiepiscopi Wlfredi, aecclesiae Christi in Dorobernia infra moenia urbis in australi parte praefatae aecclesiae duas dono mansiones et dimidiam quod Angli dicunt þriddahialf haga, et duo prata in orientali parte fluminis Sture sita. Hanc meam largifluam munificentiam quisquis uiolare praesumpserit, disperdat illum deus, et memoria eius non requiretur a generatione in generationem.

MXXVIII.

CŒNUULF OF MERCIA, 796—821.

. . . na deuotione seruans suo filio in uitã suã uoluerit adquirere illud non interdicamus. Hoc et . . . . quæ sita + æt wincelcumbe .iiii. boues ł uaccas digna

ætate seu .IIII. uasa plena de melle . ex . hac t . . . . ab omnib: sæculariarũ rerũ seruitiis exceptis his. arcis et pontis ɔstructione. atq: expedition . . . . . Si malus homo trib: uicib: in peccatis suis deprehensus fuerit ad regale uicum restituat̃ ad . . . .

. . . . scrip̃ ✠ Ego æðilnoð dux ɔsensi
. . . . scrip̃ ✠ cudred pedisẽ
. . . . scrip̃ ✠ uigheard ✠ uulfred
. . . . scrip̃ ✠ esne ✠ eaduulf

Dorso. Carta regis cenuulf fc̃a wlfledo de aldantune.

MXXIX.

CÔENUULF OF MERCIA, 821.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCC.XXI. Ego Cenulfus rex concedo uenerando atque in Christo karissimo Wlfredo archiepiscopo, pro remedio salutis aeternae, partem terrae iuris mei in tribus locis, id est Coppanstan, Gretamarsc, et Scealdefordan, liberas ab omni saeculari seruitio et regio tributo. Si quis hanc meam donationem infringere temptauerit, auferatur ab eo requies perpetua et detur ei poena aeterna.

MXXX.

BEORNUULF OF MERCIA, 822.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCC.XXII. Beornulfus rex dedit aecclesiae Christi et Wulfredo archiepiscopo ad opus monachorum in eadem aecclesia deo seruientibus uillam Godmeresham, terram iuris sui, uidelicet octo aratrorum, liberam ab omnibus rebus, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione.

MXXXI.

ECGBERHT OF WESSEX, 824.

✠ REGNANTE domino nostro Ihesu Christo! Mundi huius labentibus properanter temporibus regnat, functi cum regibus uelocissimo transeuntibus cursu licet stare firmiter a priori statu cito labi nullo sapiente ignotum est, et gaudia hic fallentis uitae desiderantur! Quapropter ego Ecgberhtus Occidentalium-Saxonum rex, largiflua dei et dapsili manu, aliquam terrae partem, pro remedio animae meae atque expiatione priscorum scelerum meorum, Wlfheardo praefecto meo satis benigno animo, meis episcopis seu consiliariis consentientibus, largitus sum, quod est iuxta amnem ubi incolae appellant Meone; mea est autem terra illa ex utraque parte fluminis iuxta aestimationem incolarum in modum .xxii[orum]. manentium, cum omnibus ad se pertinentibus, piscariis, campis, pratis et siluis; liberamque habeat ditionem habendi, donandi, uendendi, communicendi, uel relinquendi cuicumque uoluerit haeredi. Est autem ager ille his terminis circumdata. On uestan ðán londe æt riscmére eástan andlang ðes weges on ðone gemérhagan; andlang hagan on ðone elebeám; ðanon andlang ðæs hagan betuen falodleáh and siladæne; swá andlang hagan wið on ceorles beáme; ðonne on west eal be stréte andlang sleades wið Luhhes gætes; ðanon on ðone bóchagan wið ðére bócstigele; ðonne andlang hagan wið wiðigméres; þueres ofer ðone mére; swá forð andlang hagan wið Sceadeles sceátes foreweardes; ðanan eúst úp suae ðet ealden fæstan scaðe; andlang ðes fæstenes on reádan cumb úp anweardne ðæt hit stent on ðám sieran bóchagan; andlang ðes sieran hagan on rindgesella þweores ofer ðone mére; ðanon on reáden bexean; ðonne andlang hagan on ðán bæces weaste heáfod on óðeres eástheáfod; ðanon wið eástan

briðres heáfod; ðanon on timberhricges snád foreweardne ðǽr he út cymeð; ðonne on Syndhilde mére; ðonne an on Reeádburge geat; ðonne þweores ofer Beordone út on ða róde; ðæt úp andlang norð be eástan hybleá on ðone ealdan herpað þweores ofer Meóne on granan treóu; andlang ðæs hlinces on ðára þreore acra ende; úp on æcærhege sioððan hegeráuue ongæn ða furh úp wið reofnes beorges; ðanon on ðona cumb alswá seó forg scaðeð oð ðat cymeð in Sceolles uuille; andlang Seólesburnan eft in Meóne on gerihta úp on Uuorres sol inne on restes leá; ðanon andlang bæces út tó Brómdene; þweores ofer Brómdene on ðone herepað; on cruttebracca; on weodu, on ðone healf; ðonne on ðone hagan úp tó Tycchámstede; ðonan on rihscmére eástanweardne. Scripta est enim haec scedula in loco celebri ubi dicitur Acleah. Anno dominicae incarnationis .DCCC.XXIIII. indictione .II. anno Ecgberti regis .XXIII. sub testimonio optimatum suorum ac principum gentis Saxoniae necnon episcoporum quorum nomina subter adnexa notantur.

✠ Ego Ecgbertus diuina ordinante gratia Occidentalium[-Saxonum] rex hanc meam donationem signo dominico in solium domino roborando confirmo. ✠ Ego Wigðegnus episcopus ciuitatis Wentanae consentiendo confirmandoque subscribo. ✠ Ego Ælfstanus electus in episcopatum Sciréburnensis aecclesiae consensi et subscripsi. ✠ Signum manus Byrhtelm praefecti. ✠ Signum manus Burhheardi praefecti. ✠ Signum manus Wlfheardi praefecti. ✠ Signum manus Hunes praefecti. ✠ Signum manus Hiotomannes praefecti.

Rubric. Ðis is ðára .XXII. hýda bóc æt Meóne ðæ Egbyrht cing gebócodæ Wlfwarde his réue on éce yrfæ.

MXXXII.

ARCHBISHOP WULFRED, July 23, 824.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi saluatoris mundi! Ea quae secundum decreta canonum salubriter diffiniuntur tamen in obscerta futuris temporibus uarietate[1] fidelissimis scripturis ad memoriam sunt confirmanda. Placuit itaque Wolfredo archiepiscopo eiusque familiae, quae sita est in ciuitate Dorobernia, aliquam uicissitudinem terrarum inter se habere, quia commodum ex utraque parte esse perspexerunt communi concilio, daturus episcopus sui proprii iuris terram quinque aratrorum ubi nominatur Agcðorne et Langedune cum omnibus usibus ad se rite pertinentibus, et eadem libertate quam ante habuerat, ad aecclesiam Christi in propriam potestatem et in perpetuam possessionem. Pari modo praedicta familia dederat praenominato episcopo simili comparatione terram duorum ubi dicitur Bereham et Suðberhtingeland cum omnibus usibus ad eam rite pertinentibus, et in se habentibus, cum eadem libertate quam in antiqua cartula cernentibus adscripta dinoscitur, ad habendum, possidendum, uel etiam post se cuicunque placuerit derelinquendum, in perpetuam possessionem. Tamen huic conditioni inter nos compositae, si aliud ab aliquo subtrahitur secundum normam aequitatis, alteri innocenti sine altercatione sui proprii iuris condonetur ad imperium tam liberum sicut prius acceptum fuerat. Si quis interrogat quare primitiuis cyrographis incisse noluerunt, scito quod in eis multorum agrorum numeri congregentur, pro qua etiam causa nil magis appetere desiderantes sed cum propriis haereditatum libellis seruanda fieri cautius consiliantes. Hii sunt termini illorum agrorum etc. Si quis autem hanc uicissitudinem uisus fuerit seruare, seruetur ei aeterna bea-

[1] Sic MS.; *read* ob incertam futurorum temporum uarietatem, etc.

titudo; si aliter, quod non optamus, tyrannica fraude deceptus, infringere temptauerit, sciat se esse dampnatum et a participatione regni coelestis separatum, nisi ante satisfactione emendauerit. Acta est haec reconciliatio anno dominicae incarnationis .DCCC.XXIIII. indictione secunda, die .X. kalendas Augusti, in ciuitate Dorobernia cum consensu totius familiae, uel etiam hoc ipsum seniorum manibus signaculo crucis Christi firmantes quorum nomina subter annotantur. ✠ Ego Wolfredus gratia dei archiepiscopus hanc praedictam reconciliationem consentiendo subscribo. Omnes etiam seniores aecclesiae Christi Cantuariae huic scripto signa sua apposuerunt, et plures alii.

MXXXIII.

ECGBERHT OF WESSEX, Aug. 19, 825.

✠ In nomine domini nostri et saluatoris Ihesu Christi! Ego Ecgberhtus, regali fretus dignitate, de terra quam praecessores mei atque propinqui iure michi haereditario possidendam reliquerunt, aliquam portionem terrae monasterio sanctorum apostolorum Petri et Pauli pro remedio animae meae perpetualiter impendere largitus sum, in modum uidelicet ut autumo .v. cassatorum in loco qui appellatur æt Worðige. Hanc meam uero donationem hac conditione roborans confirmo, ut ipse locus habeat sub proprio dominio hanc terram cum montanis ac siluis pratisque et campis siluestreis adiunctis apud antiquitatis statuta ad eam pertinentibus; adhuc etiam et ego praefatus rex [uolens] augere amplificareque elemosinam pro amore dei fidelique seruitio praedicti monasterii, terrae praefatae æt Worðige omnium saecularium grauitudinum necnon et cunctarum in modico et in magno mundialium seruitutum libertatem concedo, excepto expeditione, et pontis factione, quod omni plebi com-

mune est. Hic sunt termini terrae. Ærest ðér sæ díc úttscætt æt ðám bihtæ bætweog Igtúnæ and Eástúnæ; ðonan þweores ofer ðanan brádan hærpað ðæ ligeð tó Worðigforda and tó Alresforda; ðæt on Igsætmearce and Eástúninga; ðonnæ forð tó Osmundæs garstúnæs hyrnan; ðonan forð oð bican gerstúnes hyrnan; ðonan feorðe healf girð be westan ðám beorgan ðæ ádolfen wæs; swá útt tó strǽte; ðæt úp tó wassan dúnæ; þweores ofer ða dúnæ tó deópan dæne; ðæt þweores ofer ða dæne on bican sléd súðeweard and westeweard oð ðæs ealdærmannæs mearcæ; andlang ðæs ealdermannæs mearcæ oð þiccan þornæs tó ðám landgemǽre; oð bisceopes mearcæ; ðæt forð andlang ródo forð on Ycænan. Si quis hanc meam donationem augere et multiplicare uoluerit, augeat deus bona illius hic et in futuro; si uero quis hoc frangere uel mutare praesumpserit, sciat se coram Christo et omnibus sanctis in die iudicii rationem redditurum, nisi satisfactione ante emendauerit. Principium autem huius scedulae scriptum est in hoste quando Ecgbertus rex Geuuissorum mouit contra Brittones ubi dicitur Creodan treow; anno dominicae incarnationis .DCCC.XXV. indictione .III. .XIIII. kalendas Septembris, sub testimonio episcoporum ac procerum suorum quorum nomina in fronte huius cartulae ascripta leguntur: deinde istius agelluli priuilegii syngrapha caraxata est in Omtune .VII. kalendas Ianuarias.

✠ Ego Ecgberchtus hanc meam donationem signo almae crucis Christi proprio manu confirmo. ✠ Signum manus Wigðegni episcopi. ✠ Signum manus Ealhstani episcopi. ✠ Signum manus Monede praefecti. ✠ Signum manus Burheard praefecti. ✠ Signum manus Wiðeard praefecti.

Rubric. Ðis is ðára .V. hída bóc æt Worðie ðe Egberht cing bócode sancte Petre and Paule intó Ealdan mynstræ.

MXXXIV.

ARCHBISHOP WULFRED, 825.

✠ In nomine domini! Anno ab incarnatione Christi .DCCC.XXV. indictione tertia, anno secundo regni Beornulfi regis Merciorum, synodus fuit ad Clobe[s]ham, praesidente archiepiscopo Wulfredo; post mortem uero Coenulfi regis Merciorum multae discordiae et innumerabiles dissonanciae extollebantur contra uniuscuiusque principalium personarum, regum et episcoporum, et pastorum aecclesiarum dei, erga plurima saecularia negotia; ita ut multum dispoliatae fuerant per loca diuersa aecclesiae Christi in rebus, in terris, in tributo, in omnibus causis .... ea episcopus Australium-Saxonum Coenredus fuerat spoliatus de aliqua parte terrae illius .XXV. aecclesiae quae uocitatur Deanton, quod Plegheard abbas dudum tradidit ad sedem episcopalem quae est in Selesegh, cum corpore suo, quod ei rex Offa ante condonauerat et conscripserat de haereditate aecclesiae Bedingehommes, quam ipse sibi adquisierat in haereditatem propriam. Tunc in praefata synodo iudicatum est ut ille episcopus, cum consensu et unanimi consilio episcoporum et abbatum seu principum, in ius proprium aecclesiae haereditatem sine ullo obstaculo accipiat; sicut et ante prius at Cælchyðe iudicatum est inter Coenulfum regem et Wehthunum de eiusdem terrae assumptione, coram archiepiscopo Æðilheardo, tertio anno Coenulfi regis. Et haec acta sunt coram omni consilio at Clobeshom, cum consensu et licentia regis et principum et archiepiscoporum, quorum nomina infra annotantur, et cum signo sanctae crucis Christi impresserunt et confirmauerunt.

Ego Wulfredus archiepiscopus signum saluatoris pro ampliori firmitate conscribo et confirmo has testi-

moniae causas ✠. Æðelwal[d] episcopus ✠. Ceobberht episcopus ✠. Reduuin episcopus ✠. Eaðberht episcopus ✠. Eadulf episcopus ✠. Wihtred abbas ✠. Syred dux ✠. Eadwlf dux ✠. Eadberht dux ✠. Ealhstan ✠. Ealdred ✠. Eadbald ✠. Si quis uero, quod absit, hanc munificentiam frangere temptauerit, sciat se anathematizatum [et] ab omni synodali societate separatum, nisi ante satisfactione deo et hominibus emendauerit.

MXXXV.

ECGBERHT OF WESSEX, Aug. 19, 825.

✠ Ueteris ac noui testamenti pandit auctoritas quod prouida saluatoris et domini nostri Ihesu Christi dispensatio omnes sanctos suos ad uitam aeternam, praeordinatos ante mundi constitutionem, elegit, ex quibus uniuersali aecclesiae quam sanguine suo redemit duo luminaria praeposuit, beatum uidelicet apostolorum principem Petrum et coapostolum eius Paulum, quibus specialiter in coelo et in terra ligandi soluendique potestatem concessit, ut fideles quosque pro bonorum operum meritis in aeterna tabernacula recipiant; infideles autem et ueritatis aduersarios ab ingressu regni coelestis, solo sermone, repellant. Quapropter ego Egcberctus, regali fretus dignitate, cupio fidelis inter fideles inueniri, et fidelium particeps in regno coelorum, tantis apostolis intercedentibus, effici desiderans, omnipotenti deo perpetualiter concedo quandam portionem de terra quam praedecessores mei atque propinqui iure haereditario michi possidendam reliquerunt, scilicet quindecim manentium in loco qui solito ab incolis Æweltune appellatur, et hanc portionem largior ad uetus monasterium et ad aecclesiam eorundem beatorum apostolorum Petri et Pauli in Wintonia ciuitate ad usum familiae quae pro

tocius christiani populi salute Christo inibi deuota deseruit. Hanc quippe tellurem fidelissimus quidam praefectorum meorum uocabulo Burhghardus olim me donante possedit, sed ille postmodum sine liberis defunctus eandem terram sine haereditaria sententia nemine sibi superstite existente dereliquit, sicque tellus ipsa cum omnibus finibus eius, optimatum meorum decreto adiudicante, michi, qui eam antea possedi, restituta est. Ego autem leuaui oculos meos et manus meas ad deum excelsum, creatorem ac possessorem coeli et terrae, et memor beneficiorum quae michi larga manu conferre dignatus est, eandem terram pro eius amore et pro meae animae omniumque successorum meorum aeterna redemptione praedicto ueteri monasterio iure perpetuo possidendam concessi. Hanc quoque meam donationem, suggerente et optinente Wigðegno episcopo, hac conditione roborans confirmo, ut nullus saecularium hominum praefatam terram inuadere praesumat, nec adiacentes eiusdem telluris agellulos fraudulenter inuadendo subripiat, sed quandiu saeculi transeuntis orbita uoluitur sit ipsa tellus sub dominio ueteris monasterii, cum montanis ac siluis pratisque et campis adiunctis omnibus, iuxta antiquitatis statuta ad eam pertinentibus; adhuc etiam ego praefatus rex augere et multiplicare curaui elemosinam hanc pro amore dei et apostolorum eius quorum linguae claues coeli factae sunt, ideoque terrae praefatae omnium saecularium grauitudinum necnon et omnium in modico et in magno mundanarum seruitutum libertatem concedo, excepto quod omni populo commune est, expeditione scilicet, pontis arcisque restauratione. Si quis autem hanc donationem meam augere et amplificare uoluerit, augeat omnipotens deus partem illius in libro uitae; si quis uero dempserit, sciat se dampnandum in tremendo examine, simul et rationem redditurum in die iudicii coram deo et angelis suis, omnibusque sanctis. Hi sunt termini .xv. manen-

tium ad Aultune pertinentium. Ðes londes gemǽro syndon tó Æweltúne. Ǽrest of ðám westmæstan ǽwylle, ðe is Brádewille gehâte, an gerihta úpp tó ðám ealdan herepaðe be westan Wódnes beorge; ðonne on ǽnne stán æt ceorlacumbes heáfde; ðonne on ǽnne stán on Wóncumb neoðeweardne is úfeweard hol; ðonne ofer rándúne tó ðǽre ealdan díc on æfen ðǽr licgeð on óðre healfe án litel crundol; ðonon on ðane gemǽnan gáran beúton ðǽre díc oð ðæt hit æft geð in on ðæt riadgeat; ðonon on ánne micelne stán æt ðǽr hlinca eástheáfdum; ðonon on óðerne micelne stán on ðám wege middan on ðǽre dæne bytnan ðe ligeð út on Wóddesgeat; ðonon on ǽnne crundol on ðán súðliðe nioðeweardum; ðonon úpp ofer ða dúne on ǽnne þorn stent inne on ðǽre díc be eástan cicelingwege; ðonon andlang ðæs hlinces of moxes dúne on ðane ealdan walweg tó weascingwege nioðeweardun on ðone díc; ðonon on wícleáge; ðonon on ánæs hlinces heáfod on Beorhtnóðes gemǽro; ðonon on gerihta tó ruwan hlincæ; ðonon andlanges ðæs hlinces tó Heáðobrihtingcleáge nioðoweardne; ðonon on ánne ealdne holne weg andlang ðæs sládes tó Æwelforda; ðonon andlang ðæs bróces be ðám ealden eádenne æft tó ðǽm ǽwylle; fram moxes dúne súðeweardre on ða díc; ðanon andlang díc ðæt wið eástan cealfa mǽre; ðonon of ðǽre díc on ðone midmestan scrippan; ðonne on ða wæres leáge úfewearde; ðonne andlang ródæ on ðone litlan gáran middeweardne; ðonan andlang gewyrpes tó herpaðe; ðonan tó ðǽre dícan hyrnan; ðonan andlang díc tó Creodan hylle; ðonne tó hærepaðe ongean ða .xv. æceras; ðonon of ðǽm andlang herpoðes tó tæsan mǽde and se hǽðfeld eal gemǽne. Principium autem huius scedulae scriptum est quando Egcbergtus rex exercitum Gewissorum mouit contra Brettones ubi dicitur Criodantreow, anno dominicae incarnationis .DCCC.XXV. indictione .III. .XIIII. calendas Septembris, sub testi-

monio episcoporum ac procerum suorum quorum nomina in superficie huius cartulae ascripta inferius leguntur: deinde istius agelluli priuilegii syngrapha caraxatum est in Homtune .vii. calendas Ianuarias, quando natalem sancti Stephani protomartyris celebramus, die secunda dominicae incarnationis; praesidente Ecgberto rege una cum praedicto episcopo Wigðegno caeterisque consiliariis quorum nomina subter adnexa notantur. Acta sunt haec omnia anno dominicae incarnationis .dccc.xxvi. indictione .iiii. anno Ecgbergti regis .xxiiii. ducatus autem sui .xiiii. Haec sunt nomina qui consentientes fuerunt huius priuilegii testimonio.

✠ Ego Ecbbertus rex hanc meam donationem et libertatem praefatae terrae signo almae crucis domini nostri Ihesu Christi roborando propria manu corroboro et corroborando iterum atque iterum signaculo crucis Christi confirmo. ✠ Signum manus Wigðegni episcopi. ✠ Signum manus Alcstani episcopi. ✠ Signum manus Hereferði episcopi. ✠ Signum manus Burghardi ducis. ✠ Signum manus Wlfhardi ducis. ✠ Signum manus Monnede praefecti. ✠ Signum manus Burhardes praefecti. ✠ Signum manus Hunes praefecti. ✠ Signum manus Weðelmes praefecti. ✠ Signum manus uniuersorum optimatum regis Ecberti hoc confirmauerunt.

Rubric. Ðis is Aweltūnes land bōc, and ðāra .xv. hīda swutulung ðe Egbyrht cining gesealde intō Ealdan mynstræ on Winceastræ for his sāwlæ ālȳsednessæ, Godæ tō lufæ and tō wuldre, and his eādigan apostolæ sanctæ Petre and sancte Paulæ on ēce yrfæ.

MXXXVI.

ECGBERHT OF WESSEX, 826.

✠ REGNANTE imperpetuum domino nostro Ihesu Christo summo et ineffabili rerum creatore omnium uisibilium et inuisibilium! Cunctis patenter mortalibus patet quod cuncta quae uidentur finem habent et quae non uidentur aeterna sunt. Quapropter ego Ecgberht altithroni annuente moderatoris imperio, rex Occidentalium-Saxonum, quandam ruris partem .C. uidelicet mansas duobus in locis diremptas .L et V. uidelicet in Duntun, et .XLV. in Eblesburnan, cum pratis, siluis, pascuis, omnibusque ad se rite pertinentibus, cum consensu meorum optimatum, pro meorum expiatione piaculorum meique statu imperii, aecclesiae quae Wintoniae in honore sancti Petri apostolorum principis Paulique dedicata consistit, uti Cynewalh in exordio christianae religionis concesserat, perpetualiter renouando restaurandoque ammodum libens concedo. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue constructione. Et in domini nostri nomine praecipio ut nemo meorum successorum regum, episcoporum, principumue, hanc meam donationem praesumat uiolare; quod si quisquam transgressus fuerit, sciat se in iudicio domini coram Christo et omnibus sanctis eius rationem redditurum, poenasque in aeternum passurum, nisi hic digna satisfactione celeriter emendare curauerit quod contra sanctos dei apostolos audacter dereliquit. Ðis synd ðа landgemǽre tó Dúntúne. Ærest ou crawan crundel on wereðan hylle; on Fyrdinges leá; on Eblesburnan tó Aféne; on pysere; on ða fúlan lace; on Earnes beorh; on díc et Beorettrówe; on ðone herepað tó headdan gráfe; ðonne on ðone hagan tó pitan fyrðe; on dyre bróc; on welewe; on ða díc et hyceles wyrðe; ðonne ofer ðone

feld on hagan ût þurch bremberwudu on ðone stênenan stapol; andlang herepaðes tô Fobban wylle; anlang herepaðes tô ðes hagan ende tô fegerhylde forda; on ðone hagan on ceorles lêwe; on crawan crundul; ðonne on ða ŷferan gemêre; on Strêtford; on hrofan hrige; ðæt andlang herepaðes on ða grettan dîc; swâ tô cealcan gemêre; ðæt tô weodubeorhhylle; swâ tô Eblesburnan; ðæt on beordûne; swâ tô hafuchlince; swâ on ðone rugan beorh; ðæt andlang herepaðes on ða landgemêre tô Brutforda; of ðêm herepaðe eft on Strâdford. Scripta est haec donationis cartula anno dominicae incarnationis .DCCC.XXVI. indictione .IIII. anno Egberti regis .XXIIII. ducatus sui anno .XIIII. in loco qui appellatur in Omtune; istis testibus consentientibus quorum nomina infra scripta uidentur esse.

✠ Ego Egbertus rex libertatem praefatae terrae signo crucis Christi confirmo. ✠ Signum manus Wiðegni episcopi. ✠ Signum manus Burhardi ducis. ✠ Signum manus Wlfhardi ducis. ✠ Alhstan praefecti signum manus. ✠ Monnedes praefecti signum manus. ✠ Hunes praefecti signum manus. ✠ Herefridi episcopi. ✠ Wehhelmes praefecti.

MXXXVII.

ECGBERHT OF WESSEX, 826.

✠ In nomine omnipotentis Ihesu Christi domini nostri cum patre et spiritu sancto regnantis in saecula saeculorum! Ego Ecgbyrð rex, pro eius amore qui elemosinas facientibus et aecclesias diligentibus centuplum et uitam promittit aeternam in coelo, ad remedium animae meae et omnium regum christianorum gentis Anglorum qui ante me fuerunt uel qui post me futuri sunt, et pro omni populo in regno nostro constituto .XXX. mansarum portionem quae in Uecta insula habentur, eo scilicet loco qui Cawelburne dicitur,

deo et sanctis apostolis suis Petro et Paulo ad sedem episcopalem Wentanae aecclesiae in perpetuam haereditatem, libentissime dono; obsecro igitur per terribile nomen Christi et maiestatem sanctae trinitatis et aduentum magni iudicii, ut nullus regum aut principum ullis temporibus hoc meum donum a supradicta sancta Wentana aecclesia auferat aut diminuat; et si quis fecerit, dampnatus et maledictus et in profundum inferni cum Sathana et angelis eius maneat in saecula saeculorum dimersus, nisi pro iniquitate sua poenitentiam fecerit. Uolo etiam ut haec terra libera semper sit cum locis montanis ac siluis, pratis et pascuis et campis, atque cum omnibus ad se pertinentibus rebus, nullique seruiat nisi soli episcopo Wentano. Si quis autem regum seu principum hanc donationem custodierit et multiplicauerit, multiplicet deus dies suos et det ei uitam aeternam in regno coelorum. Isti sunt telluris praefatae termini. Ðis synt ðâra .xxx. hîda landgemǽro tô Cawelburnan on Wiht. Ǽrest of sǽ ûp on æscstede; ðanon on ðæne gemôtbeorh; of ðâm beorge on swînes heáfod; ðanon on sûðsǽ on Eádgylses mûðan; andlang Eádgylses mûðan on bican dæne; ðanon on Cawelburnan; andlang Cawelburnan ûtt on norðsǽ. Scripta est autem haec cartula anno dominicae incarnationis .DCCC.XXVI. indictione .IIII. anno [quarto] decimo regni sui; his testibus consentientibus quorum nomina infra scripta esse uidentur.

✠ Ego Ecgbyrt rex libertatem praedictae terrae signo sanctae crucis Christi ad laudem apostolorum Petri et Pauli confirmaui. ✠ Signum manus Wigðegni episcopi. ✠ Signum manus Hereferð episcopi. ✠ Signum manus Burhardi ducis. ✠ Signum manus Wlfhardi ducis. ✠ Signum manus Alhstan ducis. ✠ Signum manus Monnedes praefecti. ✠ Signum manus Hunes praefecti. ✠ Signum manus Wehhelmes praefecti.

MXXXVIII.

ECGBERHT OF WESSEX, 826.

✠ IN nomine domini nostri et saluatoris Ihesu Christi! Ego Ecgbertus, regali fretus dignitate, de terra quam processores mei atque propinqui iure michi haereditario possidendam reliquerunt, aliquam portionem terrae monasterio apostolorum Petri et Pauli perpetualiter impendere largitus sum, in modum uidelicet ut autumo .xx. manentium ubi incolae appellant Drocenesforda, pro redemptione animae meae et omnium parentum meorum. Hanc uero donationem hac conditione roborans confirmo, ut ipse locus habeat sub proprio dominio hanc terram, cum montanis ac siluis, pratisque, et campis siluestreis adiunctis, apud antiquitatis statuta ad eam pertinentibus. Adhuc etiam et ego praefatus rex [uolens] augere amplificareque elemosinam pro amore dei fidelique seruitio praedicti monasterii, terrae praefatae æt Drocenesforda omnium saecularium grauitudinum necnon et cunctarum in modico et in magno mundialium seruitutum libertatem concedo, excepto expeditione, et pontis factione, quod omni plebi commune est. Đis syndon ða landgemǽro tô Drocenesforda. Ǽrest æt cleferdæne on ðæt dêl; of ðâm dǽlle andlang wæges on ða hwîtan flôda on norðhealfæ hærepaðes on ðone litlan þorn; ðæt on swalwan þorn; ðonne on ðæs hlinces norðændæ; swâ andlang hlincæs sûð on ðæs cumbæs heâfod; ðonne on ðæs hlincæs wæstænde æt ðǽm hwîtan foxholum; ðonne on Stânburg; ðonne andlang dîc ûtt on hwîtan ford; swâ andlang Meône on midnæs streâm; on ða dîc on norðhealfæ ðæs fordæs; ðonnæ on ðanæ ealdan þorn; swâ æft ûtt on Meône andlang streâmes oð ða dîc; andlang dîc tô ðêm hǽðenum birigelsum; ðonnæ sûð andlang hlingrǽwe tô ðæs niðær langan hlincæs eâstænde; andlang hlincæs eft ûtt on eâ; ðon-

næ swâ oð ðæt wæstmǽste how; ðonon wæst for ðonæ sealstub oð ðæt yrðland; syð bæ ðæ landæ on ðes willæs heâfod; ðonnæ ûtt on eâ; swâ forð sûð on wuda; and ðonnæ git oð Wîchǽma mearce; ðonon west bæ hagan on Cyneburgan hyrstæ sûðæweardæ oð ðet scîrhiltæ on ðonæ greâtan beâm; ðonne on Ðunres leâ middæweardæ; swâ gærihtæ tô Ðrocbriggæ on ðonæ fûlan brocc; ðonne ûtt on bitnan burnan; andlang burnan on ðæs bisceopæs mearcæ; swâ norð tô filæleâge geatæ; ðonnæ on brômburnan; andlang burnan on brômfæld; ðonne ûpp bætweonæ ða twǽgen brômfeldas andlang ðæs alarsceâtæs on ðonæ fûlan brôc; ðonne tô ðæs cumbæs heâfdæ; ðonne tô ðǽre stigelæ tô ðæs bisceopæs mearcæ; ðonnæ ûtt on langan leâgæ; ðæt þweores ofer ða leâge norð tô wuda; ðonon tô ðǽre stigelæ oð Meônwara snâðe; swâ tô domnes hlincæ; ðonnæ tô ðǽm wulfpyttæ; swâ on gerihta tô hæsælholt; ðonnæ tô clæfærdæne; æft on ðæt dêl. Si quis autem hanc donationem meam augere et amplificare uoluerit, augeat deus partem illius in libro uitae; si quis uero dempserit, sciat se in tremendo examine rationem reddere in die iudicii coram deo et angelis suis omnibusque sanctis. Scripta est autem haec donationis cartula anno dominicae incarnationis .DCCC.XXVI. indictione .IIII. anno Ecgberti regis .XXIIII. ducatus sui anno .XIIII. in loco qui appellatur in Omtune, istis testibus consentientibus quorum nomina infra scripta uidentur esse.

✠ Ego Ecgbertus rex libertatem praefatae terrae cum signo sanctae crucis hanc donationem meam confirmo. ✠ Ego Wulfhelm Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum do-

num consensi. ✠ Ego Wigðegn episcopus. ✠ Ego Herefærð episcopus. ✠ Ego Wulfhun episcopus. ✠ Ego Oda episcopus. ✠ Ego Wulfhelm episcopus. ✠ Ego Burhric episcopus. ✠ Ego Æðelgar episcopus. ✠ Ego Burhardi dux. ✠ Ego Wlfhardi dux. ✠ Ego Ælfhære dux. ✠ Ego Wulfgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Uðred dux. ✠ Ego Oda dux. ✠ Ego Alhstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Monnedes minister. ✠ Ego Hunes minister. ✠ Ego Wehhelm minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfmer minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ordeah minister. ✠ Ego Sigulf minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ealhhelm minister.

MXXXIX.

ECGBERHT OF WESSEX.

✠ DOMINO nostro Ihesu Christo imperpetuum regnante, cui cuncta iure famulantur elementa mundi! Omnibus, ut reor, luce clarius mortalibus patet quod digne gloria paruipendenda est mundi, quia decidit ut flos foeni. Quapropter ego Ecgbyrht largiflua summi tonantis annuente clementia regali fretus dignitate, quandam ruris partem .XL. scilicet mansas in loco qui ab incolis huius patriae Alresford nuncupatur, cum omnibus ad se rite pertinentibus, pratis, siluis, pascuisque, sicut praedecessor meus Cynewalc, diuino scilicet adtactus instinctu, iamdudum concessit aecclesiae quae Wintoniae in almae trinitatis ueraeque unitatis honore necnon et apostolorum Petri Paulique consecrata consistit, pro meorum expiatione facinorum libens perpetualiter restituo. Hanc donationem cum omnium mei

temporis consensu procerum tali curaui renouare assertione, ut nulla meorum persona successorum diabolicae astu calliditatis insollescens eam unquam in aliud transferre praesumat. Sit hoc praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo solutum, tribus exceptis, expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem augere uoluerit, ei plura in praesenti uita adiicientur bona; minuentem uero terra uiuum dehiscat, atque eius anima pro tanti commisso criminis reatu cum Iuda Christi proditore perpetuas sine fine luat poenas, nisi hic digna satisfactione emendauerit quod contra almam trinitatem ueramque unitatem temere deliquit. Ðis synt ða landgeméro tó Alresforda. Ærest of Cendefer on ða andheáfda; andlang andheáfda on ða wítan díc; andlang díc on Burcleá; of Burchleá andlang mearcweges on smalan dene; ðanan tó Bucgan oran; ðonan forð be wyrtwalan tó Wiglummes putte; ðonon tó spreotmére; ðonañ on ðæt twigbutme dél; of ðám délle on beran dél; ðonne on felddene; andlang dene tó wuda; swá be mearce tó grénméres stigele; ðonan tó lammeres geate; of ðám geate tó bócméres stigele; ðonan tó beámméres geate; of ðám geate tó Hamerdene geate; ðonne tó hremmes cumbes geate; ðonan tó eacges geate; ðonne tó Dunnes stigele; ðonan on wítleáge; ðonne tó ðére brádan ǽc; ðonne andlang mearce tó Dreigtúne; on ðone ford; of ðám forda tó wudaforda; ðonan súð andlang mearce tó ðes gáres súðende; ðonne andlang mearce in on ǽwyllas; andlang éwyllas in on tó Ticceburnan; andlang Ticceburnan on Icenan; andlang Iccenan ðǽr Cendefer and Iccene cumað tógædere; andlang Cendefer ðǽr hit ǽr úpeóde.

✠ Ego Ecgbyrhtus rex hanc meam donationem signo almae crucis Christi corroborando propria manu confirmo. ✠ Signum manus propriae Uuigðegni episcopi. ✠ Signum manus Ealhstani episcopi. ✠ Sig-

num manus Hereferði episcopi. ✠ Signum manus Hunes praefecti. ✠ Signum manus Monnede praefecti. ✠ Signum manus Burghardi praefecti. ✠ Signum manus Uulfhardi praefecti. ✠ Signum manus Wehelmes praefecti.

MXL.

ARCHBISHOP CEÔLNÔÐ, 831.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Sermo sine serris scripturarum difficile seruatur, et cogitatio incalcabilis absque litterarum calculis, sed omne quod obliuione traditur memoria labitur. Ideo ergo prudentes et sapientes quique eorum uerba et cogitationes et actus bonae memoriae in membranae cedulis literarum notis, prouidae mentis sagacitate, curiose commendare solent, ne uenturis progeniarum posteris in aliquam praecedentium diffinicionum obliuionis causam uel in superbae praesumptionis disceptationem erumpere ualerent. Qua de re ego Ceolnoðus gratia dei archiepiscopus dabo et concedo meae fideli familiae in Dorobernia ciuitate aliquam partem terrae iuris mei in prouincia Kantiae, hoc est duo aratra in loco qui uocatur Langedune notissimisque terminis circumiacentibus, illis concedendo donamus ad habenda et possidenda foeliciter et in dies eorum perfruenda, liberam per omnia habeant potestatem quamdiu christiana fides in terra seruatur, aeternaliter libera permaneat. Hoc ipsumque omnibus successoribus meis obseruare praecipimus; et qui uoluerit hoc seruare, seruetur illi sempiterna dei omnipotentis benedictio hic et in futuro. Si uero, quod non optamus, aliquis homo diabolica temeritate ausus surrexerit, qui hanc nostram donationem confringere uel in aliud conuertere quam a nobis constitutum est, sciat se ante tribunal aeterni iudicis rationem esse redditurum, nisi

ante digna satisfactione deo et hominibus emendare uoluerit, manente hac cartula in sua nihilominus firmitate roborata; hiis testibus consentientibus et signo sanctae crucis Christi confirmantibus quorum nomina hic infra in cedula caraxantur. ✠ Ego Ceolnoðus gratia dei archiepiscopus hanc donationem meam cum signo sanctae crucis Christi roboraui et subscripsi; omnes etiam clerici, archiepiscopi, et omnes seniores aecclesiae Christi Cantuariensis subscripserunt.

MXLI.

ÆÐELUULF OF KENT, 832.

✠ In nomine dei summi regis aeterni! Ego Æðelwolf gratia dei rex Kanciae hanc donationem quam michi pater meus Egberhtus rex Occidentalium-Saxonum libenti animo tradendo donabat, cum consilio et licentia eius istis terriculis multiplicando augebo quorum hic nomina infra tenentur, hoc est Langham, Blakeburneham, Plegwingham, Ofneham, ôðare sûðere side, ðannen west on brôk, campum et siluam ad perfruendum in communi pastura, centum uiginti porcis et quinquaginta armentis in Hliossole et Ægelbertinherst quorum sunt termini a Bosehamburne in occidentem super campum usque in paludem; sic etiam communionem in siluis, scilicet, in Estercogheringdenne et Hyringdenne togeddere liggende; in Dorobernia etiam ciuitate unam uillam donabo ad quam pertinet quinque iugera terrae et duo prata, quorum unum est in loco qui dicitur Shettinge et aliud at Taningtune, et communionem siluae ad operandum sicut alii homines in consimili terra. Ego Æðelwolf rex hanc supradictam nostram donationem cum campis, siluis, paludibus, pratis, pascuis, piscationibus, omnibusque utilitatibus ad eam pertinentibus liberabo ab omnibus saecularium difficultatum seruitutibus regum, principum, praefec-

torum, exactorum, perpetualiter liberata permaneat, sicut in suprascripta donatione confirmata principaliter cum idoneis testibus uexillo sanctae crucis Christi confirmatur. Has enim praenominatas ac suprascriptas donationes nostras deo omnipotenti ad laudem et gloriam seu etiam pro expiatione piaculorum nostrorum in perpetuam possessionem post dies nostros perpetualiter liberatum, sicut ante praedictum est, concedendo donamus, ut laus dei a congregatione illa intercessioque animarum nostrarum omniumque amicorum nostrorum in illo loco incessanter, quamdiu christiana fides permaneat, cotidie erigatur. Hanc eandem donationem cum signo sanctae crucis Christi confirmaui, hiis testibus consentientibus quorum hic nomina infra in cedula adscripta continentur.

✠ Ego Æðelwolf gratia dei rex hanc meam donationem cum signo sanctae crucis Christi confirmo et subscribo. ✠ Ego Ceolnoð gratia dei archiepiscopus hanc donationem confirmo. ✠ Ego Dudda dux consensi. Omnes etiam seniores Cantuariensis aecclesiae subscripserunt, et plures alii.

MXLII.

ÆÐELWULF OF KENT, 832.

✠ Anno dominicae incarnationis .DCCC.XXXII. ego rex Aðulfus instinctu dei et Ceolnoði archiepiscopi concedo aecclesiae Christi in Dorobernia ad opus monachorum has terras, Ebbanea, Deiferðesea, Mistanham, Langeburnam, Blaceburnanham, Pleguuiningham, Ofneham, cum campis, siluis, pratis, pastum quoque .CXX. porcorum in silua quae uocatur Ægelbyrhtingahyrst, et siluam quae uocatur Hostringedenne, et unam uillam iuxta ciuitatem Cantiae, nomine Bertun, ad quam pertinent .V. iugera et duo prata, unum apud Scitinga, aliud apud Tanningtune. Hanc dona-

tionem ego rex Æðeluulfus Christo concedo liberam ab omni saeculari seruitio exceptis expeditione, pontis et arcis constructione.

MXLIII.

CYNEUUARA, 835.

✠ Anno dominicae incarnationis .dccc.xxxv. ego Cyneuuara abbatissa concedo Hunberto duci terram iuris mei nomine Wyrcesuurðe, ea conditione ut omni anno det aecclesiae Christi in Dorobernia pro gablo plumbum trecentorum solidorum ad opus aecclesiae eiusdem archiepiscopo Ceolnoðo et successoribus eius. Hoc donum meum de praedicta uilla praefata aecclesia in perpetuum omni anno habeat. Si quis hanc meam donationem Christi aecclesiae in Dorobernia abstulerit, perpetuo anathemate percussus, diabolus eum possideat in societate suorum.

MXLIV.

ECGBERHT OF WESSEX, 838.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Omnia statuta priorum praedecessorum nostrorum apicibus litterarum commodata sunt, ne inposterum obliuioni tradita ignorentur. Quapropter ego Egberht gratia dei Occidentalium-Saxonum rex hoc innotescere curaui, quod aliquantulam terrae partem meae propriae haereditatis in Uecta insula, hoc est æt Scealdan fleote .xl. habens cassatos, cum consilio et testimonio optimatum meorum pro spe aeternae remunerationis et criminum absolutione, ad sedem episcopalem Wintancestrensis aecclesiae ad possessionem perpetuam libenter largitus sum, ea tamen conditione interposita, ut haec praenominata donatio firma permaneat, quod Æðelwulfus filius meus sem-

per inposterum stabilem inconcussamque amicitiam ab illo episcopo Eadhuno et eiusdem congregatione praedictae aecclesiae habeat, et ab omnibus successoribus eius hoc idem patrocinium ac protectionem illius sedis ipse et haereditas nostra nostrique haeredes, quicunque dei uoluntatis fuerit quod illi sint, in omnibus necessitatibus nostris, absque omni dubitatione, spontaneum paratumque amicabili amore inueniant. Si autem aliquis, quod absit, huius praescriptae sedis dignitate praeditus contra illum et haereditatem nostram nostrosque haeredes inimicali quaestione in aliqua re proeliatur, permutuat hanc donationem et reddat ad haereditatem nostram; quatinus quicunque eam sub potestate dominationis habeat defensionem atque tuitionem a cuicunque homini prout inuenire ualeat cum hanc praenominata terra compareat et requirat; duasque scripturas per omnia consimiles huius reconciliationis conscribere statuimus, alteram habeat episcopus cum telligraphis aecclesiae, alteram Egberht et Æðeluulf reges cum haereditatis eorum scripturis. Actum est autem [anno] dominicae incarnationis .DCCC^{0}.XXX^{0}VIII^{0}. his testibus consentientibus qui hanc nostram reconciliationem cum signo sanctae crucis Christi confirmantes subscripserunt in illo famoso loco qui appellatur Cingestun in regione Suðreie.

✠ Ego Celnoð gratia dei archiepiscopus hanc reconciliationem et istam confirmationem cum signo sanctae crucis Christi roborau et subscripsi. ✠ Ego Egberht rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðewulfus rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus consensi. ✠ Ego Beornmod episcopus confirmaui. ✠ Ego Eadhun episcopus. ✠ Ego Cynred episcopus conscripsi. ✠ Ego Elmstan episcopus non renui. ✠ Ego Swiðhunus diaconus corroboraui.

Anno ab incarnatione domini .DCCC.XXXIX. primo uidelicet anno regni Æðelwulfi regis post obitum patris sui factum est uenerabile conciliabulum omnium

episcoporum qui erant in australi parte fluminis Humbre in loco qui dicitur Uetustissimus, ibique pro firma stabilitate haec eadem scedula adducta est et cum signo sanctae crucis Christi ab his testibus roborata quorum nomina subter praenotata cernentibus clare patescunt.

✠ Ego Ceolnoð gratia dei archiepiscopus hanc reconciliationem iterato uice confirmans signum sanctae crucis exaraui et in nomine sanctae trinitatis omnibus fidelibus obseruandum praecipio. ✠ Ego Helmstanus episcopus non renui. ✠ Ego Helstanus episcopus consensi. ✠ Ego Humbertus episcopus. ✠ Ego Swiðhunus episcopus. ✠ Ego Ceolberhtus episcopus. ✠ Ego Cuðulfus episcopus. ✠ Ego Humbertus episcopus.

MXLV.

ARCHBISHOP CEÔLNÔÐ, 839.

✠ ANNO dominicae incarnationis DCCC.XXXIX. Ego Ceolnoðus gratia dei archiepiscopus Doroberniae comparaui publica propria pecunia mea terram nomine Cert a quodam principe uocato Æleðe, consentiente et concedente domino meo rege Æðeluulfo, et eandem terram liberam proclamante ab omni saeculari seruicio et regio tributo, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione.

MXLVI.

ÆÐELUULF OF WESSEX, 839.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCC.XXXIX. Ego Æðulfus rex do Ceolnoðo archiepiscopo carissimo meo, partem terrae iuris mei nomine Eastreastadelham, scilicet septem iugera, quae uidelicet terra

adiacet aecclesiae sanctae Mariae apud Liminge, in sempiternam haereditatem, liberam ab omni saeculari seruitute, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione.

MXLVII.

ÆÐELUULF OF WESSEX, 844.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCC.XLIIII. praesente Æðeluulfo rege et Æðelstano filio eius, Ceolonoðo quoque archiepiscopo, et Tatnoðo presbytero tunc quidem electo ad episcopatum Dorobreui, id est ciuitas Rofi, confirmatum est donum Osuulfi ducis quod dedit aecclesiae Christi in Dorobernia, hoc est Estre Stanhamstede, quam terram praefatus rex Æðeluulfus proclamauit liberam ab omni saeculari seruitio, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione.

MXLVIII.

ÆÐELUULF OF WESSEX, Nov. 5, 844.

✠ REGNANTE domino nostro in perpetuum! Dum in nostris temporibus bellorum incendiis et direptione opum nostrarum, necnon et uastantium crudelissima depraedatione hostium barbarorum, paganarumque gentium multiplici tribulatione affligencium usque ad internecionem, tempora cernimus incumbere periculosa: Quamobrem ego Æðelwlfus rex Occidentalium Saxonum cum consilio episcoporum ac principum meorum, consilium salubre atque uniforme remedium affirmaui, ut aliquam portionem terrarum haereditariam antea possidentibus gradibus omnibus, siue famulis et famulabus dei deo seruientibus, siue laicis, semper decimam mansionem ubi minimum sit tum decimam partem [omnium bonorum] in libertatem perpetuam perdonare diiudicaui, ut sit tuta atque munita ab

omnibus saecularibus seruitutibus, fiscis regalibus, tributis maioribus et minoribus, siue taxationibus quae nos dicimus Uuintereden;[1] sitque libera omnium rerum; pro remissione animarum et peccatorum nostrorum, deo soli ad seruiendum, sine expeditione, et pontis instructione, et arcis munitione, ut eo diligentius pro nobis ad deum preces sine cessatione fundant, quo eorum seruitutem saecularem in aliqua parte leuigamus. Placuit autem tunc postea episcopis Ælhstano Scireburnensis aecclesiae et Helmstano Wyntanceastrensis aecclesiae cum suis abbatibus et seruis dei consilium inire, ut omnes fratres et sorores nostri ad unamquamque aecclesiam omni ebdomada Mercoris die, hoc est Wodnesdag, omnis congregatio cantet quinquaginta psalmos, et unusquisque presbyter duas missas, unam pro rege Æðelwlfo, et aliam pro ducibus eius huic dono consentientibus, pro mercede et refrigerio delictorum suorum; pro rege uiuente, Deus qui iustificas; pro ducibus uiuentibus, Praetende domine. Postquam autem defuncti fuerint, pro rege defuncto, singulariter; pro principibus defunctis, communiter. Et hoc sit tam firmiter constitutum omnibus diebus christianitatis, quasi libertas constituta est quamdiu fides crescit in gente Anglorum. Et hoc sub testimonio satrapum nostrorum plurimorum ad confirmationem quorum nomina subter annexa notantur. Scripta est autem haec donatio cartula anno dominicae incarnationis .DCCC.XLIIII. indictione .VII. die quoque nonarum Nouembris, in ciuitate Wentana, in aecclesia sancti Petri ante altare capitale; et hoc fecerunt pro honore sancti Michaelis archangeli, et sanctae Mariae reginae gloriosae dei genitricis, simulque et beati Petri apostolorum principis, necnon et sancti patris nostri Gregorii papae, atque omnium sanctorum. Et tunc pro ampliori firmitate rex Æðelwlfus posuit cartulam supra altare sancti Petri, et episcopi pro fide dei acceperunt; et

[1] Wíterǣden.

postea per omnes aecclesias transmiserunt in suis parrochiis, secundum quod praedictum est. Terra autem ista quam in libertatem ponamus ad Meldunesburgensem aecclesiam pertinet. Ðæt is at Ellendûne þrity hŷde, and æt Elmhâmstede fŷftene hŷde, æt Wttûne tien hŷde, et Cherltûne tuentig hŷde, et Minty uîf hŷde, at Rôdburne tien hŷde. Et qui hoc augere uoluerit, augeat deus bona illius in regione uiuentium. Si quis autem diabolica fraude deceptus in magnis aut in modicis hoc infringere uel minuere temptauerit, sit anathematizatus ab omnibus fidelibus hic et in futuro saeculo, nisi antea per satisfactionem emendauerit.

✠ Ego Æðelwlf rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Elmstan episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælstan episcopus subscripsi. ✠ Ego Æðelwlf dux subscripsi. ✠ Ego Osric dux subscripsi. ✠ Ego Eanwlf dux subscripsi. ✠ Ego Æðelric dux subscripsi. ✠ Ego Ceanwlf dux subscripsi. ✠ Ego Cearl dux subscripsi. ✠ Ego Æðelmund abbas subscripsi. ✠ Ego Wlflaf abbas subscripsi. ✠ Ego Beorhtelm abbas subscripsi. ✠ Ego Ægheard minister. ✠ Ego Milred minister. ✠ Ego Osmund minister. ✠ Ego Ælla minister. ✠ Ego Wlfhere minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ceolmund minister. ✠ Ego Kyneheah minister. ✠ Ego Kyneheah minister. ✠ Ego Dudda minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Wihtgar minister. ✠ Ego Eadred minister. ✠ Ego Æðelbald minister. ✠ Ego Lulling minister. ✠ Ego Cealmund minister.

MXLIX.

ÆÐELUULF OF WESSEX, 850.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo, cum cuius imperio hic labentis saeculi prosperitas in aduersis successibus sedulo permixta et con-

turbata cernitur, et omnia uisibilia atque desiderabilia ornamenta huius mundi cotidie ab ipsis amatoribus transeunt; ideo beati quique ac sapientes cum hiis fugitiuis saeculi diuitiis aeterna et iugiter permansura gaudia coelestis patriae adipisci properant! Quamobrem ego Æðeluulfus Occidentalium Saxonum rex, cum consensu ac licentia episcoporum ac principum meorum, etiam pro remedio animae meae et pro expiatione facinorum meorum, aliquam partem terrae iuris mei Ælfhere meo principi pro eius humili obedientia in perpetuam haereditatem libenter largitus sum in uilla quae nuncupatur Leanham, id est .XL. cassatos, ut habeat et perfruatur quamdiu sub astrifero coelo uitam duxerit, cum omnibus utilitatibus ad eam pertinentibus, campis, siluis, pratis, pascuis, piscariis, et loco in quo sal adipisci potest, et cum gressu trium carrorum in silua quae dicitur Blean; et post finem uitae illius haeredi cuicumque placuerit aeternaliter relinquat. Terra haec praedicta secura et immunis omni rerum permaneat regalium, et principalium tributorum, et ui exactorum, operum, furisque comprehensione, simulque et omni populari grauedine, nisi expeditione, et pontis factione, et arcis munitione. Haec sunt territoria praefatae telluris; Wiltuniam ninhinga, west merc; ðâræ hina land tô scærege, norð mearc; eâst Leanahâm, eâst mearc; cyninges snade tô Fefereshâm, sûð mearc; and his ceareslês on cyninges dûne tô teninge faledun and his ceareslês tô Beringtûne on cyninges firhðe suuê tô ðeon lond belimpe; and widunga on cyninges snade suuê tô ðiâm londe belimpe. Đis sind ða dænbara ðes londes; ninsila herst, rustingðen, þornden on mapolder herst, þrioden, friððingden, twâ on friðes leâs .IIII. on tûnlâfhirste, in on Hâðdûne sûðan ân, be sûðan stâneâ ân. Et qui hanc meam donationem augere et amplificare uoluerit, multiplicet dominus partem eius hic et in futuro saeculo. Si quis autem hoc infringere uel

minuere temptauerit, sciat se separatum consortio bonorum spirituum, et rationem in tremendo die iudicii coram Christo et angelis eius redditurum, nisi ante satisfactionem emendauerit. Scripta est haec huius donationis cartula anno dominicae incarnationis .DCCC.L. indictione uero .XIII. in uilla regali quae nominatur Wiltone coram idoneis testibus quorum nomina subtus annexa notantur.

✠ Ego Æðeluulfus rex hanc meam donationem manu propria cum signo sanctae crucis Christi roborando confirmandoque subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelbaldus dux filius regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan rex hoc consentiens signum crucis imposui.

ML.

*ÆÐELUULF OF WESSEX, April 22nd, 854.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo summo et ineffabili rerum creatore omnium, tempora qui sua multimoda disponens temporibus potentia ut uoluerit finem imponet, et hac uita degentibus cunctis certum ut proposuerat dierum terminum constituet; iccirco cunctis agendum ut hic bonis actibus futurae beatitudinis foelicitatem perpetualiter adipisci mereantur! Quapropter ego Æðelwlf gratia dei Occidentalium Saxonum rex in sancta ac celeberrima paschali sollempnitate pro meae remedio animae et regni prosperitate et populi ab omnipotenti deo michi collati, consilium salubre cum episcopis, comitibus, cunctisque optimatibus meis, ego humiliter pro amore dei perfeci, ut decimam partem terrarum per regnum nostrum non solum sanctis aecclesiis darem, uerumetiam et ministris nostris in eisdem constitutis in perpetuam libertatem habere concessimus, ita ut talis donatio fixa incommutabilisque per-

maneat ab omni regali seruitio et omnium saecularium absoluta seruitute; placuitque Ealhstano Schirabornensis aecclesiae episcopo et Swiðuno episcopo Wyntonceastrensis aecclesiae cum omnibus deo seruientibus, ut in unaquaque ebdomada die sabbati unanimis congregatio famulorum famularumque dei .L. psalmos cantet, et unusquisque presbyter duas missas, unam pro Æðelwulpho rege, et alteram pro episcopis et ducibus; oratio pro rege uiuente, Deus qui iustificas impium; pro episcopis et ducibus uiuentibus, Praetende domine; postquam hii defuncti fuerint, pro rege defuncto specialiter, pro episcopis et principibus defunctis communiter hanc conferentibus donationem, ut tam roborata perseueret quamdiu fides christianaque religio in Anglorum gente inconcussa peruigeat. Hoc in honorem domini nostri Ihesu Christi fecimus et beatae ac semper uirginis Mariae ac omnium sanctorum, et paschalis festi reuerentia, ut deus omnipotens nobisque et nostris proceribus misericordiam afferat; et hoc sub testimonio fratrum nostrorum plurimorum ad confirmationem quorum nomina subter annexa uocentur. Scripta est haec cartula anno dominicae incarnationis .DCCC.LIIII. indictione prima, die uero paschali, in palatio nostro quod dicitur Wiltone, terra ista quam in libertatem ponimus ad aecclesiam pertinente ad Glastingaburi; ðæt is ðanne, ǽrest on Bóklond toun fíf híde, in be Pennard sex hídas, on Cotenesfelde án hywysce, and on Cerawicombe, and þóðér dél of Branok hyalf hiwisce, and al ðæt óðer dél. Qui hanc augere uoluerit nostrae donationem satisfactionis, augeat deus omnipotens dies eius prosperos. Si uero quis minuere uel inmutare praesumpserit noscat se ante tribunal Christi redditurum rationem, nisi prius satisfactione emendauerit.

✠ Ego Æðelwolf rex subscripsi. ✠ Swiðon episcopus. ✠ Æðelstanus episcopus. ✠ Eannulf dux. ✠ Wlfer dux. ✠ Wulffluf abbas. ✠ Wyef-

ferd abbas. ✠ Æðelred filius regis. ✠ Ælfreð filius regis. ✠ Erue minister regis, et multi alii.

MLI.

* ÆÐELUULF OF WESSEX, 854.

✠ Incitante diuinae auctoritatis agiographo multipharie commonemur, ut terrena praesentis saeculi lucra largiflue dantes coelestia aeternae beatitudinis emolumenta iugi indefessoque adquiramus lucello! Ideoque ego Æðelwlf Occidentalium Saxonum rex, incertum huius transitoriae uitae statum mutabilitatemque ueris dinoscens indiciis, uita comite prout posse dederit qui cuncta creauit, subnixe delibero ut redemptoris nostri possessionem aecclesiis iure delegatam augmentando magnificem. Quapropter usus consilio Ealhstani[1] episcopi atque altoris mei Swiðuni Wentanae aecclesiae praesulis tocius regni michi a deo collati decimans rura,[2] amplificaui spacium telluris in Tantun quod Friðegyð regina Wentanae aecclesiae, ubi nutritus a pueritia fueram, Petro Pauloque dicatae, priscis dederat temporibus; augmentum telluris quod addidi .viii. manentes æt Risctune constat quantitate manentium; adieci quoque et alios .viii. manentes in Stoce æt Orceard; in nomine almae trinitatis et indiuiduae unitatis praecipio ut nemo successorum meorum minuere praesumat quod ego deuotus augmentaui, neque pontificum aliquis succedenti tempore hanc nostram largifluam donationem minuere uel propinquis saecularibusque pro aliquo cuiuscumque pretii munere uel qualibet occasione temerarius dare uel accommodare praesumat. Acta est huius terrae libertas anno dominicae incarnationis .dccc. et .liiii. indictione .i. pascali sollempnitate, nobili palatio in Wiltune. Qui autem hoc nostrum donum augere uol-

[1] MS. Æðelstan. [2] MS. decima mansura.

uerit, augeat dominus eius prosperitatem; qui minuere praesumpserit, per auctoritatem beati Petri eiusque coapostoli Pauli anathema sit, nisi cum satisfactione suum reatum ante obitum emendauerit. Maneat igitur hoc nostrum donum aeterna libertate ditatum cum omnibus commodis ad ipsum rus pertinentibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, salinariis, praeter communem expeditionem, et arcis pontisque restaurationem. His territoriis hoc rus complectitur. Ærest of blăcan brőce on Taan; ðonne of dũne on Taan of Beăddingbrőc; ðonne ũpp on Beăddingbrőc on hălgan welle; ðanon of hălgan wylle on curigie mǽre ũpp on Æcgulfæs geate; ðonne tő reădan flődan; ðonne andlang dĩc tő alorbrőce; ðonnon ũpp on igenstreăm tő Orcerdcumbe; fram Orcerdcumbe on Mǽdwegas sylfe; fram Mǽdwegum tő Fearnleăge on ða stigele an gemǽrhagan tő Hrimwoldes beorge; tő ðǽm ealdan wege; of dũne on wĩce hrycg; of wĩce rycge of dũne on ðone eăstenan streăm; andlang streămes tő Buchan forda; ðonon west be wyrttrume tő Egwulfes gemǽre, tő geměnan hylle middeweardne; ðonne tő wealacan dĩc tő Ludan alrum; ðonne andlang streămes tő Wĩsforda ũfanwerdu; ðonne eăst tő Offan dĩc; ðonne sũð on ða foryrðe tő ðǽm beorge of dũne tő ðǽm wylle; ðonne forðrihte tő brőce ofer wiðan mǽd.

✠ Ego Æðelwlf rex. ✠ Ego Ealhstan episcopus. ✠ Ego Swiðunus episcopus. ✠ Ego Æðelbald dux. ✠ Ego Æðelbald dux. ✠ Ego Osric dux. ✠ Ego Wulfhere dux. ✠ Ego Æðelbryht dux. ✠ Ego Lulle dux. ✠ Ego Eanwlf dux. ✠ Ego Wullaf abbas. ✠ Ego Werferð abbas. ✠ Ego Æðelred filius regis. ✠ Ego Ælfred filius regis. ✠ Ego Esne minister. ✠ Ego Ceneuulf minister. ✠ Ego Cyneheah minister. ✠ Ego Guðmund minister. ✠ Ego Æscheard minister. ✠ Ego Osmund minister. ✠ Ego Milred minister. ✠ Ego Ecgulf minister. ✠ Ego Lulling minister. ✠ Ego Wulfred minister. ✠ Ego Ealhstan

minister. ✠ Ego Cyma minister. ✠ Ego Eadred minister. ✠ Ego Eadmund minister.

MLII.

* ÆÐELUULF OF WESSEX, 854.

✠ INCITANTE diuinae auctoritatis agiographo multipharie commonemur, ut terrena praesentis saeculi lucra largiflue dantes coelestia aeternae beatitudinis emolumenta iugi indefessoque adquiramus lucello! Ideoque ego Æðelwlf Occidentalium Saxonum rex, incertum huius transitoriae uitae statum mutabilitatemque ueris dinoscens indiciis, uita comite prout posse dederit qui cuncta creauit, subnixe delibero ut redemptoris nostri possessionem aecclesiis iure delegatam augmentando magnificem. Quapropter usus consilio Ealhstani episcopi atque altoris mei Swiðuni Wentanae aecclesiae praesulis totius regni michi a deo collati decimans rura, amplificaui spatium telluris in Tantun quod Friðegyð regina Wentanae aecclesiae, ubi nutritus a pueritia fueram, Petro Pauloque dicatae, priscis dederat temporibus; augmentum telluris quod addidi .C. ac .XXXIII. constat quantitate manentium; adieci quoque .X. manentes in Brunan; in nomine almae trinitatis et indiuiduae unitatis praecipio ut nemo successorum meorum minuere praesumat quod ego deuotus augmentaui, neque pontificum aliquis succedenti tempore hanc nostram largifluam donationem minuere uel propinquis saecularibusque pro aliquo cuiuscumque pretii munere uel qualibet occasione temerarius dare uel accommodare praesumat. Acta est huius terrae libertas anno dominicae incarnationis .DCCC. et .LIIII. indictione .I. pascali sollempnitate nobili palatio in Wiltune. Qui autem hoc nostrum donum augere uoluerit, augeat dominus eius prosperitatem; qui minuere praesumpserit, per auctoritatem beati Petri

eiusque coapostoli Pauli anathema sit, nisi cum satisfactione suum reatum ante obitum emendauerit. Maneat igitur hoc nostrum donum aeterna libertate ditatum cum omnibus commodis ad ipsum rus pertinentibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, salinariis, praeter communem expeditionem, et arcis pontisque restaurationem. His territoriis hoc rus complectitur. Inprimis ubi riuulus qui Beaddingbroc nominatur in fluuium Tan ingreditur; inde ad uetus fraxinum; sic trans montem in alterum fraxinum; hinc tendit ad occidentem usque quo ueniatur ad spinam; hinc ad uallem qui Orcerdcumb nominatur; hinc directo termino trans montem ad fruticem quae lata-spina uocatur; inde ad uiam publicam; hinc ad locum qui Wiðecumbes heafod uocitatur; hinc per riuuli decursum ad uadum quod Æartancumbes ford nominatur; hinc ad latum fossatum; hinc tendit ad occidentalem plagam in aquilonali parte nemoris quod Duddincg bearuwu; hinc a lato quodam fossato ad uadum quod Oteriford nominatur; hinc contra riuulum usque ad caput fontis; hinc ad aquilonalem plagam usque in Wiðigcumb; hinc usque ad collem Ringwoldes; hinc usque ad uiam Waldanes; hinc ad campum qui Oxenafeld dicitur; hinc ad caput Snelles cumb; hinc directe ad lapidem qui gregan stan nominatur, et ad occidentalem partem collis qui Manhille nominatur; hinc ad fontem riuuli qui blacan broc dicitur; sic per riuuli decursum in rubro uado; sic ad occidentem per quoddam nemus usque ad riuulum qui Scitere dicitur; sic per riuuli decursum in uetus uadum; hinc ad occidentalem in profundum uadum; hinc ad duram portam; hinc dirigitur ad australem plagam in riuulum Bænnancumb; hinc deorsum in riuuli cursum a torrente illo ad occidentalem plagam usque ad Furesleage; hinc ad columbarem uallem; hinc ad locum qui Fiduscaga dicitur; hinc trans campum ad occidentalem partem in Hafuchalras; hinc directo termino

usque ad amnem qui Tan nominatur; hinc ad occidentalem plagam usque ad riuulum qui Mælænburna dicitur; hinc ad aquilonalem plagam usque ad Ceawwanleage; hinc ad Mæleburnan; hinc ad cauum wamum; hinc ad aquilonalem partem; et sic ultra campum tendit ad occidentalem partem usque quo ueniatur ad quendam fraxinum quem imperiti sacrum uocant; sic ad occidentalem dirigitur in flumine iuxta terminos Wifelescumb; item ad aquilonalem plagam per flumen dirigitur usque uetustum ac terminalem fossatum; hinc ad uadum qui Wettesford dicitur; hinc ad occidentalem partem montis Lufandun nominatur; hinc ad aquilonalem partem in ueteri strata; et sic per aquilonalem plagam tendit ad originalem fontem riuuli qui Willite nominatur; sicque ad orientem usque ad albam gronnam; inde ad Lidegeard; hinc ad aquilonalem partem usque ad occidentalem partem illius gronnae qui Wulluces mor nominatur; et sic tendit usque ad aquilonalem partem usque ad amnem; sic contra amnis decursum ad occidentalem plagam usque ad longam spinam; hinc ad aquilonalem partem ultra campum usque ad ueterem uiam publicam; hinc ad occidentalem partem uallis qui Truscumb nominatur; hinc in publicam uiam usque ad breuem fossatum; hinc ad orientalem partem in rugan beorh; ab hoc loco in aquilonalem partem Æscholtæs in horspaðes uadum; hinc ad australem partem ad sordidum uadum; hinc in Heanwylle; hinc in gemotleage; hinc dirigitur usque ad dun dic; hinc in piscis fontem; sic ad Ellewylle; hinc ad mediam partem montis qui Middelcnol nominatur; et sic in Mæccanfer; sic ad riuulum qui Neglescumb nominatur; hinc ad orientalem plagam in mediam partem monticuli qui Hæðbeorh nominatur; sic in summitate uallis quae Byrigcumb dicitur; hinc in Leollescumb; deinde in Wennanstan; hinc in orientalem partem illius gronnae qui Hafucford nomi-

natur; inde on Hegsteldescumb; et sic ad locum qui stan-tor dicitur; hinc ad sæch broc; et sic in flumine quod Tan nominatur; et sic per aluei decursum quoadusque perueniatur iterum in Beaddingbroc.

✠ Ego Æðelwlf rex. ✠ Ego Ealhstan episcopus. ✠ Ego Swiðhun episcopus. ✠ Ego Æðelbald dux. ✠ Ego Osric dux. ✠ Ego Wulfhære dux. ✠ Ego Æðelbryht dux. ✠ Ego Lulhede dux. ✠ Ego Eanulf dux. ✠ Ego Wullaf abbas. ✠ Ego Wærferð abbas. ✠ Ego Æðelred filius regis. ✠ Ego Ælfred filius regis. ✠ Ego Esne minister. ✠ Ego Cenewulf minister. ✠ Ego Cyneheah minister. ✠ Ego Guðmund minister. ✠ Ego Æscheard minister. ✠ Ego Osmund minister. ✠ Ego Milred minister. ✠ Ego Egculf minister. ✠ Ego Lulling minister. ✠ Ego Wulfred minister. ✠ Ego Ealhstan minister. ✠ Ego Cyma minister. ✠ Ego Eadred minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Cenewlf minister.

MLIII.

* ÆÐELUULF OF WESSEX, 854.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo omnium uisibilium et inuisibilium summo et ineffabili creatore! Cunctis patet mortalibus quod cuncta quae uidentur finem habent et quae non uidentur aeterna sunt; quapropter ego Æðulf, celsithroni fauente clementia, rex Occidentalium Saxonum, quandam ruris partem scilicet .xx. mansas æt Wenbeorgen cum omnibus ad se rite pertinentibus, cum consensu optimatum meorum, quando decimam partem terrarum per omne regnum meum sanctis aecclesiis dare decreui, dedi etiam aecclesiae Wintoniensi quae in honore beatorum apostolorum Petri et Pauli dedicata est, eandemque terram praefatae aecclesiae aeternaliter habendam concessi. Sit autem praedictum rus ab

omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata expeditione, pontis arcisue constructione. Et hoc in nomine domini nostri Ihesu Christi praecipio, ut nemo successorum meorum regum siue episcoporum siue principum hanc meam donationem uiolare aut a seruis dei deo inibi famulantibus auferre praesumat; quod si quisquam haec transgressus fuerit, sciat se aeternae maledictioni subiiciendum, et aeternas inferni poenas sine fine passurum, nisi digna satisfactione celeriter emendauerit quod contra sanctos dei apostolos audacter deliquit. His metis eaedem uiginti mansae circumgyrantur. Ðis synd ðára twentig hída landgemǽre æt Wenbeorgan. Of Smítan on ðone stán; of ðám stánæ on ðone eádenne; of ðán eádenne innan Lentan; of Læntan ongean ðone streám on ðone greátan þorn stent bæ Læntan staðe; of ðám þornæ on ða wæterfurh innan smalan bróc; of smalan bróce on ðán sténihte hlinc, of ðám sténihte hlince on glottes wylle; of glottes wylle on wylles heáfod; of wylles heáfodde on Wulfheres cumb; of Wulfheres cumbe on Wulfheres clif; of Wulfheres clife on ða furh; of ðǽre furh on wurfles beorg; of ðam beorge on ðone holan stán; of ðám holan stáne on ðone háran stán; of ðám háran stáne on ða holan pannan; of ðære holan pannan on ðone rugan hlinc; of ðám rugan hlincæ on ðone durnen crundel; of ðám durnan crundelle on ðone þorn; of ðám þorne on ðone stán; of ðám stánæ on ða díc tó ðǽre díc ende; of ðære díc ende on ðone wogan hlinc; of ðám wogan hlince on ða catthola; of ðán cattholan on Wenbeorhge; of ðám beorge on ðone mycelan cumb; of mycelan cumbe on smalan cumb; of smalan cumbe on ðone ealdan treówstede; of ðám ealdan treówstede on ða wogan apoldran; of ðǽre wogan apoldran on folces díc; of folces díc on Ealcheres díc; of Ealcheres díc on ða apoldran; of ðǽre apoldran innan Smítan. Scripta est autem haec cartula anno ab incarnatione domini nostri Ihesu

Christi .DCCC.LIIII. indictione II. his testibus consentientibus quorum nomina extrinsecus scripta adesse uidentur.

✠ Ego Æðelwulf rex. ✠ Ego Alhstan episcopus. ✠ Ego Swiðun episcopus. ✠ Ego Æðelbald dux. ✠ Ego Eanwulf dux. ✠ Ego Æðelberht dux. ✠ Ego Wullaf abbas. ✠ Ego Werferð abbas. ✠ Ego Æðered filius regis. ✠ Ego Osric dux. ✠ Ego Wulfhere dux. ✠ Ego Lullede dux. ✠ Ego Ælfred filius regis. ✠ Ego Esne minister. ✠ Ego Cynewulf minister. ✠ Ego Cyneheah minister. ✠ Ego Alhstan minister. ✠ Ego Ældred minister.

Rubric. Ðis is ðǽra twentig hída landbóc tó Wenbeorgen ðæ Aðulf cing gebócade Swíðhune bisceope on ǽce yrfe.

The same in Saxon.

✠ In nomine domini et saluatoris nostri Ihesu Christi! Ðis gewrit cýð ðæt Æðelwulf cyning geúðe Gode and sanctæ Petre and ðǽm hiwum on Wintaceastre on Ealdan mynstre twentigra hída landes æt Wénbeorgan, ðá ðá he teóðode gynd eall his cyneríce ðone teóðan dél ealra his lande, mid his witena geðehte, intó hálgun stowen, Gode tó lofe and his sáwle tó écre álýsednesse; and he beád on Godes ælmihtiges naman and on ealra his háligra, ðæt nán cyning ofer his tíman né nán óðer man his næfre áwende, ac ðæt seó ár æfre unbefliten hýrde intó ðǽre hálgan stowe, and gif hit hwá áwende ðæt he wére on Godes áwurgednesse and sancte Petres ge on life ge æfter life, bútan he hit gebǽtan: and ðis wes gedón ðæs geres ðe wéron ágáne æhta hund gera and feor and fífti geara æfter Cristes ácynnednesse on ðára witena gewitnesse ðára naman hér beneóðan áwritene standað.

✠ Ego Æðelwlf rex. ✠ Ego Alhstan episcopüs. ✠ Ego Swiðun episcopus. ✠ Ego Æðelbald dux.

✠ Ego Eanwlf dux. ✠ Ego Æðelberht dux. ✠ Ego Osric dux. ✠ Ego Wulfhere dux. ✠ Ego Lullede dux. ✠ Ego Wullaf abbas. ✠ Ego Werferd abbas. ✠ Ego Æðered filius regis. ✠ Ego Ælfred filius regis. ✠ Ego Esne minister. ✠ Ego Cynewlf minister. ✠ Ego Cyneheah minister. ✠ Ego Alhstan minister. ✠ Ego Ealdred minister. Ðis synd ða landgemǣro æt Wēnbeorgan Stīgandes bisceopes. Of ðān stapole stent innan scocera wege; swā innan ða wogan dīce; of ðǣre wogan dīc innan Behhilde sloh; of Behhilde sloh ūpp an Beordūne; of Beorhdūne tō Wullāfes stāne; of Wullāfes stān andlang cumbes innan Hlydan ǣwylmas; swā andlang Hlydan innan tō hāmdīc; of ðǣre hāmdīc innan ða heāfodstoccas; of ðām heāfodstoccan innan Dorcan; swā andlang streāmes innan ða ealdan igdīc; swā andlang dīc innan Smītan streām; swā andlang streāmes on eāsteweard Lilles hām ūp in ðane blācan pyt; of ðān blācan pytte on middewyrd ðane mǣre; on ðæne stān; of ðām stāne innan ða holan pannan; of ðǣre holan pannan ūp on Icenhilde weg on ðæne hǣðenan byriels; of Icenhilde wege innan ða cwealmstowe; of ðēre cwealmstowe innan swyrdæceras heāfod; on ðonan hwītan pyt; of ðām hwītan pytte innan ða twēgen stānes on mortan cumbæ; of mortan cumbe andlang ðes wogan hlinces; of ðām wogan hlince innan ða catthola; of ðām cattholan innon ðone crundel; of ðām crundele innan folces dīc; and swā eft in on ðone stapol.

MLIV.

*ÆÐELUULF OF WESSEX, 854.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo summo et ineffabili rerum creatore ac moderatore omnium, tempora qui sua multimoda dis-

ponens temporibus potentia ut uoluerit finem imponet, et in hac uita degentibus cunctis certum, ut proposuerat, dierum terminum constituet; idcirco cunctis agendum est ut hic bonis actibus futurae beatitudinis foelicitatem perpetualiter adipisci mereantur! Quapropter ego Æðelwlf gratia dei Occidentalium Saxonum rex, in sancta ac celeberrima paschali sollempnitate, pro meae remedio animae et regni prosperitate et populi ab omnipotente deo michi conlati, consilium salubre cum episcopis, comitibus, et cunctis optimatibus meis perfeci, ut decimam partem terrarum per regnum nostrum non solum sanctis aecclesiis darem uerumetiam et ministris nostris in eodem constitutis in perpetuam libertatem habere concessimus, ita ut talis donatio fixa incommutabilisque permaneat ab omni regali seruitio et omnium saecularium absoluta seruitute; placuit autem Alhstano episcopo Sciriburnensis aecclesiae et Swiðun Wentanae ciuitatis aecclesiae episcopo cum omnibus deo seruientibus, ut in unaquaque ebdomada die sabbati unanimis congregatio famulorum famularumque dei .L. psalmos cantet, et unusquisque presbyter duas missas, unam pro Æðelwlfo rege, et alteram pro episcopis et ducibus; pro rege uiuente, Deus qui iustificas impium; pro episcopis et ducibus, Praetende domine; pro rege defuncto unam specialiter, pro episcopis et ducibus communiter hanc consentientibus donationem, ut tam roborata perseueret quamdiu fides et christiana religio in Anglorum gente inconcussa peruigeat. Hoc autem fecimus in honorem domini nostri Ihesu Christi et beatae ac semper uirginis Mariae et omnium sanctorum et paschalis festi reuerentia, ut deus omnipotens et nobis et nostris posteris propitiare dignetur. Scripta est autem haec cartula anno dominicae incarnationis .DCCC.LIIII. indictione .II. die uero paschali in palatio nostro quod dicitur Wiltun. Qui autem augere uel amplificare uoluerit nostrae donationem

satisfactionis, augeat omnipotens deus dies prosperos; si autem quis diminuere uel mutare praesumpserit noscat se ante tribunal Christi reddituram rationem, nisi prius satisfactione emendauerit. Ista est autem libertas quam Æðelwlf rex suo ministro Hunsige in perpetuam libertatem concessit habere trium cassatorum in loco qui dicitur Worði. Istis terminis circumdatur. Ærest on dīc; ðonne ūpp uuið hliðgeatas; ðonnæ on brādan hærpað; ðonnæ on healfan dēll; ðonnæ on eafan hling; ðonne þueræs ofer sūran dænæ, and þueræs ofer foran dūne on ðæs hlinces ænde; ðonnæ on ǣnne þorn be westan hrīðerleā; ðonnæ ūpp tō wida; þueres ofer ða dæne; ðonnæ ofer ða strǣte on þiccan þornas; tō ðæs ealdermannæs mæarce; ðonnæ andlang ðǣre mæarce oð bisceopes mearce; ðonnæ andlang bisceopes mæarce ūtt on Ycenan. Istis testibus consentientibus quorum nomina infra scribuntur.

✠ Ego Æðeluulf rex. ✠ Ego Alhstan episcopus. ✠ Ego Swiðun episcopus. ✠ Ego Æðelbald dux. ✠ Ego Eanulf dux. ✠ Ego Æðelberht dux. ✠ Ego Wlfhere dux. ✠ Ego Eanulf dux. ✠ Ego Lullede dux. ✠ Ego Wlflaf abbas. ✠ Ego Werferð abbas. ✠ Ego Æsne minister. ✠ Ego Cynewulf minister. ✠ Ego Alhstan minister. ✠ Ego Æðelred filius regis. ✠ Ego Ælfred filius regis. ✠ Ego Cyneheah minister. ✠ Ego Cuðulf minister. ✠ Ego Alhstan minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Cyma minister. ✠ Ego Eadmund presbyter. ✠ Ego Egheard minister. ✠ Ego Osmund minister. ✠ Ego Milred minister. Ego Lulling minister. ✠ Ego Wlfreð minister. ✠ Ego Sired minister. ✠ Ego Niðmund minister.

Rubric. Đis is ðāra .III. hīda bōc tō Worðie ðæ Æðelwlf cing bōcode Hunsie his þegne on ēce yrfe.

MLV.

* ÆÐELUULF OF WESSEX, 854.

✠ DOMINO nostro Ihesu Christo in perpetuum regnante, cui cuncta iure famulantur elementa mundi! Omnibus, ut reor, luce clarius mortalibus patet quod digne gloria paruipendenda est mundi, quia decidit ut flos foeni. Quapropter ego Aðulf rex, largiflua summi tonantis annuente clementia regali fretus dignitate, quandam ruris particulam, tres scilicet mansas in loco qui ab incolis huius patriae æt Worðige nuncupatur, cum omnibus ad se rite pertinentibus, pratis, siluis, pascuisque, sicut praedecessor meus Kynewalh, diuino scilicet adtactus instinctu, iamdudum concessit aecclesiae quae Wentanae in almae trinitatis ueraeque unitatis honore necnon et apostolorum Petri Paulique consecrata consistit, pro meorum expiatione facinorum libens perpetualiter restituo. Hanc donationem, cum omnium mei temporis consensu procerum tali curaui renouari assertione, ut nulla meorum persona successorum diabolicae astu calliditatis insollescens eam unquam in aliud transferre praesumat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo solutum, tribus exceptis, expeditione, pontis arcisue restauratione. Acta est autem huius terrae libertas anno dominicae incarnationis .DCCC. et .LIIII. indictione .I. paschali sollempnitate, nobili palatio in Wiltune. Qui autem hoc nostrum donum augere uoluerit, augeat dominus eius prosperitatem; qui minuere praesumpserit, per auctoritatem beati Petri eiusque co-apostoli Pauli, anathema sit, nisi cum satisfactione suum reatum ante obitum emendauerit. Ðis synd ða landgemǽra tó Worðige. Ðæt is, of Icenan andlang ðǽra díc úp tó ðǽre hylle; of ðǽre hylle andlang ðǽre díc eftsóna úp tó heáfodstoccan; of heáfodstocca andlang strǽt tó lúsan þorne; of lúsan

þorne tô deôpan dêlle ûp tô kinges stâne; fram kincges stâne ûp tô holan stâne; of holan stâne ûp tô fyrdgeate; of fyrdgeate tô wîcherpaðe; andlang wîcherpæðes æft tô kynges stâne; of kynges stâne tô ŷsan pyttan; of îsan pyttan tô twelf ækeran; of twelf ækeran ût forð bûfon scortan hlince æt ðæs furlanges ende; and swâ forð tô ðære byrig; and swâ intô Hydiburnan.

✠ Ego Æðelwulf rex. ✠ Ego Ealhstan episcopus. ✠ Ego Swiðun episcopus. ✠ Ego Æðelbald dux. ✠ Ego Osric dux. ✠ Ego Wulfhere dux. ✠ Ego Æðelberht dux. ✠ Ego Wullaf abbas. ✠ Ego Werferð abbas. ✠ Ego Æðelred filius regis. ✠ Ego Ælfred filius regis. ✠ Ego Æsne minister. ✠ Ego Kynewulf minister. ✠ Ego Kyneheah minister. ✠ Ego Æscheard minister. ✠ Ego Osmund minister.

Rubric. Ðis is ðâra .III. hîda bôc æt Worðige. Donum regis Aðulfi.

MLVI.

* ÆÐELUULF OF WESSEX, 856.

✠ Regnante aeternaliter aeterno domino et saluatore nostro Ihesu Christo omnium uisibilium et inuisibilium summo opifice! Cunctis liquet hominibus quod ea quae uidentur fini sunt obnoxia, quae autem non uidentur incommutabilia. Quapropter ego Æðelwlf altithroni fauente clementia rex Occidentalium Saxonum, quandam ruris portionem, uidelicet .xx. cassatos æt Æscesbyrig nuncupatos, cuidam michi oppido fideli et deuoto ministro nomine Aldredo, cum consensu et consilio optimatum meorum, perpetuo iure possidendum libenter concedo, et cum omnibus ad se rite pertinentibus appendiciis eidem comiti perfruendam subiicio, quatinus uita comite ea foeliciter utatur, et post uitae suae terminum cui-

cunque uoluerit in perennem derelinquat haereditatem. Sit uero praefatum rus ab omni terrenae seruitutis iugo liberum exceptis tribus, expeditione uidelicet, pontis arcisue recuperatione. Hoc quoque in nomine sanctae trinitatis et indiuiduae unitatis praecipio ut nemo successorum meorum siue regum, siue episcoporum, siue ducum, seu principum, siue alicuius altioris inferiorisue dignitatis persona hanc meam donationem in aliud quam hic scriptum est inmutare praesumat. Quod si quisquam ausu temerario hoc decretum transgredi nisus fuerit, aeternae maledictioni subiaceat et aeternas inferni poenas sine fine sustineat, nisi humiliter emendauerit quod contumaciter deliquit. Istis limitibus praefatae uiginti mansae circumquaque gyrantur. Đis synd ðǽra .xx. hída gæmǽro æt Æscesbyrig. Ǽrest on ðonæ gáran súðæweardnæ; ðonnæ andlang wægæs oð ðonæ mægenstán; ðan on uuonhlinc; andlang hlincæs oð loddæræs sæccinge; andlang hlincæs oð ðonæ byrstæ dél; ðanon andlang fyrh ænnæ æcer tó ðám hlincæ; ðanon on ða heáfda on hrycwæg; of hrycwæge on ðonæ þorn styb; ðanon on hordwyllæ; on ðonæ ealdan hordwyllæs wæg; andlang ðæs ealdan wægæs on hryscslædes bygæ; andlang riðæ on swýnbróc; andlang brócæs on Bæahhildæ byrigels; ðonon on ðonæ ealdan wæg; andlang wæges on ðonæ gáran norðæweardnæ; ðonon eást andlang wæges on hnottan mǽræ norðæweardnæ; ðanon on ða díc; andlang díc on ðæt on bulan mǽdæ norðæwæardæ; ðonon on ða brembælhyrnan; of ðǽræ hyrnan on stán mǽræ; ðonon tó ðǽn ǽðænan byrigelsæ on Æoccænen; úpp andlang streámæs on ðonæ ǽwulm; ðonon on wæardæs bæorh; of ðám bæorgæ on hrungputt; ðonon on ða æaldan hola; of ðám holum æft on ðonæ gáran súðæwæardnæ; ðonnæ ðæt on tættucan stán; of ðám stánæ on ða æaldan díc ðǽr hit ǽr onfæng. Anno dominicae incarnationis .DCCC.LVI. indictione .IIII. scripta est

haec cartula, his testibus consensum praebentibus quorum hic inferius onomata secundum uniuscuiusque dignitatem caraxata adesse uidentur.

✠ Ego Æðelwlf rex hanc donationem praefato comiti meo Ældredo perpetualiter habendam concessi. ✠ Ego Ealhstan episcopus. ✠ Ego Swiðun episcopus. ✠ Ego Æðelbald episcopus. ✠ Ego Eanulf dux. ✠ Ego Æðelbyrht dux. ✠ Ego Osric dux. ✠ Ego Wulfhere dux. ✠ Ego Lullæde dux. ✠ Ego Wullaf dux. ✠ Ego Werfærð abbas. ✠ Ego Æðered filius regis. ✠ Ego Ælfræd filius regis. ✠ Ego Esnæ minister. ✠ Ego Cynewulf minister. ✠ Ego Cyneheah minister. ✠ Ego Alhstan minister. ✠ Ego Aldræd minister. ✠ Ego Oms minister.

Rubric. Đis is ðāra .xx. hīda bōc tō Æscesbyrig ðe Æðelred cing gebōcode Aldrede his þegne on ēce yrfæ.

MLVII.

* ÆĐELUULF OF WESSEX.

✠ On ðæs naman ðe on ēces lifes bēc on heofonan ða āwrit ðe hēr on life wel gecwemað, ic Aðulf kyninge on ðysum gewrite geswutelie be Ciltacumbes fr[e]ulse ðone ðe Kynegyls kyningc ðe ǣrest kininga cristen gewearð on West-Sexan his fulluht fæder sancte Bi[rin]e biscope geūðe and sīððan ǣlc ðǣra kyninga ðe æfter ōðran on West-Sexan wǣron gefriðodon and gefyrðredon, ðeāh ðe he ǣr on gewrite nē stōde oð hit tō me com ðe nū se nygoða kyningc eom. Eāc ic hēr geswutelie ðæt ic ðisne freols ætforan sancte Petre on Rome and ðām hālgan pāpan Leone swā gefæstnode swā swā me and eallan þeōdscype gewearð on Englalande ǣr ic tō Rome fore, ðæt wæs ðæt mon ælles ðises freolses āre æfre for āne hīde werian scolde; forðāmðe Godes ār æfre freogre beon sceal, ðonne ǣnig woruldār, and mīn sune eāc Ælfred ðe

mid me fór and ðǽr tó kyninge gehálgod wæs, ðán pápan on hand gesealde ðæt he ðisne freols æfre gefyrðrian wolde and his bearn gif him God ǽnigra geúðe tó ðám 'ylcan sprittan wolde. Ic eác, beforan ðám ylcan pápan, ealle ða landáre ðe ic on Angla þeóde hæfde, Gode intó hálgan stowon for me and for ealle þeóde geteóðode, and on Rome, be ðes pápan fyrðrunge and leáue, mynster geworhte, Gode tó loue and sancta Marian his hálgan méder tó wyrðmynte, and ðǽr Englisce scóle gesette ðe æfre níhtes and dæges for úre þeóde Gode þýwian scolde; and ðá ðá ic on eard com ic oncýððe ealle folce hwæt ic on Rome gedón hæfde; ðá þancodon hý ðyses Gode and me swýðe georne and heom eall ðis swýðe wel lícode, and cwǽdon ðat heora þances ðis on écnesse stande. Nú halsie ic, þurh ða hálgan þrimnisse and sanctes Petrus and ealne ðane háligdóm ðe ic on Rome for me and for ealne þeódscype gesóhte, ðat næfre né kyningc né æðelingc, né biscop né ealdorman, né þegen né geréfa hine silfne swá earme forwyrce ðæt he ðisne freols gelyttlie ðe be swylcre gewittnesse gefestnod is, búton tweonan se ðe hit déð he ábilhd Gode and sancte Petre and eallæn ðám hálgan ðe on Romes cyrcean restað, and himseluan éce hellewite ungesæliglíce getilað. Eác se hálga forsǽdæ pápa Leo Godes curs and sancte Petres and ealra hálgena and his on ðæne gesette ðe ðis æfre undó, and eác eall ðes þeódscype ge on gehádodan ge on lǽwedan ðæt ylce dyde ða ic ongean com and him ðis cýðde.

MLVIII.

ÆÐELBALD OF WESSEX, 858.

✠ Regnante inperpetuum domino nostro Ihesu Christo summo et ineffabili rerum creatore ac modera-

tore, omnium tempora qui sua multimoda disponens potentia, temporibus ut uoluerit finem imponet; iccirco cunctis agendum est ut hic, bonis actibus, futurae beatitudinis foelicitatem adipisci mereantur. Quapropter ego Swiðun, diuina prouidente gratia, Wentanae aecclesiae episcopus, cum consensu et licentia eiusdem aecclesiae congregationis, hoc est presbyteris, diaconibus, et omnī clero consentientibus, dedi atque concessi dilectissimo domino meo et reuerentissimo Occidentalium Saxonum regi Æðelbaldo, terram .LX. cassatorum in loco qui dicitur Fearnham, ita ut habeat atque possideat praefatam terram quamdiu in hac uita praesente uixerit, sine ulla nostrorum successorum contradictione uel contentione, cum omnibus ad se pertinentibus, hoc est, campis, siluis, pascuis, pratis, piscariis, atque omnia in omnibus ad eandem terram pertinentibus. Ego autem Æðelbald, dei gratia, Occidentalium Saxonum rex, dono atque concedo pro dei amore atque animae meae remedio et parentum meorum, hoc est aui mei Ægelberhti regis et genitoris mei Aðulfi regis, post obitum meum ab hac praesenti uita ipsam terram, hoc est .LX. cassatorum in loco praenominato æt Fearnaham, episcopo et omni congregationi Wentanae aecclesiae; et tam rato ac stabili tenore quilibet episcopus et illa sancta congregatio eandem terram teneat atque possideat propria potestate ac uoluntate sibimet ad habendam, et nullus iam licentiam ulterius habeat Christi neque sancti Petri illam terram praedictam alicui dandi neque abstrahendi de illo loco, similiter nullus licentiam Christi neque sancti Petri neque ausus sit ulterius illam terram praedictam rogandi in beneficium; terra autem iamdicta sit inperpetuum libera ab omni regali seruitio et omnium saecularium, quamdiu fides et christiana religio in Anglorum gente inconcussa permaneat, praeter expeditionem, et pontium constructionem, et arcium munitionem. Si quis autem hanc nostrae satisfactionis

donationem augere uel amplificare uoluerit, augeat omnipotens deus dies eius prosperos. Si uero quis infringere uel mutare praesumpserit, noscat se ante tribunal Christi redditurum rationem, nisi prius satisfactione emendauerit. Scripta est autem haec cartula anno dominicae incarnationis .DCCC.LVIII. in loco qui dicitur Amberesburg, testibus his consentientibus quorum nomina infra scripta esse uidentur.

✠ Æðelbald rex. ✠ Iudið regina. ✠ Swiðun episcopus. ✠ Osric dux. ✠ Cynewulf dux. ✠ Beorðwald abbas. ✠ Beornred abbas. ✠ Osmund minister. ✠ Beorðhelm minister. ✠ Dudda minister. ✠ Wlfhere minister. ✠ Æðelred minister.

MLIX.

ÆÐELRED OF WESSEX, 863.

✠ Regnante inperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Omnia quae in hoc mundo ad solacium mortalis uitae data sunt, temporalia sunt; et ea uero quae in regno coelestis uitae sanctis promissa sunt, sine fine permanebunt. Quapropter ego Æðered Occidentalium Saxonum rex, cum consensu ac licentia episcoporum ac principum meorum, etiam pro remedio animae meae, et pro absolutione scelerum commissorum, meo principi Wlfhere aliquam partem agri, quae ad me rite pertinebat, in perpetuam haereditatem perdonare dignatus fui, id est .VI. cassatos in illis locis qui appellantur Butermere et Æscmere, hoc est ut habeat et perfruatur cum omnibus rebus ad se rite pertinentibus, campis, siluis, pratis, pascuis, quamdiu in hac caduca uita demoratus fuerit; post uero suum ab hac luce decessum, haeredi cuicumque placuerit liberam habeat donandi uel concedendi potestatem. Sit autem praedicta terra libera ab omni regali seruitio et omnium saecularium seruitute, praeter expe-

ditionem et pontis factionem et arcis munitionem. Hic sunt termini istius terrae. ✠ Ærest on masan cumb; ðanon andlang faccan cumbes on Ruganbeorh; ðanon úp on lilan mére; ðanon on þroc mére; ðanon on þyrran mǽræ; ðanon on erðlandes hege; ðanon on Balderæs lége; ðanon on bares stigan; ðanon on clophangran; ðanon on reádan díc; ðanon on Oswaldes mére midnewærdne; of Oswaldes mǽre on ða béce, on cráwan cumb ofeweardne; ðanon on Trydding leáge úfeweardne; ðanon on þroc mére. Si quis hanc meam donationem augere et multiplicare uoluerit, augeat deus bona illius hic et in futuro. Si autem aliquis, quod non optamus, diabolica fraude deceptus, hoc frangere uel mutare praesumpserit, sciat se separatum a consortio omnium sanctorum, nisi prius satisfactione emendare uoluerit. Scripta est autem huius donationis scedula anno ab incarnatione domini .DCCC.LXIII. in loco qui appellatur Dornwaracester, istis testibus consentientibus quorum nomina infra rata liquescunt.

✠ Æðelræd rex. ✠ Ealhstan episcopus. ✠ Swiðhun episcopus. ✠ Wlfhere dux. ✠ Ælfred dux. ✠ Ædwlf dux.

MLX.

* NÓTHGITH, 868.

✠ Ego Noðgiða famula Christi, praefatam terram illam, quam mihi haereditarie per manus consanguineorum meorum, in propriam potestatem trado Wilfrido episcopo reuerendissimo; hoc est .XXXIII. tributariorum; meque ei monacham facio, praestante domino, deuota mente paratam peregrinari coram deo omnipotente.

Ego Offa rex Merciorum illam donationem, quae in alia parte huius paginulae plenissime scripta

tenetur, cum meis fidelissimis testibus, firmiter firmo. Ego Offa rex crucis signum impono ✠ cum aliis testibus. ✠ Ego Æðelwlf, gratia dei Occidentalium Saxonum rex, qui donaui, cum signo crucis Christi propriam manum impono, ab omni regali seruicio et omni saecularium causarum absoluta seruitute. Si hoc quis minuere uel mutare praesumpserit, noscat se ante tribunal Christi rationem redditurum, nisi prius satisfactione emendauerit. ✠ Ego Ceolwlf rex Merciorum hanc praefatam terram, secundum petitionem Kenredi episcopi, et eius placabili (pecunia) . . . . id est in numero .c. mancusae, ab omnibus curis saecularibus in aecclesiasticam libertatem perdonabo, cum meis fidelibus testibus, et illis rogantibus et consentientibus. ✠ Eadbricht episcopus. ✠ Kenired episcopus. ✠ Sired dux. ✠ Wulfred dux. Acta sunt haec in uilla quae dicitur Deaniton.

MLXI.

ÆÐELRED OF WESSEX, 868.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Omnia quae in hoc mundo ad solacium mortalis uitae data sunt temporalia sunt; et ea uero quae in regno coelestis uitae sanctis promissa sunt sine fine permanebunt; ideo caducis et uanis rebus aeterna et iugiter permansura gaudia coelestis patriae magnopere mercanda sunt. Quapropter ego Æðelred, gratia dei, Occidentalium Saxonum rex, pro remedio animae meae, aliquam partem terrae iuris mei meo ministro Hunsige in perpetuam haereditatem libenter largitus sum, id est .v. cassatos, in loco qui appellatur æt Worðige; hoc est, ut habeat atque possideat praefatam terram cum omnibus utilitatibus ad eam pertinentibus, campis, pratis, pascuis, siluis, quamdiu omnipotens deus uoluerit ut hic in ista uita demoratus fuerit; et post finem uitae

illius haeredi cuicumque placuerit liberam habeat donandi uel concedendi potestatem. Terra haec praedicta secura et immunis permaneat ab omni regali seruitio et omnium saecularium rerum, nisi expeditione, et pontis factione, et arcis munitione. Hic sunt termini terrae. Ærest ðér se díc útscæt æt ðám byhte betuonh Igtúne and Eástúne; ðonon þueres ofer ðanan brádan herpað ðe ligeð tó Worðiforda and tó Alresforda; ðonon on Igsetna mearce and Eástúninga; ðæt forð tó Osmundæs gærstúnes hyrnan; ðonon forð on Bȳcan gærstúnes hyrnan; ðonon forðe half gerð bæ wæstan ðám beorga ðæ ádolfen wæs; ðonan út tó strǽte; ðonon úp tó Wassan dúne; þueres ofer ða dúne tó deópan dæne; ðæt þueres ofer ða dæne on Bican sleð súðæward and westæwerd oð ðæs aldærmannæs mearce; andlang ðæs aldærmannes mearce oð þiccan þornes tó ðám landgemǽre; oð bisceopes mearce; ðæt forð andlang róde forð on Icenan. Si quis hanc meam donationem augere et multiplicare uoluerit, augeat deus bona illius hic et in futuro. Si uero quis hoc frangere uel mutare praesumpserit, sciat se coram Christo et omnibus sanctis in die iudicii rationem redditurum, nisi ante satisfactione emendauerit. Scripta est haec donationis cartula anno dominicae incarnationis .DCCC.LXVIII. in loco qui appellatur æt Dornwaraceastræ, istis testibus consentientibus quorum nomina infra scripta uidentur esse.

✠ Ego Æðelred rex. ✠ Ego Alhferð episcopus. ✠ Ego Heahmund episcopus. ✠ Ego Ælfred filius regis. ✠ Ego Oswald filius regis. ✠ Ego Wulfðryð regina. ✠ Ego Wulfhere dux. ✠ Ego Eadwulf dux. ✠ Ego Wigstan dux. ✠ Ego Mucel dux. ✠ Ego Ælfstan dux. ✠ Ego Ægbreht minister. ✠ Ego Beorhtmund minister. ✠ Ego Milred minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Mucel minister. ✠ Ego Kynelaf minister. ✠ Ego Æðelheah minister. ✠ Ego Forðred minister. ✠ Ego

Beorhtnoð minister. ✠ Ego Goda minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Torhtred minister. ✠ Ego Mannel minister.

Rubric. Ðisi seonde ðæs landes bōc ðæ Æðelred cing Hunsige his þegne saldæ æt Worðie.

MLXII.

BISHOP EALHFRIÐ, 871—877.

✠ In nomine domini! Ealhferð bisceop and ða higan on Wintaceastre habbað gelǣneð hiora leōfan friōnd .viii. hīda landes on Eāstūne þriora manna deg, ðet is Cūðrēd dux, and Wulfrīðe his wīfe, and ānan man ðērtō suil him liōfost siō, him tō hæbbenne and tō brucenne swā him sælest sie, ēghwælces þinges freōh būtan brycgeweorce, and ferde, and eahta ciricsceattan, and mæsse prēstes gereohta, and sāulsceattas; and hī bebiōdað on ælmeahtiges naman, and on sanctes Petres ðes apostoles naman, and on ealra Godes hālgona naman, ðæt ðæt lande sie lāborde and higan swā gewelde ofer hiora þriora deg swā hit wæs ðȳ dege ðe higen hit hiom sealdan. And ðis is gedōn be ðāra weotena gewitnesse ðe heora naman hēr beneōðan āwritene standað, and mid Cristes rōdes getācne gemearcode.

✠ Ego Ælfred rex. ✠ Ego Ælferð episcopus. ✠ Ego Æðelheah episcopus. ✠ Ego Wulfhere dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadwulf dux. ✠ Ego Ordulf dux. ✠ Ego Ælfstan dux. ✠ Ego Cuðred dux. ✠ Ego Tunberð abbas. ✠ Ego Ælfred presbyter. ✠ Ego Hunsige presbyter. ✠ Ego Cynestan presbyter. ✠ Ego Biornlaf presbyter. ✠ Ego Henulf diaconus. ✠ Ego Ælfstan diaconus. ✠ Ego Æðewulf diaconus. ✠ Ego Milred minister. ✠ Ego Beorhtnoð minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Dudig minister. ✠ Ego Heremod minister.

✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Wigred minister.

Ðes londes gemēro æt Eástūne līð of Ycenan in Earna bæce; æft swā andlang bæces ūtt on ðæt geat; æft be ðān andheāfdan oð ðone midlestan beorg; æft swā on ædeswyrðe eástewearde; æft ūtt on ða rōda on Heringes leáh eástweardne; æft ūtt on ða furh on smalan dūne eástewearde; æft ūtt on ða furh ðe Wulfred hēt ādrīfan; æft of dūne on ða dene; swā on ðone mylensteall; ðæt swē of ðēm mylenstealle andlang Ycenan æft on Earna bæce.

MLXIII.

BISHOP TŪNBRIHT, 877.

✠ In nomine dei summi! Omnia quae in hoc labenti saeculo ad solacium data sunt temporalia sunt; et ea uero quae in aeterna patria sanctis promissa sunt sine fine permanebunt. Iccirco ego Tunbiorht episcopus cum consensu huius familiae fratribus intus ad refectorium aliquam partem terrae in aeternam haereditatem concedens donabo, id est quinque manentium, in loco qui dicitur æt Nutscillinge, liberam ab omnibus terrenis difficultatibus omnium grauitudinum, siue a pastu regis, principis, exactoris, et ab omni aedificiorum opere, tributo, a paruaredis, a taxationibus quod dicimus witeredenne, omnium rerum saecularium perpetualiter libera sit, excepta expeditione et pontis aedificatione: et hoc actum est in Wentana ciuitate, anno ab incarnatione domini .DCCC.LXXVII. Hii sunt termini terrae. Ærest from ðǣm hlidgate sciōteð se merc on gearnes egæ; ðonne be sūðen hriōdeg; on Terstān; ðonon andlang Terstān on mercfliōt; ðonon anlang fliōtes on boddingmed; ðonon on boddan stān; ðonon ūt on Acliēh; ðonon on stemnes peð; ðonon on grindan brōc; ðonon on hesleá on ðēre

byri hyrne; ðonon ût on hedenes dene; sûð ût on ðet hlidgæt.

✠ Ego Tunbiorht episcopus hoc signum almae crucis propria manu imposui. ✠ Ego Ælred consensi et subscripsi. ✠ Ego Dudda.

MLXIV.

* ÆLFRED OF WESSEX, 881.

✠ In nomine dei summi! Ego Ælfredus rex rogatus eram a fidelissimo meo Denewulfo episcopo ut aliquam partem terrae iuris mei donare dignatus essem; et his precibus assensum praebui; et nunc tibi concedo .viii. manentium in eo loco qui dicitur Risctun, et istis terminis notis circumdata est. Ærest on blâcan ford; ðanon andlang brôces on Tân; ðanon andlang Tân on ða ealdan earace of Beâdding brôc; ûpp andlang Beâddinge brôces on Beâdding bricge; and ðanon ûpp andlang on hâlgan wylle; and ðanon on gerihte on ða dîc; and ðanon norð andlang ricges ongean ða .ii. þornas tô brôce; andlang brôc rêwe on blâcan forð. Hoc tellus tibi concedo, cum licentia et cum conscientia Æðelheah episcopus et senatores nostri, in huius propriam potestatem habendi cum omnibus ad eam rite pertinentibus rebus; id est campis, siluis, pratis, pascuis, piscariis, uenationibus, ut habeas et possideas in propriam potestatem perfruendi seu uendendi uel commutandi seu donandi tibi licentiam dabo ab hac die et deinceps, te uiuente seu moriente; et nunc quoque ego Ælfredus rex aeternam cum libertate confirmare terram, et nunc praecipio et concedo ut illa terra sit libera ab omnibus legalibus fectigalibus, et tributis, et censis, et a refectionibus regis seu principis, et sic omni grado maioris uel minoris, et in omni re siue notis siue ignotis, nisi unus praetium contra alius ab illam terram reddator. Si quis autem hanc dona-

tionem meam successorum meorum regum uel principum infringere aut minuere auarus inuidus animo temptauerit anathema sit, nisi antea cum satisfactione emendauerit. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXVIIII. indictione .XIIII. kalendas Nouember in hunc annum sol obscuratum fuit.

✠ Ego Ælfredus rex hanc donationem meam cum signo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Denewulfus episcopus consensi et cum uexillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Æðelheah episcopus. ✠ Ego Æðelstan presbyter consensi et cum uexillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Æðelnoð dux conscripsi. ✠ Ego Wulfred dux conscripsi. ✠ Ego Ordulf dux conscripsi. ✠ Ego Deormod minister conscripsi. ✠ Ego Æðelstan minister conscripsi. ✠ Ego Ealmund minister conscripsi. ✠ Ego Ælfhere minister conscripsi. ✠ Ego Æðered minister conscripsi. ✠ Ego Ælfred minister conscripsi. ✠ Ego Æðelstan minister conscripsi.

MLXV.

ÆLFRED OF WESSEX, 882.

✠ In nomine altissimi genitoris qui cuncta simul subter axem et supra gubernat, quique omnia suo disponit nutu, coelum pugillo continens, terram palma metens, omnibusque ut uoluerit finem imponet! Quapropter ego Ælfred, gratia dei, Saxonum rex sedulo in mente recogitans quod multis saepissime euenit uicibus ut bene tractata atque a senioribus disposita per anfractus obliuionis seu incuriae a posterioribus deprauata, sine respectu rectitudinis, esse cernuntur nisi prius fixioribus certioribusque scedarum apicibus in propatulo adstipulata fore demulgantur. Unde ego dabo cuidam fideli meo ministro Æðelstano terram [.XV.] cassatorum in loco qui a ruricolis Cyricestun appellatur, pro

eius amabili pecunia id est .xxx. mancusis, et duobus mansis in loco qui æt Stoce nominatur, ut habeat et possideat quamdiu uiuat; et post se cuicunque uoluerit, ceu corroborauimus, perenniter haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se recte pertinentibus, id est, campis, pascuis, pratis, piscariis, siluis, aquis, aquarumque decursibus æt Cyriceswudu sex
quod pertinet ad Welletun, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Termini autem iterum in sequentibus subscribimus. Si quis uero hanc meam donationem augere uoluerit, augeat illi deus scriptionem nominum in albo sanctorum. Quisquis uero infringere atque motare temptauerit, noscat de se illud Dauiticum esse completum, ut deleatur de libris uiuentium et cum iustis non scribatur. Scripta est autem haec syngrafa anno dominicae incarnationis .DCCC.LXXXII. indictione uero .XV. in expeditione, in loco qui Hebbeshamm appellatur, his testibus consentientibus quorum nomina infra caraxata esse uidentur. Ðis synt ðâra fîftene hîda landgemǽro æt Cyricestûne. Ǽrest fram brâdanforda ûpp on streâm of tude ford; ðonne ûpp on streâm on Helfærcs gemǽre; on wiðigsléd; ðanon norð on wiðig slǽð; ðanon norð on ân môr sléd; norð tô ie; ðonne norð ûpp of ðǽre ie ûpp on ðone ibihttan alr; of ðâm ibihtan alre on scortan dîc; ðonne of scortan dîc on Lullan sléð; ðonne of Lullan slǽde on ða ealdan burg; tô herepoðe; ðonon of ðâm herepoðe tô fælethamme; and be westan fylethamme nigon æceras; ðanon on fylethamme nioðoweardum on streâm; ðonne on dûne on Ælfredes gemǽro on streâm; ðonne of dûne on mylenburnan; on Ælfnôðes gemǽro; on Cunetan forð; ðonne of Cunetan forda of dûne on streâm on Nægles burnan; ðonne of dûne on mylenburnan; on orcerd ford; ðonne of dûne on streâm on Tân; ðonne ûpp

on Tân on horsford; on alr ford; ðonne ûpp of alr forda on mylenburnan; ûpp on beâmford; ðonne ûp on streâm on brâdanford.

✠ Ego Ælfred gratia dei Saxonum rex propriae donationi signum crucis confirmaui. ✠ Ego Æðered archiepiscopus manum adpono. ✠ Ego Denewulf episcopus huic donationi consentiens subscribo. ✠ Ego Æðelnoð dux. ✠ Ego Wlfred dux. ✠ Ego Orddulf dux. ✠ Ego Bucca dux. ✠ Ego Æðelwald dux. ✠ Ego Wullaf dux. ✠ Ego Garulf dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Osric minister. ✠ Ego Eggwulf minister. ✠ Ego Æðelm minister. ✠ Ego Witbrord minister. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Acca minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Wullaf minister. ✠ Ego Babba minister. ✠ Ego Ealdwulf minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Tata minister. ✠ Ego Burlaf minister. ✠ Ego Æffa minister.

MLXVI.

ÆÐELRED DUKE OF MERCIA, 884.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Eiusdemque autem incarnationis .DCCC. LXXXIIII. indictione uero secunda, ego Æðelred, diuina largiente gratia, principatu et dominio gentis Merciorum subfultus, donatione trado Æðelwulfo terram .V. manentium in loco qui dicitur Hymeltun. Hanc autem supradictam terram cum omnibus ad eam pertinentibus, id est siluis, pratis, pascuis, salisque coctionibus, id est .VI. uascula possint praeparari salua libertate sine aliquo tributo dominatoris gentis praedictae siue ducum iudicumue et praesidum, id est statione siue inoneratione plaustrorum, nisi solo illi qui huic praedictae terrae Hymeltune dominus existat, cum testimonio et consensu ipsorum damus quorum hic no-

mina inferius scripta cernuntur, haec supradicta optimatum gentis Merciorum gubernante Æðelredo duce. Acta est in Hrisbyri ubi tunc ipsorum conuentio publica fuerunt conloquentes sibi inuicem de necessariis gentis praedictae statutis, obsecrantes omnes aeui sequentis cuiuslibet ditionis homines per tremendum districti iustique iudicis examen, ut haec traditio, siue in terra praedicta, siue in uico salis, absque omni censu atque tributo perpetualiter libera permaneant. Et si quis id, quod non optamus, corrumpendo foederauerit, sciat se rationem redditurum in die iudicii coram deo et angelis eius, nisi prius digna satisfactione emendare curauerit. Testium autem consentientium et scribentium nomina haec sunt.

✠ Ego Æðelred Merciorum gentis ducatum gubernans confirmare et subscribere curaui. ✠ Wulfred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Werfrið episcopus consensi et subscripsi. ✠ Deorlaf episcopus consensi. ✠ Æðelwold ealdorman. ✠ Æðulf ealdorman. ✠ Beornað aldorman. ✠ Æðelferð ealdorman. ✠ Alhhelm aldorman. ✠ Eardwulf. ✠ Ælfwald. ✠ Eadnoð. ✠ Ælfred. ✠ Æðelmund.

Ðis sindon ða landgemǽro. Ærest on ðane blácan pyt; of ðán pytte ðæt úp on ðæt earðland eal swá ðe oxa went ðæt hit cymeð on ðone mǽrhege tó Gráftúne; ðæt in ðæt æscbed; of ðǽm æscbedde ðæt on þrim gemérum; ðanane on ðone holan weg; of ðán wege tó ðæs bisceopes wuda; ðæt in díc weg; of ðám wege in ðone lytlan gráf; ðonene in ða ealdan díc; ðonene ðæt in Grobbes dene; ðanene on ða portstrǽt; of ðán wege in mǽrford; of ðán forda in hnutfen; of ðán fenne in ealdcotan; ðæt tó gráfhrygce; of ðán hrygce in ðane wícweg; of ðán wege on Uffanlége; of ðǽre lége on lytlan bróc; ðanene on Hymelbróc; andlang bróces; ðæt óp of ðán bróce in Egcbyrhtigc croft; ðæt úpward be ðán croft in ða strǽt æt

Ipwæl hylle; æfter strǣte in hennuc; ðanene in rugan mǣdewan; of rugen mǣdewan ðæt eft on ðone blācan pyt.

MLXVII.

* ÆLFRED OF WESSEX, 880—885.[1]

✠ Ego Ælfredus, diuino munere, labore ac studio Æðelredi archiepiscopi, necnon totius West Saxoniae nobilitatis consensu pariter et assensu, Occidentalium Saxonum rex, quos in testimonium meae ultimae uoluntatis complementi ut sint aduocati in disponendis pro salute animae meae, regali electione confirmo tam de haereditate quam deus ac principes cum senioribus populi misericorditer ac benigne dederunt, quam de haereditate quam pater meus Æðelwulfus rex nobis tribus fratribus delegauit, uidelicet Æðelbaldo, Æðeredo, et mihi; ita quod qui nostrum diutius foret superstes, ille totius regni dominio congauderet; et si contigerit quod Æðelbald primogenitus patris nostri primus in fata decesserit, tunc recognoscat Æðeredus cum totius West Saxoniae nobilitate, quod sint nobis in testes de nostrae portionis in regno participatione, in die coronationis Æðelredi regis quem in regem super nos post mortem Æðelbaldi fratris nostri primogeniti erigere toto nostro conamine insistemus, secundum assecurationem quam nobiscum fideliter fecit, uidelicet quod idem rex Æðeredus nostras distributiones nobis esse permitteret, sicut eas habuimus ante ipsius Æðeredi fratris nostri postgeniti coronationem; fidelitas uero nobiscum ab ipso promissa de haereditaria distributione erat modo consimili confecta, uidelicet quod de terris et dominiis quae rex ipse Æðeredus omni nostro iuuamine et potestate hominumque nostrorum sibi adquisierit; et etiam de dominiis quae sibi

[1] Vid. No. CCCXIV.

iure haereditario contingunt, nobis fraternali affectione competenter impertiretur; ueruntamen si contigerit quod Æðeredus succedat in regnum, idem et ipse compromitteret. Quando uero ita deus disposuit ut Æðeredus regali diademate coronaretur, tunc ipsum Æðeredum rogaui, coram omnibus testibus nostris, uidelicet quod de sua haereditate nobis impertiri recognoscat; et quod mihi meam distribuat partem. Ipse uero, his auditis, statim mihi restitit contestans se hoc non posse, nec agere uellet ut impertiatur, ex quo illud tam diuturno tempore in propria retinuit possessione. Hoc tamen mihi spoponderat, quod terras et dominia quae ipse, nobis auxiliantibus et populo nostro, in suam ditionem perquisiuerit, et haereditatem ad quam nascitur post dies suos nemini in possessionem daret, ut suae congauderet haereditati, solummodo me excepto; sicque quaerimoniam contra fratrem remisi, per uerba praedicta complacatus; si uero contigerit, quod absit, quod nos omnes impiisimorum paganorum in manus inimicorum nostrorum Danensium inciderimus, tunc nobis est specialiter recognoscendum disponere salubriter pro filiis nostris, quod unusquisque eorum successiue, unus post alium, nostrum haereditatem possideat, et terris ac possessionibus nostris congaudeat; quemadmodum ipsa haereditas, terrae, possessiones, et dominia nobis condonata fuerunt. Propterea in unum congregati sumus apud Suinburnam, ubi pronunciauimus in cognitione totius West Saxoniae principum, dominorum, ac seniorum, quod ipsi fideliter testimonium perhibeant, uidelicet, quod quis nostrum diutius superuiueret quod ipse legat alterius filiis ipsas terras quas nosmet ipsi nostra uirtute ac potestate conquesti sumus, et terras ipsas quas rex Æðelwulfus nobis donauit dummodo Æðelbald fuerat superstes, praeter illud quod nobis tribus fratribus pater noster rex Æðelwulfus delegauit. Et super hoc unusquisque nostrum alteri fidem firmauit,

quod quis nostrum diutius uitam uiueret, quod ipse alterius terras possideret, et dominia, et omnia quae sui erant, praeter illam partem quam uterque nostrum filiis alterius legauit. Et si contingat quod Æðeredus rex uiam uniuersae carnis fuerit ingressus, ex tunc, praeter me, non est quis qui super haereditatem scripturam habeat uel testimonium, nec quod sit aliquis alius haeres, praeter me; quod si aliquis haereditatem praedictam acclamauerit, ius suum perdet nisi citius de hoc testes adducat. Et tunc audiui quod omnes cognati mei in soporem mortis resoluti erant; et ita haereditas Æðelwulfi regis patris mei ad me deuoluta est per chartam inde confectam, in concilio nostro generali apud Langdene; quam quidem chartam libere legere iussi coram testibus totius West Saxoniae. Quando uero relecta fuerat tunc mandaui illos omnes qui aderant, et securitatem mihi facere praecepi pro meo amore, si unquam audient de aliquo uel cognoscerent qui de haereditate mea aliquod ius acclamare iuste posset quod nunquam ad meum auditum antea peruenit. Et iterum locutus sum ad eos in haec uerba:—Rogo uos dilectissimi quod nemo pro amore aut odio mei parcat ueritatem annunciare, sed summopere consentiat ueritati; quia mea uoluntas non est aliquem meorum consanguineorum in aliquo dishaeritare. Et tunc omnes principes et seniores populi mei sub firma attestatione dixerunt quod nunquam ad eos deuenit notitia de aliquo qui iustiorem haberet titulum quam ego, nec cogitare nouerunt de aliquo, neque in scripturis inuenire potuerunt; et in seisinam meae haereditatis me iterum imponentes dixerunt:—Ecce iam habes tuam haereditatem iterum in manibus tuis; nunc de bonis et possessionibus conde testamentum tuum; lega et dona tuo proximo sanguini uel amicis tuis et cognatis, sicut tibi placuerit. Et omnes illi firmitatem irreuocabilem mihi fecerunt, et subscripserunt, ipsos nunquam haereditatem meam alicui homini

aliter peruertendo daturos, praeterquam egomet legabo die proximo iam instante.

Unde ego Ælfredus, diuino munere, Occidentalium Saxonum rex, praesentibus testibus, intentionem meae ultimae uoluntatis in praesentiarum profero, ut implementum sortiatur post proprium in fata decessum. Inprimis, concedo meo seniori filio Eaduuardo illas terras apud Stratnet in Triconschire, et Hortingtune, cum tota libera terra quam Leofus a nobis per antea tenuit, apud Carentune, et apud Kisantune, et apud Burnham, et apud Wedmore. Insuper ego confirmo custodi de Ceodre, quod ipse illud habeat secundum assignationem a nobis praelocutam, cum terra illa apud Kintune necnon cum omnibus ad illud pertinentibus. Ulterius praedicto concedo custodi terras illas apud Kantune, et apud Bedewind, et apud Peuesey, et apud Husseburne, et apud Suttune, et apud Leodrian, et apud Altune; cum omnibus liberis terris quas in Cantia possidemus, et apud inferiorem Husseburn, et apud Kyseldene: do illas terras meo principaliori seruienti apud Wintoniam, secundum assignationem secundum quam illud pater meus praedicto seruienti per prius quam affectuose delegauit: alterum uero feodum, quem ego Egulpho dedi, usque ad certum tempus, apud inferiorem Husseburne, praenominato seruienti concedo. Insuper do meo iuniori filio, terras illas apud Ederingtune, et apud Dene, et apud Mene, et apud Ambresbiry, et apud Done, et apud Stureminster, et apud Zeule, et apud Cruerne, et apud Withchurch, et apud Axanmuðe, et apud Brannescumbe, et apud Columtune, et apud Twyfird, et apud Milleburne, et apud Exanmynster, et apud Suðwirðe, et apud Liutune, cum omnibus terris ad illud pertinentibus, quae sunt omnes quas sub coelo ibidem possideo, solummodo Tryconschire excepto. Insuper meae filiae concedo primogenitae uillam de Welewe; et meae filiae postgenitae concedo uillam de Clere, et de Condeuere; et meae minori filiae

uillam de Welige, et de Asketunc, et de Chippenam. Æðelmo uero, fratris mei filio, do uillam de Edingburn, et de Cumptune, et de Erundele, et de Bedingum, et de Dingham, et de Burnham, et de Đunresfelde, et de Aschongum. Et fratris mei filio Æðelwaldo concedo uillam de Godelming, et de Guldeford, et de Stemingham. Et Osferðo cognato meo do uillam de Beccanle, et de Riðeranfeld, et de Diccanlingum, et de Suttone, et de Lullingminster, et de Angemeringum, et de Feltham, necnon et omnes terras ad illud pertinentes. Insuper concedo Ælswyðo uillam de Lamborne, et de Wantingh, et de Eðandune. Praeterea duobus filiis meis libras lego mille, cuilibet eorum .D. libras. Et primogenitae meae, postgenitae, et minori, necnon Ælswiðo, ipsis quatuor lego libras .CCCC. cuilibet eorum .C. libras. Ulterius cuilibet armigerorum meorum .C. marcas, singulis eorum per se .C. marcas. Ueruntamen concedo Æðelmo, Æðelwaldo, et Osferðo, et cuilibet eorum .C. marcas. Insuper do Æðelredo principi militiae meae unum gladium et .MM. marcas. Et meo sequestri, cum quo iam Pascha imminente pactum firmaui, do ducentas libras, ut ipse det et distribuat inter omnes illos ubi placitum est sibi subire sepulchrum, secundum dispositionem quam egomet sibi ad praesens conficio. Insuper archiepiscopo do centum marcas, et Esno episcopo, et Werferð episcopo, et Assero episcopo de Schireburn, cuilibet eorum centum concedo marcas, ad dandum et distribuendum pro me et patre meo, et praeter hoc quod ipse per antea assignabat, etiam ego assigno ducentas libras quinquaginta presbyteris per totum regnum meum; et .L. solidos cuilibet deo seruienti per totum regnum meum; et .L. solidos ad distribuendum inter pauperes; et .L. solidos aecclesiae in qua corpus meum traditur sepulturae. Et ultra ista nescio utrum plus fuerit ad legandum; spero reuera quod plus non fuerit inuentum; si uero plus repertum sit, disponatur prout

superius disponendum censuimus. Et uolo quod armigeri mei, cum ualectis et omnes qui cum ipsis in seruitio meo existunt, ista distribuant modo supradicto, nec alio modo distribuant, quam superius praescripsimus, coram haerede meo, cui, prae caeteris, maiorem quantitatem de bonis et possessionibus meis praelargitus sum, secundum quod donare potui. Et tali concessioni multi nobiles conscripserunt, et coram praesentibus omnibus his testibus istae donationes et concessiones in scriptis erant redactae. Et modo principibus regni mei dedi in mandatis, omnibus uidelicet qui inueniri poterant, quod illi impedimentum non inferant, quoniam uoluntas mea de praedictis implendi capiat effectum, diuina fretus uirtute. Et uolo quod illi homines qui praedictas possident terras obseruent uerba quae de patris mei haereditate rediguntur in scriptis in quantum possunt, et in quantum de futuro firmius poterunt. Etiam uolo quod si ego alicui dedi uel feodum aliquem ad tempus accommodaui, quod illi meis cognatis uel suis illud ostendant. Insuper uolo quod illi homines quibus ego meas liberas terras delegaui non alienent illas a mea cognatione ultra dies suos, et uolo quod transeant diebus suis meae propinquiori cognationi, nisi ex seipsis procreati fuerint filii legitimi; et tunc ex meo beneplacito permaneant uirili sexui ab ipsis progenito, quamdiu unus ex eis uixerit super terram. Nam et pater meus eodem modo suam legauit haereditatem, quod si aliquo modo accidet ut perueniant terrae praedictae in manus mulierum, tunc uolo quod post obitum earum reddantur consanguinitati meae uirili ex earum uisceribus descendenti, si ita fuerit quod ipsas has terras, uita comite, in propriis manibus retinere uoluerit; si uero aliter acciderit tunc ultra dies suos fiet ita sicut per prius delegauimus. Ulterius dico quod reddatur ab ipsis pro sustentatione uictus consanguineorum meorum quibus oportet me praedictas terras legare,

utrum sint masculi uel foeminae, secundum quod mihi melius uidetur. Et ego in nomine domini exhortor et in nomine omnium sanctorum quod nemo consanguineorum meorum inposterum contra aliquem meae consanguinitatis laboret quouis modo quoad ea quae ego ipsis dedi per antea pariter et legaui; et mecum tota nobilitas West Saxoniae gentis pro recto iure consentiunt, quod me oportet demittere eos ita liberos sicut in homine cogitatio ipsius consistit. Et ego pro amore dei et pro salute animae meae uolo quod ipsi sint in possessione libertatum suarum, et omnis cognatio eorum; et ego, in nomine dei sacri, in mandatis committo quod ipsis nemo contradicat neque cum armis, potestate, nec uirtute, neque alio resistendi modo, quod illi non poterunt seisinare uel introducere quemcunque illis placuerit in eorum terras, possessiones, et dominia. Et uolo quod homines mei dent domino de Domraham suas terras liberas et suas libertates sic quod ipsi seisinent quemcunque illi placuerit pro me et pro Ælfleda et pro amicis suis quibus ipsa gratitudines tenetur impendere, et pro uiuorum ac defunctorum omnium necessitates habentium salute, et quod habeant illas ut possint stare pro animae meae salute, et quod talis pia donatio sit in remissionem omnium peccatorum meorum, et ita desiderans altissimum humiliter deprecor ut mea delicta et eorum poenas mihi misericorditer relaxet. Amen.

MLXVIII.

ÆÐELRED, DUKE OF MERCIA, 888.

✠ In nomine domini et saluatoris nostri Ihesu Christi! Anno autem incarnationis eius .DCCC.LXXXVIII. indictione uero .VI. ego Æðelredus, gratia dei disponente, procurator in dominio regni Merciorum, cogitans deo et hominibus satisfacere et amicos

infraudulentos lucrare; iccirco trado atque concedo aliquam partem terrae ministro meo fideli Wulfgaro, cum consensu episcoporum meorum, ducum, et omnium optimatum, in publico conuentu ad Saltwic congregato; est autem telluris quasi .xv. manentium in loco qui dicitur Waledene; pro eius humili obedientia, ut habeat quamdiu uiuat; et post se cuicunque uoluerit in haereditatem derelinquat possidendam, cum omnibus ad se pertinentibus, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus; liberam hanc terram describimus ab omnibus causis nisi singulare precium contra aliud ponat et modum aecclesiae. Si quis autem hanc donationem augere uoluerit, augeat sibi rex coelestis sortem cum suis electis in regno coelorum. Qui uero, quod absit, minuere se temptauerit, sciat se anathematizatum a consortio omnium sanctorum, nisi deo et hominibus digne in hoc saeculo emendauerit.

✠ Ego Æðelredus hanc meam donationem cum signo sanctae crucis corroboraui, his testibus infra caraxatis consentientibus. ✠ Ego Æðelflæd consensi. ✠ Ego Wulredus episcopus. ✠ Ego Alchardus episcopus. ✠ Ego Werferðus episcopus. ✠ Ego Cynemundus electus. ✠ Ego Eadwaldus dux. Ego Æðulfus ✠ dux. Ego Æðelferdus ✠ dux. Ego Alchelmus ✠ dux. Ego Eardulfus ✠. Ego Beornoðus ✠. Ego Ælwardus ✠. Ego Eadnoðus ✠. ✠ Ego Ælfredus. ✠ Ego Æðelgarus. ✠ Ego Alchstanus. ✠ Ego Wiferdus. ✠ Ego Ælfredus. ✠ Ego Wulricus. ✠ Ego Wulfredus. ✠ Ego Æðulfus. ✠ Ego Buga. ✠ Ego Ufa. ✠ Ego Beorhthelmus.

MLXIX.

* ÆLFRED OF WESSEX.

✠ In nomine domini! Ego Ælfredus, gratia dei, Angul-Saxonum rex, recordans qualiter saecularium

tempestatum turbines saepe ea quae a fidelibus uiris ordinata sunt conquassant, et maxime si non sunt litterarum apicibus causa memoriae commendata uel dominicae crucis signo corroborata. Iccirco in palam duco qualiter a uenerabili Wentanae ciuitatis episcopo Denewulfo aliquantulum terrae adquisieram cum satis ei placabili pecunia, necnon et aecclesiam beatorum apostolorum Petri et Pauli, cui praefatus praesul deo fauente deseruit, aliarum terrarum donatione ditaui. Dedi namque antenominato episcopo .L. libras purissimi argenti, insuper et ad praedictam aecclesiam beatorum apostolorum dedi terram quinquaginta manentium in loco ubi ruricoli uocitant Ciseldenu, necnon et in alio loco ubi dicitur æt Niðeran Hissanburnan .LX. manentes. Has autem terras pater meus Æðelwulfus uenerabilis rex prius ad praedictam aecclesiam post obitum meum in propriam haereditatem dedit, sed Ælfredus episcopus, una cum familia Wintoniae ciuitatis aecclesiae, illas mihi iterum in aeternam haereditatem reddiderunt, quia eos non suppetebat magnitudinem tributi soluere quam tota nostra gens soluebat paganis reddere, precati sunt me ut tributum soluissem et terram possedissem, quod et feci; eas uero nunc ea conditione ad supramemoratam aecclesiam dedi, ut, meis diebus finitis, in seruitio antememoratae aecclesiae deoque ibi famulantium perpetualiter maneant ab omni saeculari negotio liberae praeter expeditionem, et pontis arcisue instructionem. Terra etenim quam michi praesul antenominatus dederat quantitate est .C. manentium, sita est autem in loco ubi accoli Ceolesig nuncupant, cum aliis duobus uillulis illuc pertinentibus sicque nominatis Haccaburna et Bæstlæsford, et ab omnibus sunt aequaliter, ut aliae, saecularibus negotiis, praeter expeditionem et pontis arcisue instructionem, liberae. Ðis sindon ða landgemǽre tó Ceólesige. Ofer Sunesforda úpp on grénan dúne; ðonon on higran hongran norðeweardne; ðonon

on bullan holt; on diôpan wei; ðonon on marge wei and Grimgelêge; ðonon on Romeslêg; on Stânwei; ðonon andlang dîces on westwelle; ðonon andlang môres on Tibbælde lace; ðonon on Maccaneige andlang môres; ðonon on ðone ealdan dîc; eft tô Temæse æt Welingaforda. Đis synd ða landes gemǣre æt Bestlesforda. Cæccamwæl; ðonon andlang hagan on ealden halh; ðonon on lidgeat; ðonon tô wæstlêgæ; ðonon tô râhslêde; ðonon tô mûles Hâmstæde; ðonon tô hiorotlêge; ðonon tô blâcan mǣre; ðonon tô cylfhongran; ðonon eft tô Temæse on wiredes wær. Đis sindon ðes landes gemǣre æt Hacceburnan; ðonon of Haccebrôce on ealdan lace; ðonon tô Totten cumbe ûfeweardon; ðonon tô Burgilde treôwe; ðonon tô Drægeles bæce; ðonon andlanges Drægeles bæce tô gemǣrweige emb Cylda tûn; ðon on flecges gâran sûðewardan; ðonon tô wîdan geate; ðonon tô Eâdulfes mǣre; ðonon tô Stoccæs wælle; ðonon of Stocces wylle on Wittan mǣre; of Wittan mǣre on cyninges dîc; of cyninges dîce on hǣðbyrg; ðonon of hǣðbyrge on Haccaburnan emb Mortûn.

✠ Ego Ælfred rex. ✠ Ego Eadweard frater regis. ✠ Ego Æðelweard frater regis. ✠ Ego Orlaf dux. ✠ Ego Ubba minister.

MLXX.

CEÔLWÊN.

✠ Ceolwen indicat in hac carta quia ipsa concedit terram de Aweltuna, hoc est .xv. hidas quas ei uir suus reliquit, et pro qua ei pretium datum fuit sub testimonio Ælfredi regis: has ergo concedit conuentui Wintoniae, post decessum suum, ad refectorium sedis episcopalis cum tali pecunia quae tunc competens erit, ea ratione, ut memores sint eius et animae Osmodi, sicut illis iustum uidebitur, ad anniuersarium eius, hoc

est septimo die ante Rogationes. Ipsa quoque praecipit in nomine domini et sancti Petri quod conuentus idem eandem terram numquam uendat pro aliqua pecunia, nisi forte pro alia terra quae eis uicinior sit uel utilior. Idem uero conuentus spopondit ei quod procurent Wlfstano filio fratris sui quod habeat aliquam hidam liberam quandiu uiuet.

The same in Saxon.

Ceólwén cýð on ðis gewrite ðæt hí an ðæs landes æt Aweltúne ðára .xv. hída ðæ hire hláford hire læfde, and him man on ágene ǽht gereahte on Ælfredes cynges gewiðnesse: ðenne an hió his ðǽm hiwum tó Wintanceastre æfter hire dege intó hære beddarn æt ðám bisceopstóle mid swelcan yrfe swelcan hí ðenne tó gehagað, on ða geráð ðe hí gemunen hí and Osmodes sáulæ, swá him rihtlíc and cynlíc þince, tó his gemunde dege, ðæt beóð seofan nihtan ǽr Gangdagán. And hió he bebót on Godæs naman and sancte Petres ðet ða hiwan hit næfre útt ne syllan of hira bæddern wið nánan feo, búton hí hit wið óðre lande sullan, ðæ him gehændre beó and behéfre. And hiwan habbað hire beháton ðet hí finden ðet Wulfstán hire bróðor sunu hæbbe án hiwissce ǽgefæles landæs ða wíle ðe hæ libbe.

Ðes londes gemǽro sindon tó Aweltúne. Ærest of ðám westmæstan ǽwylle an gerihta úpp tó ðám ealdan hærepaðe be westan Wódnes beorge; ðonne on ǽnne stán æt ceorlacumbes heáfod; ðonne on ǽnne stán on Wóncumb neoðeweardne is úfeweard hol; ðonne ofer rándúne tó ðǽm ealdan díc on æfen ðǽr liggeð on óðre healfe án lytel crundol; ðonne on ðane gemǽnan gáran beúton ðǽm díc oð ðæt eft géð inna ðet reád geat; ðonne on ǽnne micelne stán æt ðéra hlinca eástheáfdum; ðonon on óðerne micelne stán on ðám wege middan on ðǽre denæ bytnan ðe liggeð útt on Wóddes geat; ðonne on ǽnne crundol on ðám súð

hliðe nioðeweardum; ðonne ûp ofer ða dûne on ǽnne þorn stent inne on ðém dîc be eástan cicelingwege; ðonne andlang ðes hlinces of moxes dûne on ðane ealdan walweg tó weascing wege nioðeweardan on ðone dîc; ðonon on wîcleáge; ðonon on ânes hlinces heáfod on Beorhtnóðes gemǽre; ðonon on gerihto tó ruwan hlince; ðonne andlang ðæs hlinces tó Heaðobrihtting leáge nioðoweardre; ðonne on ánne ealdne holne weg andlang ðæs slédes tó Ewelforda; ðonne andlang ðæs bróces [be ðâm ealden eádenne] eft tó ðǽm ǽwelle; fram moxes dûne sûðeweardre on ða dîc; ðonne andlang dîc ðæt wið eástan cealfa mǽre; ðonne of ðǽre dîc on ðone midmæstan scrippan; ðonne on ða wæres leáge ûfewearde; ðonne andlang róde on ðone litlan gâran middeweardne; ðonon andlang gewyrpes tó herpoðe; ðonne tó ðǽre dîce hyrnan; ðonne andlang dîc tó Creodan hylle; ðonne tó herpoðe ongean ða .xv. æceras; ðonne of ðǽm andlang hærpaðes tó tesan méde, and se héðfeld eal gemǽne.

Rubric. Ceólwénne cweðe of Aweltûnæ.

MLXXI.

BISHOP WERFRIÐ, 892.

✠ Anno ab incarnatione redemptoris nr̃i Ih̃u xp̃i dccCXCII Indictione XI Ego uuerfrith gr̃a đi p̃distinante episcopus terram trium manentium ubi australis heþfeld dicitur ab illa familia quae sita est in Weogornaceastre humili p̃ce deprecatus fui. Tunc omnes fratres de illa congregatione senes et iuuenes uoluntariam licentiam et firmam traditionem unanimiter mihi concedebant. b . . . . . . ut post obitum meum liberam potestatem habeam trib; hæredib; quib; cunq; uoluerim donandi tradendiq; cũ antiquis terminib; in siluis in campis in pascuis et in omnib; utilitatib; quæ ad illam terram in antiquis dieb; pertinebant, Et

etiam unum pratum ad mensuram fere XII segetum ł amplius ubi hreodhalh uocitari solet ad hanc supradictam terram conscripserunt. Et ut hæc largitio eo stabilior sine motatione et disceptatione p̃seueret omnes unanimiter obsecrantes rogabant ut nullus ł episcopus ł alicuius personæ sequentis ordinis homo hoc in aliquo fedare temptauerit. Sin enim quis nr̃am obsecrationem per Sacrilegam audaciam frangendo uiolare praesumat Sciat se rationem redditurum in tremendo examinis die nisi prius digna satisfactione emendare uoluerit. Hii sunt uero testes huius donationis quorum uocabula in alia parte istius cartulæ karaxata ɔsistunt qui signaculo sc̃æ crucis hoc donum roborando confirmabant.

✠ Ic Werferð biscop mid minre agenre honda. and cristes rode tacne ðis gesetenesse gefæstnigu ✠ beornferd pr̃b ✠ berhthun pr̃b ✠ werferð pr̃b ✠ eadmund pr̃b ✠ tidbald pr̃b. ✠ eadwulf pr̃b ✠ oslac diac̃ ✠ ecferð diac̃ ✠ berhthelm ✠ wigheard ✠ . . . . . . ✠ . . . . . ✠ cynehelm ✠ . . . s . . . . ✠ . . . . . ✠ wulfhun ✠ ðeornf . . . ✠ eardwulf ✠ wulfr . . . . ✠ cynelaf ✠ wulflaf ✠ wulfric ✠ œnfreð. ✠ ec se heorod mid cristes rode tacne . . . .ine gefestnode . . .m m . . . . erfeweardum were ã elc ðara monna unbesecen on ðem . . . . . undum were de . . . . me gewreotan to ðem dege ðe me unnende geselde.

Dorso. Suð heðfeldes boc: Ælfred rex

MLXXII.

PLEGMUND, 895.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCC.XCV. Ego Plegomundus, gratia dei, archiepiscopus concedo aecclesiae Christi terram quae uocatur Wefingemerse, iuxta flumen quod uocatur Rumenea, liberam ab

omni saeculari grauitate, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione.

MLXXIII.

ÆÐELRED DUKE OF MERCIA, 896.

✠ RIXIENDUM ussum dryhtene ðǣm hǣlendan Crist! Æfter ðon ðe ægān wæs ehta hund wintra and syx and hund nigontig efter his ācennednesse and ðy feōwerteōðan gebonngēre, ðā ðȳ gēre gebeōn Æðelred ealderman ælle Mercna weotan tōsomne tō Gleaweceastre bisceopas, and aldermen, and alle his dūguðe, and ðæt dyde be Ælfredes cyninges gewitnesse and leāfe; and heō ðā ðǣr smeadan hū heō rīhtlīcost heora þeōdscip ǣgðer ge for Gode ge for weorlde gehealdan mehton, and ēc monige men ryhtan gegodcundra hada ge weorldcundra, ge on londum ge on mā ðāra þinga ðe heō on forhaldne wēran. Ðā cȳðde Werferð bisceop ðām weotum ðe him wǣre fornēh eall ðæt wudulond on gereāfad ðe tō Wuduceastre belump ðæt Æðelbald cyning gesealde tō Weogornaceastre him tō ēcre ælmessan Wilferð bisceop tō mæstlonde and tō wudulonde; and ðæt sæde ðæt hit wǣre sume genumen tō Bislēge, sum tō Æfeningum, sum tō Scorranstāne, sume tō Ðornbyrig ðæs ðe he wēnde; ðā cwǣdon eall ðā weotan ðæt mon ūðe ðǣre cyrcan rihtes swā well swā ōðerre, and ða sona wæs Æðelwald ðæs wordes ðæt he nō ðes rihtes wiðsacan wold, and sæde ðæt Aldberht and Alhhūn bisceop wǣron ǣr ymb ðæt ylce and cwǣð ðæt he ǣlcre circæn āā his dǣla rihtes ūðe; and hit swā swīðe mildlīce āgeāf ðām bisceop and heht his geneāt, Ecglaf hātte, rīdan mid ceastersetna preōste, Wulfhun hātte, and be hine ðā gelædde ealle ða gemǣru swā he him of ðām aldan bōcum rædde hū hit ǣr Æðelbald cyning gemǣrude and gesalde. Ðā wilnede Æðelbald swā ðeh tō ðām bisceop and tō

ðám higen ðæt heó him mildemóde álefdan ðæ he his móst brúcan ða hwíle ðe he wǽre and heó Alhmund his sunu; and heó hit woldon habban on his lǽne and hina, and he næfre né heora nowðer hine bereáfian wolde ðǽre mæstréddene ðe he him áleáfed hæfde on Longan hrycge ðám tídum ðe hine God him salde; ond he ðá Æðelwald ðæt word gecwæð ðæt hit áá hæfde ofer Godes est ðe hit hæfde bútan ðáre cyrcan hláforde ðe he hit tó ágeáf bútan Alhmunde, and ðæt ðonne on ða gearan ðe he heólde ða ylcan freondeŕéddene ðe he heóld wið ðone bisceop; gif hit ðonne gebirie ðæt Alhmund swá ða freondréddene healdan nold oððe hine mon oferricte ðæt he ne móst landes wyrð beón, oððe þridda wend gif him ǽr his end gesélde, ðæt ðonne ðǽr cyrcan hláford feng tó his londe swá hit Mærcna weotan on ða gemóte gerahton and him ða béc wisedon ðæs londes. And ðis wæs gedón on Æðelredes gewitnesse aldormonnes, and on Æðelflǽde and Æðulfes aldormonnes, and Æðelferðes aldormonnes, and Alhhelmes aldormannes, and Eádnóðes, and Ælfrædes, and Werferðes, and Æðelwaldes, mæssepreóstæs, and his ágenra maga Æðelstánes and Æðelhúnnes and eác Alhmundes his agenes sunu: and ðús se ceastersetna preóst hit gerád and se Æðelwaldes geneát mid hine, ǽrost on Ginneðlǽge and ðanon on Roddunbeorg sylfne, ðanon on Smececumb ðanon on Sengetlége, ðanon on Heardanlége ðǽre is óðer noma Dryganlég, ðæt swá on ða læssan Næglеslége, and swá tó Æðelferðes londe. Ðús him gewísede se Æðelwaldes mo[n] ða gemǽru swá him ða aldan béc ryhtan and wisedón.

MLXXIV.

ÆLFRED OF WESSEX, 899.

✠ Anno dominicae incarnationis .dccc.xcix. contigit conuenisse, in loco qui dicitur Celchyð, Æluredum

regem, et Plegomundum archiepiscopum, Æðeredum quoque ducem Merciorum, et colloquium habuisse de instauratione urbis Lundoniae. Accidit tunc temporis affuisse uenerabilem Werefridum Uuihgoracensem episcopum. Igitur, inter multa alia colloquia, dati sunt a rege Ælfredo .II. agri in loco qui dicitur Æðeredys Hyðe; unum archiepiscopo Doroberniae Plegemundo et successoribus eius, ad opus aecclesiae Christi et monachorum; alterum uero Werefrido, ad aecclesiam sanctae Mariae. Est autem uia publica a flumine Tamisiae, diuidens haec duo iugera, tendens in aquilonem. Ambo autem iugera in murum protelantur, et extra murum nauium stationes tantae latitudinis quantae et iugera sunt inter murum. Habet uero iugerum aecclesiae Christi artam semitam in occidente, iugerum Wigoracensis aecclesiae artam uiam ab oriente; caput amborum iugerorum semita tendente ad orientem dirimitur. Si quis hoc donum minuerit ab alterutra aecclesia, minuat ei omnipotens deus uitam aeternam.

MLXXV.

ÆÐELRED, DUKE OF MERCIA, 873—899.

✠ Ðǽm ælmihtigan Gode ðǽre sóðan ánnesse and ðǽre hálgan þrynnesse on heófonum sie lof and wuldor and dǽda þoncung ealra ðǽra góda ðe he ús forgifen hafað; for ðæs lufan æt ǽrestan Æðelred ealdorman and Æðelflǽd and for sancte Petres and ðǽre cyricean æt Weogernaceastre, and eác for Wærferðes bisceopes béne heora freóndes, héhtan bewyrcean ða burh æt Weogernaceastre eallum ðǽm folc tó gebeorge, and eác ðǽron Godes lof tó árǽrenne; and heó nú cýðað on Godes gewitnesse on ðisse béc ðæt heó willað on ǽlcum ðǽra gerihta ðe tó heóra hláforddóme gebyrað, oððe on ceápstowe, oððe on strǽte,

ge binnan byrg ge bûtan, geunnan healfes Gode and sancte Petre and ðæ̂re cyrcean hlâforde, ðæt ðŷ ârlîcor on ðæ̂re stowe beôn mæge, and eâc ðŷ eâðr be summum dæ̂le ðæs heoredes helpon, and ðæt heora gemynde on êcnesse ðŷ fæstlîcor on ðæ̂re stowe seô ða hwîle ðe Godes hearsumnes on ðâm mynstre beô. On[d] Wærferð bisceop and se heored habbað gesetted ðæs godcundnesse beforan ðæ̂re ðe him mon dæghwâmlîce deð ge be heôra life ge æ̂fter heôra life, ðæt ðonne æt eolcum ûhtsonge and æt æ̂lcum æfensonge and æt eolcum undernsong, De profundis, ðone sealme, ða hwîle ðe heô lifgeon; and æfter heora life Laudate dominum, and æ̂lce Sæternesdæge on sanctes Petres cyrcean þrittig sealma, and heora mæssan, æ̂gðer ge for heô lifgende ge eâc forðgeleorde: ond ðonne cŷðeð Æðelræd and Æðelflæ̂d ðæt he willað mid estfullan môde ðisses unnan Gode and sancte Petre on Ælfredes cyninges gewitnesse and ealra ðæra witena ðe on Myrcna land syndon, bûtan ðæt se þægnscilling and se seampending gonge tô ðæs cyninges handa swâ he ealning dyde æt Saltwîc: ah elles ge landfeoh, ge fihtewite, ge stale, ge wohceâpung, ge burhwealles sceatinge, ge æ̂lc ðæ̂ra wonessa ðe tô æ̂nigne bôte gebyrie ðæt hit âge healf ðæ̂re cyrcean hlâford Godes þances and sancte Petres, swâ swâ hit mon tô ceâpstowe gesette; and on stræ̂tum, ond wiðûtan ða ceâpstowe seo se bisceop his landes and ealra his gerihta wyrðe swâ hit æ̂r ûre foregengan gesetton and gefreôdan. And Æðelræd and Æðelflæ̂d ðis dydon on Ælfredes cyninges gewitnesse and on Myrcna witena ðæ̂ra naman hêr be æftan âwritene standað, and on Godes ealmihtiges naman halsiað ealle heora æfterfylgendan ðæt næ̂nig mon ðæs ælmæssan ne wanige ðe heô for Godes lufan and sancte Petres tô ðæ̂re cyricean geseald habbað.

MLXXVI.

BISHOP DENEWULF, 900.

✠ ALMIPOTENTE uno ac trino dispensatore, semper incommutabiliter omnia simul uisibilia et inuisibilia de summa sede maiestatis suae ordinabiliter et sapienter gubernante, cunctisque uisibilibus perpetualiter subterlabentibus, et maxime statu humani generis, miserabiliter cotidianis defectibus decidente! Ne aut fusca obliuione, aut incuria desidiae, aut negligentia pigritiae, de memoria praesentium aut de scientia successorum nostrorum delerentur ea quae in nostris temporibus relatui digna dicta uel facta sunt. Quapropter litterarum caracteribus commendare procurauimus quod Denewulf, ille uenerabilis Wintoniae ciuitatis antistes, atque decentissima illa communio fratrum, ibidem assidue deuota mente in diuino seruitio commorantium, aliquam partem possessionum proprii priuilegii commutauere apud Or[d]laf comitem pro aliis possessionibus sui proprii iuris, cum decreto et licentia Eadwardi regis et optimatum suorum quorum nomina subter caraxata sunt. Nomina autem illarum possessionum quas nos illi donauimus haec sunt .x. manentes in illo celebri loco qui Saxonica lingua æt Lidgerd dicitur; pro illa autem causa quaesiuerat ille comes eandem terram ab illa uenerabili familia Wintoniae ciuitatis quia suus auus Eanulf.comes dederat eam illi familiae in ius proprium perpetualiter, at ille Ordlaf comes .x. manentes æt Funtgeall donauit episcopo, episcopus autem dedit .III. manentes æt Ebincgtune illi familiae, quia commodius et utilius uidebatur episcopo atque familiae illa commutatio possessionum sicut nunc est quam sicut tunc erat, ea autem conditione illae commutationes possessionum illarum factae sunt, ut quicunque episcopus in Wintoniae ciuitate fuerit perpetualiter habeat Funtgeall,

et illa familia equaliter habeat Ebincgtuun, Ordlaf autem et sui successores habeant Lidgeard. Si quis autem huius nostrae commutationis decretum conseruare uel augere in melius uoluerit, omnipotens et misericors omnium bonorum omnium remunerator deus hic et illic ubi iustorum omnium centupliciter praemia redduntur, illi reddat. Si quis uero inminuere uel infringere maliuola mente, quod non optamus, ausus fuerit, sciat se in tremendo die iudicii ante thronum summi iudicis in praesentia omnium electorum suorum rationem redditurum, nisi prius digna emendauerit poenitentia. Haec autem cartula in Wintonia ciuitate scripta est, anno dominicae incarnationis .DCCCC. quo anno et Ælfred rex defunctus est, indictione .III. coram idoneis testibus, quorum nomina subterscripta sunt.

✠ Ego Eadward rex. ✠ Ego Denewulf episcopus. ✠ Ego Asser episcopus. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Heahferð dux. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Beorthelm minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Oca minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Uffa minister. ✠ Ego Wulfred minister. ✠ Ego Eada minister. ✠ Ego Ufa minister. ✠ Ego Tata minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Beornstan minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Eadulf minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Wighelm minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ealhstan minister. ✠ Ego Winsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Siric minister. ✠ Ego Wulfred minister.

MLXXVII.

EÂDWEARD OF WESSEX, 900.

✠ REGNANTE imperpetuum domino nostro Ihesu Christo, et omnia de summo coeli apice uisibilia et inuisibilia ordinabiliter gubernante, praesentisque uitae semper curriculo cotidie decrescente! Quapropter ego Eadward, gratia dei Angul-Saxonum rex, litterarum memoriae commendare procurauerim, quod in diebus aui mei Æðelwlfi regis et Ælfredi regis patris mei factum fuerat, hoc est quod ille Aðulf rex moriens commendauit Ælfredo regi, filio suo, illam terram æt Ceolseldene et æt Sweores holte, ea conditione, quod ille Ælfred rex post obitum suum dimitteret eandem terram illi familiae uenerabili in Wintonia ciuitate, specialiter ad refectorium suum, habendam et possidendam perfruendamque perpetualiter cum siluis, campis, pratis et pascuis, atque omnibus ad se pertinentibus in sempiternam haereditatem. Attamen ego Eadward rex utramque praefatam terram ab illa uenerabili praefata familia in Wintonia ciuitate comparaui, dedique pro utraque praefata terra .x. manentes in illo loco qui dicitur æt Stoce be Hysseburnan, cum omnibus hominibus qui in illa terra erant quando Ælfred rex obiit, et etiam cum illis omnibus hominibus qui tunc fuerunt æt Hisseburna quando Ælfred rex uiam uniuersae carnis adiit. Sunt autem utraeque terrae ab omni censu mundiali et regali liberae et expeditae, excepta expeditione, et arcis et pontis constructione. Anno autem dominicae incarnationis .DCCCC^{mo}. indictione .III°. quando Ælfred rex obiit et Eadward rex, filius suus, regnum suscepit, haec cartula scripta est in Wintonia ciuitate, coram illis idoneis testibus quorum nomina subterscripta sunt.

✠ Ego Eadward rex signaculo sanctae crucis corroboraui. ✠ Ego Denewulf episcopus. ✠ Ego

Asser episcopus. ✠ Ego Æðelweard filius regis. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Ælfred dux. ✠ Ego Tata presbyter. ✠ Ego Werulf presbyter. ✠ Ego Beornstan presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Waldo presbyter. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Witbrord minister. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Beorhthelm minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfred minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Beornstan minister. ✠ Ego Ælfred minister.

Haec sunt territoria utriusque terrae. Hēr synd gewriten ða gerihta ðæ ða ceorlas sculan dōn tō Hysseburnan. Ærest æt hilcan hiwisce feorwerti penega tō herfestes emnihte; and .VI. ciricmittan ealað; and .III. sesðlar hlāfhwētes; and .III. æceras ge-erian on heora āgenre hwīle, and mid heora āgenan sæda gesāwan, and on hyra āgenre [h]wīle on bærene gebringan; and þreō pund gauolbæres and healfne æcer gauolmǣde on hiora āgienre hwīle, and ðæt on hreace gebringan; and .IIII. fōðera āclofenas gauolwyda tō scīdhræce on hiora āgenre hwīle; and .XVI. gyrda gauoltīninga eāc on hiora āgenre hwīle; and tō Eāstran twō ewe mid twām lamban, and we [talað] twō geong sceap tō eald sceapan; and hī sculan waxan sceap and scīran on hiora āgenre hwīle, and ǣlce wucan wircen ðæt hī man hāte būtan þrim, ān tō middan-wintra, ōðeru tō Eāstran, þridde tō Gangdagan. Ðis synd ða landgemēro. Ærest of Twufyrde andlang weges tō fearnhlince; ðanan andlang weges tō æses beorge; ðanan on gerihte tō ðǣre pirigan; ðonne andlang weges on Ceardīces beorg; ðonne on wiðiggrāfe; ðonne on ðone weg ðe scyt ofer ða dīc; ðonne andlang weges on ða coppedan āc; ðanan andlang weges of he tō wuda līð; ðonne on gerihte on stōdleāge sūðewearde; ðonne andlang mearcweges ūtt wið feldbeorga; ðonne andlang mearcweges tō ðān hagan be sūðan Fearnleāge; and-

lang hagan ūtt tō Ubbanleāge stigele; ðonne andlang hagan tō Wocces geate; ðanan andlang hagan on Tyrwenes slēdes heāfad; ðonne andlang hagan ūtt tō bican cnolle on ðone lithagan; andlang ðǣre þorngrǣfan þwyres ofer Hysseburnan on gōsdæne; ðonne andlang ðæs weges ðe līð andlang gōsdæne þwyres ofer in waldes weg; ðonne andlang weges on ðone beorg æt Wæcces treōwe; ðanan on būtan higdūne þornes tō Bruneshamme; ðonne andlang hagan tō ðām grundeliesan pytte; ðanan on gerihte andlang hagan tō hremmes dene; ðæt andlang hagan on ðǣre ealdan mapolder be sūðan Tutan mǣre; ðonne andlang hagan on sotceorles æcer; ðanan ofer ða dæne ūpp be wyrtwalan; ðonne on būtan ðone gāran on ðone piwinðlan; ðonne on būtan ðone gāran on ðone biwindlan; ðonne andlang mearcweges tō wīfan stocce; ðanan andlang ðæs ealdan weges tō brādan leā; ðonne an westeweard geapan gāran; ðanan tō ðǣre hāran apoldre; ðonne andlang dīc ūtt on Terstān on ðone sȳðeran steð; ðonne andlang steðes; ðæt beneōðan beāmwær on ðone norðere steð; andlang staðes æft on Twyfyrde. Anno autem dominicae incarnationis .DCCCC^{mo}. indictione .III. quando Ælfred rex obiit et Eadward rex, filius suus, regnum suscepit, haec cartula scripta est in Wintonia ciuitate, coram illis idoneis testibus, quorum nomina subterscripta sunt.

✠ Ego Eadward rex signaculo sanctae crucis corroboraui. ✠ Ego Denewulf episcopus. ✠ Ego Asser episcopus. ✠ Ego Æðelweard filius regis. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Tata presbyter. ✠ Ego Werulf presbyter. ✠ Ego Beornstan presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Waldo presbyter. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Witbrord minister. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Beorhtelm minister. ✠ Ego Ælfred minis-

ter. ✠ Ego Wulfred minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Beornstan minister.

MLXXVIII.

EÂDWEARD OF WESSEX, 901.

✠ In nomine altitonantis mundi satoris! Prouida namque iamdudum ac praeualens aecclesiarum censuit institutio, obseruandumque succedentibus diffinitione cautissimâ decreuit, ut dationes piissimorum regum pro mutabili temporum uarietate cartarum monumentis tradere, subque testimonio cyrographi concludere, quominus ingruente caligosa obliuione origo ueritatis cassaretur. Idcirco, praesentibus, absentibus, posteris cunctis, huius descriptionis tenore declaratur, quia Eadweard Angul-Saxonum, dei gratia annuente, rex, aliquam agelli partem proprii iuris donans in perpetuam possessionem iure haereditario Æðelwulfo concedo, proque eius amabili subiectione eo firmius ei corroboro prafatae telluris magnitudinem, id est .x. cassatorum in loco qui dicitur bi Wilig, cum omnibus ad se rite pertinentibus, id est, pratis, pascuis, siluis, aquis, aquarumque decursibus, ut habeat et possideat foeliciterque condonet cuicumque uoluerit in omnibus cum libero mentis arbitrio; ei equidem liberam in omnibus praefatam conscribimus terram, praeter arcis munitionem, et pontis constructionem, et expeditionem. Ista uero praenominata tellus primitus fuit praepeditus a quodam duce, nomine Wulfhere, et eius uxore, quando ille utrumque et suum dominum regem Ælfredum et patriam ultra iusiurandum quam regi et suis omnibus optimatibus iurauerat sine licentia dereliquit; tunc etiam, cum omnium iudicio sapientium Geuisorum et Mercensium, potestatem et haereditatem dereliquit agrorum; nunc uero in calce huius syngraphae legentibus et audientibus omnibus

patet quia omnibus illis antiquis libris, si quis habeat, sit proscriptum, et nil ultra praeualeant in modico uel in magno. Haec uero praefata terra his terminis circumcincta esse uidetur. Ærest on Codan ford; ðonne an dûne andlang Wilig on hyssa pôl; ðæt on ðǽre gebyge; ðæt be eâstan Cynelminghâm ofer ða mǽde on hafocwylle; ðonne andlang mǽrfyr on greâtàn þorn; ðonne andlang weges on landscorehlinc; ðonne andlang scorehlinces on alercum; ðonne ofer râdûne sweoran ofer nâcum on trindleâ; ðæt swâ on Wilâfes treôw; ðæt ofer ðone hêðfeld on dîcgeat; ðet west andlang dîc on wylle weg; ðæt andlang wylle weges on wîdan cum; ðonne andlang weges æft on Oden ford; of Odan forda on Codan ford. Si quis autem huius nostrae donationis cartulam augere uel amplificare uoluerit, augeat deus bona sua in regione uiuorum. Si autem euenerit, quod non optamus, ut alicuius personae superuenerit qui hoc infringere uel mutare uoluerit, sciat se esse epicarmai a consortio dei et sanctorum eius, nisi prius digna satisfactione deo et omnibus emendauerit.

Ðis gewrit cŷð Deôrmôdes foresprece and Æðulfes ymb ðæt land æt Wilig; ðæt is ðæt Aðulf hit gesealde Deôrswîðe on âgene ǽht tô âteônne swâ hire leôfost wære, ǽgðer ge on hire lyfe ge æfter hyre lyfe, and âgeaf hire ða bǽc ðŷ ilcan deg ðe hî man him geaf, on ðissa manna gewitnesse. Scripta est autem haec cartula anno dominicae incarnationis .DCCCC.I. indictione uero .IIII. his testibus consentientibus sanctaeque crucis uexillum adponentibus, quorum nomina infra carraxata esse uidentur.

✠ Ego Eadweard rex. ✠ Ego Æðelweard filius regis. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Sigulf dux. ✠ Ego Heahferð dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Deormod dux. ✠ Ego Ælfstan dux. ✠ Ego Beornstan dux. ✠ Ego Æðelferð

dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Ælfred dux. ✠ Ego Beorhtsige minister. ✠ Ego Occa minister. ✠ Ego Wulfhere minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Cufa minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Wulfhun minister. ✠ Ego Witulf minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Uffa minister. ✠ Ego Wulfhere minister. ✠ Ego Burhtric minister. ✠ Ego Dudig minister. ✠ Ego Beorsige minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Witbroð minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Eardulf minister. ✠ Ego Ælfstan minister.

Rubric. Ðis is ðǽra landboc tó bi Wilig ðæ Eádweard cing gebócade Æðelwulf bisceope on ǽce yrfe.

MLXXIX.

BISHOP DENEWULF, 902.

✠ In nomine domini! Denewulf bisceop and ða hiwan in Wintanceastre leton tó Beornulfa hiora landes .xv. hída æt Eblesburnam wið ðám gafole ðe he wið bisceop and wið hiwan áned; ðæt is .xlv. scillingas tó hærfestes emnihte sie simne ágyfed on ða geråd ðæt hine náge nán man of tó áceápienne, né his bearn æfter his dege ða [h]wíle ðe hí ða gerihta forðbringan á magen, and eac ǽlce geare fultumien tó ðǽre cyrican bóte ðe ðet land tó hýrð be ðém dǽle ðe ðet óðer folc dó ǽlc be his landes meðe, and ða cyricsceáttes mid rihte ágyfe, and fyrðe and brycge and festergeweorc hewe swá mon ofer eall folc dó. And ðis wes gedón on ðára witena gewitnesse and ða furðe[1] ðe hiora naman hér benióðan standað áwritene, ðe geare ðe wes ágán fram Cristes ácenn[edn]esse twá winter and nígan hund, and ðet wes gedón-on ðǽre

[1] Sic MS. but quære friiðe.

mǣran stowe on Wintanceastre. Bisceop lȳfde Beornulfe his mēge ðæt he mōste ða inberðan menn hāmettan tō Eblesburnan; nū hebbe ic hī hāmet, Lufe and hire þreō bearn, and Luhan and his seax bearn: ðonne geǣrendodon me ða hiwan on Wintanceastre ðet ða men mōstan on ðān londe wunien hæfde swā ic swā mīnra freōnda swelce hit hæfde; ðonne wēron ðǣr þreō wītepeōwe men būr-bærde and þreō þeōwberde ða me salde bisceop and ða hiwan tō ryhtre ǣhta and hire teām. Ðis wes gedōn ðā man ða cyricean hālgode æt Hysseburnan, on ðāra manna gewitnessa ðe hira naman hēr beneōðan standat.

Ærest Denewulf bisceop, and Tāta presbyter, and Beornstān presbyter, and Wigea diaconus, and Æðelstān presbyter, and Eādwulf presbyter, and Dȳrewine presbyter, and Wulfhere cidding, and Wulfstān presbyter, and Eādulf cempa, and Beorhtsige presbyter, and Windsige presbyter, and Ælfsige presbyter, and Denewulf bisceop, and Tāta presbyter, and Byrnstān presbyter, and Eādstān diaconus, and Æðelstān presbyter, and Eādulf presbyter, and Æðelstān presbyter, and Ælfstān presbyter, and Wulfstān presbyter, and Wigea presbyter, and Wulfrīc presbyter, and Eāhtan presbyter, and Winsige minister, and Wulfred minister, and Beorsige minister, and Ælfsige minister, and Eādulf minister, and Wulfhelm minister, and Wulsige minister.

MLXXX.

EĀDWEARD OF WESSEX, 903.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo omnique saeculari serie sine ulla intermissione omnibus momentis labente! Ego Eadward, non meis meritis exigentibus, omnipotentis dei misericordia, Angul-Saxonum rex, pro piaculorum meorum remedio, necnon et antecessorum meorum atque etiam posteri-

tatis meae subsequentis, cum consensu et licentiâ optimatum meorum quorum nomina infra scripta sunt, recuperationem cuiusdam haereditarii libri fasallo meo Tata Æðehuni filio, hoc est trium manentium æt Hordwelle, in perpetuam possessionem imperaui, quas ante Æðelwulfus, auus meus, Occidentalium Saxonum rex perpetualiter dederat, ab omni mundiali censu liberas, excepta expeditione, et pontis et arcis constructione; sed, casu quodam, haereditarius ille liber antiquus submersus est, quo pene nichil in eo apertum uidebatur. Haec autem cartula anno dominicae incarnationis .DCCCC.III. in celebri loco qui dicitur Haamtun scripta est, in praesentia subsequentium testium. An Swínbróc ǽrest; ðæt úp of Swínebróce in on risc slǽd; of ðæs risc slǽdes byge foran ongean Hordwylles weg; ðæt andlang ðæs weges oð hit cymð tó Iccenhilde wege; ðonne of ðán wege úp on ðone ealden wude weg; ðonne of ðǽn wude weg be eástan Telles byrg on ǽnne gáran; ðonne of ðán gáran on ánne gáræcer; ðæt andlanges ðǽre fyrh tó ánum andheáfdum; tó ánre forierðe; and seó forierð gǽð intó ðám lande; ðanne on gerihte tó ðám stáne on hricg weg; ðanon west on ánne goran; andlanges ðǽre fyrh tó ánum anheáfdum, ðanon of dúne on fearnhylles slǽd; ðæt ðanon on áne furh an æcer near ðǽm hlince; ðonne on ðene hlinc æt fearnhylles slǽde súðewearde; of ðǽm hlince on ánon heáfde; forð ðǽr on áne furh; on áne stánrǽwe; ðanon on gerihte on hricgweg; ðæt ðanone on áne gáræcer on ánon heáfde, and se gáræcer in on ðæt land; ðanone andlanges ánre furh oð hit cymð tó ánum byge; ðanone of ðǽm byge forð on áne furh oð hit cymð tó ánre forierðe, and sio forierð intó ðǽm lande; ðonne on Icenhilde weg be Telles burh westan; ðanone norð ofer Icenhilde weg on sícan wylle; ðæt hðweres ofer án furlang on gerihte on án ælrbed on hǽghylles bróces byge; andlang ðæs bróces oð hit cymð tó twám gáræcer,

and ðân gâræceras in on ðæt land; ðanon on âne forierðe on ânon heâfde; ðanon on gerihte on reâdan clif on Swînbrôc; ðonne andlang ðæs brôces on ðæt risc slǽd.

✠ Ego Eadweardus rex. ✠ Ego Asser episcopus. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Dyormod minister. ✠ Ego Wihtbord minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wærulf presbyter. ✠ Ego Byrnstan presbyter. ✠ Ego Wulfhun minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Alla minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Wulfred minister. ✠ Ego Beornstan minister.

MLXXXI.

EÂDWEARD AND ÆÐELRED, 903.

✠ Regnante in perpetuum et mundi monarchiam gubernante altithroni patris sobole, qui coelestia simul et terrena moderatur! Illius etenim incarnationis anno .dcccc.iii. indictione uero sexta, contigit quod Æðelfrido duci omnes haereditarii libri ignis uastatione combusti perierant. Tali igitur necessitate cogente, praedictus dux rogauit Eadweardum regem, Æðelredum quoque et Æðelfledam, qui tunc principatum et potestatem gentis Merciae sub praedicto rege tenuerunt, omnes etiam senatores Merciorum, ut ei consentirent et licentiam darent alios libros rescribendi. Tunc illi unianimiter omnes deuota mente consenserunt ut alii ei libri rescriberentur, eodem modo quo et priores scripti erant, in quantum eos memoriter recordari potuisset. Si uero quoslibet recordari minime potuisset, tunc ei ista kartula in auxilio et adfirmatione fieret, ut nullus eum contentiose cum aliis libris affligere ualuisset, nec propinquus nec alienus, quamuis aliquis homo aliquem de uetustis libris protulerit quem prius fraudulenter, in hora ipsius incendii uel alio quolibet tempore, per furtum abstraxisset:

nouimus namque quod omnia quae in hoc mundo contingere solent, aliquando citius, aliquando uero tardius, ex memoria mortalium delapsa deueniunt, nisi in scedulis literarum caracteribus adnotant[ur]. Quapropter in hac kartula innotescere ratum atque gratum satisque commodum duximus, de illa uidelicet terra æt ðæm easteran Hrisanbyrge, cuius quantitas est .xxx. cassatae, quod eam Æðulf Æðelgyðe filiae suae cum haereditaria libertate in propriam ad perpetuam donauit haereditatem.

MLXXXII.

BISHOP DENEWULF, 904.

✠ DISPENSANTE et gubernante domino nostro Ihesu Christo incommotabiliter omnia uisibilia et inuisibilia! Quamuis uerba regum et procerum decreta, uelut fundamenta montium, ad modicum fixa uideantur, tamen quia plerumque tempestates et turbines saecularium rerum regnorum statuta fuscantes quatiunt. Quapropter litterarum memoriae commendare procurauimus quod Denewlf episcopus Wintoniensis aecclesiae et illa uenerabilis familia ibidem commanens dederunt Eadwardo regi .xx. manentes in eodem loco quod Saxonice dicitur æt Stoce iuxta Scealdeburnan, ut ille habeat et possideat in suis diebus; et post suos dies cuilibet haeredi uoluerit relinquat cum omnibus ad se pertinentibus in perpetuam libertatem, ab omnibus saecularibus rebus expeditas, excepta expeditione, et arcis et pontis constructione et conductione, pro perpetua libertate illius monasterii quae dicitur Tantun, in quo antea multa regalium tributorum iura consistebant, quo et illud monasterium equaliter ab omnibus regalibus et commitialibus tributis liberum et inmune perpetualiter permaneat. Si quis hanc nostram donationem et commutationem custodire et augere uoluerit, custodiat illum deus, et augeat sibi omnia bona prae-

sentis et futurae uitae; sin uero minuere uel infringere mala mente uoluerit, sciat se in horrendo illo die seueri examinis coram summo iudice ineuitabilem redditurum rationem, nisi hic prius digna emendauerit poenitentia. Haec autem cartula anno dominicae incarnationis .DCCCC.IIII. indictione .VII. scripta est, in illa uenatoria uilla quae Saxonice dicitur Bicanleag, coram ueredicis testibus quorum nomina subter caraxata sunt.

✠ Ego Eadward rex. ✠ Ego Æðelweard filius regis. ✠ Ego Osferð frater regis. ✠ Ego Plegmund archiepiscopus. ✠ Ego Denulf episcopus. ✠ Ego Asser episcopus. ✠ Ego Wulfsige episcopus. ✠ Ego Wighelm episcopus. ✠ Ego Ceolmund episcopus. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Osulf dux. ✠ Ego Beocca dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Wulfsige dux. ✠ Ego Heahferð dux. ✠ Ego Byrnhelm dux. ✠ Ego Wiðbord dux. ✠ Ego Deormod dux. ✠ Ego Beorhtelm minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Stricca minister. ✠ Ego Wulfhere minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Winoð minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfhun minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Uffa minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Sigric minister. ✠ Ego Ceolstan minister. ✠ Ego Cufa minister. ✠ Ego Æðeric minister.

MLXXXIII.

* EÂDWEARD OF WESSEX, about 904.

✠ IN nomine domini Christi! Ego Eadweard, dei indulgente clementia Angul-Saxonum rex, tres uillas, id est Welingtun terram sex manentium, Bocland scilicet et Lidgeard .XII. manentium, dedi Asser Scireburnensis aecclesiae episcopo et illi familiae,

causa commutationis illius monasterii quod Saxonice dicitur Plymentun, in utraque parte partem perpetuam haereditatem et successoribus suis quibuscumque etc.

Si quis uero etc.

✠ Eadweard rex. ✠ Asser episcopus. ✠ Beorhtmund presbyter. ✠ Beocca presbyter, etc.

Đis synd ða landgemǽro æt Bócland and Welingtúne. Ærest úppan dúne æt áchangran; ádúne on Sandeforda landgemǽre; ðonne ádúne on ða ealdan díc; ðanon oð Sanford; ðonne [andlang] ðæs ealdon weges oð Cytelwylle streámes; oð Tándúne streámes; oð brádan ford; ðanon [on] streámes herpoð forde; ðanon þeódherpoð oð wearcas; ðanon on landgemǽra oð Stánforde; ðanon úp on fiduc landgemǽres; swá úp on mǽre bróc oð birnan hris; ðanon on þeódherpoð; swá eft on áchangran. Đis synd ða landgemǽro tó Lidgerde. Ærest on Linlége; úp on streám tó gósforda; úp on streáme tó Stánforda; on Fasingafeld; on wýttapuldre; on æsc; ádúne on slǽd tó reáðan clif; tó Ruwanbeorg; tó Ludan wylle; tó Frican penne; úp on streáme tó gattibeorg; of ðám beorge tó wyne stáne; of ðám stáne tó Ruwanbeorg; of ðám beorg tó Cwichemhamme; of ðám hamme tó cole sláde; ádúne on streáme tó horspæðes forda; of ðám forda úp on streám to oxen gæte; of ðám gete tó Mótlége; on Fideroces torre; tó Frecandúne; on Snoccan mére; on stángdelf; on hreóðalras; on Tídeford; [of] ðám forda ádúne on streám tó Cunecan forda; on cincges gete; on súran apeldran; oð hit cymð on Linlége.

MLXXXIV.

EÁDWEARD OF WESSEX, 904.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo, cuius potestas nec crescit nec minuit, om-

nibusque praesentis uitae curriculis cotidie semper subterlabentibus suaeque conditioni omnibus uisibilibus et inuisibilibus ineuitabiliter uelint nolint cotidie subdentibus! Quapropter ego Eadward, diuina indulgente clementia, Angul-Saxonum rex, omnia quaecunque dicta aut facta uel etiam pacta sunt in nostris temporibus relatui digna pro necessitate animae meae, et pro communi nostra necessitate, necnon etiam subsequentis posteritatis nostrae, litterarum memoriae commendare procuraui, ne aut fusca obliuionis caligine oblitterata, uel incuria scriptorum et testium id agente ignorata, regnantibus post nos et suis optimatibus ad lites et contentiones de caetero deuenirent. Qua de re in hac cartula demonstrare conor quod ego cum consilio et consensu optimatum meorum, quorum nomina infra scripta sunt, libertatem illius monasterii quod Saxonice Tantun dicitur, cum omnibus ad se pertinentibus uillis, campis, siluis, pascuis, pratis, et piscium capturis, in sempiterno graphio in cruce Christi Denewulfo episcopo et illi uenerabili familiae in Wentana ciuitate commoranti, ab omnibus regalibus fiscalibus et commitialibus, necnon et ab omnibus mundialibus taxationibus expeditam, excepta expeditione, et arcis et pontis constructione, toto mentis affectu dedi; ea conditione quo semper praefatum monasterium pertineat atque deseruiat episcopali sedi in Wintonia ciuitate sine ulla controuersia et sine disceptatione, nec in nostro tempore nec etiam ab ullo nostro successore, haec donatio commutetur aut uioletur in sempiternum. Sed et hoc alacri animo Christo concessi ut episcopi homines, tam nobiles quam ignobiles, in praefato rure degentes hoc idem ius in omni haberent dignitate quo regis homines perfruuntur, regalibus fiscis commorantes, et omnium saecularium rerum iudicia ad usus praesulum exerceantur eodem modo quo regalium negotiorum discutiuntur iudicia. Praedictae etiam uillae mercimonium, quod Anglice ðæs tūnes cȳping

appellatur, censusque omnis ciuilis, sanctae dei aecclesiae in Wintonia ciuitate sine retractionis obstaculo cum omnibus commodis aeternaliter deseruiat; erat namque antea in illo supradicto monasterio pastus unius noctis regi, et .VIII. canum, et unius caniculari pastus, et pastus nouem noctium accipitrariis regis, et quicquid rex uellet inde ducere usque ad Curig uel Willettun cum plaustris et equis, et si aduenae de aliis regionibus aduenirent, debebant ducatum habere ad aliam regalem uillam quae proxima fuisset in illorum uia. Ille quoque episcopus et illa uenerabilis familia michi .LX. manentes in illis illustribus locis quae Saxonice ita nominantur, id est .X. manentes æt Crauuancumbe, et .X. æt Cumbtune, et .XX. æt Bananwylle, .XX. quoque æt Stoce iuxta Scealdeburnan, perpetualiter in sempiterno graphio in cruce Christi pro praefati monasterii libertate ab omni regali censu et comitiali omnique mundana exactione equaliter expeditas, excepta expeditione, et arcis et pontis constructione, libenti animo condonauerunt. Hoc etiam sub diuino testamento praecipimus et imperamus, ne umquam aliqua commutatio uel uicissitudo illius nostrae donationis et confirmationis in utraque parte fiat, quamdiu illa christianitas in ista insula consistat. Si quis hanc nostram donationem et commutationem custodire et augere uoluerit, custodiat illum deus et augeat illi omnia bona praesentis et futurae uitae; sin uero, aliqua mala machinatione, minuere uel infringere uoluerit, sciat se ante celsissimi iudicis horribile tribunal rationem redditurum in die iudicii, si non prius hic digna emendauerit poenitentia. Haec autem cartula scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCC.IIII. indictione .VII. in uilla uenatoria quae Saxonice dicitur Bicanleag, coram idoneis testibus quorum nomina subsequenter scripta sunt.

✠ Ego Eadward rex. ✠ Ego Pleigmund archiepiscopus. ✠ Ego Denewulf episcopus. ✠ Ego

Wulfsige episcopus. ✠ Ego Æðelweard filius regis. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Osulf dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Heahferð dux. ✠ Ego Ælfwald dux. ✠ Ego Iohan presbyter. ✠ Ego Werulf presbyter. ✠ Ego Tata presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Byrnstan presbyter. ✠ Ego Searu presbyter. ✠ Ego Wealda presbyter. ✠ Ego Friðestan minister. ✠ Ego Wighelm minister. ✠ Ego Wihtbord minister. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Beorhthelm minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Wulfred minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Ealhmund minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Wulfhun minister. ✠ Ego Wulfhere minister. ✠ Ego Wulfric minister.

Rubric. Eádwardes cininges freóls tó Tántúnæ.

MLXXXV.

EADWEÁRD OF WESSEX, 904.

✠ Post decessum primi parentis de paradiso, unde humana fragilitas indesinenter iacet pressa onere terrenae fragilitatis et grauedine mortalitatis, unde adhuc cernimus cotidie fugitiuae uitae tempora prosperis et aduersis causis consistere, rapidissimoque cursu annorum spatia et regnorum ubique gaudia finita nullo credenti ignotum esse autumo; ideoque plurimorum definitum est consilio, apicum signis confirmanda atque roboranda quae incerta in futuro arbitrantur, et maxime omni hora oportet eorum exemplis esse instructos, qui quidem istis caducis temporalibusque diuitiis aeterna beatitudinis praemia adquirere posse indubitanter promiserunt. Quapropter ego Eadwardus, gratia dei, Occidentalium Saxonum rex, cum consensu omnium optimatum nostrorum, necnon et nostrae propriae uoluntati, curauimus litteris commen-

dare, ne futura posteritas ignauia torpescens obliuiscens ea quae nunc moderni memoriae student commendare; conuenit namque nobis, uidelicet me cum meis fidelibus, ut mutuaremus aliquam terrae partem cum uenerabili Denewulfo Wintoniae ciuitatis episcopo, necnon et illa uenerabili familia sub eius dominio degentibus, dedi et tradidi ei aliquam partem terrae iuris mei in loco qui uocatur publico nomine Waltham, ut habeat, teneat atque possideat cum campis, siluis, pratis et pascuis, et omnibus ad se pertinentibus; et idcirco ut nostra facta firmius permaneant, etiam sapientes regni mei testes adhibui quorum nomina infra continentur. Sunt autem manentes illius terrae duo minus quam quadraginta. Concessit et tradidit michi ille uenerabilis episcopus ex suo proprio iure aliquam partem terrae in loco quod Porceastra uocatur, ut habeam, teneam atque possideam, et cuicumque haeredi post me uolo dimittam, cum campis, siluis, pratis, et pascuis, et omnibus ad se pertinentibus; sunt autem illius manentes .XL. cassati. Et ut nostra mutuatio in utraque parte firma et stabilis permaneat, uolo ut illa terra quam uenerabili episcopo necnon et illi familiae tradidi, semper obediat atque deseruiat ad illam pontificalem sedem Wintoniae ciuitatis; hanc autem donationem et commutationem in utramque partem ut stabilis et fixa permaneat absque ulla contradictione et retractione, signo et confirmo caractere sanctae crucis. Si quis autem hanc nostram donationem adaugere uoluerit, adaugeat ei deus omnia bona praesentis et futurae uitae; si quis uero, quod absit, tyrannica fretus superbia, nostram donationem siue commutationem infringere uel contraire uoluerit, sit anathema a sancta aecclesia, si non prius emendauerit digna satisfactione. Haec autem cartula scripta est anno incarnationis dominicae .DCCCC.IIII. indictione septima, in uilla uenatoria quae Saxonice dicitur Bicanleag, coram idoneis testibus quorum nomina subsequenter scripta sunt.

✠ Ego Eadwardus rex. ✠ Ego Plegmund archiepiscopus. ✠ Ego Denewulf episcopus. ✠ Ego Asser episcopus. ✠ Ego Wulfsige episcopus. ✠ Ego Æðelweard filius regis. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Osulf dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Ælfwald dux. ✠ Ego Heahferd dux. ✠ Ego Iohan presbyter. ✠ Ego Werulf presbyter. ✠ Ego Tata presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Beornstan presbyter. ✠ Ego Sedru presbyter. ✠ Ego Walda presbyter. ✠ Ego Friðestan diaconus. ✠ Ego Wighelm diaconus. ✠ Ego Wihtbord minister. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Beorhthelm minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Wlfred minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Ealhmund minister. ✠ Ego Wlfstan minister. ✠ Ego Æðelferd minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Wulfhun minister. ✠ Ego Wlfhere minister. ✠ Ego Wlfric minister.

MLXXXVI.

BISHOP DENEWULF, 879—909.

✠ DENEWULF bisceop and ða hywan on Wintanceastre ænlǣnað Ælfrede his deg .XL. hīda landes æt Alresforda, æfter ðǣre lǣna ðe Tūnbryht bisceop ǣr ālēnde his yldran, and āgān wes on ðæt gerād ðet he gesylle ǣlce geare tō hærfestes emnihte þreō pund tō gafole and cyresceattas and cyresceatweorc, and ðenne ðæs neōd bið his men beōn ge aruwe, ge tō ripe, ge tō huntoðe; and efter his dege gange seō ār umbeflitan intō sancte Petre. Ðis synt ðāra witena handsetena, and ðēre hina ðe on ðǣre geðafunge wēron. Ðæt is Denewulf bisceop, and Tāta bisceop, and Byrnstān bisceop, and Wighelm diaconus, and Æðelstān clericus, and Eādwulf clericus, and Ælfstān clericus, and Wulfstān clericus, and Wulfrīc clericus,

and Winsige clericus, and Wulfred clericus, and Beorhtsige clericus, and Ælfsigé clericus, and Wulfhelm clericus, and Wulfsige clericus, and Wigláf clericus, and Æðelm clericus, and Cynestán clericus, and Æðeríc clericus, and Đruðgár clericus, and Wulfred minister, and Beornulf minister, and Winstán minister, and Aðulf minister.

MLXXXVII.

EÁDWEARD OF WESSEX, 901—909.

✠ In nomine domini! Ic Eádwerd cinig begeat æt Deneulfe biscepe and æt ðǽn hiwun on Winteceastre ða windcirican, and ðæt stǽnnene slǽpern, and ðǽrtó ðæs landes be súðan ðǽre cirican, and ðǽn slépern .xxiiii. gerda on lange, and on brǽde ðár hit brádest is fíf geurda,[1] and ðǽr hit unbrádost is ánne geurde, tó ðǽn ðæt ic ðǽr mynster on gestaðolode for míne sáule hǽlo, and mínes ðæs árwyrdan fader Ælfredes cyninges. And ic let, be ealra West-Sexna witena geðeahte and leáfe, tó biscepe and tó ðán hiwun, sancte Andreas cirican and ðone worðig ðe ðǽrtó gaunnan wes intó ðǽre stowe on éce erfe, ðæt hit náge nán man fram ðǽre stowe tódǽlanne. Đonne is ðisse eáca ðe eallra Westseaxna witan ðǽr tó eácan me gebócodon on éce erfe. Ærest súðríchte from ðán beorðærn tó sancte Gregories cirican; ðonne from ðǽre súðwest hyrnan sancte Gregories cirican .xii. geurda westríchte tó ðǽre stréte; ðonne ríchte norð .xiii. geurde tó ðǽre norðstrǽte; ðonne eástríchte .xliii. geurde and .vi. fét tó ðǽre eáststréte; ðonne súðríchte .xx. geurde and .vi. fét tó ðǽre súðstrǽte;

[1] It is uncertain throughout this charter whether we should read geard or geurd. If the latter, it is a West-Saxon peculiarity. This portion of the MS. is carelessly copied.

ðonne westrīchte be ðǣre sūðstrēte tō ðǣn līctūne .VII. geurde and .VI. fēt; ðonne rīcht norð .V. geurde; ðonne is ðæs imbganges ealles þriū furlanges and þreō metgeurda.

✠ Eadweard rex. ✠ Ealdered frater regis. ✠ Plemund archiepiscopus. ✠ Denewulf episcopus. ✠ Wilfærd episcopus. ✠ Wulfrige episcopus. ✠ Asser episcopus. ✠ Wighen episcopus. ✠ Eodmund episcopus. ✠ Eadgar episcopus. ✠ Wimund episcopus. ✠ Brinhelm abbod. ✠ Witbrord minister. ✠ Deormod minister. ✠ Beorhtsige minister. ✠ Ocea minister. ✠ Æðelstan minister. ✠ Wulfhelm minister. ✠ Alla minister. ✠ Heorstan minister. ✠ Wulfhelm minister. ✠ Beorstan presbyter. ✠ Tata presbyter. ✠ Brichtulf presbyter.

MLXXXVIII.

EÁDWEARD OF WESSEX, 901—909.

✠ In nomine domini! Eádward cyning and ða hiwan in Wintanceastre lætað tō Dænewulfe bisceope twentig hīda landes be Ticceburnan, swā geirfað swā hit nū stent, þreōra manna deg; æfter his dege swilcum frand tō tōlætenne swilce him leōfost beōð, on ða gerād ðe man gemynd æfter his dege tō ðǣre hālgan stowe dō in Wintanceastre swā swā he ðænne fīnde ðæt hit mæðlīc sie and āberendlīc be ðæs landes meðe, ǣlce geare tō ðǣre edmeltīde, ðæt mon geselle twelf seoxtres beōras, and twelf geswēttes wilisc-ealoð, and twentig ambra hluttor ealoð, and tū hund greātes hlāfes, and þridde smalles, and tū hrieðeru ōðer sealt ōðer fersc, and six weðeras, and feower swīn, and feor fliccu, and twentig cȳsa; gyf hit on Lencten gebyrige ðæt ðæ ðonne ðǣre flǣscun geweorð on fisce gestrīene būton ðæt ðis forgenge sīe, gif hit

ðænne sie, se ðe ðæt land hæbbe ðæt he ðis his geagenes þances tuwa forgymeleásie, búton hit hæres unæmetta sie; ðonne bid hic hiwan for Godæs lufan tó tídsongum mín gemund dón, ðonne bebeódað hie on Godes ælmihtiges naman and on sanctes Petres and on sanctes Paules ðæt hí fón tó ðán lande and mín gemund ðǽr on ðám gerihtum ðæ ðártó bælimpað árerað, be ðám ilcan ðe hit hér búfan gecwéden is, búton ðæt hí for Godes lufan tó tídsangam mín gemund dón, ðonne bebeódað hie on Godes ælmihtiges naman and on sanctes Petres and on sanctes Paules ðæ hit hiera yrfe is, ðæt hit swá umbesæccen gange intó ðǽre cyrican swá hit ðá on dæg wes ðá hit man him tólæt.[1] And ðis gewrit was áwriten on Wintanceastre, on ðára witena gewitnesse ðe hiera naman hǽr bæniðan áwriten standað. Ðæt is genemned Eádward cyning, and Plegmund arcebisceop, and Fríðestán bisceop, and Osulf dux, and Deormod minister, and Táta presbyter, and Beornstán presbyter, and Æðelstán presbyter, and Ælfstán presbyter, and Ealhstán presbyter, and Wulfríc presbyter, and Æðelbyrht presbyter, and Yðelbeard presbyter, and Wighelm diaconus, and Beornulf minister, and Æðelstán clericus, and Eádulf clericus, and Ælfstán clericus, and Æðelweard clericus, and Wulfhelm clericus, and Wulfstán clericus, and Wulfríc clericus, and Winsige clericus, and Beorhtsige clericus, and Ælfsige clericus, and Eádulf clericus, and Wulfsige clericus, and Winsige clericus, and Wulfsige clericus, and Wiláf clericus, and Wulfstán clericus, and Æðehelm clericus, and Cynestán clericus, and Heremod clericus, and Ðruðgár clericus, and Æðríc clericus, and Ælfred clericus, and Uffa clericus.

Ðis synt ða gemǽro tó Ticceburnan. Ærest on Ellenford; ðanon on ðone miclan hlinc; ðonne on æpphangran eásteweardne; ðanon on hormǽres wudu

[1] The MS. is here very corrupt.

middeweardne; ðanon on gerihte tó Scealdæméres hamme; ðonon on mælanbeorh middeweardne; ðonne ðǽr tó wuda on ðone heal; andlang weges útt tó híg-leáge; ðanon norh and west innan ðone heal; ðanon andlang leáge; ðonne andlang weges tó torscagan; ðanon andlang weges úpp on gandran dúne; andlang weges tó reádan anstígan; ðanon andlang weges on Ceaforleáge; ðanon on ðone miclan hlinc; ðanon on Cúðænes ford norðeweardne; ðanon on torna geat; ðanon útt þurð beaddes scagan tó Acleá; andlang weges útt tó felda; ðanon be wyrtwalan on langan leáge norðewearde; ðanon tó híndsceata; ðanon on Ostercumb norðeweardne; ðanon tó mǽnan leáge; ðanon on Ostercumb súðeweardne; ðanon andlang weges on pínes heáfod; ðanon andlang weges útt on Ellenford.

MLXXXIX.

BISHOP DENEWULF, 901—909.

✠ In nomine domini! Ego Denewulfus episcopus indico Eadwardo regi domino meo de terra illa Beaddinctun, de qua egisti apud me, ut ego eam tibi commodarem; unde mi care nunc a conuentu Wintoniae obtinui, et apud seniores et apud iuniores, quod ipsi bono fauore concedunt michi ut eam tibi per cartam tradam quamdiu uixeris, siue ad possidendum siue ad commodandum alteri cuicunque tibi magis placuerit. Huius terrae sunt .LXX. hidae, et est modo tota bene procurata, quae quando dominus meus michi eam tradidit omni pecunia caruit et pauperibus hominibus erat destitutum. Tunc ego ipse pecuniam meam in ea reparare studui, unde interim pauperes uixerunt, et nunc nos eam tibi libenter concedimus. Sed nunc familia ipsa expetit te ut post dies tuos loco suo iterum restituatur; modo habetur ibi pecunia quantum pro

hyeme residuum fuit .IX. ueteres boues, et .IIII. et .C.XI. ueteres porci, et .L. arietes, praeter ius porcorum quos porcarii debent habere, et .XX. bacones. Non fuit ibi frumenti quid, nisi quantulum fuit praeparatum ad firmam episcopi; sunt autem ibi .XC. acrae seminatae. Nunc uero rogamus, et ego ipse episcopus et tota familia Wincestriae, et hoc tibi ad elemosinam, quod pro amore dei et ipsius sanctae aecclesiae terram eiusdem loci amplius non expetas, quia uidetur eis rex tua necessaria praeceptio, quatinus nec tibi nec nobis deus debeat imputare hanc imminutionem diebus nostris actam, quia ibi affuit magna ex parte dei obtestatio eorum qui eandem terram eidem loco concesserunt.

The same in Saxon.

Ic Denewulf bisceop kȳðæ Eádwarde kyninge mínum hláfurdæ ymb ðæt land on Beáddinctúne ðæ ðú mæ firmdig tó wæræ ðæt ic ðæ léndæ; ðonnæ mín leóf hæbbe ic nú æt ðám hiwum fundæn on Wintæceastræ, gæ æt gieldran gæ æt giengran, ðæt hie mæ mid ealræ æstæ unnun his mæ ðæt tó bóciannæ þínnæ deg, swuðæ tó brúcannæ swuðum tó lǽnannæ ðæ ðæ leófust bið. Ðonnæ his ðæs londæs hundseofontig hída, and is nú eall gewæred, and ðá hit æst mín láford mæ tólæt, ðá wæs hit ierfælæas and mid ǽðnum folce áburod, and ic ðá sælf ðæt ierfæ tógestríndæ ðæt ðǽr mon síððan bi wæs, and wæ his ðe nú swȳðæ eádmodlícæ unnon. Ðonnæ mín leóf siondon hiwun nú firmdige ðæt hit æfter ðínun dægæ tó ðǽræ stowæ æft ágyfæn sie; ðonne is ðǽr nú irfæs ðæs ðæs stranga wintær lǽfæd hæfð nígon eald hriðru, and feower and hund ændlæftig ealdra swína, and fiftig wæðæra, bútan ðám scipæ and swínun ðæ ða hirdas habban sculon, ðára is twæntig ealdra, and ðǽr is hund endlæftig ealdra sceapa, and seofæn þeówæ mæn, and twæntig flicca. And næs ðǽr cornæs máre ðonnæ ðǽr wæs bisceopæs færm gæge-

arwodu, and ðǽr hundníogontig gæsáwænra æcæra. Ðonne biddæð ðæ bisceop and ða hiwan on Wintanceastræ ðæt tó ælmæssan, for Godæs lufan and for ðǽræ háligan ciricean, ðæt ðú ðǽre stowæ londæs máræn né willnie, forðâm ðe him þincð ymbæ ðíne[1] hǽs, ðæt naðær né ðæ né ús God ne þurfa oncunnan for ðǽræ waniungæ on úrum dæge, forðámðe ðǽræ wæs swíðæ micel Godes bæbodd ðá mæn ða lond tó ðǽre stowæ gesealdæ.

MXC.

EÁDWEARD OF WESSEX, 909.

✠ Summo atque aeterno rege aeternaliter regnante, atque omnia uisibilia et inuisibilia ordinabiliter atque incommutabiliter dispensante et gubernante! Intelligens omnia pene praeterita dicta uel facta quae in antecessorum nostrorum diebus euenerunt fuscae obliuioni tradita, nisi ea quae discrete et sapienter litterarum apicibus commendata sunt, coniiciensque praesentia et futura eodem modo labi, nisi praefato ordine litterarum caracteribus diligenter et studiose a praesentium et futurorum temporum regibus et praesulibus insignita fuerint; quapropter ego Eaduuard, diuina indulgente clementia, Angulsaxonum rex, rogatus fui a meo dilecto episcopo Friðestano territoria aecclesiae dei cui deseruiebat pertinentia nouis litterarum apicibus renouare et ueterum librorum monimenta, recenti recuperata auctoritate, restaurare; idcirco, uotis eius libenter obtemperans, renouare studui territorium illius telluris quae Alresford usitato dicitur uocabulo, praefato episcopo cathedram beati Petri apostolorum principis Paulique eius coapostoli praesidenti, uti Cenwald atque Ine, Egcbyrhtque mei antecessores domino nostro Ihesu Christo omnium rerum conditori aeterna concesse-

[1] MS. þinc ðynbæ dúne.

rant libertate. Praefatum equidem rus pro stupro cuiusdam militis cui accommodatum fuerat ut censum singulis annis persolueret indictum, a praefata aecclesia iniuste abstractum nuper fuerat, sed Denewlf Uuentanae aecclesiae cathedram illo in tempore regens, pateram centum auri siclis appendentem regi qui tunc temporis Angulsaxoniam regebat, licet non iuste, tribuit, et possessionem ad usus succedentium praesulum aecclesiae dei restituit. Praecauendo igitur ne tale periculum posteris futuro tempore miserabiliter eueniat, ego Eaduuardus, diuina largiente gratia, Angulsaxonum rex, et Plegmund Dorubernensis aecclesiae archiepiscopus, caeterique suffraganei quorum inferius uocabula notantur, in nomine almae trinitatis atque indiuiduae unitatis praecipimus, tam Friðestano eiusdem Wentanae sedis episcopo quam cunctis eius successoribus, ut nulli saecularium militum, nec ipsum rus, nec aliud aliquod ad aecclesiam dei pertinens, pro munere quolibet, ne talis perturbatio aecclesiae dei contingat ut per stuprum praefati militis contigit, dare uel accommodare praesumat. Qui autem temerarius nefas interdictum praesumpserit, anathema sit, et auctoritate beati Petri, cuius possessio est, dampnatus intereat, nisi cum eiulatu magno quod contra nostrum decretum abstulit poenitendo ante obitum suum restituerit. Haec cartula scripta est anno ab incarnatione domini .DCCCC.VIIII. indictione .XII. Maneat igitur gratis terminis ueterum librorum manifestatione harum .XL^{rum}. mansionum quantitas indissoluta, his testibus infra notatis unanimi consentientibus iudicio.

✠ Ego Eaduuard rex hanc restaurationem a me renouatam signum sanctae crucis propria manu scribendo firmaui, quando episcopium Uuentanae ciuitatis in duas parochias diuisi. ✠ Ego Plegmund archiepiscopus mellifluam donationem praefati regis subscripsi cum signaculo sanctae crucis. ✠ Ego

Friðestan episcopus cum consilio eiusdem regis hoc roboraui atque connexi cum triumpho aeterni regis. ✠ Ego Wulfsige episcopus connexi et subscripsi. ✠ Ego Wighelm episcopus connexi et subscripsi. ✠ Ego Celmund episcopus connexi et subscripsi. ✠ Ego Æðelweard frater regis. ✠ Ego Æðelstan filius regis. ✠ Ego Ælfweard filius regis. ✠ Ego Osferð dux consensi. ✠ Ego Orlaf dux consensi. ✠ Ego Beorhtulf dux consensi. ✠ Ego Ordgar dux consensi. ✠ Ego Heahfeið dux consensi. ✠ Ego Werulf presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Beornstan presbyter. ✠ Ego Ealhstan presbyter. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Wiðbrord minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Wulfheard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Uffa minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Wulfhere minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Wulfhun minister. ✠ Ego Wullaf minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Wulfric minister.

MXCI.

EÂDWEARD OF WESSEX, 909.

✠ Regnante imperpetuum domino deoque nostro Ihesu Christo! Cum omnis terrena potestas sicut flos cadere uisa est, et sicut foenum arescere, dicente apostolo 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec auferre quid possumus;' ideo caducis rebus aeterna praemia mercanda sunt! Quapropter Hemele comes dedit illam terram ubi ab incolis Hwitancyrice nomi-

natur, hoc est .L. manentes, in honore sanctae trinitatis et omnium electorum eius, familiae sancti Petri quae est in Wintoniae ciuitate in haereditatem sempiternam, habendam et possidendam intus ad refectorium; deinde rogauerunt episcopi eiusdem familiae eam accommodandam illis, et ipsi ita fecere, postea uero non potuerunt impetrare ab episcopis; post longum uero tempus precati sunt Eadwardum regem, propter dei amorem et eiusdem familiae, et propter amorem parentum eius qui in eodem loco sunt dediti sepulturae, ut faceret eis iudicium rectum, propter suam misericordiam, de ipsa terra; tunc idem Angulsaxonum rex necnon et eiusdem familiae episcopus Friðestan recordati sunt terrenae potestatis quia misera est et fragilis atque per interualla temporum motabilis, dedit eis illam terram in eandem libertatem qua data est a Hemele comite, cum siluis et campis, necnon et pratis, pascuis, piscatoriis, et aucupiis cum omnibus ad se pertinentibus, ea conditione, ut nullus episcopus acciperet eam, nec etiam ipsa familia eam alicui dare praesumeret, quamdiu homo super terram aut mundus cursum suum per diuersa temporum spatia peregerit. Hac ergo causa rescripsimus nouiter istum haereditarium librum, nescio quo casu perditum antiquum haereditarium librum non habebamus. Si quis autem post hoc antiquum librum inueniat et contra hanc nostram diffinitionem in propatulo adduxerit, ab omni christianitate extraneus sit et ad nichilum ualeat. Haec autem terra libera est ab omni regali et saeculari seruitute, necnon ab episcopali usu, praeter expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero regum, seu episcoporum de sacro ordine, uel laicorum, praesumptionis spiritu temptauerit hanc donationis meae kartulam auferre seu minuere, sciat se unusquisque rationem redditurum in die iudicii, secundum opus suum et secundum eius rectitudinem. Si quis uero beniuolentia sit prae-

ditus hoc roborare ac defendere studuerit, uoti compos ipse altithroni gloriam auscultat indefecta perennitate cum faustis angelorum agminibus. Haec cartula scripta est anno ab incarnatione domini .DCCCC.VIIII. indictione .XII. manente hac cartula in sua firmitate tempore perenni, sub testibus quorum hic nomina scripta reperiuntur.

✠ Ego Eadweard rex hanc restaurationem a me factam signum sanctae crucis propria manu scribendo firmaui. ✠ Ego Plegmund archiepiscopus mellifluam donationem praefati regis subscripsi cum signaculo sanctae crucis. ✠ Ego Friðestan episcopus cum consilio eiusdem regis hoc roboraui atque connexi cum triumpho aeterni regis. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wighelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolmund pontifex consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwerd frater regis. ✠ Ego Æðelstan frater regis. ✠ Ego Ælfwerd filius regis. ✠ Ego Osferð propinquus regis. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Beorhtulf dux. ✠ Ego Osulf dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Heahferð dux. ✠ Ego Wulfsie dux. ✠ Ego Werulf presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Beornstan presbyter. ✠ Ego Ealhstan presbyter. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Wihtbrord minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfwald minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfheard minister. ✠ Ego Wulfhun minister. ✠ Ego Sigeric minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Uffa minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelwerd minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Wulfhere minister. ✠ Ego Wulfhun minis-

ter. ✠ Ego Wullaf minister. ✠ Ego Beorhtric minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Wulfric minister.

Ðis synd ða landgemǽre tó Hwítancyrican. Ǽrest ðǽr seó díc sciet of Terstán; andlang díc tó ðǽre háran apoldræ; ðanon on geápan gáran westeweardne; ðæt andlang ðæs weges ðæ líð andlang ðǽre dæne tó ðǽre strǽt; ðet ðanon tó brádan leá; ðæt andlang ðæs ealdæs weges tó wífan stoccæ; ðonon andlang wintres dæne oð ða strǽt; ðanon andlang strǽt on ðonæ eásternan æsphangran wæsteweardnæ; ðonon súð on gerihta útt þurh hwítan leá; ðæt on hwítan leás heal; ðæt forð on geryhta be eástan weræles wellæ; ðonon forð on wulfleá wæsteweardnæ; ðæt swá forð on grapes þorn wið earna leás; ðæt þurh earna leá be eástan forseáðas on ðæt dél; ðonon wæst tó cealcgráfan ðár horoweg úttsceat; útt þurh cealcgráfas; on fearnbraca súðeweardæ; on ðonæ ealdan stapol; ðanon forð on Hocing mǽda westeweardnæ; ðonon norð on ða ródæ be eástan mǽredúnæ; ðæt swá forð tó Æðelheáhes þornæ; ðonon forð on blácan wylles heáfod; ðæt ofer ðonæ igað útt on Terstán; ðæt andlang Terstán tó Æscwaldæs byge; ðæt æft tó ðǽre díc ðǽr hió sciet of Terstán. Ðis synt ða gemǽra ða bæra ðe híerað tó Hwítancirican, Fiscesburnan, and Felghyrste. Ǽrest on þingleáge on ðæs wielles heáfod; ðonon andlang hagan on gerihte tó clatleáge; ðæt þuores ofer clatleáge on gerihte tó grǽnan leáge; ðæt ofer ða leáge tó nafæ on gearihte tó eanan leáge; ðæt andlang hagan tó Hámtúnstigelæ; ðonon andlang hagan tó nican snadæs forda; ðonon andlang hagan tó wissan leáge gatæ; ðonon on ðonæ wæstmæstan snád on beaggan hyrste; ðæt ðonon ofer ðonæ fæld on þingleáge; æft tó ðæs wielles heáfde. Ðis synt ða landgemǽru tó Æscméres wierðe ðæ tó Hwítancyrican híerð. Ǽrest on Hyldan hláwe; ðonon for bealdan

ærsc eásteweardnæ; andlang ðæs hlinces ðæt tó goosdænæ; andlang dænæ ðæt bæ westan hwyðian pyt; ðæt ofer patoran; ðæt andlang ðǽre denæ tó ðám hagan; ðæt andlang hagan for middeloran norðeweardnæ; andlang hagan on cealfa leáge norðewearde; ðonnæ andlang weges útt tó baggan leáge; ðonon andlang hagan tó ullan crypelæ; ðæt andlang hagan tó Æscbyrhtæs geate; ðonon andlang hagan tó Mintleáge; andlang Myntleáge riple útt on alorburnan; ðonon andlang alorburnan oð sceapwæscan; úpp andlang sceapwæscan tó sceapwæscan forda; ðæt andlang hunigwiellæs weges tó Brægeswíðæstánæ; úpp andlang Ealdhunæs dæne útt þurh afocan leá on ðonæ wæsterran wæg; ðæt andlang weges æft tó Hildan hláwe. Fríðestán biscop and ða hiwan on Winteceastræ bebeóðað on Godas naman ælmihtiges, and on sanctæs Petres ðæs ealdorapostolæs, and on ealra Godæs háligra naman, ðæt ðæt land æt Æscmǽres wierðe sie agifen ofer Eádwardes cingæs dæg umbæsæcæn tó Wintæceastræ ðám hiwon intó heóre beóddærn; and gif hit hwá wænde, ðænnæ wændæ he hit ofer Godæs bæbód and ofer ealra ðissa witena ðæ heora naman hǽron áwritæne standað.

MXCII.

EÁDWEARD OF WESSEX, 909.

✠ Ineffabili summo atque aeterno rege aeternaliter regnante, atque omnia uisibilia et inuisibilia ordinabiliter atque incommutabiliter dispensante et gubernante! Intelligens omnia pene praeterita dicta uel facta quae in antecessorum meorum diebus euenerunt fuscae obliuioni tradita, nisi ea quae discrete et sapienter litterarum apicibus commendata sunt, coniiciensque praesentia et futura eodem modo labi, nisi praefato ordine litterarum caracteribus diligenter et

studiose a praesentium et futurorum temporum regibus et praesulibus insignata fuerint, quapropter ego Eadwardus, diuina indulgente clementia, Angulsaxonum rex, tempore quo diocesim Wentanae aecclesiae in duas diuisi parochias, obnixe rogatus fui a Friðestano, quem tunc praedictae aecclesiae episcopum constitueram, ut nouarum astipulatione litterarum sanctae aecclesiae testamenta, uti olim ab antecessoribus meis deuote tradita atque restaurata fuerant, confirmans renouarem; ob aeternae beatitudinis praemium, et prosperum huius uitae excursum, terram quae Uferantune usitato dicitur uocabulo .xl. continens mansas, tribus in locis diremptas .xx. æt Uferantune cum silua et Taddanleage huic ruri pertinente .xv. æt Wealtam .v. æt Braddanleage, ut a meis dudum supradictae Wintoniensi basilicae, reuerendae trinitati, eiusque apostolis Petro Pauloque perpetuo largitum fuerat donario; ita hac noua cartula, cum meorum auctoritate procerum, supradicto praesule obtinente, roboratum, aeterna, humilis, restauro libertate. Sint autem haec quadripertita rura omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Maneat igitur haec nostra largiflua renouata dapsilitas uti fuerat fixa per aeuum. Si quis igitur hanc aecclesiae libertatem uiolare praesumpserit anathema sit et inferni cruciatibus adtritus infoelix intereat, nisi satisfaciendo ante obitum ueniam obtinuerit. Haec cartula scripta est anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .dcccc.viiii. indictione .xii.

✠ Ego Eadward rex hanc restaurationem a me renouatam signum sanctae crucis propria manu scribendo firmaui. ✠ Ego Plegmund archiepiscopus mellifluam donationem praefati regis subscripsi cum signaculo sanctae crucis. ✠ Ego Friðestan episcopus cum consilio eiusdem regis hoc roboraui atque

connexi cum triumpho regis aeterni. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wighelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolmund episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Werulf presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Beornstan presbyter. ✠ Ego Ealhstan presbyter. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Wulfheard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Uffa minister. ✠ Ego Æðelnoð minister.

MXCIII.

EÂDWEARD OF WESSEX, about 909.

✠ Clamante diuinae auctoritatis agiographo commonemur, ut terrena praesentis saeculi lucra dantes, coelestia aeternae beatitudinis emolumenta iugi indefessoque adquiramus labore; ideoque incertum futuri temporis statum mutabilitatemque certis dinoscens indiciis, totis uiribus, prout posse dederit qui cuncta creauit, subnixe delibero ut redemptoris nostri possessionem aecclesiis iure delegatam in priorem sanctae religionis statum sertis roboratam litterulis medullitus consolidarem. Quapropter ego Eadward, diuina indulgente clementia, Angulsaxonum rex, rogatus a meo dilecto Friðestano, territoria aecclesiae dei cui deseruiebat pertinentia, nouis litterarum apicibus renouare studui; territorium illius telluris quae noto Fernham appellatur uocabulo quantitate .lxx. constans manentium .lx. cassatos æt Fernham in Suðrian, et .x. æt Beonæt in Hamtunscire, reuerendae trinitati beatoque apostolorum principi eiusque coapostolo Paulo, uti antecessores nostri priscis dederant temporibus, renouando iterum deuotus aeterna

largior haereditate. Sit igitur praefatum rus, cuius ego cum optimatum meorum consilio libertatem fideliter renouaui, aeterna iocunditate gloriosum, cum omnibus sibi rite pertinentibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis; expeditionis laborem, pontis arcisue restaurationem tantummodo persoluat; alias iocundetur aeterna libertate. Si quis autem, diaboli pellectus instinctu, hanc perpetuam nostrae renouationis libertatem uiolare uel minuere audax praesumpserit, a sancta corporis et sanguinis domini nostri Ihesu Christi communione, et sancta dei aecclesia ac sanctorum omnium contubernio segregatus, aeterna inferni miseria dampnatus intereat, si non satisfactione congrua humiliter correctus emendauerit quod contra nostrum tumidus deliquit decretum. His limitibus hoc rus circumdatur. Ǽrest æt .VII. dīcan tō Ottanforda; swā tō Sumæres forda; ðonan tō Ocanleā; ðæt tō wudan mōre; swā tō Crūdan sceāte; ðonan innon hegcumbe; ðæt on gerihtne tō wulfhoran; swā tō Finleāge; ðet west andlang burnan, Sūðseaxna gemǣre and bisceopes; and ūpp andlang leāge tō Witfaldes geate; swā tō Wulfredes beāme; ðæt tō brydelādes forda; swā tō bæran forda; ðonan tō doccena forda; ðæt tō Bindwaldes stigele; swā tō dīcgeate; ðonan tō weōleāge; ðæt tō cōlrīðe; swā tō wetergeate; ðonan tō higgeate; ðæt ūtt on ðone hǣðfeld; swā tō æcges dæne; ðonne tō gloranige; ðæt on hloswuda middeweardne; swā æft tō .VII. dīcan. ✠ Ego Eadward rex hanc restaurationem a me renouatam signum sanctae crucis propria manu scribendo firmaui. ✠ Ego Plegmund archiepiscopus mellifluam donationem praefati regis subscripsi cum signaculo sanctae crucis. ✠ Ego Friðestan episcopus cum consilio eiusdem regis hoc roboraui atque connexi cum triumpho regis aeterni. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wighelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego

Ceolmund episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelweard episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfuueard episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferð dux. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Beorhtulf dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Heahferð dux. ✠ Ego Werulf presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Beorhnstan presbyter. ✠ Ego Ealhstan presbyter. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Wihtbrod minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfheard minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfred minister, ✠ Ego Wulfhere minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Wulfhun minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Wullaf minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelnoð minister.

MXCIV.

EÂDWEARD OF WESSEX, about 910.

✠ Haec autem omnia quae secundum aecclesiasticam normam iusto decernuntur moderamine, quamuis proprium robur iure obtineant, tamen quia humanae uitae status euidenter incertus agnoscitur, paginis saltem uilibus pro ampliori firmitate roborata signantur. Quapropter ego Eadwardus, diuina indulgente clementia, Angulsaxonum rex rogatus fui a meo dilecto episcopo Friðestano, tempore quo diocesim Wentanae aecclesiae in duas diuisi parochias, territoria aecclesiae dei cui deseruiebat pertinentia nouis litterarum apicibus renouare, et ueterum librorum monimenta recenti recuperata auctoritate restaurare. Idcirco, uotis eius libenter obtemperans, renouare

studui territorium illius telluris quae Uferantun appellatur .XL. continens mansas, tribus in locis diremptas, .XX. æt Uferantune cum silua æt Tadanleage .XV. æt Wealtham, et .V. æt Bradanleage, reuerendae trinitati beatoque apostolorum principi eiusque coapostolo Paulo, uti antecessores nostri priscis dederant temporibus renouando iterum deuotus aeterna largior haereditate. Sit igitur praefatum rus, cuius ego cum optimatum meorum consilio libertatem fideliter renouaui, aeterna iocunditate gloriosum, cum omnibus sibi rite pertinentibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis; expeditionis laborem, pontis arcisue restauratione tantummodo persoluat; alias iocundetur aeterna libertate. Si quis autem, diaboli pellectus instinctu, hanc perpetuam nostrae renouationis libertatem uiolare uel minuere audax praesumpserit, a sancta corporis et sanguinis domini nostri Ihesu Christi communione, et sancta dei aecclesia ac sanctorum omnium contubernio segregatus, aeterna inferni miseria dampnatus intereat, si non satisfactione congrua humiliter correctus emendauerit quod contra nostrum tumidus deliquit decretum. His limitibus hoc rus circumdatur. Ærest æt Strǽtleá; forð ðon andlang strǽt tó langan leáge eástewearde; ðǽr súð tó ðǽre stánehtan dæne; ðonon súð on wrobban leá æfisc; on ðane hegþorn; swá on ða hreádleáfan ǽc; ðæt on cissan beorg middanweardne; ðæt ofær eá on clofenan hlinc; ðanan on beámleáge; swá on áchangram; ðonan innan súðleá; swá on Cobban leá dæne; ðæt tó ðǽre díc; ðonan tó Hærices hamme; swá tó heáfodbeorge westeweardon; ðæt tó ðǽm héðenan byrigelse; ðonne norð ofer eá on clofenan hlinc; tó wítan leá; swá tó Strǽtleá. . . . Ðis is seó bær ðér tóhýrð. Ærest of brúnan hylle on Wiscleágeat; ðanon tó oxan hǽðfelda; ðæt eást ðonan tó Wihtelmæs treówe; swá tó fúlan riðe; ðonan tó ænedwille; swá tó wiðigforda; ðæt tó brýnes hylle. Tó Wealthám. Ærest æt

Clearan flóda tó witleáge; ðet útt on ða strét; andlang strét tó Hyrpes hamme; ðanon tó Clearan flóda. Tó Brádanleáge. Ærest úpp of úlan délle tó micæs dæne; ðanon on bæran leáge; swá tó riscmǽre; tó Sibbes leá; of Sibbes leá on heánleá; on úlan dél.

✠ Ego Eadwardus rex hanc restaurationem a me renouatam signum sanctae crucis propria manu scrib endo firmaui. ✠ Ego Plegmund archiepiscopus mellifluam donationem praefati regis subscripsi cum signaculo sanctae crucis. ✠ Ego Friðestan episcopus cum consilio eiusdem regis hoc roboraui atque connexi cum triumpho regis aeterni. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wighelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolmund episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðeluueard frater regis. ✠ Ego Æðelstan filius regis. ✠ Ego Ælfweard filius regis. ✠ Ego Osferð dux. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Beorhtulf dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Heahferð dux. ✠ Ego Werulf dux. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Beornstan presbyter. ✠ Ego Ealhstan presbyter. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Witbrord minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Wullaf minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Wulfheard minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfhere minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Wulfhun minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Æðelnoð minister.

MXCV.

EÁDWEARD OF WESSEX, about 910.

✠ CLAMANTE diuinae auctoritatis agiographo commonemur ut terrena praesentis saeculi lucra dantes coelestia aeternae beatitudinis emolumenta iugi indefessoque adquiramus labore; ideoque incertum futuri temporis statum mutabilitatemque certis dinoscens indiciis, totis uiribus, prout posse dederit qui cuncta creauit, subnixe delibero ut redemptoris nostri possessionem aecclesiis iure delegatam in priorem sanctae religionis statum certis roborata litterulis medullitus consolidarem. Quapropter ego Eadweard, diuina indulgente clementia, Angulsaxonum rex, rogatus fui a meo dilecto episcopo Friðestano, tempore quo diocesim Wentanae aecclesiae in duas diuisi parochias, territoria aecclesiae dei cui deseruiebat pertinentia nouis litterarum apicibus renouare, et ueterum librorum monimenta, recenti recuperata auctoritate, restaurare. Idcirco, uotis eius libenter obtemperans, renouare studui territorium illius telluris quae noto Cleran appellatur uocabulo quantitate constans .x. manentium, reuerendae trinitati beatoque Petro apostolorum principi eiusque coapostolo Paulo, uti antecessores nostri priscis dederant temporibus, renouando iterum deuotus aeterna largior haereditate. Sit igitur praefatum rus, cuius ego cum optimatum meorum consilio libertatem fideliter renouaui, aeterna iocunditate gloriosum, cum omnibus sibi rite pertinentibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis; expeditionis laborem, pontis arcisue restauratione tantummodo persoluat; alias iocundetur aeterna libertate. Si quis autem, diaboli pellectus instinctu, hanc perpetuam nostrae renouationis libertatem uiolare uel minuere audax praesumpserit, a sancta corporis et sanguinis domini nostri Ihesu Christi communione, et sancta dei aecclesia ac sanc-

torum omnium contubernio segregatus, aeterna inferni miseria dampnatus intereat, si non satisfactione congrua humiliter correctus emendauerit quod contra nostrum tumidus deliquit decretum. His limitibus hoc rus circumdatur. Ærest on Hildan hlǽwe; on hunig weg; andlang weges on Bregeswiðestán; of ðám stáne on sceapwescan; andlang sceapwæscan on aleburnan; andlang aleburnan on beueres bróces heáfod; swá on coferan treów; ðanon on ða brádan ác; ðæt on stuteres hylle niðewearde; swá onweard feld; ðanon on wiðiggráfas; ðet on scírdél; swá on cýpmanna délle; andlang weges eft on Hildan hlǽw.

✠ Ego Eadwardus rex hanc restaurationem a me renouatam signum sanctae crucis propria manu scribendo firmaui. ✠ Ego Plegmund archiepiscopus mellifluam donationem praefati regis subscripsi cum signaculo sanctae crucis. ✠ Ego Friðestan episcopus cum consilio eiusdem regis hoc roboraui atque connexi cum triumpho regis aeterni. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wighelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolmund episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelweard frater regis. ✠ Ego Æðelstan filius regis. ✠ Ego Ælfweard filius regis. ✠ Ego Osferð dux. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Beorhtulf dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Heahferð dux. ✠ Ego Werulf presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Beornstan presbyter. ✠ Ego Ealhstan presbyter. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Withbrord minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wlfheard minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wlfhelm minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Wulfhun minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Wullaf minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelnoð minister.

MXCVI.

EÂDWEARD OF WESSEX, about 910.

✠ CLAMANTE diuinae auctoritatis agiographo commonemur ut terrena praesentis saeculi lucra dantes coelestia aeternae beatitudinis emolumenta iugi indefessoque adquiramus labore; ideoque incertum futuri temporis statum mutabilitatemque certis dinoscens indiciis, totis uiribus, prout posse dederit qui cuncta creauit, subnixe delibero ut redemptoris nostri possessionem aecclesiis iure delegatam in priorem sanctae religionis statum certis roborata litterulis medullitus consolidarem. Quapropter ego Eadwardus, diuina indulgente clementia, Angulsaxonum rex, rogatus fui a meo dilecto episcopo Friðestano territoria aecclesiae dei cui deseruiebat pertinentia nouis litterarum apicibus renouare, et ueterum librorum monimenta, recenti recuperata auctoritate, restaurare. Idcirco, uotis eius libenter obtemperans, renouare studui territorium illius telluris quae noto Crawanlea appellatur uocabulo quantitate .XX. et .VIII. constans manentium .XX. scilicet æt Crawanlea, et .VIII. in Hundatune reuerendae trinitati, beatoque apostolorum principi eiusque coapostolo Paulo, uti antecessores nostri priscis dederant temporibus, renouando iterum deuotus aeterna largior haereditate. Sit igitur praefatum rus, cuius ego, cum optimatum meorum consilio, libertatem fideliter renouaui, aeterna iocunditate gloriosum, cum omnibus sibi rite pertinentibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis; expeditionis laborem, pontis arcisue restauratione tantummodo persoluat; alias iocundetur aeterna libertate. Si quis autem, diaboli pellectus instinctu, hanc perpetuam nostrae renouationis libertatem uiolare uel minuere audax praesumpserit, a sancta corporis et sanguinis domini nostri Ihesu

Christi communione, et sancta dei aecclesia ac sanctorum omnium contubernio segregatus, aeterna inferni miseria dampnatus intereat, si non satisfactione congrua humiliter correctus emendauerit quod contra nostrum tumidus deliquit decretum. His limitibus hoc rus circumdatur. Ǽrest tó beástmanleá; ðonne norð tó Lunden hærpaðe; swá tó Winstánes stapole; of ðám stapole tó ðǽre díc; forð andlang díc útt tó strǽt; and swá súð andlang díc oð foragean ðane niwan stân; ðonne wést andlang díc; of ðǽre díc innan sceaftes hangran; swá forð be æfise tó Feárnleáge; súð be herpaðe; ðonne tó baccan geate; and swá forð be efise tó lippan hamme; ðæt tó ðám scamelan; swá forð tó beatan stapole; ðæt west andlang dæne tó deópan délle; ðæt west andlang sládes tó Swínburnan; swá norð of ðone ǽðena byrigels; ðonne andlang dæne of feárndúne; ðet forð tó screotes dúne; swá on sænget-þorn; ðet tó Trindleá; swá on bǽstmanleá. Ðis sind ða wíc ðe hýrað ðértó. Ǽrest æt Ticcenesfelda wícum; swá norð andlang hagan ðæt man cymð tó fearburnan; ðæt forð tó mearcdeneheáfdum; swá norð tó seaxes seáðe; swá súð ðonan oð hit cymð tó ðǽre holdingstowe; ðonne ðér súð andlang hagan oð hit cymð æft tó Ticcefeldes wícum. Tó Húndatúne. Ǽrest fram ðǽre eá forangean ðæs abbodes byrig; ðonne swá norð andlang ðæs grénan weges tó Crámmǽre; ðonne ðǽr úp tó ðám hricge; ðæt andlang dúne tó cealcgráfan; ðonne innan cealcgráf on ðone wyl; swá on ðæt ruge dǽl; ðonan eást on ðone weg; andlang weges úpp tó ðám ricge; swá norð tó ðám þorne ðǽr se stapul stent; swá andlang weges tó ðám sláde; ðonne be sláde tó ðǽre byrig; swá nyðer andlang weges on ðone ford; forð be eá oð hit cymð æft tó ðæs abbodes byrig.

✠ Ego Eadwardus rex hanc restaurationem a me renouatam signum sanctae crucis propria manu scrib-

endo firmaui. ✠ Ego Plegmund archiepiscopus mellifluam donationem praefati regis subscripsi cum signaculo sanctae crucis. ✠ Ego Friðestan episcopus cum consilio eiusdem regis hoc roboraui atque connexi cum triumpho regis aeterni. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wighelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolmund episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelweard episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan filius regis. ✠ Ego Ælfweard filius regis. ✠ Ego Osferð dux. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Beorhtulf dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Heahferð dux. ✠ Ego Werulf presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Beornstan presbyter. ✠ Ego Ealhstan presbyter. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Wiðbrord minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Wulfheard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Uffa minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Wulfhere minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Wulfhun minister. ✠ Ego Wullaf minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Wulfric minister.

MXCVII.

BISHOP WILFERHÐ, 922.

✠ DISPONENTE regi regum cuncta coeli secreta necnon quae sub coeli culmine apud homines notantur miro ordine gubernante cuius incarnationis humanæ anno DCCCCXXII indictione X haec donatio quae in ista cartula saxonicis sermonib; apparet confirmata ac donata erat. In usses dryhtnes noman hælendes

cristes. Ic wilfrið biscop cyðu minum æfterfylgendum ðæt ic sylle sumne dæl londes æt Clifforda higen to hiora biode æt weogernaceastre on ece erfeweardnesse mid monnum 7 mid allum ðæm nytnessum ge on fixnoðum ge on medwum ðe ðærto belympað on ðæt gerad ꝥ min gemynd for gode mid him þy fæstlicor sio 7 hio ælce gere of ðæm londe ec be sumum dælæ gemyndgien ða tide mines forðsiðes mid ðæm nytnessum ðe hio on ðæm londe begeten 7 nu we halsiað ðurh godes mildhiortnesse alle ure æfterfylgend godcundra hada 7 weorldcundra ꝥ þios ure sylene staðulfæstlice ðurhwunian mote 7 gif ænges hades mon sio ure æfterfylgendra swa wemne wircað ꝥ ðæs ure sylene on ængū wisum gewemmin oððe gewanian wille wite he hine riht ageldendne beforan gode in ðæm forhtigendlican domes dæge butan he hit ær gode 7 monnum wyrðlice gebete þisses londes siond twa hida binnan ðissum gemærum ærust up of sture suð onlong dices on ðone herpað onlong herpaþes to west tunniga gemære swa onlong gemæres norð ꝥ in afene up onlong afene eft on sture in ða dic.

MXCVIII.

ARCHBISHOP WULFHELM, 923.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.XXIII. Wlfelmus archiepiscopus comparauit undecim agros mille denariis puri argenti iuxta stratam quae dicitur Ealdanstrate, in occidente Hæuuiningland, in aquilone Cingesdic. Item comparaui quosdam agros qui ab incolis nominantur Wadland, et Wlfreðingland, iuxta locum qui nominatur Riðerceap. Hiis terminis circumdatur praenominata terra. In oriente, publica strata; in australi parte, terra Brihtulfi; in occidente, ciuitas Doroberniae; in acquilone, Burhuuare bocaceras.

MXCIX.

ÆÐELSTÂN, 926.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Cuncta quae humanis optutibus caducarum molimina rerum liquide uidentur decidunt; quae uero abdita inuisaque sunt aeterni arbitris moderamine perpetualiter constare: haud dubium est his quae illa adipisci, largiflua dei largiente gratia, atque mercari posse merentibus dīuina scripturarum documenta pollicentur. Quapropter ego Æðelstanus Angulsaxonum rex non modica infulatus sublimatus dignitate, superno instigatus desiderio, fideli meo Ealdredo ministro terram quae nuncupatur Cealhgræfan et Teobbanwyrðe .v. manentium quam propria condignaque pecunia, id est .x. libris inter aurum et argentum a paganis emerat, iubente Eadwardo rege necnon et duce Æðelredo cum caeteris comitibus atque ministris iniuriis,[1] haereditari libertatem concedens donabo habendam possidendamque quamdiu uixerit; et post obitum suum quibuscumque sibi placitis haeredibus dare uoluerit. Hii sunt termini huius praefatae terrae. Ðǽr se dīc sceót in Wæclinga strǽte; andlanges Wæxlinga strǽte ðæt in ðane ford; ðæt andlang bróces in ðane óðerne ford; ðonne of ðǽm forde úp on ðane welle; and ðanan in ðæt dêll; ðanan of ðǽm dêlle in ðone dīc; of ðǽm dīce in ðone óðerne dīc; ðonne of ðǽm dīce in ðone bróc; ðonne of ðâm bróce tó Cynburge wellan; ðanne andlang dīces tó eâstcoten; ðæt ðanan in ðane ealdan bróc; úp of ðâm ealdan bróce on æfen ðæt riðig; ðæt úprīhte in þiódweg; æftær þiódwege in ðone dīc; æfter dīce in Wæxlingga strâte. Sit autem haec praefata terrae donatio ab omni saeculari onere libera, praeter expeditionem et arcis pontisue

[1] Sic MS.

constructionem, pro competenti pecunia quam ego accepi ab eo, id est .C.L. mancas de puro auro. Si quis uero hanc largitionis munificentiam, arrepto procacitatis stimulo, infringere uel mutare aut minuere temptauerit, sciat se in illa magni examinis die cum poli cardines terraeque fundamenta simul et infernorum ima pauitando contremescent latibula, quum uniuscuiusque patebit opus et conscientia siue bonum siue malum quod gesserit, si non prius satisfactione emendauerit.[1] Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XXVI. indictione .XIIII. Ðis sind ðа land ðe Æðelstân cyng gebôcade Ealdred wið his clǽne feô on ðas gewitnesse ðe hêr on sind.

✠ Ego Æðelstanus rex fundamine sanctae crucis subarraui. ✠ Ego Wulfhelm archiepiscopus subscripsi. ✠ Ego Wensige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ðeodred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Beorneah episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadgar episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælla episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cyneferð episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ordgar dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwald dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferð dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfgar dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelm discifer regis. ✠ Ego Ælfred minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Healmstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelm minister consensi et subscripsi.

[1] Sic MS.

MC.

ÆÐELSTÂN, 927.

✠ Anno dominicae incarnationis .dcccc.xxvii. Ego Æðelstanus rex pro remuneratione aeternae salutis, et pro salute mea et animae patris mei Eaduuardi, proque reuerentia et honore archisacerdotis Wlfelmi, concedo aecclesiae Christi in Dorobernia et familiae in eadem Christo omnipotenti seruienti ad suffragium eiusdem, terram iuris mei in Cantia sitam supra mare, nomine Folcustan, ubi quondam fuit monasterium et abbatia sanctarum uirginum, ubi etiam sepulta est sancta Eansuuiða. Quapropter ego Æðelstanus monarchus totius Britanniae cogitaui de illo loco et de seruitio Christi et sanctae Mariae matris eius quod olim in eodem loco fieri solebat, antequam pagani destruxissent locum illum, dedi eundem locum aecclesiae Christi, ut seruitium quod ita fieri solebat restituatur. Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram donationem, elationis habitu cedens, infringere temptauerit, a deo separatus fiat consors malignorum spirituum, nisi pura emendatione emendauerit. Sit autem praedicta terra libera ab omni mundiali obstaculo cum omnibus rite ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis; exceptis expeditione, pontis arcisue aedificatione.

✠ Ego Æðelstanus rex signo crucis confirmaui. ✠ Ego Wlfelmus Dorobernensis archiepiscopus donationem regis trophaeo crucis consignaui. ✠ Ego Ðeodredus episcopus Londoniensis subscripsi. ✠ Ego Ælfegus Wintoniensis episcopus subscripsi. ✠ Ego Oda Scirburnensis episcopus subscripsi. ✠ Ego Wlgarus dux subscripsi.

MCI.

*ÆÐELSTÂN, April 16th, 928.

✠ AFFLANTE per cunctam triquadri orbis latitudinem gibonifero sacrosancti flaminis incendio, salutifera animarum gaudia ac multifida donorum spiramina praerogante, quibus humanae inprobitatis rubigo consumitur, foelicitasque aeterna eius munere adquiritur, qui ante omnia saecula apud patrem indissociabili nutu sempiternitate maiestatis alta, infima, aeterna, labentia, qualia administrationum distinctione fieri possent uel debuissent mirando perpetualiter et regendo naturaliter arbitrio lata manu dispensans, nouissimis labilis uitae temporibus ad oblitteranda uirulenta gemendae mortis peccamina quae lubricus ille et tortuosus serpens massa infirmae, heu! pro dolor! naturae truculenter infixit, humano generi prima parentali maledictione postposita subuenire dignatus est; quae tonantis proles summo culmine polorum praecepto paternali descendens, secum nobis saluberrima deferens medicamina, limphis remediabilibus, lotis uictimis, spiritalibus recreatis, euangelico paradigmate per primam asperrimae inuectionis limam morsus infit, 'Poenitentiam agite, adpropinquabit enim regnum coelorum;' quorum pro adipiscendo regno aeterno coelorum, ego Æðelstanus, donifluo dei gubernamine, rex Anglorum, anno dominicae incarnationis .DCCCC.XXVIII. mei haud dubium regiminis tercio, indictione .I. epacta XXVI. .XVI. kalendas Maii, luna .XXI. donando confero meae internae familiaritatis acolim amicabili ministro meo Byrhferðo elegantissimam iuris mei terrae, id est, æt Stoce .XII. mansiones nuncupatur, ut ille eam sine ancipiti ambiguitatis scrupulo uel praecipitio inuisae seruitutis cum hominibus, uictualibus, suppellectilibus, pratis, pascuis, siluis, riuulis, cunctisque utilitatibus ad eam

pertinentibus liberam, uita comite, habeat; et post eius ad uniuersitatis uiam decessum, cuicumque succedenti uoluerit haeredi perpetualiter derelinquendo adtribuat. Si autem, quod non optamus, euenerit aliquis, superbiae fastu afflatus, auaritiae fascibus succensus, inuidiae dentibus armatus, execrabile caput ut adsolet arrigere uoluerit, et huius meae donationis et compositionis syngrapham in aliquibus magnis uel modicis causis elidere, infringere, minuere, uel aliquo casu sternendo delere, conauerit, intelligat se apud Iudam proditorem, pecuniae iniuste amatorem, poenarum aeternarum mancipatorem, qui ab auctore salutis nostrae filius dicitur perditionis, sub anathematis maledictione tremendo examinationis omniumque retributionis die aeternam luem amarissimis cum fletibus eiulando perpessurum. Haec siquidem scedula, tempore paschali, in arce regia quae calatur Execeaster, rege Æðelstano suos subregulos, episcopos, duces, iudices, proceres, dignitates, gaudio cum magno pascendo, flexu articulorum depicta est. Hii nimirum praefatae telluris cassatas termini ab aliarum finitimis adiacentibus oris secernendo circumcingunt. Ðis synd ðа hryct landgemǽro ðysses landes. Ǽrest æt Stoce; æt Linforda; ðonne andlang streámes of ðone gáran eástweardne; ðonne norð andlang díc; ðonne æft andlang díc eásteríete on ðone streám middeweardne; ðonne æft on andlang streámes on ða fúlan lace; ðonne of ðǽre fúlan lace eást be eástan middelmærsce; ðonne of ðǽre fúlan lace úpp tó wícherepaðe; fram wícherepaðe úpp on andlang weges of ðone litlan gáran eástweardne; of ðám gáran andlang díc tó ðám eástleá; ðonne úpp bæ ðám wyrttruman on ða díc; fram ðǽre díc forð be ðám eástclife úfeweardum oð weardan hylle; fram weardan hylle oð cráwan crundæl; fram cráwan crundel west on fífbeorgas; fram fífbeorgum tó wídan crundle; fram wídan crundle tó ðám snawan; fram ðám snawan

tō heān hlincum; fram heān hlincum on ðone brōc æt ðām wyllum; of ðām wyllum andlang streāmes æft on Linford. Huius namque probatae donationis et exquisitae confirmationis testes hii sunt, quorum uocabula infra caraxata nitescunt.

✠ Ego Æðelstanus rex Anglorum hanc meae munificentiae seu largitatis breuiculam atrae fuscationis pallore depictam ac lacrimosa uirginei forcipis destillatione foedatam signo sanctae semperque amandae crucis corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Howel subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Iuðwal subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wurgeat subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Hroðwardus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwine episcopus. ✠ Ego Sighelm episcopus. ✠ Ego Ælfheah episcopus. ✠ Ego Friðestan episcopus. ✠ Ego Eadulf episcopus. ✠. Ego Oda episcopus. ✠ Ego Cyneferð episcopus. ✠ Ego Wilferð episcopus. ✠ Ego Eadgar episcopus. ✠ Ego Ðeodred episcopus. ✠ Ego Buga episcopus. ✠ Ego Æscbryht episcopus. ✠ Ego Osferð dux. ✠ Ego Ælfwold dux. ✠ Ego Guðrum dux. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Byrhtric minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Byrhtrih minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Æðelmund minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Sigered minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Ælfric minister.

Rubric. Ðis is seō landbōc tō Stoce ðe Æðelstān cing gebōcode Byrhtferðæ his þegne on ēce yrfæ.

MCII.

ÆÐELSTÂN, March 23rd, 931.

✠ Flebilia fortiter detestanda totillantis saeculi piacula, diris obscoenae horrendaeque mortalitatis circumsepta latratibus, non nos patria indeptae pacis securos, sed quasi foetidae corruptelae in uoraginem casuros, prouocando ammonent ut ea toto mentis conamine cum casibus suis, non solum despiciendo sed etiam uelut fastidiosam melancoliae nausiam abominando, fugiamus, tendentes ad illud euangelicum, 'Date, et dabitur uobis.' Qua de re, infima quasi peripsema quisquiliarum abiiciens, superna ad instar praetiosorum monilium eligens, animum sempiternis in gaudiis figens, ad adipiscendam mellifluae dulcedinis misericordiam, perfruendamque infinitae laetitiae iocunditatem, ego Æðelstanus rex Anglorum, per omnipatrantis dextram totius Britanniae regni solio sublimatus, quandam telluris particulam meo fideli abbati Ælfrico, id est decem cassatarum, in locis quae solicolae æt Cleran uocitant, tribuo, ut ille eam, sine iugo detestandae seruitutis, cum pratis, pascuis, siluis, riuulis, omnibusque ad eam utilitatibus rite pertinentibus, liberaliter ac aeternaliter, quandiu uerberanti ocellorum conuolatu auraque spirabili potiatur, habeat; et post generalem, qui omnibus certus incertusque homunculis constat, transitum, cuicunque successionis haeredi uoluerit imperpetuum derelinquat. Praedicta siquidem tellus his terminis circumcincta clarescit. Ærest on eâst healfe ðǣr Ecelesburna scyt on aleburnan; and swâ sûðweard ûp andlang Ecelesburnon tô ðâm mearcbrôce; andlang ðêre ealdan dîc tô Ceotan stapole; and of Cæotan stapole tô ðon crundele ðe se igð onstent; and of ðâm crundele on ðæt lange grâuet; of ðâm lange grâfette sûðeweardon tô ðon hnottan seale on Searleâge stent; of ðâm seale tô ðon

pæðe; úp andlang paðes tó ðǽre apoldre, and be eástan Bunteles pyte forð tó ðám ealdan ádfini; of ðám finie úp tó ðám ealdan elebeáme; of ðám elebeáme tó ðám hricgwege ongean ðone háran þorn; west andlang weges tó ðǽre eásteran díc; súð andlang díc on ðone lytlan pað; of ðám paðe on gerichte tó secges geate; of secges geate andlang paðes tó hámleássceagan; and swá andlang paðes on hremres wyrðe; ðonne útt on ðone herpað; ðonne andlang herpaðes tó ðére ealdan strét on súðeweardon and on eásteweardon ðám lande; and swá west andlang strét tó brádan hamme middeweardon; of brádan hamme úp tó wítan hamme; of wítan hamme on ðone miclan hæslwrið wið neoðon ðæt gráfet; of ðám hæslwriðe on gerihte wið ðæs lytlan stánbeorges úp on hæslhille; of ðám stánbeorge ofer ða dene be súðan hilgráfon tó ðon lytlan stánbeorge; of ðám stánbeorge tó ðon óðerum lytlan stánbeorge be eástan hulgráfum; swá andlang ðæs lytlan hricges be ðére westmearce oð ðone miclan hlinc; andlang hlinces oð ðone lytlan eástlangan hlinc æt norðeweardon ðám miclan hlince; andlang ðæs lytlan hlynces ðæt ofer ða dene on ðes hlinces heáfod; úp an gemánan hylle; swá on gerihte norðeást ofer gemánan hylle; tó ðám herepaðe ðe scyt tó méres byrig; eást andlang herpaðes tó holan wege; and nyðer andlang holan weges; ðonne líð be westan wege .x. eceras tó ðon eásteran lande; forð norð andlang weges tó ðon herepaðe ðe scyt tó ðǽre byrig tó west Cleran; west andlang herpaðes tó ðére miclan flódan æt Eádríces coton; of ðǽre flódan norðwest tó ðǽre miclan apoldre; west on gerihte wið súðan ða méde ðæt it sticað tó emnes ðám wiðigðyfelum be westan fucges flódan; and ðér norð ofer ða méde; and went ðér eástweard; and swá be norðan fucges flódan tó rugan hlince; and swá norð be rugan hlince; of rugan hlince norðeweardne; and ðér eást hwon tó ðére brócriðe; ðæt norð andlang bróces tó

ðére riðe ðe scyt eást andlang dene be norðe beorhdúne oð tó emnes ðes hlinces heáfde; and ðér úp ðæt norð andlang Æðeles wyrðe on gerihte tó ealdan wyrðe súðeweardne tó ðon þornum; norð on gerihte wið westan ealdan wyrðe tó ðon lytlan gráfette úp on wuncges dúne; and ðér west hwon tó ðon norðlangan gráfette; ðæt norð tó ðére lytlan díc æt ðám crundelum; swá norðeást tó ðǽre lytlan riðe; of ðére riðe norðeweardre on riht tó gósleáge wege tó wuda; andlang weges tó Cleran finie; ðæt tó ðǽre gemearcodan æfsan; of ðére gemearcodan æfsan tó ðon reádan sló; of ðám sló tó ðon ríhte treówe æt gósleáge wícum westeweardon; of ðám treówe tó ðére wícan æt ðám boxe; of ðám boxe tó ðǽre gemearcodan ǽc æt alerburnan; æt ðám lytlan egilande æt westeweardon and æt norðeweardon ðǽre landmearce; and swá be norðan ðám lande eást andlang alerburnan ðæt hit sticað æt Eclesburnan on eásteweardon and on norðeweardon ðǽre mearce ðisses forecweðenan landes. Si autem, quod non optamus, aliquis, diabolico inflatus spiritu, hanc meae compositionis ac confirmationis breuiculam demere, infringere, ad nichilum deducere, temptauerit, sciat se nouissima ac magna examinationis die, tuba perstrepente archiangeli, bustis sponte dehiscentibus, somata diu fessa relinquentibus, elementis omnium creaturarum pauefactis, cum Iuda proditore, qui a satoris prosato filius perditionis dicitur, aeterna confusione edacibus innumerabilium tormentorum [flammis] periturum. Huius namque a deo dominoque Ihesu Christo inspiratae atque inuentae uoluntatis scedula, anno dominicae incarnationis nongentesimo trigesimo primo, regni uero gratis michi commissi septimo, indictione quarta, epacta nulla, concurrente quinto, decimis Aprilis kalendis, luna rotigerae uagationis trigesima, in uilla omnibus notissima quae Colenceaster nuncupatur, episcopis, abbatibus, ducibus, patriae procuratoribus regia dapsilitate

ouantibus, perscripta est, cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas his testibus roborata constat quorum nomina subtus karacteribus depicta annotantur.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii monarchia praeditus rex, huius indiculi soliditatem cum signo sanctae et semper amandae crucis corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwine episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cuman episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Friðestan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego. Winsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ðeodred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cyneferð episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadweard episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cynesige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æscbyrt episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wired episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferð dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ecsbyrht dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Uhtred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealdred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Uhtred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Guðrum dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Durum dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Hawerd dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Regenwold dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Had dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Scule dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwine abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Seaxhelm abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelmund minister consensi et subscripsi. ✠

Ego Wulfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhere minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Witgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwold minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfmer minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfbold minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfnoð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðeweard minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadelm minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhere minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Odda minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigered minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadmund minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadweard minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ordeah minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ordgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadred minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigeferð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sydeman minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigemer minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðred minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadred minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Syeweard minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðered minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigered minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigewold minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi et subscripsi.

Rubric. Ðis is seó landbóc .x. hýdæ tó Clearan ðe Ædelstân cing bócodæ Ælfrícæ biscope on éce yrfæ.

ouantibus, perscripta est, cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas his testibus roborata constat quorum nomina subtus karacteribus depicta annotantur.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii monarchia praeditus rex, huius indiculi soliditatem cum signo sanctae et semper amandae crucis corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwine episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cuman episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Friðestan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Winsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Þeodred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cyneferð episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadweard episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cynesige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æscbyrt episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wired episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferð dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ecsbyrht dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Uhtred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealdred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Uhtred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Guðrum dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Durum dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Hawerd dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Regenwold dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Had dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Scule dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwine abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Seaxhelm abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelmund minister consensi et subscripsi. ✠

Ego Wulfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhere minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Witgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwold minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfmer minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfbold minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfnoð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðeweard minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadelm minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhere minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Odda minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigered minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadmund minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadweard minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ordeah minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ordgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadred minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigeferð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sydeman minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigemer minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðred minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadred minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Syeweard minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðered minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigered minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigewold minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi et subscripsi.

Rubric. Ðis is seó landbóc .x. hýdæ tó Clearan ðe Ædelstán cing bócodæ Ælfrícæ biscope on éce yrfæ.

MCIII.

ÆÐELSTÂN, July 21st, 931.

✠ FLEBILIA fortiter detestanda totillantis saeculi piacula, diris obscoenae horrendaeque mortalitatis circumsepta latratibus, non nos patria indeptae pacis securos, sed quasi foetidae corruptelae in uoraginem casuros, prouocando ammonent ut ea toto mentis conamine cum casibus suis, non solum despiciendo sed etiam uelut fastidiosam melancoliae nausiam abhominando, fugiamus, tendentes ad illud euangelicum, 'Date, et dabitur uobis.' Qua de re, infima quasi peripsema quisquiliarum abiiciens, superna ad instar praetiosorum monilium eligens, animum sempiternis in gaudiis figens, ad nanciscendam mellifluae dulcedinis misericordiam perfruendamque infinitae laetitiae iocunditatem, ego Æðelstanus rex Anglorum, per omnipatrantis dexteram totius Britanniae regni solio sublimatus, quandam telluris particulam meo fideli ministro Ælfrico, id est .xx. cassatorum in loco quem solicolae æt Wæclesford uocitant, tribuo, ut ille eam, sine iugo detestandae seruitutis, cum pratis, pascuis, riuulis, omnibusque ad eam utilitatibus rite pertinentibus, liberaliter ac aeternaliter, quamdiu uiuat, habeat; et post generalem, qui omnibus certus incertusque homunculis constat, transitum, cuicumque successionis haeredi uoluerit in perpetuum derelinquat. Praedicta siquidem tellus his terminis circumcincta clarescit. Ærest on ðone stân æt ðǽm hǽðnan byrgelsan; ðanne ût on Prilleces hæssecas ûfewearde; ðonne on cocbrôc; andlang streâmes ðæt on mylenbrôc; ðonne andlang streâmes ðæt on mǽrpôl; ðonne of ðǽm pôle on beânbroc; ðonne and[lang] strêmes on Heâddan mêre; ðonne of ðâm mêre on ðân lace ðǽr ða brôcas twisliað; ðanne of ðǽm twislan on mǽrbeorh; ðanne of ðǽm beorge on ðone herepað; ðonne andlang her-

paðes seofan and fíftig gyrda; ðonne andlang fyrh on ðone stânbeorh; ðonne of ðǽm stânbeorge on ðone hǽðenan byrgels; eft tô ðâm stâne. Si autem, quod absit, aliquis, diabolico inflatus spiritu, hanc meae donationis breuiculam infringere temptauerit, sciat se nouissima ac magna examinationis die cum Iuda proditore suisque impiis complicibus aeterna confusione edacibus Acherontis periturum flammis. Huius namque inuentae uoluntatis scedula in uilla omnibus notissima quae Worðig nuncupatur, tota plebis generalitate ouante, perscripta est; quaeque scriptio anno dominicae incarnationis .DCCCC.XXXI. regni uero gratis mihi commissi .VII°. indictione .IIII^{a}. epacta .X^{a}.[1] concurrente .VI^{a}. duodecimo Iulii kalendas, luna etiam .XII^{a}. digitulis caraxata est, cuius necnon inconcussae firmitatis auctoritas testibus roborata constat quorum nomina subtus caracteribus depicta annotantur.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii gerarchia praeditus rex huius indiculi fulcimentum cum signo sanctae semperque amandae crucis corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfstanus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Huwal subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Iuðwal subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Morcant subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eugenius subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwius episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhæh episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cunan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Benedictus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Winsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ðiodred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Odo episcopus consensi et sub-

[1] Sic MS.

scripsi. ✠ Ego Biornstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhun episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cynsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cyneferð episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æscberht episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wired episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferd dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwald dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æscberht dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Hutred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Urm dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Guðrun dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Hað dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Scule dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealdred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Uhtred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwine abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelnoð abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Biorhsige abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Odda minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheh minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wihtgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelmund minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelnoð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadnoð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhelm minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wiglaf minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wilferð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelferð minister consensi et subscripsi.

MCIV.

ÆÐELSTÂN, 931.

✠ Confirmat nos sacrae auctoritatis scriptura, dicens, 'Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus reuertar illuc;' et iterum, 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus.' Quapropter lubrici potentatus non immemor, ego Æðelstan, Christo conferente, rex et primicerius tocius Albionis regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii, aliquantulam ruris particulam .v. comparatam cassatis cui uocabulum, certa astipulatione, Swynford profertur, ad aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi in loco qui dicitur Abbandun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi ut nemo successorum nostrorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Sit autem praedicta tellus, quam ego cum consensu optimatum meorum praefato largitus sum coenobio, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem, laruarico instinctus spiritu, hoc donum uiolare uel inmutare praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis baratri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. Termini uero huius praefatae telluris in libro qui ad Cumanoran pertinet scripta habentur. Scripta est siquidem haec cartula anno dominicae incarnationis .dcccc°.xxxi°. indictione .iiii. cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas his testibus roborata constat, quorum nomina subtus annotantur.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii monarchia

praeditus rex huius syngraphae fulcimentum cum signo sanctae crucis corroboraui. ✠ Ego Wulfelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfstanus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwine episcopus adquieui. ✠ Ego Byrnstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Sighelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwine abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrhsige abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferð dux subscripsi. ✠ Ego Ælfwold dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealdred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æscbriht dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheh minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Godesscealc sacerdos minister.

MCV.

ÆÐELSTÂN, 931.

✠ Flebilia fortiter detestanda totillantis saeculi piacula, diris obscoenae horrendaeque mortalitatis circumsepta latratibus, non nos patria indeptae pacis securos, sed quasi foetidae corruptelae in uoraginem casuros, prouocando ammonent ut ea toto mentis conamine cum casibus suis, non solum despiciendo sed etiam uelut fastidiosam melancoliae nausiam abhominando fugiamus, tendentes ad illud euangelicum,

'Date, et dabitur uobis.' Qua de re, infima quasi peripsema quisquiliarum abiiciens, superna ad instar praetiosorum monilium eligens, animum sempiternis in gaudiis figens, ad nanciscendam mellifluae dulcedinis misericordiam perfruendamque infinitae laetitiae iocunditatem, ego Æðelstanus rex Anglorum, per omnipatrantis dexteram totius Britanniae regni solio sublimatus, quandam telluris particulam meo fideli ministro Wulfnoðo, id est .VI. cassatorum in loco quem solicolae æt Bulweswurðe uocitant, tribuo, ut ille eam sine iugo detestandae seruitutis, cum pratis, pascuis, siluis, riuulis omnibusque ad eam utilitatibus rite pertinentibus liberaliter ac aeternaliter, quamdiu uiuat habeat; et post generalem, qui omnibus certus incertusque homunculis constat, transitum cuicumque successionis haeredi uoluerit in perpetuum derelinquat. Praedicta siquidem tellus his terminis circumcincta clarescit. Ærest[1] on ðone ealdan triówstede; ðonne on rugan slǽd; andlang slǽdes oð ðæs furlanges ænde; ðonne on rugan biorg middewiardne; ðæt of rugan biorge on hafoces pyt; ondlang riðe ðæt on ðone pæðe ðe líð þwyres. Si autem, quod non optamus, aliquis diabolico inflatus spiritu, hanc meae compositionis ac confirmationis breuiculam infringere uel elidere temptauerit, sciat se nouissima ac magna examinationis die, stridula clangente archangeli buccina, bustis sponte dehiscentibus somata diu fessa relinquentibus, omnibus pauefactis creaturis, cum Iuda proditore, qui a satoris prosato filius perditionis dicitur, aeterna confusione edacibus innumerabilium tormentorum flammis periturum. Huius namque deo dominoque Ihesu Christo inspiratae atque inuentae uoluntatis scedula anno dominicae incarnationis .DCCCC°.XXXI°. regni uero gratis mihi commisso septimo, indictione .IIII^{a}. epacta nulla, concurrente .V. idus .VII. luna .XX^{a}VIII^{a}. in uilla regali quae æt Welowe nuncupatur

[1] MS. An earst.

episcopis, abbatibus, ducibus, patriae procuratoribus, regia dapsilitate ouantibus, perscripta est. Cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas his testibus roborata constat, quorum nomina subtus caracteribus depicta annotantur.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii monarchia praeditus rex huius syngraphae fulcimentum cum signo sanctae semperque amandae crucis corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfstanus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwine episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrnstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Sighelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwine abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrhsige abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferð dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwold dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealdred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æscbryht dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Odda minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadric minister consensi et subscripsi.

MCVI.

ÆÐELSTÂN, 931.

✠ Ego Æðelstan, Christo conferente, rex et primicerius tocius Albionis regni fastigium humili prae-

sidens animo, ob remunerationem maioris praemii aliquantulam ruris particulam .xv. comparatam cassatis cui uocabulum, certa astipulatione, profertur Sandford, ad aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi in loco qui dicitur Abbandun ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi ut nemo successorum nostrorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Sit autem praedicta tellus, quam ego cum consensu optimatum meorum praefato largitus sum coenobio, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem, laruarico instinctus spiritu, hoc donum uiolare immutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. Termini uero huius praefatae telluris in libro qui ad Cumenoran pertinet scripta habentur. Scripta est siquidem haec cartula anno dominicae incarnationis .DCCCC.XXXI. indictione .IIII. cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas his testibus roborata constat, quorum nomina subtus annotantur.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii monarchia praeditus rex huius syngraphae fulcimentum cum signo sanctae crucis corroboraui. ✠ Ego Wulfelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfstanus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwine episcopus adquieui. ✠ Ego Byrnstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Sighelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah epi-

scopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwine abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrhsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferð dux subscripsi. ✠ Ego Ælfwold dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealdred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æscbriht dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheh minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Godesscealc sacerdos minister.

MCVII.

ÆÐELSTÂN, Aug. 30th, 932.

✠ Flebilia fortiter detestanda totillantis saeculi piacula, diris obscenae horrendaeque mortalitatis circumsepta latratibus, non nos patria indeptae pacis securos, sed quasi foetidae corruptelae in uoraginem casuros, prouocando ammonent ut ea toto mentis conamine cum casibus suis, non solum despiciendo uerum etiam uelut fastidiosam melancoliae nausiam abominando fugiamus, tendentes ad illud euuangelicum, 'Date, et dabitur uobis.' Qua de re, infima quasi peripsema conquisquiliarum abiiciens, superna ad instar praetiosorum monilium eligens, ad nanciscendam mellifluae dulcedinis misericordiam perfruendamque infinitae laetitiae iocunditatem, ego Æðelstanus rex Anglorum, per omnitenentis dexteram totius Britanniae regni solio sublimatus, quandam telluris particulam meo fideli ministro Æðelgeardo, id est duodecim cassatarum in loco quem solicolae æt Meone uocitant,

tribuo, ut ille eam sine iugo exosae seruitutis cum pratis, pascuis, siluis, riuulis, omnibusque ad eam utilitatibus rite pertinentibus, quamdiu ocellorum conuolatu auraque spirabili buccis naribusque potiatur, habeat; et post generalem qui omnibus certus incertusque homunciis constat transitum, liberaliter ac aeternaliter cuicumque successionis haeredi uoluerit imperpetuum derelinquat. Praedicta siquidem tellus his terminis circumcincta clarescit. Ǽrest of mearcbeorge westeweardum; andlang herepaðes norð innan Meóne; ðanon andlang hegeréwe on ðone hlinc eásteweardne æt ðǽre efise; ðonne þurh ðone leá on ðám leáge; þurh ðone lytlan leá westeweardne; ðanon norð on ðone wudu on án del westeweard; and ðanon norð on óðer del eác westeweard norð tó Eáces stede middeweardum; ðanon on gerihte tó brómdæne on ðæt bec; ðonne eást andlang ðæs becæs; of ðǽm bæce ofer ðone hám on ðone scagan úteweardne tó Hureðes treówe; ðonne eást andlang díc tó ðám eástran bæce; ðonne norð andlang bæces on hnutleáge bære eástewearde; ðanon norð on linleáge eástewearde; tó ticces stede; ðonne eást be efise þurh ðone leá norðeweardne; and ðanon on riscmére; of ðǽm mére tó ðǽm wege; andlang weges on sciteres flódan; ðanon on crutebreceleáge wéste eástewearde; and swá tó weawan hócan; ðanon on ða heáfodstoccas; ðanon on Worres sol; of Worres sole tó Meóne; úp andlang Meóne on Sólesburnan; andlang burnan on ðone ǽwylm; of ðám éwylme andlang weterweges úp tó stréte; andlang stréte on himan beorgas; ðanon on trindleá; andlang hærepaðes; ðonne betweox ða twégen wegas þurh ðone leá and ofer fearnleáge; ðonne on westhealfe weges on gerihte tó curdan heale; ðonne andlang hlinces on tollan dene úfewearde; ðonne andlang hlinces norð tó mearcbeorge. Si autem, quod absit, aliquis, tipho supercilio turgens, hanc meae compositionis ac firmationis breuiculam

elidere uel infringere temptauerit, sciat se nouissima ac magna examinationis die classica clangente archiangeli salpicae, bustis sponte dehiscentibus somata iam rediuiua relinquentibus, cum Iuda proditore, qui a satoris prosato filius perditionis dicitur, impiisque indies Christum blasphemantibus, aeterna confusione edacibus ineffabilium tormentorum flammis periturum. Huius namque a deo dominoque Ihesu Christo inuentae atque inspiratae uoluntatis scedula anno dominicae incarnationis .DCCCC°.XXX°.II°. regni uero michi commissi .VIII°. indictione .II^a. epacta .XI^a. concurrente septimo, tertiis Semptembris kalendis, luna rotigerae uagationis .XX^a.II^a. in uilla nobilissima quae Middeltun nuncupatur, episcopis, abbatibus, ducibus, patriae procuratoribus, regia dapsilitate ouantibus, perscripta est; cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas his testibus roborata constat quorum nomina subtus caracteribus depicta annotantur.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii ierarchia praeditus rex huius indiculo fulcimentum cum signo sanctae semperque amandae crucis corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Wulfstanus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Howel subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Iuðwal subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Morcant subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wurgeat subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwine episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceanwald episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ðeodred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Beornstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Winsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigelm. episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi et

subscripsi. ✠ Ego Kyneferð episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Tidelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cunan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Mancant episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cynsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æscberht episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wireð episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwine abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelnoð abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Beorhsige abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Seaxhelm abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwald dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferð dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Uhtred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Thesberd dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Uhtred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Guðrum dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Urm dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Regnwald dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Hatel dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Scule dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ðurhferð dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Imper dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Odda minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwald minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhere minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Witgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Swiðulf minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wynsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelweard

minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælferð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhelm minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelbriht minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwald minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwald minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Biornulf minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfnoð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfmer minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfbold minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulflaf minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfnoð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelmund minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wigferð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelferð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelferð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Hunlaf minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhelm minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealhstan minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelm minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Coyreð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Cuðberht minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelferð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Oswig minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelric minister consensi et subscripsi.

Rubric. Ðis is ðâra .XII. hîda bôc, ðe Æðælstân cing gebôcode Æðelwardæ his þægne æt Meônæ on êce yrfæ.

MCVIII.

ÆÐELSTÂN, 932.

✠ REGNANTE uniuersorum modulatore regnorum Christo Ihesu in saecula saeculorum! Quoniam regum bonorum et principum iustorum qui iusticiam et misericordiam in diebus suis custodientes deo placuerunt, et propterea foeliciter regnauerunt, et pacem omni populo suo multiplicauerunt, atque hostes deuicerunt, necnon et aecclesias dei ditauerunt, et caetera bonitatis opera impleuerunt, regibus posterioribus et principibus eorum sequenda sunt exempla, ut etiam et ipsi foeliciter regnare, et populum in pace gubernare, atque hostes expugnare, et quod foelicius est, post bonum finem coelestia regna mereantur intrare. Proinde ego Æðelstanus, gratia dei, rex Anglorum, cupiens haereditatem in regno Christi et dei habere, libertatem uillae quae famoso nomine ab Anglis Duntun appellatur quae ad sedem episcopalem Wentanae aecclesiae pertinet, in nomine sanctae trinitatis sanctaeque Mariae, necnon et beatorum apostolorum Petri et Pauli, pro redemptione animae meae et pro salute omnium priorum regum et futurorum, et pro tocius populi christiani, seu uiuentis uel defuncti, in gente Anglorum, deuotissime renouo, atque in omnibus rebus, magnis et modicis, stabilio, quemadmodum Cyneuualh rex quem sanctus Byrinus, primus Saxonum episcopus, baptizauit, instituit, et corroborauit; adiurans per omnipotentem maiestatem dei et gloriam et resurrectionem omnium sanctorum eius, ut nullus regum aut principum quibuslibet temporibus hanc nostram renouationem praesumat uiolare aut mutare seu minorare, ne forte suppliciis sempiternis inferni sine fine dampnetur. Praetitulata uero telluris circuitio his circumgyratur limitibus. Ðis synd ðа landgemǽro tó Dúntúne. Ǽrest of cráwan crundul on

wereðan hille; on Fyrdinges leá; on Eblesburnan tó Afene; on pisere; on ða fúlan lace; on Earnes beorch; on díc; æt Beoredes treówe; on ðone hearepoð tó healdan gráfe; ðonne on ðone hagan tó pitan wyrðe; on dýre bróc; on Welewe; on ða díc æt hicheles wyrðe; ðonne ofer ðone feld on hagan út þurh bremberwudu on ðone sténenan stapul; andlang herepaðes tó fobban wylle; andlang herepaðes tó ðes hagan ende; tó feger hylde forda; on ðone hagan on ceórles hléwe; on cráwan crundul; ðonne on ða ýferan gemére on Eblesburnan; on Strétford; on hrofan hric; andlang weges on ða díc tó bymera cumbe; and ðér þwyres ofer þreó crundelas; ofer ða strét; þwyres ofer ða dúne tó wudubeorhhylle; ofer berigan cumb; on Eblesburnan; on Strétford; on beordúne; on ðes hlinces ende; on ðone smalan weg; ofer higcumb on ðán smalan wege; on ðene stán; on ðæt héð westeweard; on ðone beorch tó ðám hricwege; ðonne ést andlang hricgweges tó Brytfordinga landsceare; ðæt súð on Strétford. Igitur anno dominicae incarnationis .DCCCC.V. regni uero gratis michi commissi primo,[1] supradictae uillulae libertas renouata fuit .C. uidelicet mansarum quantitas; episcopis, abbatibus, ducibus, procuratoribus, et cunctis Anglorum principibus regia dapsilitate ouantibus, atque maledictionem aeternam imponentibus huic libertati uiolatoribus; pacem quoque et uitam aeternam obtantes huic ipsi libertati piis fautoribus; cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas his testibus roborata constat, quorum nomina stilus praesens hoc ordine declarat.

✠ Ego Æðelstanus rex Anglorum hanc libertatis renouationem cum signo sanctae crucis corroboraui. ✠ Ego Wulfelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfstanus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi et sub-

[1] Sic MS., but erroneously.

scripsi. ✠ Ego Ælfwine episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Sighelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrnstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cyneferð episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Đeodred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhun episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwine abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelnoð abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrhsige abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Seaxhelm abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadred abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferð dux. ✠ Ego Ælfwold dux. ✠ Ego Ealdred dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Æscbryht dux. ✠ Ego Ælfstan dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Guðrum dux. ✠ Ego Odda minister consensi. ✠ Ego Wulfhelm minister consensi. ✠ Ego Buga minister consensi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi. ✠ Ego Sigred minister consensi. ✠ Ego Wulfsige minister consensi. ✠ Ego Ælfheah minister consensi. ✠ Ego Wulfnoð minister consensi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi. ✠ Ego Ælfred minister consensi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi. ✠ Ego Ælfnoð minister consensi. ✠ Ego Ælfric minister consensi. ✠ Ego Witgar minister consensi. ✠ Ego Eadric minister consensi. ✠ Ego Ælfwald minister consensi.

Rubric. Đis is ðǣra .c. hȳda landbōc ðe Æðelstān cyng edniwan gebōcode intō ðām bisceopstōle tō Ealdan mynstre tō lofe ðǣre hālgan þrynnysse and ðām hālgan apostolum Petre and Paule, swā swā Cynewalc cyng hit ǣr ðydærin gæbōcode hæfde, for his sāwla and for ellæs his læōdscypes gesundfulnessæ.

MCIX.

ÆÐELSTÂN, 933.

✠ In nomine dei excelsi, qui cunctum suo sancto moderamine sub axe et supra mundum gubernat! Est enim singulis quibusque sollerter studendum, dum indulta temporum spatia dei nutu concessa possident, ut ea quae in diebus illorum aguntur litterarum apicibus commendare curauerint, ne in obliuionem successorum perueniant quae inantea salubriter fuerunt constituta. Quamobrem ego Æðelstanus, omnicreantis disponente clementia, Angligenarum omniumque gentium undique secus habitantium rex, donans concessi ad monasterium sanctae dei genitricis Mariae quod dicitur Wiltune, quandam telluris particulam, decem uidelicet manentium, ubi ab incolis Nywantun, nominatur, be Auene streme, et quinque cassatos secus siluam quae appellatur Safernoc, illo in loco ubi plebili narratione dicitur æt Motenes oran, cum campis, et pratis, et pascuis, et siluis, et omnia illuc pertinentia, magnis modicisque, notis ignotisque, aeternaliter possidendam. Sit autem praedicta terra libera ab omnibus saecularibus negociis, praeter expeditione, et pontis arcisue constructione. Praecipimus etiam, in nomine sanctae trinitatis, ut nullus nostrorum successorum huic kartulae, nec cum antiqua carta nec cum alicuius ingenii sagacitate laedere ualeat, sed ipsa semper in suo statu fixa et inlaesa permaneat. Consentientibus et conseruantibus hanc nostram diffinitionem perpetua maneat pax: contradicentibus uero, uel frangere nitentibus, poenalis sit uindicta, nisi in praesenti emendent saeculo. Territoria autem huius agelli haec sunt. Ærest on Auene æt Stintes forde; ðæt andlang weges on teoltan ford; and swâ ongean streâm on Wifeles ford; ðonne andlang ðæs friðherpaðes on sandbeorh; of ðâm beorge tô Botan wylle; ðonne forð be streâme on blâcan lace; ðæt

andlang lace on Afene; and swâ andlang strêmes eft on Stintes ford. Đis synt ðа landgemǽre æt ðâm oran; Ærest on hæselwylle; ðæt andlang weges on beorhdîc; ðonne andlang ðǽre dîc on riscðyfel; and swâ west onbûtan on brâdan stân; of ðâm stâne on rugan dîc; ðonen on lûsa beorg; ðæt andlang weges on reádan sloh; and swâ tô Wôdnes dîc; ðonne forð be ðâre dîc on Crypelgeat; ðonne tô Drægstâne; and swâ tô Meôs leâge; of ðâre leâge andlang oxna pæðes eft on hæselwylle. Acta est autem haec scriptio huius kartulae anno dominicae incarnationis .DCCCC^{mo}.XXX^{mo}III. hiis consentientibus testibus quorum nomina subtus notata sunt.

✠ Ego Æðelstan rex Anglorum praefatam donationem indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Wulfhelm Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus consensi. ✠ Đeodred episcopus. ✠ Cenwald episcopus. ✠ Wulfhun episcopus. ✠ Odo episcopus. ✠ Ælfheah episcopus. ✠ Burhric episcopus. ✠ Ælfwold dux. ✠ Uhtred dux. ✠ Odo minister. ✠ Wulfgar minister. ✠ Sigered minister. ✠ Eadmund minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Wulfsige minister. ✠ Ælfhere minister. ✠ Wihtgar minister. ✠ Æðelwold minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Wulfmær minister. ✠ Wulfgar minister.

MCX.

ÆĐELSTÂN, Dec. 16th, 934.

✠ REGNANTE et moderante domino nostro Ihesu Christo! Ego Æðelstanus rex et rector totius huius Britanniae insulae, largiente domino et omnibus eius sanctis, has terras dono aeternaliter familiae aecclesiae sanctae trinitatis quae est in Wintonia

ciuitate, intus ad refectorium fratribus et ad uestimenta; sed et quicunque episcopus qui tunc superfuerit illiusque aecclesiae regimen teneat, eos de suis propriis episcopalibus uillis pleniter pascat, sicut ab antiquis temporibus illi honorabili familiae a uenerabilibus patribus constitutum fuit. Haec autem sunt nomina uillarum huius meae donationis; hoc est in monasterio quod ab incolis Enedford nuncupatur .xxx. cassatas et in uilla quae uocitatur Ceolbaldinctun .x. mansas, itemque in uilla quae dicitur Æscmeres weorð .x. cassatos. Et praecipio in nomine sanctae et indiuiduae trinitatis ut hae supranominatae terrae sint aeternaliter liberae ab omni iugo terrenae seruitutis, excepto expeditione, et arcis pontisque constructione. Necnon et hoc praecipio in nomine omnipotentis dei, quod nullus rex aut episcopus, uel aliquis alius potens, sit tam audax ut huius meae donationis condictum commouere seu confringere praesumat. Uolo itaque ut haec supradicta familia semetipsam pro me tribus diebus in anno pascat, hoc est in festiuitate Omnium sanctorum, et quamdiu christianitas permanserit in hac insula sint illi mei intercessores ad dominum. Si quis uero hanc meam donationem adaugere uoluerit, adaugeat deus praemium eius in regno coelorum. Si quis autem instituerit minuere, minuatur merces eius in regno dei, nisi prius cum satisfactione emendauerit. Necnon et praecipio ut omnes eorum terrae quas mei consanguinei seu aliqui fideles illis dederunt in hac eadem libertate sint. Hoc uero constitutum fuit in regali uilla quae ab omnibus From nuncupatur, anno dominicae incarnationis .DCCCC.XXXIIII. indictione .VII. .XVII. kalendas Ianuarii, cum eorum testimonio quorum nomina infra conscripta uidentur. Ðis syndon ðára .xxx. hída gemǽra tó Enedforda. Ærest of Afenan éáststaðæ úpp on ða díc tó ðám weallum; of ðám weallon andlang hærpaðæs intó lortan hlæwe; of lortan hlæwæ

eást andlang furh on ceasterherpað; of ðám hærpaðæ andlang furh on dolhcrundæl; of dolhcrundæle forð andlang wæges on ðone ǽðenan byrigæls; of ðám byrigelsæ tó ðǽre reádan hanæ; of ðǽre reádan hanæ andlang strǽt on igean seáð; of igean seáðæ on ðone greátan hling; of ðám hlince andlang dráfæ on ðonæ hlinc æt wáddænæ; of wátdæne andlang furh on ðonæ rugan beorg; of ðám rugam beorge andlang furh tó amwícan; of amwícan tó blácan dænæ; of blácan dænæ andlang strǽt on ðone ford; of ðám forda andlanc streámes on ðonæ brádan igeoð; of ðám igeoðe andlang streámes tó ðǽre ealdan díc æt riscsteorte; of ðám hriscsteorte on ðone greátan hlinc; of ðám greátan hlincæ andlang fyrh on ðonæ ruge sléd; of ðám rugan sléde on ðone flitgáran; of ðám flitgáran on Fitelan sládæs crundæl; of ðám crundæle andlang ðæs smalan weges on ða rugan hylle, æt ðǽre ealdan furh; andlang furh tó ðám ealdan lagan; of ðám ealdan lagan tó æscdæne; of æscdæne andlang ðæs smalan weges tó Ródmundes dæne; on ðæs hlinces heáfod; of ðæs hlinces heáfdæ andlang ðæs smalan weges on ðonæ flitgáran; of ðám gáran andlang ðǽre ealdan díc on ðonæ wíde geat; of ðám wídan geate forð tó ðám heáfodstoccan; ðanon andlang díc on Randaford.

✠ Ego Æðelstanus Angul-Saxonum necnon et totius Brittanniae rex, gratia dei regni solio sublimatus, signo sanctae crucis hoc corroboraui et confirmaui. ✠ Ego Huwal subregulus. ✠ Ego Wulfhelm archiepiscopus. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus. ✠ Ego Đeodred episcopus. ✠ Ego Wulfhun episcopus. ✠ Ego Ælfheah episcopus. ✠ Ego Oda episcopus. ✠ Ego Ælfred episcopus. ✠ Ego Ælfheah episcopus. ✠ Ego Æðælgar episcopus. ✠ Ego Burgric episcopus. ✠ Ego Cenwald episcopus. ✠ Ego Ælla episcopus. ✠ Ego Wynsige episcopus. ✠ Ego Tidhelm episcopus. ✠ Ego Cynesige episcopus.

✠ Ego Wulfhelm episcopus. ✠ Ego Ælfred episcopus. ✠ Ego Ælfwald dux. ✠ Ego Æðælstan minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Æðælstan minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Æðelmund minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Wulflaf minister. ✠ Ego Wulfmer minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfnoð minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Eadric minister.

Rubric. Ðis is ðāra .xxx. hīda bōc tō Enedforda, and ðāra .x. æt Ceōlboldincgtūne and ðāra .x. æt Æscmǣres wyrðe. Donum Æðelstani regis.

The same in Saxon.

Mid Godæs gifæ! Ic Æðelstān Ongol-Saxna cyning and brytænwalda eallæs ðyses iglandæs, þurh Godæs sælene and ealra his hālegra, ðas land ǣcelīce sælle intō sanctæ trinitatan ðām hiwum tō hira beōdlandæ and tō hregltalæ; ðæt is ðonnæ æt Enedforda .xxx. hīda, and æt Ceōlbaldinctūna .x. hīdæ, and æt Æscmǣres weorðæ .x. hīda. And ic wulla ðæt ðas land ðurhwunien on ǣcelēcum freōdōmæ from ǣghwelcum eorðlēcum þeōwdōmæ, būtan firdæ and fæstængewæorcæ, and brycggewæorce; and ic bebeōdæ on Godæs ælmihtiges naman ðæt nāuðær næ sie tō ðon gedurstig, nē cyning, nǣ bisceop, nē nānes hādes man, ðæt ðās mīnæ gife onwændæ oððæ gewanie; and ic wille ðet ða hiwan ǣlce gere gefermien for mæ hie selfæ þrie dagas tō Omnium sanctorum, and āhwīlæ ðæ Cristendōm sie fullīcæ mid hira gōdcundnessæ for me sien. And gif hwā ðās mīnæ gife ēcan willæ, iēcæ God his on hæfæna rīce; and gif hit hwā ðonne wanige ðæt he hit næfre næ gebǣte ǣr ætforan Cristes ðrymsetlæ, nymðæ he hit mid weorðelīcre dēdbōte gebǣte. And ic wille ðæt ealra

hira beódland ðæ míne mágas ðydær sealdon beón on ðám ylcan freódómæ, and se ðæt sæ bisceop á ðæ ðǽr ðonne sie him dó hira fullan fóstær bútan hira beódlandum of his bisceophámum. Ðis wæs gesæt on ðám cynelícun hámæ æt Frómæ, on .XVII. kalendas Ianuarii, indictione .VII. ðu gere ðe wæs ágangen from Cristes ácennednesse .DCCCC.XXXIIII. wintra, on ðyssæ gewitnessæ ðæ hira naman hæron áwritenæ sint.

✠ Æðelstán Ongol-Saxna cyning and brytenwalda ealles ðyses iglandæs þurh Godæs gifæ ðis gesætte and gefæstnedæ mid Cristæs ródæ tácnæ. ✠ Huwal undercyning. ✠ Wulfhelm arcebisceop. ✠ Wulfstán arcebisceop. ✠ Ðeódréd bisceop. ✠ Wulfhún bisceop. ✠ Ælfheáh bisceop. ✠ Oda bisceop. ✠ Ælfréd bisceop. ✠ Ælfheáh bisceop. ✠ Æðelgár bisceop. ✠ Burhríc bisceop. ✠ Cénwald bisceop. ✠ Ælla bisceop. ✠ Wunsige bisceop. ✠ Tídhelm bisceop. ✠ Cynæsige bisceop. ✠ Wulfhelm bisceop. ✠ Ælfrǽd bisceop. ✠ Ælfwald ealdorman. ✠ Æðelstán minister. ✠ Odda minister. ✠ Æðelstán minister. ✠ Wulfhelm minister. ✠ Ælfhære minister. ✠ Ælfheáh minister. ✠ Wulfsige minister. ✠ Wulfgár minister. ✠ Æðelmund minister. ✠ Wulfgár minister. ✠ Wulfláf minister. ✠ Wulfmǽr minister. ✠ Ælfheáh minister. ✠ Ælfríc minister. ✠ Wulfríc minister. ✠ Wulfnóð minister. ✠ Æðelstán minister. ✠ Eádríc minister. ✠ Æðelwald minister. ✠ Wigár minister. ✠ Wulfríc minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Ælfsige minister. Ælfhære minister. ✠ Æðelgerd minister.

MCXI.

ÆÐELSTÁN, 935.

✠ REGNANTE theo in eona eonum! Neminem quippe in mortali solo, quamuis uniuersam cosmi

seriem quisque sollerti mentis acumine perlustret, expertem repperiet debitae mortis extitisse, illamque iustae seueritatis sententiam protoplasti praeuaricationis noxam delatam euasisse, ut dicitur, 'Terra es, et in terram ibis; puluis es, et in puluerem reuerteris.' Quapropter ego Æðelstanus, nodante dei gratia, basileus Anglorum et aeque totius Bryttanniae orbis curagulus, antilogium praedecessorum meorum et regalium infularum non obliuiscens, fideli meo ministro nomine Witgar aliquam iuris mei partem libenter largiendo concedo .VII. mansas in illo loco ubi ruricoli uocitant Hamanfunta, ut habeat et possideat praefatam terram quamdiu uitalis spiritus in ergastulo sui corporis degendo inhaeserit; et post se trium hominum dierum habeat liberam potestatem donandi relinquendique cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, siluis, pratis, piscariis, aquarumque decursibus, et in omnibus mundialibus causis sit libera ab omni regali tributo nisi expeditione, et arcis pontisue constructione. Si quis hoc nostrum donum custodierit, cum triumphantibus tripudium aeternae suauitatis gloriam inolescat. Sin aliter, quod non optamus, antiqua machinatione diaboli fraudis inlectus fuerit, et hoc nostrum decretum mutare satagerit, terribile spectaculum inter rabidis rictibus crudeliter discerpatur et nullius aduentantis consolationem uspiam repperire potuerit. Acta est haec praedicta donatio anno .x. gloriosissimi praedicti regis. Istis terminis circumgyrata esse uidetur. Ðis synd ðæs landæs gemǣro æt Hāmanfuntan. Ærest ðǣr Ocerburna ūttscyt on sǣ; ðæt ūpp andlang Ocerburnan tō hālelan mærscæ eástæweardan andlang brōcæs; ðæt ofer ða strēt æt Utelanbricge; ðenne ofær ða strǣt twām les ðæ þrittig gyrda; andlang burnstowæ ðænne ðēr eást tō stucan wisc æt ðæne mearcbeorh; ðænnæ andlang rǣwe on þornwīc eástæweardæ tō ðon wītan stoccæ; ðonne of ðām hwītan stoccæ þurh ðæt wudu-

geheg tó Neddan leáge tó ðám hærepaðe; ðænne andlang Næddan leáge be ðám wege oð ða norð efes; ðonne andlang hærpaðes tó Dúndeburnan on ðæne wearrihtan stocc; ðonne andlang Dúndeburnan on ðæne eásthærepað; on ða twá ǽcc ðæ standað in on ðán hærpaðe; ðonnæ andlang hagan on Lámhyrstæ eástæwearda on iwwara hagan; ðonnæ andlang iwwara hagan on ðæne ifihtan stocc; ðonnæ of ðám ifihtan stoccæ súð bæ hrycgwege oð ða hyrnan; ðonnæ of ðǽre hyrnan andlang iwwara hagan súð and eást on ða burnstowæ; ðonnæ of ðǽre burnstowe andlang hagan on Herredes leáge wesðæweardæ; ðonnæ be ðǽre leáge on ðæne stocc ðe ðæt liðgeat onhangodæ; ðænnæ of ðám stoccæ útt þurh Beorcleáge middeweardne on ðæne ealdan æsc; ðonnæ of ðám æscce súð ofer ðonæ weg on ða apoldre; ðonnæ of ðǽre apoldre on ðæne hwítan hæsl; ðonnæ of ðám hwítan hæsle on hnuttwíc eástæwearde andlang grǽnan wegæs oð Wuhinglandæs hyrnan; ðænnæ wæst andlang weges oð ða westran Wuhinglandes hyrnan; súð ðonnæ andlang hegerǽwe oð Imbæs dǽl; ðonne of Imbæs dǽllæ andlang hegerǽwæ útt on Limburnan; ðonnæ andlang Limburnan útt on sǽ. Acta est autem haec nostra donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XXXV. indictione .VII.

✠ Ego Æðelstanus dei gratia tocius gentis Anglorum rex cum sigillo sanctae crucis meum praedictum donum consignaui atque roboraui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus cum signo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniae urbis episcopus consensi. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae praeuisor in electione sua confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus. ✠ Ego Oda episcopus. ✠ Ego Ælfred episcopus. ✠ Ego Ella episcopus. ✠ Ego Ælfheah episcopus. ✠ Ego Oda minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego

Ælfred minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Sigewulf minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Wulfnoð minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Wulfmer minister. ✠ Ego Swiðulf minister. ✠ Ego Æðelmund minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Hefa dux. ✠ Ego Ælfwold dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Sigered dux. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Ordeah minister. ✠ Ego Beorhtnoð minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Æðered minister. ✠ Ego Wullaf minister.

Rubric. Hâmafuntan landbôc ðe Æðælstân cing bôcode Wihtgâre.

MCXII.

*ÆÐELSTÂN, Jan. 1st, 935.[1]

✠ FORTUNA fallentis saeculi procax, non lacteo liliorum candore amabilis, sed fellita euitandae corruptionis amaritudine odibilis, foetentis filios in ualle lachrymarum carnis, rictibus debacchando uenenosis dilacerat; quae quamuis arridendo sit infoelicibus attrectabilis, Acherontici tamen ad ima Cocyti, ni salus alti subueniat boantis, impudenter est decliuis. Et ideo quia ipsa ruinosa deficiendo carnaliter dilabitur, summo opere festinandum est ad amoena indicibilis laetitiae arua, ubi hymnidica angelicae iubilationis organa, mellifluaque uernantium rosarum odoramina, a bonis beatisque naribus inaestimabiliter dulcia capiuntur, sineque calce auribus foelicium suauia audiuntur. Cuius amore foelicitatis illectus, ego Æðelstanus rex Anglorum per omnipotentis dextram totius Britanniae regno sublimatus, aliquas terrae particulas uenerabili familiae

[1] Comp. No. CCCLXVII.

Maldubiensi pro animabus patruelium meorum, filiorum Æðelredi clitonis, uidelicet, Ælfwini et Æðelwini, deo et sancto Petro in perpetuum ius largitus sum, sub aestimatione .x. cassatorum in loco qui dicitur Wdetun, sub estimatione .vi. cassatorum in loco qui dicitur Breoni, et sub aestimatione .v. cassatorum in loco qui dicitur Summerford, item .v. in loco qui dicitur Nortun, item .v. in loco qui dicitur Ewulm. Hoc praecipiens ut nemo nostrorum successorum hoc nostrum donum, quamdiu christianitas uigeat, uel ex minimo interrumpere tentet; quod si quis tentauerit, a deo se damnandum in perpetuum sciat. Sciant autem sapientes nostrae religionis nos has praefatas terras non iniuste rapuisse rapinamque deo dedisse, sed sic eas accepi quemadmodum iudicauerunt omnes optimates regni Anglorum, insuper et apostolicus papa Romanae aecclesiae Iohannes, Ælfredo defuncto qui nostrae foelicitatis et uitae aemulus exstitit, nequitiae inimicorum meorum consentiens, quando me uoluerunt, patre meo defuncto, coecare in Wintonia ciuitate si non me dominus sua pietate eripuisset. Sed denudatis eorum machinamentis remissus est ad Romanam aecclesiam ut ibi se coram Iohanne apostolico iureiurando defenderet, et hoc fecit coram altari sancti Petri. Sed facto iuramento cecidit coram altari, et in manibus famulorum suorum portatus est ad scholam Anglorum, et in .iii. nocte uitam finiuit. Et nunc apostolicus ad nos remisit, et quid de eo ageretur consuluit. Nos autem, optimatum nostrorum rogatu, concessimus ut portaretur ad caeteros christianos, quamuis indignus. Et sic indicta est mihi possessio illius omnis in magnis et modicis, etc. Huius autem a deo dominoque Ihesu Christo inuentae atque inspiratae uoluntatis schedula anno dominicae incarnationis .dcccc.xxxviii. regni uero mihi gratis commissi .ii. indictione .viii. epacta .xiv. concurrente .iii. kalendas Ianuarias, linea uertentis mensis .x^{a}. in ciuitate celeberrima quae Dorna-

cester appellatur conscripta est, tota optimatum generalitate sub alis regis dapsilitatis ouanti. Subscripsere subreguli, Eugenius, Howell, Morrant, Iudual; Archiepiscopi, Wulfelmus Doroberniae, Wulstanus Eboraci; Episcopi, Burgrice Rofensis, Tedrid Lundoniensis, Æðelgar Orientalium Anglorum, Ælfriche Wintoniensis, Ælfredus Sciréburnensis, Wulfelmus Wellensis, Æðelgar Cridiensis, Oda Wiltensis, Eadhelm Selesensis, Sexhelm sancti Cuðberti, Tidelus Herefordensis, Ælfwine Wigorniensis, Kinsi Licitfeldensis, Winsi Legesestriensis.

MCXIII.

*ÆÐELSTÂN, 937.

✠ Quia regum gesta antecessorum laudabilia religiosorum et principum iustorum qui ueritate et iustitia, caritate et misericordia florentes, gentem suam moderamine regali rexerunt, et quod bonum est in oculis dei gesserunt, regum et principum successorum tota sequi praecipitur diligentia, eorum exempla praeuia cunctis inposterum dilatare, ut sic in illis impleatur quod scriptum est, 'Multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum.' Unde ego Æðelstan totius loculentae Brittanniae rex, possessionem sanctae dei aecclesiae Wentanae quam proauus meus Aðulf rex, iustus et benignus, deo et sanctis apostolis Petro et Paulo obtulit, rogante me uenerabili Christoque amabili Ælphego eiusdem aecclesiae pontifice, in nomine sanctae trinitatis renouo, tamque pro omnium praeteritorum quam et futurorum regum Anglorum, sed et pro cunctorum uiuorum et mortuorum animabus Anglorum, etiam et meae ipsius animae pro redemptione ad praesens stabilio, adiurans per regem coelestem, ut nullus regum nullusue principum eam immutare aliquando praesumat. Denique rex praefatus Aðulfus, quia unus clericorum basilicae Wentanae ante regnum

adeptum existens, basilicam ipsam affectu peculiari quoad uixit, amauit, ditauit, et sublimauit; et iccirco cum consensu et benedictione uniuersalis papae uallem illustrem Ciltecumb appellatam cum omnibus appendiciis et finibus suis hinc inde dilatatis, sicut qui hodietenus supersunt dilucide norunt, Christo et apostolis praetitulatis delegauit, omnemque summam haereditatis huius pro una mansa in omni negotio et debito haberi statuit, et, ut nunquam maiori seruitio quam ab una exigitur mansa deseruiat, in nomine Christi interdixit. Igitur hanc libertatem sic roboratam quisquis seruitio grauiori oppresserit, Christum cum uenerit in maiestate sua cum angelis suis iudicem iratum, et sanctos apostolos Petrum et Paulum, sanctos quoque omnes in aecclesia Wentana quiescentes, eiusdemque aecclesiae episcopos, aduersarios habeat, nisi se nequiter egisse doleat, rursumque dilectae deo basilicae amicus efficitur Wentanae. Anno siquidem incarnationis dominicae .DCCCC.XXXVII. qui praecessit annum quo bellum celebre in Bruningafelda factum fuit, Æðelstano rege pro his et aliis multis beneficiis uictoriam obtinente, libertas haec renouata erat, archiepiscopis, episcopis, ducibus, et principibus Anglorum insimul pro regni utilitate coadunatis, qui omnes unam maledictionem ei imposuerunt qui eam unquam immutaret.

MCXIV.

ÆÐELSTÂN, 937.

✠ Ego Æðelstanus rex Anglorum et aeque totius Albionis gubernator, rogatus fui a meis fidelibus ministris, ut aliquam partem terrae in aeternam haereditatem laxarem Sigulfo; eorumque precibus annuens, pro eius amabili subiectione atque obedientia, cum consensu optimatum meorum, terram quinque manentium, ubi ab incolis nominatur Niwantune, iuxta diriua-

tiuis fluentium successibus ubi uulgares prisco usu mobilique relatione nomen imposuerunt Use, quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, et posteritatis suae successoribus, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem, cum omnibus ad se rite pertinentibus pascuis, pratis, campis, siluis, siluarumque nemoribus. Sit autem praedicta terra libera ab omnibus mundialibus causis, praeter pontis et arcis constructione, expeditionisque adiuuamine. Ðæs bēn ðe landmǽro æt Niwantūne. Ǽrest of stānwege andlang slǽdes on ða fūlan rōde; of ðāre fūlan rōde andlang slǽdes tō dinnes hangran; ūt þurh Denegīðe grāf tō ðān hagþorne; and ðān tō ðām hlǽwe; and ðān tō ðām ellene; and ðān tō Use stæðe on Ealferðes hlǽw; and ðān on Sūðfelde; and swā be wirtwalam on ða efsan; and ðān on ðone wiðig; and swā be wirtwalan on ðone mēre þorne on eāste half Brantes wyrðe; and ðanne on ðone stānwege. Acta est praefata donatio anno .DCCCC.XXXVII. indictione .X.

MCXV.

ÆÐELSTĀN, 937.

✠ REGNANTE theo in eona eonum! Neminem quippe in mortali solo, quamuis uniuersam cosmi seriem quisque sollerti mentis acumine perlustret, expertem reperiret debitae mortis extitisse, illamque iustae seueritatis sententiam protoplasti praeuaricationis noxam delatam euasisse, ut dicitur, 'Terra es, et in terram ibis; puluis es, et in puluerem reuerteris.' Sed tamen diuina clementia inenarrabili potentia nobis iacentibus in infimis ad antrapon salutem concessit, duo inesse quibus tantum humanarum constat effectus actuum, uoluntas, scilicet, atque potestas; idcirco illae diuitiae cum mentis intentione diligendae sunt quae numquam decipiunt habentem, nec in ipsa morte

amittuntur, sed plus habundant dum cernitur quod amatur. Quapropter ego Æðelstanus, nodante dei gratia, basileos Anglorum et aeque totius Britanniae orbis curagulus, perpetuali libertate tribuendo condono uenerabili collegio Christicolarum in illo celebri loco qui dicitur Wiltun ad aecclesiam sanctae Mariae matris domini in sempiterna haereditate .vi. mansas hilariter inpenderem, ubi ruricolae antiquo usu nomen inposuerunt et appellatiuo relatione nuncupauerunt Brydancumb, iuxta diriuatiuis aquarum cursibus æt Noddre, ut illa praefata congregatio praedictam terram habeat ac possideat cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pratis, pascuis, diriuatisque cursibus aquarum, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Hoc autem fructuosum eulogigae munusculum in sempiterno graphio cum signaculo sanctae crucis maneat pro redemptione piaculorum meorum necnon et germanitatis meae Eadflede, eatenus ut uestra ueneranda monasticae classis caterua medullata orationum holocaustamata concorditer nostri memoriam summo tonanti commendare non pigeat. Sit autem praedictum rus ab omni mundiali censu et regali coactione liberum, exceptis istis tribus, expeditione, arcis pontisue constructione. In cunctis uero successoribus [qui] hoc ius donationis augendo amplificando satagerint, augeat amplificetque cunctiparens genitor in hoc praesenti uitam illorum, et inter coelibes beati foelicesque sine fine in aeterna doxa laetentur. Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram donationem infringere temptauerit, perpessus sit gelidis glacierum flatibus, et malignorum spirituum terribiles tormentorum cruciatus euasisse non quiescat, nisi prius in riguis poenitentiae gemitibus et pura emendatione emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis syndon ðā landgemǽro æt Brȳdancumbe. Of Noddre stǽðe ūp ofer eástcumb swá se stân hrycg scyt tó ðân hǽðanne byrgelse; ðonne west andlang

hricges swâ se herepoð sceat tô ðâm beorge; tô scorte hryðrum; ðonne forð be yfre oð Hringwoldes treów; ðonne andlang herpoðes in on beorge; forð ðone andlang streâmes oð Oxnaford; ðonne ðærofer on âne lake; ðonne andlang lace eft in on Noddre. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XXXVII. indictione .X.

✠ Ego Æðelstanus rex totius Britanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis inpressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Odo episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfheah episcopus consignaui. ✠ Ego Burgric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Ælfwold dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Odo minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Sigered minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfmær minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Ordeah minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Sigulf minister. ✠ Ego Beorhtnoð minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ealhhelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Æðelmund minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Wullaf minister.

Rubric. Ðis his Brŷdancumbes landbôc, ðe Æðelstân cing gebôcode ðâm hiwum æt Wiltûne for hine and for Eâdflêde his swistor on êche yrfe.

MCXVI.

ÆÐELSTÂN, 938.

✠ AEGREGIUS agonista sermocinatus est in scripturis diuinis, 'Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae autem non uidentur aeterna'; idcirco superflua utentibus diuinus sermo ut suprataxati sumus terribiliter praemonet, ut huius saeculi caduca contempnentes spiritaliaque imitantes coelestia properemus ad regna! Quamobrem ego Æðelstanus desiderio regni coelestis exardens, fauente superno numine basileus industrius Anglorum cunctarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam adoptiuo fideli meo ministro Æðæred uocitato, ob illius amabile obsequium, dignatus sum largiri .v. mansas agelluli, ibidem ubi uulgares prisco more mobilique relatione uocitant æt Rimtune, et iuxta deriuatiuis fluentium successibus Higbroc, cum pratis pascuisque, necnon et siluis, siluarumque densitatibus, ut haec prospere possideat ac aeternaliter teneat, dum huius aeui fragilis cursum uti audebit; post se autem, ueluti affirmauimus, cuicunque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem; fiat etenim praefata terra ab omni seruili iugo libera, cum omnibus sibi rite pertinentibus, exceptis his tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Denique uero si quis, nobis non optantibus, nostrum hoc donum uiolari fraudulenter perpetrando consenserit, consideret hinc se die ultima iudicii coram deo rationem redditurum, atque cum reprobis quibus dicitur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' poenis atrocibus se esse passurum, si non antea corporea lamentatione emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis syndon ðes landes gemǣre æt Rimtūne. Ærest of Higbrōce sūð andlang dīc on ðone herpað; west andlang herpaðes on wendan mǣre; on morð dīc; ðonon norð andlang herpaðes on wiðig-

leás wyrttruman; ðonne ealling be wyrttruman oð ácleá eásteweardne and norðeweardne; ðanon on Higbróc; eást andlang bróces on ðes hiwisces díc; norð andlang díces on ðæt strod; eást andlang strodes; of ðám strode on wederan gráfe scagan; útt þurh ðone scagan andlang Beas bróces; ðonne súð be wyrttruman eft on Higbróc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XXXVIII. indictione .XI.

✠ Ego Æðelstanus rex tocius Brittanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Wulfhun episcopus consensi. ✠ Ego Oda episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consignaui. ✠ Ego Burhgric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Ælfwold dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Wulfhere minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfmer minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Ordheah minister. ✠ Ego Sigulf minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ealhelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðered minister. ✠ Ego Æðelmund minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Wulflaf minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Wulflaf minister.

Rubric. Ðis is Rimtúnes land bóc, ðe Æðelstán cing gebócode Æðerede his þegne on éce yrfæ.

MCXVII.

ÆÐELSTÂN, 938.

✠ Regnante imperpetuum altissimo rerum creatore domino nostro Ihesu Christo, qui sua ineffabiliter potentia omnia ab arce polorum cosmi climata disponit atque gubernat, uicesque temporum hominumque mirabiliter discernens, terminum incertum praedestinatum omnibus a se formatis prout uult imponit. Quapropter ego Æðelstanus, diuina fauente clementia, rex Anglorum et aeque totius Britanniae orbis curagulus praeeclectus, meo fideli ministro, qui usitato onomate nuncupatur Ælfheago, aliquam iuris mei particulam .xvi. uidelicet mansas in aeternae haereditatis stipendium libens concedo in illo loco ubi uocitatur Pipingmynstre, pro eius amabili subiectione atque subpeditationis obedientia quam michi meisque semper incessabiliter monstrauit, et etiam pro ipsius placabili praetio quod michimet dedit ut huius syngraphi adipisceretur firmationem, ducentas scilicet auri cocti et purissimi argenti stateras. Idcirco ergo ob nostrae huius donationis perpetuam stabilitatem et indiscussam confirmationem, et ob futurorum cautelam, ne quisquam unquam subsequentium hoc ipsum nostrae bonitatis emolumentum aliquo modo auertere siue inminuere audacter praesumat, apicum caracteribus liquide inserere curauimus; quia saepissime contingi solet in sanctionibus procerum et in edictis priscorum, ut quod scedularum certa impressio minime caraxatum retinet, illud futura ac subsequens prosapia, partim temeritatis audacia partim ignorantiae negligentia, praue peruertat quod antecedens generatio iusta diiudicatione sanctierat. Habeat itaque atque gratanter perfruatur praedictus meus minister praefata possessiuncula quandiu uita sibi comes fuerit; et post praesentis uitae cursum peractum, posteritatis suae successoribus cuicunque uoluerit derelinquat,

ceu supradiximus, in aeternae haereditatis portionem. Maneat etiam hoc ipsum rus cum omnibus utilitatibus sibi iusta addicatione pertinentibus, tam in minimis quam in maximis rebus, ab omni humanae seruitutis iugo perpetua libertate iocundum, tribus semotis causis a quibus nullus nostrorum poterit expers fore, id est, generalis expeditionis necessaria societate, ac pontium urbiumque iugi assolidatione. Qui autem hoc quod nos nostro concessimus fideli multiplicando augere satagerit, centenam a Christo recipiat mercedem, et sempiternae gloriae coronam. Si autem, quod nusquam contingere cupimus, quisquam repertus fuerit, diabolico perflatus anhelitu, qui hoc fraudulenter auertere uel permutare in aliud quam nunc constituimus studuerit, sciat se absque dubio in huius uitae labili stadio maledictionis cyrographo constringi, et in tremendo iustissimi iudicis libramine aeternali dampnatione trucidari cum Caipha et Pilato caeterisque ipsorum sodalibus,qui in ima inferni trucidantur uoragine caecis adusti flammis, ni ante obitum pleniter poenitendo emendauerit quod deliquit. His gyraminibus uilla praescripta in circuitu gyrari ac se concludi contemplatur. Ðis synd ðǣra .xvi. hīdā landgemēre tō Pipingmynstre. Ǽrest of Fearres cumbes heāfde west on ðone herepað; swā west andlang herepaðes ðæt hit cume on eāsteweardne āc-beara; ðæt norð on gerihte of ācbeara westeweardan on ðæs biscopes gemēre. on Bennancumb; swā dūn æfter ðæs biscopes gemēre on Bennancumbes ford ðæt hit cumð be norðan fyrsleāge; swā of norðenwardre fyrsleāge on Bennancumbes brōc; ðæt ūp ongean streām eāsten Tucheles mōr; of ðām mōre on gerihte on heardan geat; of ðām geate on hagan; on deōpan ford; of ðām forda on ðæ rīht landsceare ādūn on Sciteres streām; of ðān streāme on gerihte on wītan stān on ðæt gebeare norðeweardne; ðanon on reādan ford; of ðām forda eāst on ðone herepað;

of ðâm herepaðe sûð ðæt on langan ham; of ðâm hamme ðanon binnan euise on grégan stân; of ðâm stâne on lindoran; of lindoran on ðone ealdan hagan on wealdenes weg; of ðâm wege ûpp an dûne on Hringwoldes beorh; of ðâm beorge west andlang dûne on wiði sléd tô henna þorne; ðanon west on ða ealdan dîc; ðonne sume hwîle andlang ðǽre dîce; and ðænon norð ofer wiðan cumbe; ðæt eást on Fearres cumbes heáfd. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri .DCCCC. XXXVIII. indictione .XI.

✠ Ego Æðelstanus rex tocius Brittanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donatione cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ælfheag Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis episcopus consignaui. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Wulfun episcopus consensi. ✠ Ego Oda episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consignaui. ✠ Ego Burhgric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Ælfwold dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Oda minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Wiðgar minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Wulfmer minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ordeah minister. ✠ Ego Sigulf minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Eadric minister.

Rubric. Ðis is ðǽra sextunæ hŷda landbôc æt Pipingmynstræ, ðe Æðælstân cyng gæbôcodæ Ælfheágæ his þægnæ on êce yrfæ.

MCXVIII.

ÆÐELSTAN, 938.

✠ PLERUMQUE diuitum huius saeculi quia timore diuino neglecto infirmiores quosque paternis haereditatum ruribus expellunt, etiam et aecclesiarum dei possessiones inuadunt, ni priuilegiorum fortis eis obstet auctoritas. Ego Æðelstan tocius rex Brittanniae hoc priuilegium sanctae trinitati sanctisque apostolis Petro et Paulo ad monasterium antiquum Wintoniense componi, episcopo Ælfeago rogante, praecepi ita dumtaxat ut uilla Ticceburnan uocitata, semper episcopis Wintoniensibus, ceu antiquitus statutum est, subiiciatur, et ne umquam Wintoniensium potestate auferatur episcoporum. Possidet autem uilla haec .xxv. mansas, quinque eo loco qui Beowyrð dicitur, quae omnes omni seruitio careant mundiali, excepto pontis arcisue fabrica et expeditionis militia augenda. Termini telluris praescriptae sic dilatantur. Ærest on Ellenford; of Ellenforda on Cealcswyðe dell; of Cealcswyðe delle on melan beorh; of mælan beorge on higleâge; of higleâge on langan leâge; of langan leâge on tyrighege; of tyrighege on æscs; of ðâm ægscce tô Steortanleâge; of Steortanleâge eall swâ ðæt heâh hylte scæt tô scagan; of scagan eall swâ ðio wirtwale scæt oð hit cymð tô wohhlincan on ðæne ymbstocc; of ðâm ymbstocce on wiðigmǣre; of wiðigmǣre on ðæne æscstubb; of ðâm æscstubbe on earnes beorh; of earnes beorge on syfan wyllan; of syfan wyllan on hafeces del; of hafeces delle on îsengrâfas; of îsengrâfan tô Aðulfes heale; of Aðulfes heale tô langan leâge; of langan leâge tô mǣnan leâge; of mēnan leâge tô wines heâfdan; of wines heâfdan on Ellenford. Hanc ergo haereditatem quisquis deo et sanctis apostolis Petro et Paulo abstulerit, maledictus et dampnatus sit in die iudicii,

nisi prius emendauerit. Acta est autem haec libertas anno incarnationis dominicae .DCCCC.XXXVIII. indictione .XI.

✠ Ego Æðelstan rex hanc libertatem renouaui. ✠ Ego Wulfhelm archiepiscopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis episcopus corroboraui. ✠ Ego Kenwald episcopus consolidaui. ✠ Ego Wulfhun episcopus confortaui. ✠ Ego Oda episcopus conuegetaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consublimaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus consustentaui. ✠ Ego Ælfwold dux consensi. ✠ Ego Uhtred dux condixi. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Ælfred minister.

Rubric. Ðis is seó bóc, ðæ Æðelstán cing gæbócode Ælfheágæ bisceope tó ðám bisceopstólæ on Winceastre, of Ticceburnan.

MCXIX.

*ÆÐELSTÂN, April 23rd, 939.[1]

✠ IN Godes names! Ich Æðelstán, God gyuing, kyng welding eal Brytone, mid alle míne wytene and alle biscope of ðán kinedóme of Engelonde, gelad by ðe pricingge of ðe hály góste, grantye and confirmye by ðisse mínre chartre for me and for ðe kingges of Engelonde ðæt comeð æfter me, éne and éuereich, tille Gode and sainta Marian, and sainte Michaele, sainte Sampsone, and sainte Branwaladre, .XXVI. hýde londes æt Muleburne, mid ðán ðæt ðéretó líð, and fíf æt Wonlonde, and þreó atte Frómemouðe, atte yle ðán Ye, tó on see and ón on londe, ðæt is tó leggende æt Ore, and þreó at Clyue mid ðáre méde ðæt ðéretó líð, and þreó and ón half at Liscombe, and

[1] The following is the Middle-English version of No. CCCLXXV.

ōn æt Būrdalueston, and ōn at Litele Pudele, and fīue at Cattesstoke, and .vi. at Comptone, and tō at Wīdecome, and .v. at Osmyntone, and .vi. at Holewerðe, ðæt is alles seuene and sixty hȳden intō Middletone, and ǎnne were on Auene at Twynhām, and al ðæt water binne staðe of Waimouðe and half strym on ðān Waymouðe out on see, and twelf acres tō ðān were and ðān werhurde, and þreō þegne on Sūð-Sexan, and Salterne by were, and .xxx. hȳden on Sidemyntone tō fōsterland, and tō at Chelmyntone, and six at Hylfelde, and .x. hȳde at Ercecombe tō tymberlonde. And ich wolle ðæt al ðis mȳn almeslonde mid al ðān ðæt ðēretō līð and freō beō in alle þinge and freō custumes, ðæt is for mīne sāule helpe and for ðe helpe of here sāulen ðæt tō fore me wēre and after me comen schulle kynges of Engelonde, ðan minster tōfore gesed of Middeltone in rīgte clene almesse wulle and grantye ðæt hit beōn al sō freō in alle þinge mid ðān ðæt ðērtō līð in ēche stēde in Englonde in mȳne cynedōme al swā mȳn ōgen ōre. And ich stēdeuastlīche hote and bebeōde in Gode almigties hēge name, fader and son and hōly gōst, ðæt ðis mīn wille and gifte and of ðis writ fastnynge ungewemmed beō, and ungewered, and ungewendelīch, ðe hwīle ðæt Christendōm dureð in ðis gelonde Engliscan. Oure lōurd God almigtig and alle his hālgen al ðe ylc hō sō hit beō ðæt ðis mȳ dēde in ōðere wīse hit buturne ōðer gewanye, ōðer hō ðæt ēuere beō, be hey Iudan feyre Christes traytour on helle wytte pȳnende and on ēchenysse.

And ðæt ðis sond beō and stēdeuast euere boute ende, ich ðe foresedene kyng Æðelstān ðis gewritene bōcleōf habbe gemerked mid Cristes hōly rōde tōkne ✠ and mīn ōgen honde mid ðisse gewitnesse of alle mīne gewytene ðæt herafter gewriten beō gefunden, and mid mīne biscopes. ✠ Ego Wolfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus testimonium perhibeo

et cum signo agiae crucis hoc donum et hanc sententiam praedictam confirmaui. ✠ Ego Æðelredus Londoniensis urbis episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cenwaldus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfredus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Caynan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Egwynus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Radulphus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Brinstanus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Alla episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferdus princeps consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfredus minister domini regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelmundus minister consensi et subscripsi. ✠ Acta est haec nostra donatio et concessio ac praesentis nostrae cartae confirmatio anno ab incarnatione domini .DCCC.XLIII. in uilla regali quae dicitur Dorcacestria, secunda die paschae domini.

MCXX.

ÆÐELSTÂN, 939.[1]

✠ AEGREGIUS agonista sermocinatus est in scripturis diuinis, 'Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae autem non uidentur aeterna.' Idcirco superflua utentibus diuinus sermo ut suprataxati sumus terribiliter praemonet, ut huius saeculi caduca contempnentes spiritaliaque imitantes coelestia properemus ad regna! Quapropter ego Æðelstanus, diuina mihi adridente gratia, rex Anglorum et aeque tocius Britanniae curagulus, aliquam partem terrae iuris mei perpetuali donatione libenter concedo cuidam sanctae conuersationi deditae Christi ancillae nomine Wulfswyðe eatenus ut mei memoriam suis sanctis orationibus indesinenter habeat .XV. mansas agelluli iuxta diriuatiuis fluentium successibus æt Cynetan, in illo

[1] Vid. No. CCCLXXVIII.

loco ubi ruricolae antiquo usu nomen indiderunt Uferantun, quatinus illa bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu istius caducis saeculi uitam tenere praesumet; post se cuicumque uoluerit ceu corroborauimus perenniter haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram difinitionem elationis habitu incedens aut infringere temptauerit, perpessus sit gelidis glacierum flatibus, et Pennino exercitu malignorum spirituum nisi prius inriguis poenitentiae gemitibus et pura emendatione emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sint ðа landgemǽro tó Uferantone. Of Cynetán tó ðon ellene; ðonne on Wódnes dene; ðonne tó wuda on mǽrwege; ðon on hyrsleáge úp tó Wódnes díc on Titferðes geat; ðonne on wiðigméres hege eásteweardne súð onbútan tó Æðelferðes setle on ðone stánihtan weg; ðanne on smalan leáge; ðonne þurh scythangran andlang ðæs weges tó ðǽm hlince; ðonne tó westheáfdon; ðonne norð ofær dúne on ðæt ríht gemǽre; ðǽr tó túne; ðanne on Cynetán on sealtham; of sealthamme úp butweox ða twegan beorgas; of ðám on ðæs furlanges westheáfde; ðonne on scrowes pyt; ðonne on ðone pancrundel middewerdne; ðonne on coltan bearh oð ðæne herpoð an hacan penne; ðonne andlang herpaðes on ða díc wið súðan Æðelferðæs stáne; ðonne súð andlang hricweges on ðonne dunnan stán; ðonne west and súð ofer ðæt yrðland on pyttel dene; ðonne úp on lámba pæð súð on ðone hlinc úfeweardne on hole wege; ðonne eft on Cynetán. Ðonne is ðis ðára feóhwícuna gemǽre and ðǽs dúnlandes on Mappeldreleá westweardre; ðonne norð úp andlang stánrǽwe;

ðonne on ða byrgelsas; ðonne sūð andlang weges; of ðām wege andlang hlinces on ðæt sūðheāfod; ðonne ādūne on ðæt slǣd; ðonne ūp andlang weges eft tō Mappeldreleā. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XXXVIIII. indictione .XII.

✠ Ego Æðelstanus rex tocius Brytanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae cru✠cis confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobonensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae cru✠cis consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintaniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae cru✠cis inpressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae consignaui. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Wulfhun episcopus consensi. ✠ Ego Oda episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consignaui. ✠ Ego Burgric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ælfhere dux. ✠ Wulfgar dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Uhtred dux. ✠ Odda minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Eadmund minister. ✠ Wulfsige minister. ✠ Wihtgar minister. ✠ Æðelwold minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Wulfmær minister. ✠ Wulfgar minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Ordeah minister. ✠ Sigulf minister. ✠ Eadric minister. ✠ Ealhhelm minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Æðelrēd minister. ✠ Æðelmund minister. ✠ Wulfhelm minister. ✠ Wulflaf minister.

MCXXI.

*ÆLFRED, 939.

✠ AEGREGIUS agonista sermocinatus est in scripturis diuinis 'Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae autem non uidentur aeterna'; idcirco superflua utentibus diuinus sermo ut suprataxati sumus terribiliter praemonet, ut huius saeculi caduca contemp-

nentes spiritaliaque imitantes coelestia properemus ad regna. Quamobrem ego Ælfredus desiderio regni coelestis exardens, fauente superno numine basileus industrius Anglorum cunctarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam adoptiuo fideli meo ministro Heahfyrð uocitato, ob illius amabile obsequium dignatus sum largiri .VIII. mansas agelluli, ibidem ubi uulgares prisco more mobilique relatione uocitant æt Worðige, cum pratis, pascuis, necnon et siluis, siluarumque densitatibus, ut haec prospere possideat ac aeternaliter teneat dum huius aeui fragilis cursum uti audebit; post se autem, ueluti affirmauimus, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat: fiat etenim praefata terra ab omni seruili iugo libera, cum omnibus sibi recte pertinentibus, exceptis his tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Denique uero si quis, nobis non optantibus, nostrum hoc donum uiolari fraudulenter perpetrando consenserit, consideret hinc se die ultima iudicii coram deo rationem redditurum, atque cum reprobis quibus dicitur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' poenis atrocibus se esse passurum, si non antea corporea lamentatione emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis is ðæt gemǽre æt Worðige. Ærest of Icenan tó iwigað; of iwigað tó stánceaslan; of stánceaslan forð tó bican sclǽde; swuá forð tó Æðelwoldes beorge; of Æðelwoldes beorge forð tó Æðelmes hangran; ðanon tó Cyrringe; forð tó ðán coppedan þorne; of ðán coppedan þornæ forð út an ða eá; of ðára eá út an cyoling mór. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XXXVIIII. indictione .XII.

✠ Ego Ælfred rex totius Bryttanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadweard filius regis. ✠ Ego Æðelred archiepiscopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Swiðun episcopus consensi. ✠ Ego Ealstanus episcopus

confirmaui. ✠ Ego Fryðestan episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus consensi. ✠ Ego Byrhred episcopus roboraui. ✠ Ego Wulflaf abbas confirmaui. ✠ Ego Eanulf dux. ✠ Ego Aðulf dux. ✠ Ego Æðelnað dux. ✠ Ego Byocca dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Ceoleah minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æsculf minister. ✠ Ego Byrhferð minister. ✠ Ego Byorhtulf minister. ✠ Ego Leofheah minister. ✠ Ego Buga minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Deormod minister. ✠ Ego Byrhthelm minister. ✠ Ego Ealhstan minister. ✠ Ego Hæfa minister. ✠ Ego Alwold minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Heahnoð minister.

MCXXII.

ÆÐELSTÂN, 939.

✠ REGNANTE theo in eona eonum! Neminem quippe in mortali solo, quamuis uniuersam cosmi seriem quisque sollerti mentis acumine perlustret, expertem repperiet debitae mortis extitisse, illamque iustae seueritatis sententiam protoplasti praeuaricationis noxam delatam euasisse; tamen pii conditoris arbitrio constat illiusque miseratione superna conceditur quemquam potis esse imis alta terrenis coelestia caducis sine fine mansura capescere. Quapropter ego Æðelstanus, nodante dei gratia, basileos Anglorum et aeque totius Britanniae orbis curagulus, enucleatis istis omnibus et feruore coelestis patriae exardens, libenter perpetuali libertate tribuendo condonaui uenerabili michique amabili christicolae spiritali commercio sanctoque uelamine dei nutu deuotionis affectu consignatae, et pro germanitatis nostrae conglu-

tinata propinquitate, in sempiternam haereditatem nomine Eadburge .x. et .VII. mansas cum mentis hilaritate impenderem, ubi ruricolae antiquo usu nomen imposuerunt et appellatiua relatione nuncupauerunt Drocenesford, iuxta diriuatiuos aquarum cursus Meone; ut illa praedictam terram habeat ac possideat cum omnibus ad se rite pertinentibus campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatisque cursibus aquarum, aeternaliter; et postquam uniuersitatis uiam huius saeculi transierit, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem cuicunque sibi haeredi uoluerit perenniter relinquat. Fiat etenim praefata terra ab omni seruili iugo libera, cum omnibus sibi recte pertinentibus, exceptis his tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Qui hoc ius donationis augendo amplificando satagerint, augeat amplificetque cunctiparens genitor in hoc praesenti uitam illorum, et inter celibes beati foelicesque sine fine in aeterna doxa laetentur. Denique uero si quis, nobis non optantibus, nostrum hoc donum uiolari fraudulenter perpetrando consenserit, consideret hinc se die ultima iudicii coram deo rationem redditurum, atque cum reprobis quibus dicitur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' poenis atrocibus se esse passurum, si non antea corporea lamentatione emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Đis syndon ꝺa landgemǽro tó Drocenesforda. Ǽrest æt cleferdæne on ꝺet del; of ðám dellæ andlang weges on ꝺa hwítan flódan; of ðǽre flódan on norꝺhealfæ hærepaꝺæs on ꝺone litlan þorn; ꝺonon on swealwan þorn; ꝺonon on ðæs hlincæs norꝺændæ; ꝺæt andlang hlincæs súð on ðæs cumbæs heáfod; ꝺonon on ꝺæs hlincæs wæstændæ æt ꝺám hwítan foxholum; ðonon on Stánburg; of Stánbyrig andlang díc útt on hwítanford; ꝺonon andlang Meóne on midnæ streám, on ꝺa díc, on norꝺhealf ꝺæs fordas; andlang díc on ðone ealdan þorn; of ꝺám þorne æft útt on Meóne andlang

streámæs oð ða díc; andlang díc tó ðám ǽðænan byrigelsum; ðonon súð andlang hlingrǽwe tó ðæs niðærlangan hlincæs eástændæ; andlang hlincæs æft út on eá; andlang eá oð ðæt wæstmæste how; ðonon wæst for ðonæ sealstyb oð ðæt yrðland; súð bæ ðám landæ on ðæs wyllæs heáfod; ðonon æft útt on eá; ðæt andlang streámæs súð on wuda; and ðonne on giet oð wíchǽma mæarcæ; ðonon west be hagan for Cyneburgæ hyrstæ súðeweardæ oð ðæt scírhiltæ on ðonæ greátan beám; of ðám beámæ on Ðúnres leá middæweardnæ; of ðám leá on gerihtæ tó Ðrocbyrgæ; on ðonæ fúlan bróc; andlang fúlan brócæs útt on bytnan burnan; andlang burnan oð ðæs bisceopæs mearcæ; ðæt norð tó filæleá geatæ; ðonon on brómburnan; ðæt andlang burnan oð brómfælde; ðonnæ úpp bætweoh ða twǽgen brómfældas andlang ðæs alarsceátæs of ðone fúlan brócc; andlang brócæs tó ðæs cumbæs heáfdæ; ðonnæ tó ðǽre stigelæ tó ðæs bisceopes mearcæ; ðonne útt on langan leágæ; ðæt þwæoræs ofær ða leáge norð tó wuda; ðonon tó ðǽre stigelæ oð Meónwara snádæ; ðonne forð tó domnæs hlincæ; ðonon tó ðám wylfpyttæ; ðonnæ on gærihta þurh hæselholt; tó clæfærdæne; æft on ðæt dell. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XXXIX. indictione .XII.

✠ Ego Æðelstanus rex tocius Britanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadmundus eiusdem regis frater consignaui atque roboraui. ✠ Ego Eadredus frater eiusdem regis consensi. ✠ Ego Wulfhelm Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ælfhealh Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi.

✠ Ego Wulfhun episcopus subscripsi et consensi. ✠ Ego Oda episcopus subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consensi et consignaui. ✠ Ego Burgric episcopus subscripsi et consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Wulfgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Wulfstan dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Oda dux. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Wulfmær minister. ✠ Ego Wulfgar. minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ordeah minister. ✠ Ego Sigulf minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ealhhelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Sired minister. ✠ Ego Æðelmund minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Wulflaf minister.

Rubric. Ðis is Drocenesforda land bóc ðe Æðelstân cining bócode Eádburge his swister on éce yrfæ.

MCXXIII.

ÆÐELSTÂN, 939.

✠ Regnante theo in perpetuum architectorio, qui sua ineffabili rite potentia omnia disponit atque gubernat, uicesque temporum hominumque mirabiliter discernens, terminumque incertum prout uult aequanimiter inponens, et de secretis coelorum gloriae humanaeque naturae mysteriis docet, ut cum his fugitiuis et aeui cursibus possessiunculis iugiter mansura regna, deo largiente, fragilique naturae consolationis subleuamine adipiscenda sunt. Quapropter ego Æðelstanus, nodante dei gratia, basileos Anglorum et

aeque tocius Brittanniae orbis gubernator, cuidam religiosae foeminae uocitato nomine Eadulfu, cum consensu optimatum meorum, et pro eius placabili pecunia .xv. mansas agelluli ubi ruricolae antiquo usu nomen inposuerunt æt Beorhtwaldingtune, quatinus illa bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu uiuat; et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedicta terra cum omnibus ad se rite pertinentibus libera, campis, pascuis, siluis, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero, quod non optamus, contra nostrum hoc decretum machinari uel infringere aliquid uoluerit, sciat se rationem grauiter redditurum in die iudicii ante tribunal domini, nisi prius hic digna emendauerit poenitentia ante mortem. Istis terminis praedicta terra circumscripta esse uidetur. Đis sinden ðа landǽngemǽro tó Beorhtwaldingtúne. Ærest of curspan díc úp on ácdene; of ácdene tó Wigferðis leáge; of Wigferðis leáge tó Pippes leáge; of Pippes leáge norð andlang hagan tó ðán brandan stáne; of ðám stáne tó dúnian mére; ðonon norðrihte tó hæselleá; of hæselleá westrihte tó borsenan beorge; of ðám beorge westriht on ðone háran stán; of ðán stáne norðrihte tó stáncrundele; ðonnan ándlang weges tó ðám langan treówe; of ðám treówe andlang weges tó mǽrflóden; ðonne giet andlang weges; ðæt eft on cyrspan díc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XXXIX. indictione .XII.

✠ Ego Æðelstanus rex totius Bryttanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumpha-

le trophaeum agiae crucis inpressi. ✠ Ego Cinwald episcopus praedictum donum consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhun episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consignaui. ✠ Ego Byrgric episcopus consensi et confirmaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Ælfhere dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfgar dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Uhtred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Odda minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadmund minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulflaf minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wihtgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwold minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ordeah minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadric minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealhhelm minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelred minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelmund minister consensi [et subscripsi.] ✠ Ego Wulfhelm minister consensi et subscripsi.

MCXXIV.

WIIHELM, 939.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.XXXIX. indictione .XIIII. anno Æðelstani regis, ego Wiihelmus concedo Wlfelmo archiepiscopo aliquam partem terrae iuris mei id est undecim agros a meridie Doroberniae,

circumdatam his terminis; ab oriente Eadredesland; a meridie publica strata; ab occidente Brihtelmesland; ab aquilone Cingesland.

Hanc donationem ego Æðelstanus rex cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Wlfelmus confirmaui. ✠ Ego Teodredus Lundoniensis episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfegus Wintoniensis subscripsi. ✠ Ego Odo Scirburnensis subscripsi. ✠ Ego Cenwaldus episcopus subscripsi.

MCXXV.

*ÆÐELSTÂN.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Ego Æðelstanus rex do sancto Cuðberto hunc textum euangeliorum, duo casulas, et unam albam, et unam stolam cum manipulo, et unum cingulum, et tres altaris cooperimenta, et unum calicem argenteum, et duas pateras, alteram auro paratam, alteram Graeco opere fabrefactam, et unum thuribulum argenteum, et unam crucem auro et ebore artificiose paratam, et unum regium pallium auro textum, et duas tabulas auro et argento fabrefactas, et duo candelabra argentea auro parata, et unum missalem, et duos euangeliorum textus auro et argento ornatos, et unam sancti Cuðberti uitam metrice et prosaice scriptam, et septem pallia, et tres cortinas, et tria tapetia, et duas coppas argenteas cum cooperculis, et quatuor magnas campanas, et tria cornua auro et argento fabrefacta, et duo uexilla, et unam lanceam, et duas armillas aureas, et meam uillam dilectam Wyremuðe australem cum suis appendentiis, id est Wertun, Uffentun, Sylceswyrðe, duas Weothehoppas, Byrdene, Seham, Setun, Daltun, Daldene, Heseldene. Haec omnia do sub dei et sancti Cuðberti testimonio; ut si quis inde aliquid abstulerit, damnetur in die iudicii cum Iuda

traditore, et trudatur in ignem aeternum qui paratus est diabolo et angelis eius.

MCXXVI.

*ÆÐELSTÂN.

✠ On ðâm hâlgan naman ûres hâlendes Christes se ðe ûs gescôp ðâ ðâ we sylfe nǽron, and ûs eft âlŷsde mid his âgenum life, ðâ ðâ [we] fordône wǽron þurh ðæs deôfles lâre, and mid ealle forscylgode intô ðâm êcan susle, ac his myccle arfæstnesse ûs âlŷsde of ðâm. Nû ic Æðelstân cyning ofer Ænglaðeôde cŷðe mînum witum, and on ðisum gewrite mid wordum âfæstnige, ðæt ic wille friggen ealle ða lande âre intô sanctes Paules mynstre, and ðǽretô gesetan ðysne friuelige, ðæt is synderlîc freôls, sanct Paul tô lofe ðân hâlgan apostle ðe ðeôs stow is hâlig, in mînre sâule tô âlŷsednesse and mîne synnan tô forgifenesse, be ðâm ðe Sybba cyng hit ǽrest gefreôde and se hâlga Erkenwold; and hîg beggen ðǽrtô gebugen mid ealle Gode geðeôwode, and ða stowe gegôdeden; and se mǽre biscop sanct Erkenwold ðæne freôls gefette on Romebirig ðe on ðisse cartan is awriten; and manega ôðre freôlsas hêron gewriten synd ðe mîne forgengan gesettyn heôra sâule tô âlŷsnesse. Se ðe ðysne freôls geeâcnige, God his lief hêr on life and him heofonarîces myrcðe sylle ðonne he heônon faran sceole. Se ðe ðænne ða âre þænce tô þeôfigenne oððre on ôððre wîson tô âwaddene on ôðre hit hêr beforen âwriten is, sŷ his lif hêr gelittled, and ðenne he heônon faran sceole sîg â his wunung on helle grûnd, bûton he hit hêr ǽr his ænde ðe stiðelîcor gebête wið ðæne ǽcan God ðe âh ealra þinga geweald. Forði we swâ fæstlîce ðysne freôls bebeôdað ðæt we swâ moten eft ealle ætgædere heofonan-

rîches myrhðe habban mid ðâm êcan Gode ðe âh ealra þinge geweald. Amen.

The same in Latin.

✠ In sancto nomine nostri seruatoris Christi, qui nos creauit quando nosmet ipsi non eramus, et nos redemit cum sua propria uita, quando perditi fuimus ex diaboli doctrina, et penitus damnati in aeternum sulphur, sed eius magna clementia nos liberauit ab eo. Nunc ego Æðelstanus rex super Anglicam gentem, notum facio meis sapientibus et in hoc scripto uerbis confirmo, quod liberabo omnem terram ad sancti Pauli monasterium [spectantem]; et insuper constituam istud priuilegium, hoc est singularem immunitatem, in laudem sancti Pauli illius sancti apostoli, cui hic locus est sacratus, in animae meae redemptionem et peccatorum meorum remissionem, secundum quod Sebba rex eundem [locum] primo liberauit, et sanctus Erkenwaldus; quorum ambo eo se contulerunt, omnino deo inseruierunt et illum locum locupletarunt, magnusque ille episcopus sanctus Erkenwaldus illud priuilegium impetrauit Romae quod in hac charta scribitur; et plura alia priuilegia hic inscribuntur, quae mei praedecessores irrogarunt in animarum suarum redemptionem. Qui hoc priuilegium adauxerit, deus eius uitam in hoc mundo [conseruet], et ei coelorum regni gaudia concedat quando hinc decesserit. Qui uero quid illinc abstulerit siue in alium usum conuerterit, aliter scilicet quam hic suprascriptum est, sit eius uita hic decurtata, et quando hinc decesserit semper sit eius habitatio in inferni fundo, nisi id hic ante finem suum diligentius compenset apud aeternum deum qui omnium rerum habet potestatem. Idcirco tam firmiter hoc priuilegium [obseruari] praecipimus, ut ita nos omnes denuo possimus simul coelorum regni gaudia assequi cum aeterno deo, qui omnium rerum habet potestatem. Amen.

MCXXVII.

*ÆÐELSTÂN.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi saluatoris! Ea quae secundum legem salubriter diffiniuntur, licet solus sermo sufficeret, tamen pro euitanda futuri temporis ambiguitate, fidelissimis scripturis et documentis sunt commendanda. Quamobrem ego Æðelstanus rex Anglorum, pro aeternae retributionis spe, et relaxatione peccatorum meorum, ad laudem domini nominis et ad honorem sancti Pauli apostoli et gentium doctoris, regali auctoritate renouaui atque restauraui libertatem ad monasterium ipsius statutum in Londonia ciuitate, ubi diu sanctus Erkenwaldus episcopatum tenuit, qui etiam propensius in monasterii studens proficuo, illud priuilegium quod hactenus in praefato habetur monasterio in Romulea urbe petebat, aliaque quamplurima priuilegia quae nostri antecessores pro redemptione animarum suarum et pro coelestis regni desiderio constituerunt, in illo monasterio scripta continentur. Haec est interim illa libertas quam ut perpetualiter in saepedicto monasterio permaneat animo libenti constituo. Id est decem mansas ad Sandonam cum Rode, et octo ad Ardeleage cum Luffenhæle, et decem ad Bylcham cum Wicham, et octo ad Tinwolditune, et duodecem ad Runawella, et triginta de Eadulfesnesa, et decem ad Draitune, et octo ad Berne, et decem ad Neosdune cum Wellesdune. Hanc ergo libertatem pro petitione et ammonitione uenerabilis episcopi Theodorici, qui tunc temporis eidem monasterio praefuit, placabili mentis deuotione dictare, scribere, commendare procuraui. Si quis uero, quod non optamus, huius decreti aduersitatem infringere temptauerit, aut aliter quam a nobis statutum mutare praesumpserit, sit a consortio domini nostri Ihesu Christi segregatus, et cum lupis rapacibus ponatur, et eius ligaturis se con-

strictum sciat, cui Christus claues coelestis regni commendans ait, 'Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo aecclesiam meam, et tibi dabo claues regni coelorum, et quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum et in coelis.' Denique adhuc pro ampliori firmitatis testamento omnimodo praecipimus atque praecipiendo obsecramus, ut maneat ista libertas insolubiliter ab omni saeculari seruitio cum omnibus per circuitum ad se rite pertinentibus, campis, pratis, pascuis, siluis, riuulis, tribus exceptis, expeditione, pontis arcisque constructione, et exercitu. Idcirco uero huius donationis munificentiam tam firmiter atque immobiliter imperamus, quia per hoc a domino coelestem beatitudinem accipere speramus, illo annuente cui est honor, et potestas, et imperium per infinita saeculorum saecula. Deinde huius decreti consentiens testis fuit Æðelgarus archipraesul, et Oskitel metropolitanus Eburacensis aecclesiae, et Ælfstanus Lundoniensis episcopus, et Aðulf Herefordensis basiliae episcopus, et Ælfere dux, et Brihtnoð dux, et Ælfric abbas, et Ælstan abbas, et alii multi.

MCXXVIII.

*ÆÐELSTÂN.

✠ ÆÐELSTANUS rex Anglorum do, pro me et meis successoribus, burgensibus meis et eorum omnibus successoribus Meldulfuensis Burgi quod habeant et teneant semper omnes functiones et liberas consuetudines suas, sicut tenuerunt tempore Eadwardi patris mei, illibate et honorifice. Et praecipio omnibus subter imperio meo quod non faciant eis iniuriam, et sint quieti absque calumpnia et scot. Et do et concedo eis illam brueram regiam quinque hydarum terrae iuxta uillunculam meam de Nortona, propter auxilium eorum in conflictu meo contra Danos. Con-

fecta est huius donationis cartula cum signo meo per testimonium Eadmundi fratris mei et per consilium magistri Wolsini cancellarii mei et Odonis thesaurarii mei et Godwyny.

Godwynus qui fert uexillum regis perquisiuit hoc pro burgensibus.

MCXXIX.

ÆÐELSTÂN.

✠ Ego Æðelstan senator scripto inserui istam terram de Uffentune ad aecclesiam sanctae Mariae de Abbenduna, in diebus Æðelstani regis, et hoc fuit testimonio Kynsii episcopi de Berrucscire, et Wulfhelmi archiepiscopi, et Rodwuardi episcopi, et multorum aliorum episcoporum abbatumque atque principum qui ibi congregati erant, ubi ista uilla ad aecclesiam sanctae Mariae in Abbendona concessa fuit; archiepiscopus etiam Wulfhelmus et omnes episcopi et abbates qui ibi simul aderant excommunicauerunt a Christo et ab omni communione Christi et omni Christianitate qui unquam hoc donum immutauerit uel istam terram diminuerit, in pascuis siue metis, ut sit ipse missus et dimersus in inferno inferiori sine fine. Et dixit omnis populus qui ibi aderat. Fiat, Fiat. Amen!

Ðis synd ða landgemǽre intó Uffentúne. Ærest of hwies mére andlang ðǽre lace intó ðǽre bláce lace; of ðǽre bláce lace innan bulemére; of bulemére tó buleferðes steorte; of ðám steorte intó bulen díc; andlanc bulen díc intó ðám þornstybbe; of ðám þornstybbe intó ðǽre hálige stoue; of ðǽre hálige stowe andlang ðǽre heáfde intó ikenilde strǽte; of ikenilde strǽte intó Ægelwardes mearce; of Ægelwardes mearce úpprihtes be ðám heáfde intó hremmes byriges norðgeate; þurh út ða byrig út æt ðám súðgeate; súðrihte be ðán héfde úppen Hodeshlǽwe; of Hodes-

hlǣwe oppen ða stānhlǣwe; of ðǣre stānhlǣwe innan ðān hwītan hole; of ðām hwītan hole intō ðām reādan hole; of ðām reādan hole intō ðām dunnan hole; of ðām dunan hole intō Dūnfærðes hnæsse; intō Paddebyrig; of Paddebyrig intō Tædduces stāne; of Tædduces stāne intō hūndes lāywe; of hūndes hlǣwe intō hafeces hlǣwe; of hafeces hlāwe intō ðām stōdfalde; of ðām stōdfalde ūppan lauerces byrig; of lauerces byrig intō sceorten dīc; of scorten dīc intō langen dīc; of lange dīc intō æscæs byries sūð-geate; and swā ūt æt ðām norðgate; of ðām norð-geate middan ūppan Dudenbyrig; of Dudenbyrig ūp-pan ecles beorh; þwyrt ofer dūnrihtes intō ikenilde strǣt syððenes dūnrihtes bæ ðæs heāfdæcres west-furh; dūn ofer ða þwyrs furh dūnrihtes tō ðām risc-bedde; of ðām riscbedde tō ðām dyrne stāne; of ðām dyrne stāne tō ðām riscðyfele; of ðām riscðyfele intō Hlippenhām; of Hlippenhām intō ðām milestreāme; of ðām mylestreāme innan ða norðlange dīc; and-langes þurh ða smale þornas innan bule mēd; of bule mǣd ofer ða clǣne mēd; of ða clǣne mēd norðward eāstrihtes be norðe Mōrdūne on ðæne grēne weig; of ðām grēne weige þwyrt ofer ðæne mōr innan þwyrs mēre midrihtes.

The same in Saxon.

Æðelstān ealderman gebōcade ðis land of Uffentūne intō sancte Marie stowe tō Abbendūne be ðæs kinges dæige Æðælstānes; and ðæt wæs be Wynsies biscopes gewittnysse of Bærrocscīre, and Wulfhelm archebiscop, and Rōdward biscop, and manega ōðra, ǣgðær ge biscopas and abbodas and þeinas ðe ðēr gegaderede wǣron, ðǣr ðæs tūn be ðyssan gemǣran geled wæs intō sancte Maria āre intō Abbendūne. And se archebiscop Wulfhelm and ealla ða biscopas and abbodas ðe ðǣr gesomnode wǣron āmansumeden fram Criste and fram eallum Cristendōme ðe æfre ðās gife undyde, oððe ðis land gelytlede on lǣsu oðð on ge-

mǽru, beó he âscyred and gesceofen intó helle grúnde á â búten ende. And cwæð ealle ðæt folc ðe ðǽr embstód; Sý hit swá, Amen, Amen!

MCXXX.

EALDWULF, 940.

✠ Anno dominicae incarnationis .dcccc.xl. Ego Eadulfus dux per concessionem domini mei regis Æðelstani, praesente Wlfelmo archiepiscopo, concedo aecclesiae Christi has terras de propria possessione mea quas mihi idem Æðelstanus rex dedit in perpetuam haereditatem, uidelicet, Derentam et Meapaham, liberas ab omni saeculari seruitio et regio tributo; exceptis expeditione, pontis et arcis constructione.

✠ Ego Æðelstanus rex totius Britanniae hanc donationem confirmaui. ✠ Ego Wlfelmus archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Scirburnensis episcopus subscripsi. ✠ Ego Dunstanus subscripsi.

MCXXXI.

EÂDMUND, 940.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Dum conditoris nostri prouidentia omnis creatura ualde bona in principio formata formoseque creata, atque speciose plasmata est, supra et infra coelos, tam in angelis quam etiam in hominibus, ac in multimodis ac diuersis speciebus iumentorum, animalium, piscium, uolucrum quae omnia naturae suae iura, nutu creatoris, persoluant, nisi homo solus, qui ad imaginem suam plasmatus est, et omnibus praelatus, tamen propter praeuaricationem corruens in mortem et primam inmortalitatis stolam miserabiliter domini contempnendo mandatum amisit. Idcirco illae diuitiae diligendae sunt, quae nunquam decipiunt haben-

tem, nec in ipsa morte amittuntur, sed plus habundant dum cernitur quod amatur. Quapropter ego Eadmundus, fauente superno numine, basileos industrius Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam fideli meo ministro uocitato nomine Æðelgeardo, ob illius amabile obsequium eiusque placabili fidelitate .XII. mansas largiendo libenter concedens perdonabo illic ubi uulgus, prisca relatione, uocitat æt East-Seaxnatune iuxta diriuatiuis fluentium successibus be Meone, quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat dum huius labentis aeui cursum transeat illaesus, atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; et post se cuicumque uoluerit perenniter haeredi derelinquat, sicuti praediximus. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatisque cursibus aquarum, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Hanc uero meam donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, minuentibus atque frangentibus, fiat pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum qui paratus est Sathanae et satellitibus eius,' nisi prius digna deo poenitentia ueniam legali satisfactione emendent. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis syndon ðа landgemǽro tó Eást-Seaxnatúnæ. Ærest of Meóne west andlang slǽdæs tó gæcges stapole; fram gæcges stapolæ on Cynæbeorhtæs gráf; súðæwæardnæ fram Cynæbeorhtæs gráfæ tó wanwæge; ðonon wæst tó rocggan campæs geatæ; ðonan wæst ofer stærfing hyrstæ; ðonan tó miclan dænæ stigelæ; ðonan wæst on gerihtæ tó bisceopæs mearcæ; ðonne ðonan norð andlang hlincrǽwæ tó scitæræs stigæle; ðonnæ eást andlang hegærǽwæ on ða hola; of ðám holum tó wudan ærscæ; fram wudan ærscæ tó byrnfæring

hammum; ðonan eást binnan æfise tó sealhyrstæ foræweardræ; ðonnæ eást andlang hærpaðes be ðám yrðlandæ tó ðám stapolæ; ðonnæ eást bæ ðæs cumbæs úppæcgæ tó ðám holam wægæ; ðonan eást to ðám litlan þornæ ðæ stænt on ðám yrðlandæ; ðonan eást tó lytlan weac súðæweardan; ðæt ðonan eást ofær Meóne tó mæarhþornæ; ðonan eást tó mearchangran súðæweardan útt þurh weac tó trindleá; þurh trindleá on ðonæ hærepað; ðonnæ súð andlang hæræpaðæs; ðonan wæst on ðonæ mǽræ; ðonan wæst on eorðburge geat andlang paðæs on norðland ðǽræ beorga; wæst andlang paðæs tó stacging wicum; ðonan wæst on trindælgráf; of trindælgráfæ wæst on bibban hlincg norðæweardnæ; ðonan wæst be ðára æcere handheáfdum tó twitælingæ útt on Scealdan ford; ðonnæ súð andlang leá tó tiggælbeorgæ súð on ðonæ miclan hlinc; of ðám hlincæ on ðonæ ford súð andlang Meóne ðǽr hit ǽrest onfænc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XL. indictione .XIII.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Oda episcopus. ✠ Ego Wulfhun episcopus. ✠ Ego Wulfhelm episcopus. ✠ Ego Ælfric episcopus. ✠ Ego Burhgric episcopus. ✠ Ego Æðelgar episcopus. ✠ Ego Ælfhæræ minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Uhtred minister. ✠ Ego Oda minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Siric minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠

Ego Wulfsigæ minister. ✠ Ego Wulflaf minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Ælfræd minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfsigæ minister. ✠ Ego Ordeah minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ealhhelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Æðelmund minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. Ic Eádred cing geaf mínum þægnæ Æðelgeardæ tó eácan ðám ðæ mín bróðor him ǽr sealde tó Eást-Seaxnatúnæ ánæ mylnæ æt ðám geást geate æt Wintanceastræ, and ðonæ hagan ðæ Wulfhún preóst ǽr hæfdæ, tó ðǽre ilcan bócungæ ðæ ðæt land gæbócod is.

Rubric. Ðis is Eást-Seaxenatúnes bóc ðe Eádmund cing gebócode Æðelgearde his þegne on éce yrfæ.

MCXXXII.

EÁDMUND.

✠ In nomine sanctae trinitatis! Quamuis decreta pontificum et uerba sacerdotum, uelut fundamenta montium, indistrictis ligaminibus fixa sint, tamen plerumque [per] tempestates et turbines saecularium rerum etiam religio sanctae dei aecclesiae maculis reproborum dissipatur ac rumpitur. Idcirco incertum futurorum temporum prouidentes, posteris succedentibus profuturum esse decreuimus, ut ea quae communi tractu salubri consilio definiuntur, sertis litterulis roborata confirmentur. Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam mihi fidelissimo ministro nomine Sigirico abbati, deuotionis eius sollertia eiusdemque placatus obsequio, dignatus sum impertiri duas aratras, in illo loco ubi iamdudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt æt Swyðbrihteswealde. Tali autem tenore hoc prae-

fatae munificentiae munus tradendo concessi, ut possideat et firmiter teneat, usque ad ultimum uitae suae cursum, cum omnibus utensilibus, quae deus coelorum in ipsa telluris gramine creauit, tam in notis causis quam et ignotis, in modicis et in magnis, campis, pascuis, siluis, omnino donans donabo libertatem; et postquam humani generis fragilitatem deseruerit, et desiderabilem iocunditatis uiam, per gratiam superni iudicis, adierit, succedentibus filii abbatibus et sanctis apostolis famulantibus aeternaliter derelinquat, ceu superius praenotaui. Sit autem praedictum rus liberum ab omni fiscali tributo saeculariumque seruitutum exinanitum, sine expeditione, et pontis arcisue instructione. Praecipioque in nomine dei summi, tam nobis uiuentibus quam et diuina praecepta praedicantibus, huius libertatis statuta ad irritum deducere minime quispiam praesumat. Quisquis beniuola mente meam donationem amplificare satagerit, in hoc praesenti saeculo uita illius amplificetur foeliciter longiternaeque uitae gaudia teneat. Si quis autem propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit, sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis titubantem tremebundumque rationem redditurum, nisi prius digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis praedicta terra circumcincta esse uidetur, etc.

MCXXXIII.

EÂDMUND, 940.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Manifestum est cunctis quod omnia coelestia et terrestria prouidentia dei gubernantur, quae sollicitudo mortalis uitae totis nisibus in carorum amicorumque amissione conqueritur ac defletur. Ideo certis adstipulationibus mellita oracula diuinae clamationis nos frequentatiuis hortationibus suadent, ut cum his fugi-

tiuis et sine dubio transitoriis possessiunculis iugiter mansura regna dei suffragio adipiscenda sunt. Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam fideli meo ministro uocitato nomine Wulfrico, pro eius amabili obedientia eiusque placabili pecunia, quam mihi in suae deuotionis obsequio detulit .xv. mansas libenter largiendo donaui in illo loco ubi ruricolae appellatiuo usu ludibundisque uocabulis nomen indiderunt æt Garanforda, ut eandem suprataxatam terram uitae suae cursu foeliciter possideat. Igitur imminente dissolutionis suae calle corporis et animae, successorum sibi carorum cui se libuerit mente libera dono largiatur et ipse; perpetue namque huius tramitibus mundi hoc quod concessi terrae praenotatum a cunctis laboribus uitae mortalium permaneat abdicatum, praeter id quod nobis omnibus indigeri uidetur, id est tria, exercitus aditum, pontis aedificium, munitionis castellique auxilium, in omnibus et per omnia quae ad eundem subiecta sunt locum, pascuis, pratis, siluis, et campis, magnis uel minimis, ut nostra iam ueraciter praeferta suprascripta est in linea traditio, quod in aeternum manebit. Si [quis] daemonicae fermentationis stimulo incedens nostrum integrum et inuiolatum donum fraudulenter infringere probauerit, nouerit se proculdubio cum Anna et Zafirra satellitibusque eorum herebica aeterni anathematis macera perforandum, nisi prius digna satisfactione emendare uoluerit. Si quis autem aliter inexhustis imbribus bonorum operum religiosorum exempla studuerit impleri, et nostram minutissimam donationem certauerit libera intentione augere uoluerit, coelestium turmarum consortem in aeterna doxa laetetur, et retributionem beniuolentiae suae cum sempiterno haereditario gaudens tonantis melodiam mereatur audire, Venite omnes qui uoluntatem meam fecistis, et non contempsistis praecepta aeterni patris. Istis terminis terra prae-

dicta circumgyrata esse uidetur. Ðis syndon ðæs landes gemǽro æt Gâranforda. Of Gâranforda andlang Eoccen oð ðæt ðǽr Cilla rîð ûtscyt; ðonne ûp andlang Cilla rîðe oð Linfordinga gemǽre; ðonan on Wintres hlǽwe; ðæt ðonan eft ût on Eoccen; ðonne andlang Eoccen oð eft on Gâranford. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XL. indictione [.XIII.]

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi. ✠ Ego Ælfred episcopus consensi. ✠ Ego Burgric episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consensi. ✠ Ego Wulfgar dux consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Ealhhelm dux consensi. ✠ Ego Æðelmund dux consensi. ✠ Ego Uhtred dux consensi. ✠ Ego Odda minister consensi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi. ✠ Ego Eadmund minister consensi. ✠ Ego Ælfric minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Ælfheah minister consensi. ✠ Ego Ðered minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelred minister consensi. ✠ Ego Wihtgar minister consensi. ✠ Ego Ordheah minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi. ✠ Ego Wulfhelm consensi.

MCXXXIV.

EÂDMUND, 940.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Dum conditoris nostri prouidentia omnis creatura ualde bona in principio formata formoseque creata atque speciose plasmata est, supra et infra coelos, tam in angelis quam etiam in hominibus, ac in multimodis ac diuersis speciebus iumentorum, animalium, piscium, uolucrum, quae omnia naturae suae iura, nutu creatoris, persoluant; nisi homo solus, qui ad imaginem suam plasmatus est et omnibus praelatus, tamen propter praeuaricationem corruens in mortem, et primam inmortalitatis stolam miserabiliter, domini contempnendo mandatum, amisit. Idcirco illae diuitiae eligendae sunt quae nunquam decipiunt habentem, nec in ipsa morte amittuntur, sed plus habundant dum cernitur quod amatur. Quapropter ego Eadmundus, fauente superno numine, basileos industrius Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam fideli meo ministro uocitato nomine Ælfsige ob illius amabile obsequium eiusque placabili fidelitate .xxx. mansas largiendo libenter concedens perdonabo, illic ubi uulgus, prisca relatione, uocitat æt Wuealtham, quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, dum huius labentis aeui cursum transeat inlaesus, atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; et post se cuicumque uoluerit perenniter haeredi derelinquat, sicuti praediximus. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Hanc uero meam donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, minuentibus atque fran-

gentibus, fiat pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, 'Discedite a me maligni in ignem aeternum qui paratus est Satanae et satellitibus eius,' nisi prius digna deo poenitentia ueniam legali satisfactione emendent. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis send ðа landgemǽro ðe tó Wealthám hýrð ðára þritiga hída. Ærest of wassam hamme on gerihte tó ceaggan heale; ðonne of ceaggan heale tó dyrn[a]n gráfan; of dyrnan gráfan tó wegcocce; ðonne of wegcocce tó Gódan pearruce; of Gódan pearruce tó hildleáge; of hildleáge tó Swæfes heale; ðon of Swæfes heale tó wulfa leáge; of wulfa leáge tó caweldene; of caweldene tó ðǽre syrfan; ðonne of ðǽre syrfan tó healwícum; of healwícum eft tó wassan hamme. Ðonne heafð Eádmund cing gebócad Ælfsige feówertyne hída binnan ðám þritigum hídum landgemǽro, ofer wudu, ofer feld, ofer écen læse, and tó écan urfe, and .XII. mǽð æceras at ðǽre standan búton ðám landgemǽrum. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XL. indictione .XIII.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintaniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Oda episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consignaui. ✠ Ego Burhric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Ælfhere dux consensi. ✠ Ego Wulfgar dux consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Uhtred dux consensi. ✠ Ego

Odda minister consensi. ✠ Ego Ælfric minister consensi. ✠ Ego Eadmundus minister consensi. ✠ Ego Wulfsige minister consensi. ✠ Ego Wulflaf minister consensi. ✠ Ego Wihtgar minister consensi. ✠ Ego Æðelwold minister consensi. ✠ Ego Ælfred minister consensi. ✠ Ego Wulfric minister consensi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi. ✠ Ego Ordeah minister consensi. ✠ Ego Eadric minister consensi. ✠ Ego Ealhhelm minister consensi. ✠ Ego Ælfsi minister consensi. ✠ Ego Æðelred minister consensi. ✠ Ego Æðelmund minister consensi. ✠ Ego Wulfhelm minister consensi.

MCXXXV.

* EÂDMUND, about 940.

✠ Eadmundus Æðelstano fratri succedens confirmauit aecclesiae Abbenduni Wachenesfeld cum omnibus ad illam integre pertinentibus, quam praedictus Ælfricus, de consensu domini sui regis Æðelstani, domui Abbenduniae in puram et perpetuam contulerat elemosinam, hac tamen conditione, ut Godescallus abbas Abbunduniae et conuentus eiusdem loci concedent cuidam matronae regalis progeniei, nomine Ælfildae, Culeham, omnibus diebus uitae suae liberam et quietam in ea forma et omni eodem tenore quo rex Kenulfus concessit sororibus suis, quae eandem uillam huic domui Abbenduniae contulerunt, ut praedictum est; et post decessum ipsius Ælfildae uilla memorata omni eodem modo ad proprios monachorum usus reuertetur; quod utique sic factum est, memorata Ælfilda cedente in fatum. Sepulta est Ælfilda matrona ista in capella quam in honore sancti Uincencii aedificauerat. Ærest on Wylfingford on Temese; ðæt of Wylfingaford andlang âne smale díc

tō Wanhǣminga londgemǣre on ða heáfdo; ðæt forð be ðon heáfdon on fippelbeorgas; of fippelbeorgon on Culenhēma dīc; andlang dīc on æppelford; of æppelforda andlang ðǣre rīcht Temese onbūtan ūtan ege; ðæt eft on Wylfingford.

MCXXXVI.

EÁDMUND, 940.

✠ BEANTIS uniuersorum uoce monemur praeclara, procuremus incessanter, sine amaritudine mentis, huius saeculi ambitione, integra libertate, apertis ianuis intrare ad eum qui suo cruore scelera nostra detersit iniusta: licet primi prothoplasti facinore uiolata inprobis successionibus deterioranda, istic degentibus uilescerent, tamen omnibus namque sapientibus notum ac manifestum constat, quod dicta futura uel facta, pro multiplici aerumpnarum perturbatione et cogitationum uagatione, frequenter ex memoria recedunt, nisi litterarum apicibus et custodiae cautela scripturarum reseruentur, et ad memoriam reuocentur. Idcirco ego Eadmundus, industrius Anglorum rex caeterarumque gentium in circuitu persistentium, primo anno imperii mei, litteratoriis apicibus roboraui, quod cum consensu heroicorum uirorum tradidi cuidam religiosae sanctae conuersationis monialis foeminae uocitatae nomine Æðelðryðe, modicam numinis mei partem; id est .v. mansas agelluli aeternaliter tradendo concessi, pro illius amore qui dixit, 'Date et dabitur uobis,' ubi turbarum collatione iamdudum nomen illatum hoc adesse profertur æt Polhæmatunæ; ut terram iam praefatam, meo scilicet ouante concessu, tramitibus suae possideat uitae; deinceps namque sibi succedenti cui uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi, in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna liber-

tate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatisque cursibus aquarum, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si qui denique, michi non optanti, hanc libertatis cartam liuore depressi uiolare satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, ‘Discedite a me maledicti in ignem aeternum,’ ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synt ðа landgemêro tô Polhǽmatûne. Ǽrest of þrim beorgum tô ruwan beorge; ðonon tô deópan wege; ðonon on Yddeles hammas; ðonon on Wiles yge; ðonon be westan Fecces wudu ðǽr ða weges tôgeðre licgað; ðonon on ruwan hammas middewearde; ðonon andlang strêt tô Bosan hangran; ðonon on Fecces wudu eâstewearde; ðonon on entan hlew; ðonon on mearcþorn; of mearcðorne on Terstân; of Terstân andlang weges on þistelleâge; of þistelleâge tô beânleâge; ðonon on Sûðleâge eâstewearde; ðonne ðonon andlang Cobban dæne; æft of þrie beorgas. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XL. indictione .XIII.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater praedictum donum consensi atque roboraui cum sigillo sanctae crucis. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Wulfhelm Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ǽlfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald epi-

scopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Oda episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consignaui. ✠ Ego Burgric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Wulfgar dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ealhelm dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Oda minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Wulflaf minister. ✠ Ego Wihtgar minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ordeah minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Wulfhelm minister.

Rubric. Ðis is ðâra .v. hŷda bôc æt Polhâmatûnæ ðæ Eâdmund cining gæbôcodæ Æðelðrîðæ on êce yrfæ.

MCXXXVII.

EÂDMUND, 940.

✠ In nomine altithroni qui omnia de summo coeli apice uisibilia et inuisibilia ordinabiliter gubernans atque moderans, praesentisque uitae curriculo cotidie temporalis gazae possessiones et uniuersae diuitiarum facultates quas praedecessorum anxia sollicitudo per indefessa laborum emolumenta lucratur, et incertis haeredibus, interdum optatis interdum alienis, relinquuntur; sic mutando fragilitas mortalis uitae marcescit, et rotunda saeculorum uolubilitas inanescit, ac in carorum propinquorum amicorumque amissione conqueritur ac lacrimatur. Quam ob causam ego Eadmundus, annuente omnipotentis dei clementia, rex Anglorum et aeque multarum gentium in circuitu persistentium, cuidam fideli meo ministro uocitato Eadrico, ob illius amabile obsequium eiusque placabi-

lem fidelitatem quam michi meisque antecessoribus semper fecit .IIII. mansas largiendo libenter perdonabo, illic ubi uulgus, prisca relatione, uocitat æt Wudetune; quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, dum huius labentis aeui cursum transeat illaesus, atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat, et postquam uniuersitatis uiam adierit tribus haeredibus derelinquat quibuscumque sibi placuerit. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Hanc uero meam donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, minuentibus atque frangentibus satagerint, tetra rapti acie tartareas ducantur ad poenas, nisi prius hinc lamentis se poenitentiae corrigere, studuerint. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis seondon ꝺa londgeméro tó Wudutúne. Æræst of ꝺǽm æsce andlong ægе on tigelleáge; and swá ondlonges ꝺæs gemǽres ðet hit cymð tó ꝺǽm torre; ꝺonne on ꝺa díc on ðæt londegæmére on medestran; ðæt swá andlang streámes on ballestran ꝺæt hit cymꝺ tó huntena forda; ꝺæt of ꝺám forda on hwingles burnan; ðæt úp andlang streámes; swá úp tó ðǽm ǽwylme; ðæt swá on ꝺone ealdan brácweg ꝺet hit cymꝺ tó hnibban lége; swá ofer ðe légæ ꝺæt ofer nybban beorh eásteweardne on ꝺone weg; andlang weges tó ráhsléde; ðonne tó doferlan; andlang dofærlan on alercymbe middeweardne; andlang cymbes tó wræccena wyllan; on ꝺa strét; andlang strǽte tó Alberhtes treówe; swá ꝺe wyrtwala scadet tó turlan homme; on ꝺone lyttlan stapel ꝺet hit tócymð tó ða ríchíde and seoꝺꝺan ꝺa cirichída; and eall ðæt ꝺǽrtó gebyreꝺ; and oslan wyrꝺ and eall ðæt ðǽrtó gebyreð; and án feorðan dǽl æt Byrnes wyllan intó Wudetúne. Acta

est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini .DCCCC.XL. indictione .XIII.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis consignaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem confirmaui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfheah Wintaniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Odo episcopus consensi. ✠ Ælfhere dux. ✠ Wulfgar dux. ✠ Æðelwold dux. ✠ Æðelmund minister. ✠ Uhtred minister. ✠ Odda minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Eadmund minister. ✠ Wulfsie minister.

Rubric. Ðis is Wudetúnes bóc ðe Eádmund cing bócode Eádríce his þegne þreora mannæ deg, ðám ðe him leófost bið æfter him.

MCXXXVIII.[1]

EÂDMUND, 941.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.XLI. Eadmundus rex et Eadredus frater eius necnon et Eaduuius filius eiusdem Eadmundi regis reddiderunt aecclesiae Christi in Dorobernia, in nomine eiusdem saluatoris Ihesu Christi, has terras quas antecessores eorum a praedicta aecclesia seruis dei ibidem in eadem aecclesia deo seruientibus iniuste abstulerant. Haec autem sunt nomina terrarum quas Christi aecclesiae reddiderunt: Tuuiccanham, Preostantun, Winganham, Suuyrdlingan, Bosingtun, Grauenea, Uulacumb. Haec redditio facta est eo anno quo Æðelstanus frater Eadmundi regis et Eadredi mortuus est, qui tamen ante mortem suam praedictae aecclesiae Christi iam prae-

[1] Comp. No.CCCCV.

nominatae dedit uillam unam nomine Terringges sitam supra mare in Suð-Sexe; eodemque anno praedictus Eadmundus leuatus est in regem et praedictas terras liberas clamauit ab omnibus saecularibus seruitiis et fiscali tributo, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem sigillo crucis confirmaui. ✠ Ego Eadredus frater regis crucis signo confirmo. ✠ Ego Eaduuius filius regis subscripsi. ✠ Ego Eadgyua regina signo crucis confirmaui. ✠ Ego Wlfhelm Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis subarraui. ✠ Ego Teodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Oda Scyrburnensis episcopus consensi. ✠ Ego Ælfricus episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfredus episcopus confirmaui. ✠ Ego Burgrycus episcopus roboraui. ✠ Ego Æðelgarus episcopus conclusi.

MCXXXIX.

EÁDMUND, July 24th, 941.

✠ In nomine summae ac inuisae trinitatis! Regnante perpetualiter omnipotente deo atque per ineffabilem maiestatis suae potentiam cuncta rerum moderamina disponente. Ego Eadmundus qui eiusdem munere gratuitu praeuidente compos regni Anglorum basileus existo, per omnipotentis dexteram paterno solio sublimatus, quandam telluris particulam meo fideli ministro Æðelgeardo .vii. scilicet mansas in loco qui nuncupatur æt Ticcestede, ut ille eam sine inuisae iugo seruitutis cum pratis, pascuis, siluis, riuulis, omnibusque ad ipsum locum necessitatibus rite pertinentibus; et post terminum huius uitae cui-

cumque uoluerit haeredi derelinquat liberaliter in aeternam haereditatem. Si autem, quod absit, aliquis frenetico deturpatus spiritu hanc meae compositionis syngrapham aliqua in re demere conauerit, sciat se dubio procul aeternis barathri incendiis sine fine puniendum, nisi congrue poenituerit quod proterue deliquit. Rus praefatum his terminis hinc illincque rotatur. Ærest on Oddan heal; of Oddan heale on Luhhes geat; of Luhhes geate on ceórla geat; of ceórla geate on riscmǣre; of riscmǣre on sciteres flódan; on nedderheal; of nedderheale on ðǣre greâtan bechan geat; of ðǣre greâtan bæcan geate on clinca leâge; of clinca leâge on hâtan hammas westewearde; of hâtan hamman on tûnweg; of tûnwege on stapolwege; of stapolwege on ðæt deórgeat; of ðâm deórgeate æft on Oddan heal. Scripta est haec cartula anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LX. regni mei .II. indictione .XIIII. epactae .XXVIII. concurrente .IIII. sub nonas kalendarum Augusti in uillam qui celebri æt Ceodre. Acta est haec donatio, his testibus consentientibus quorum nomina subtus minulis depicta annotantur.

✠ Ego Eadmundus tocius Britanniae rex hanc meam donationem signo sanctae semperque amandae crucis confirmaui et subscripsi. ✠ Ego Eadred cliton et frater regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cenwold episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ðeodred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfgar episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Burhric episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Wulfgar dux. ✠ Ego Ealdelm dux. ✠

Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Wulflaf minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Eadweard minister. ✠ Ego Winsige minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ealhelm minister.

Rubric. Ðis is ðāra .VII. hīdæ bōc tō west Ticesstēde ðe Eādmund cing gebōcode Æðelgearde his þegne on ēce yrfæ.

MCXL.

EÂDMUND, 941.

✠ BEANTIS uniuersorum uoce monemur praeclara, procuremus incessanter, sine amaritudine mentis, huius saeculi ambitione, integra libertate, apertis ianuis intrare ad deum, qui suo cruore scelera nostra detersit iniusta: licet primi prothoplasti facinore uiolata improbis successionibus deterioranda istic degentibus uilescerent, tamen omnibus namque sapientibus notum ac manifestum constat, quod dicta futura uel facta, pro multiplici aerumpnarum perturbatione et cogitationum uagatione, frequenter ex memoria recedunt, nisi [apicibus] litterarum et custodiae cautela scripturarum reseruentur, et ad memoriam reuocentur. Idcirco ego Eadmundus, industrius Anglorum rex caeterarumque gentium in circuitu persistentium, secundo anno imperii mei, litteratoriis apicibus roboraui, quod cum consensu heroicorum uirorum tradidi cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Ælfheago modicam numinis mei partem id est .XVI. mansas agelluli aeternaliter tradendo concessi, ubi turbarum collatione iamdudum nomen illatum hoc adesse profertur æt Pippingmynstre; ut terram iam praefatam, meo scili-

cet ouante concessu, tramitibus suae possideat uitae, deinceps namque sibi succedenti cui uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi, in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc inmobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatisque cursibus aquarum, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si qui denique, michi non optanti, hanc libertatis cartam liuore depressi uiolare satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' ubi cum daemonibus et cum Iuda Christi proditore ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Sed tamen surgunt frequenter naenia machinantium quomodo possunt infringere statuta priscorum; sed hoc omni modo ab omnibus christianis interdico, ita ut meum donum corroboratum sit cum signaculo sanctae crucis. Etiam si quis alium antiquum librum in propatulo protulerit nec sibi nec aliis proficiat, sed in sempiterno graphio deleatur, et cum iustis non scribatur nec audiatur. His terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Đis synd ðа landgemêre tô ðân .XVI. hîdum æt Pippingmynstre. Ærest of Fearres cumbes heâfde west on ðone herepoð; swâ west andlanges ðes herepoðes ðet it cyme tô eâsteweardre âcbeara; ðæt norð on gerichte of âcbeara westeweardre on ðæs biscopes gemêre and Bennacumbes; swâ âdûn æfter ðæs biscopes gemêre and Bennacumbes ford ðæt hit cymð be norðe Fyrsleâge; swâ of norðewerdne Fyrsleâge on Bennacumbes ford; ðonne ûp ongean streâm eâst on tuhhele môr; of ðâm môre on gerihte on heardan geat; of ðâm geate on hagan on deôpan ford; of ðâm forda on ða landsceare âdûn on sciteres streâm; of ðân streâme

on gerihte on wîtan stân; on higean beara norðeweardre; ðanon on reádan ford; of ðâm forda eást on ðone herepoð; of ðâm herepoðe sûð; ðonne on langham; of ðân hamme ðanon binan efise on grêgean stân; of ðâm stâne on lindhoran; of lindhoran on ðone healdan hagan; on wealdenes weg; of ðâm wege ûp an dûne on Hringwoldes beorg; of ðâm beorge west andlang dûne on wiðigslêd tô henna þorne; ðanon west on ða ealdan dîc; ðonne sume hwîle be ðêre dîc; and ðanon norð ofer wiðancumb; ðæt eft on Fearrescumbes heáfod. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLI. indictione .XIIII.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater consensi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consensi. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Kynewald episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Oda episcopus subarraui. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consignaui. ✠ Ego Wulfgar dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ealhelm dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Wulflaf minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Ord-

heah minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfhelm minister.

Rubric. Ðis is ðára .xvi. hída bóc æt Pipingmynstræ ðe Eádmund cing gebócode Ælfégæ his þegnæ on éce yrfæ.

MCXLI.

EÁDMUND, 942.

✠ In nomine dei summi et altissimi! Certis adstipulationibus nos sancti et iusti patres freqentatiuis hortationibus admonent, ut deum quem diligimus et credimus intima mentis affectione, cum bonorum operum diligentia incessanter eum timeamus et amemus, quia retributionem omnium actuum nostrorum in die examinationis iuxta uniuscuiusque meritum reddet. Ideoque subtilissima mentis certatione illum imitari satagamus, licet mortalis uitae pondere pressi et labentibus huius saeculi possessionibus simus infoecati, tamen miserationis eius largitate, caducis opibus aeterna coelestis uitae praemia mercari queamus. Quam ob causam ego Eadmundus, desiderio regni coelestis exardens, fauente superno numine basileos industrius Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam adoptiuo fideli meo comiti uocitato Æðelstano, ob illius amabile obsequium dignatus sum largiri .x. mansas agelluli ibidem ubi uulgares, prisco more mobilique relatione, uocitant æt Ærmundes lea, uillamque nomine æt Æppeltune, cum pascuis, campis, nemoribusque siluarum, ut hic prospere possideat ac aeternaliter teneat dum huius labentis aeui cursum transeat inlaesus, atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; post se autem, ueluti affirmauimus, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat. Fiat etenim praefata terra ab omni seruili iugo libera, cum omnibus sibi recte pertinentibus, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue

coaedificatione. Denique uero si quis, nobis non obtantibus, nostrum hoc donum augere uoluerit, augeat amplificetque cunctipotens uitam ei temporalem, et in futuro sempiternam. Qui autem illud uiolari fraudulenter perpetrando consenserit, consideret hinc se ultimo iudicii die coram deo rationem redditurum, atque cum reprobis auditurum, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' ubi cum daemonibus poenis atrocibus aeternaliter torqueatur, nisi prius hoc digna emendauerit poenitentia ante mortem. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synt ðа landgemǽro tó Ærmundes leá, and óðre naman æt Æppeltúne. Ærst úp of Temese on ðа díc æt doccan gráfe; ðæt on ðæt síc ðe scyt þurh hæselleá foran ongean ðа díc ðe scyt tó Wasan; síððan andlang Wasan ðæt it sticað on Tubban forda; ðonon on ðæt riðig oð hit cymð tó ðǽre strǽte; of ðǽre stréte on ðа díc ðe scyt tó ðám heáfodlande; ðonne on westhealfe ðæs heáfodlandes .VI. gyrda be westan Yttinges hláwe; ðonon on ðа rǽwe; of ðǽre reáwe on Temese; on ðæt in fyrde andlang Temese eft on doccan díc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLII. indictione .XV.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consensi. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis inpressi. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred episcopus subscripsi. ✠ Ego Burgric episcopus subscripsi. ✠ Ego Æðelgar episcopus subscripsi. ✠ Ego Wulfgar dux subscripsi. ✠ Ego Æðelstan dux subscripsi. ✠ Ego Æðelwold dux subscripsi. ✠ Ego Æðelstan dux subscripsi. ✠ Ego Ealh-

helm dux subscripsi. ✠ Ego Æðelmund dux subscripsi. ✠ Ego Eadric dux subscripsi. ✠ Ego Uhtred dux subscripsi. ✠ Ego Odda minister subscripsi. ✠ Ego Wulfgar minister subscripsi. ✠ Ego Eadmund minister subscripsi. ✠ Ego Wulflaf minister subscripsi. ✠ Ego Ælfric minister subscripsi. ✠ Ego Ælfstan minister subscripsi. ✠ Ego Ælfheah minister subscripsi. ✠ Ego Ælfsige minister subscripsi. ✠ Ego Æðelred minister subscripsi. ✠ Ego Wihtgar minister subscripsi. ✠ Ego Wulfric minister subscripsi. ✠ Ego Ælfsige minister subscripsi.

MCXLII.

EÂDMUND, 942.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Manifestum est cunctis quod omnia coelestia et terrestria prouidentia dei gubernantur, quae sollicitudo mortalis uitae totis nisibus in carorum amicorumque amissione conqueritur ac defletur. Ideo certis adstipulationibus mellita oracula diuinae clamationis nos frequentatiuis orationibus suadent, ut cum his fugitiuis et, sine dubio, transitoriis possessiunculis, iugiter mansura regna, dei suffragio, adipiscenda sunt. Idcirco ego Eadmundus rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam religiosae foeminae uocitatae nomine Sæðryðe, modicam numinis mei partem, id est undecim mansas agelluli, aeternaliter tradendo concessi, pro illius amore qui dixit, 'Date et dabitur uobis,' ubi turbarum collatione iamdudum nomen illatum hoc adesse profertur æt Winecanfelda and æt Swinlea, ut terram iam praefatam, meo scilicet ouante concessu, tramitibus suae possideat uitae; et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem maiori minoriue personae. Sit autem praedicta terra libera, cum omnibus quae rite ad ipsam pertinere

dinoscuntur, campis, pascuis, siluis, et undecim segetes prati in loco ubi dicitur Hoceshamm, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero, quod non optamus, contra nostrum hoc decretum machinari uel infringere aliquid uoluerit, sciat se rationem grauiter redditurum in die iudicii ante tribunal domini, nisi prius hic digna emendauerit poenitentia ante mortem. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Đis sindon ᵹa landgemǽro. Ærest of ᵹǽm gemânnan treówe on Bogeles pearruc; of Boceles pearruce on Hrytmes mêre; of Hrytmes mêre on ᵹone blâcan môr; of ᵹâm blâcan môre on imba leâ; of imba leâ on Wernan wylle; of Wernan uuellæ on Gyrdford; of Gyrdforda on Ecgstânes stân; of Ecgstânes stâne on Gunredes ford; of Gunredes forda on seófan ǽc; of seófan âcon on Hylnes leâ; of Hylnes leâ on braccan heal; of brachan heale on ruwan beorg; of ruwan beorge on teâppan treów; of tâppan treów on uuestleâs hagan; of uuestleâs hagan on Ceauuan hrycges hagan; of Ceauuan hrycges hagan eft on ᵹæt gemǽne treów. Acta est praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLII. indictione .XV.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenuuald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Æᵹeluuold dux. ✠ Ego Ealhhelm dux. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Wulflaf minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Wihtgar minister.

MCXLIII.

*ÆÐELSTÂN, Oct. 6th, 943.

✠ REGNANTE domino nostro Ihesu Christo! Huius labentibus properanter temporibus regnaque fluunt cum regibus uelocissimo trahentibus curru, licet firmata priori statu labi nulli sapienti ignotum est et gaudia hic pallentis uitae desiderantur. Quapropter ego Æðelstanus rex Anglorum, caeterarumque gencium in circuitu persistencium gubernator et rector, pro petitione nobilium meorum dedi quandam particulam terrae meae, in loco qui dicitur aecclesia sanctae Berianae, id est unam mansam in septem loca diuisam, in honorem dei et beatae Berianae, pro redemptione animae meae, et pro longeuitate dierum meorum, in aeternam haereditatem largitus sum, cum omnibus ad se pertinentibus campis, pratis, pascuis, riuulis, piscariis, ea uidelicet conditione, ut libera sit illa praefata terra ab omni mundiali censu, nisi oratione quam clerici mihi promiserunt, id est .C. missas et .C. psalteria et cotidie orationes. Si quis uero donacionis huius destructor existere conatus fuerit, deleatur nomen eius libro uiuentium, et cum iustis non scribatur; qui uero fautor et obseruator, addat ei deus dies in regione uiuorum. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCCmo.XLIIIo .XIXo. cicli .VIIo. indictione .II. concurrente .VIIo. epacta .XII. mei imperii .VIto. cicli lunaris .Vto. .XI. luna, pridie nonas Octobris, in uilla quae dicitur Kyngeston. Istis terminis ambitur praedicta tellus; id est, a fonte usque ad fossam; et a fossa quae tendit circa Rescelcromlegh usque ad Yolbrunnemian; et inde usque ad Fimbol; et inde usque ad Ponsprontiryon; et inde usque ad Mahenhalen; et inde usque ad Pelnagerens; et inde usque ad Mankependoim ascendens contra montem usque ad Polmadice; et inde

circa fossam ad Kacregan; et inde per rectitudinem uiae usque ad riuulum; ascendens contra riuulum usque ad fontem; postea ad uillam quae dicitur Bodenewel, tres arpennas. Incipit quoque terminus uillulae a Benberd, ascendens contra riuulum usque ad Melynon; et inde usque ad Maentol in Lentrisidyn ascendens per rectitudinem uiae contra montem per mediam Bossegham; et inde per rectitudinem fossae usque ad Fonghed, descendens inter duas fossas usque ad riuulum; et inde usque ad mare descendens. In Pendre unam arpennam; in Bokankeed .III. arpennas; in Botilwoelon .II. arpennas; in Treikyn .II. arpennas; in Bosselynyn .I. arpennam; in Treuenen .I. arpennam. Si quis igitur, quod auertat deus, praedictae nostrae dedicationis, protectionis, et confirmationis sanctuarii ut libertatis praesenti autentico inserte fuerit inuasor, nisi resipuerit, indignationem dei et beatae Mariae ac omnium sanctorum se nouerit incursurum, ac nostrae et Exoniensis aecclesiae sententiae et ulcioni per districtionem aecclesiasticam subiacebit, usque ad condignam satisfactionem; omnes autem illi qui praedicta omnia firmiter et fideliter obseruauerint et iuuerint statum ac libertatem et sanctuarium antedictum aecclesiae saepedictae, studio pietatis adducti, gratia et protectione dei et beatae Mariae et eorum quorum honori dedicata est aecclesiae, necnon omnium sanctorum ac nostris et Exoniensis et omnium aecclesiarum dei orationibus, uitam cum sanctis optinere mereantur aeternam.

✠ Ego Æðelstanus rex totius Britanniae hoc cirographum cum signo sanctae crucis corroboraui. ✠ Ego Wulfhelmus archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eðelfel archiepiscopus affirmaui et subscripsi. ✠ Ego Radulfus archiepiscopus annui et subscripsi. ✠ Ego Conanus episcopus subscripsi. ✠ Ego Æðelstanus dux testis. ✠ Ego Ælfstan dux testis. ✠ Ego Beordolf dux testis. ✠ Ego Hulfrit

dux testis. ✠ Ego Helfrit dux testis. ✠ Ego Oddo discifer testis. ✠ Ego Wulfheh in Trimfine testis. ✠ Ego Helpine discifer testis. ✠ Ego Ælfnoð minister testis. ✠ Ego Wulfar minister testis. ✠ Ego Ælfnoð minister testis. ✠ Ego Ælfrið minister testis. ✠ Ego Beornoð minister testis. ✠ Ego Æðulfus minister testis. ✠ Ego Geordaf Æðelmarch testis.

MCXLIV.

EÂDMUND, 943.

✠ Beantis uniuersorum uoce monemur praeclara, procuremus incessanter sine amaritudine mentis, huius saeculi ambitione, integra libertate, apertis ianuis intrare ad eum, qui suo cruore scelera nostra detersit iniusta: licet primi prothoplasti facinore uiolata improbis successionibus deterioranda istic degentibus uilescerent, tamen omnibus namque sapientibus notum ac manifestum constat, quod dicta futura uel facta pro multiplici aerumpnarum perturbatione, et cogitationum uagatione frequenter ex memoria recedunt, nisi litterarum apicibus et custodiae cautela scripturarum reseruentur, et ad memoriam reuocentur. Idcirco ego Eadmundus, industrius Anglorum rex caeterarumque gentium in circuitu persistentium, tercio anno imperii mei, litteratoriis apicibus roboraui, quod cum consensu heroicorum uirorum tradidi cuidam meo fideli ministro, uocitato nomine Æðelgeardo, modicam numinis mei partem, id est .vii. mansas agelluli aeternaliter tradendo concessi, ubi turbarum collatione iamdudum nomen illatum hoc adesse profertur æt Ticcestede, ut terram iam praefatam, meo scilicet ouante concessu, tramitibus suae possideat uitae; deinceps namque sibi succedenti cui uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi, in aeternam haereditatem. Ideo scripsimus nouam cartulam quia antiquum librum

non habebamus; sed si quis in propatulo aliam cartulam produxerit, sciat se proculdubio cum sempiterno syngrapho agiae crucis ab omnibus fidelibus abdicatum, et ad nichilum ualeat. Maneat igitur nostrum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Quisquis beniuola ac fideli mente augendo amplificare satagerit, augeat amplificetque omnipotens deus in hoc praesenti saeculo uitam illius, et cum suis omnibus prospera foeliciter longiturnae uitae gaudia [hic] et in futuro. Sin autem, quod non optamus, infringere temptauerit praedictum donum, nouerit se esse anathematizatum ante tribunal domini nostri Ihesu Christi, nisi prius digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis syndon ðа landgeméro tó Ticcestede. Ærest of clincan leáge west be hagan tó Wæneardes snede; of Weneardes snede west tó hátan hamme neoðoweardan; ðonan tó túnweges ende; fram túnweges ende forð be efise tó stapolwege úfeweardan; ðonne forð be efise tó ðám twysledan hamme; ðonne ðonan eást tó ðǽre reádan flódan; ðonne eást be hagan tó ðán ealdan deórgeate; ðonne ðonan forð be hagan tó Oddan heale; ðonne súð tó Luhes geate; ðonan ðǽr west tó ceórles geate; of ðám geate forð be hagan tó ðǽre twysledan ǽc; ðonne ðonan súð and west tó ðǽre swelgende; ðonne fram ðǽre swelgende súð tó ðám herepaðe feówer and þritig gyrda be norðan sciteres flódan; wend ðonne ðér norð and west of ðæt dæl æt ðám ealdan wudufaldan; forð sýððan be efisce tó neddærheale; ðonne forð west be hagan oð hit stícað æft on clincan leáge. Ic Eádred cyng geeaf mínum þegne Æðelgearde tó æcere ǽhte binnan ðǽre byrig intó Wintanceastre ða hagan ðe tó ðám seófan hýdum æt

Ticcestede gebyriaꝺ tó ꝺon ilcan freólsdóme ꝺe he ꝺæt land hæfꝺ. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLIII. indictione .XV.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadgyfu eiusdem regis mater consignaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater confirmaui. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi. ✠ Ego Ælfred episcopus consignaui. ✠ Ego Burhric episcopus consensi. ✠ Ego Æꝺelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Wulfgar dux. ✠ Ego Æꝺelstan dux. ✠ Ego Æꝺelstan dux. ✠ Ego Æꝺelwold dux. ✠ Ego Ealhelm dux. ✠ Ego Æꝺelmund dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Wulflaf minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æꝺelred minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Wulfric minister.

Rubric. Đis is ꝺára .VII. hída bóc æt Ticcestedæ ꝺe Eádmund cinig gebócode Æꝺelgearde his þegne on éce yrfæ.

MCXLV.

EÂDMUND, 943.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Manifestum est cunctis quod omnia coelestia et terrestria prouidentia dei gubernantur, quae sollicitudo mortalis uitae totis nisibus in carorum amicorumque amissione conqueritur ac defletur. Ideo omnibus

sapientibus indagandum est, quod multiplici perturbatione diuersis aerumpnarum saecularium subtilis cogitatio hominis ex memoria recedit dicta uel facta, nisi firmis litterarum apicibus et cautela custodiae reseruentur, et ad memoriam frequentatiuis ammonitionibus reuocentur, eo quod contingere solet manente negligentia nubiferis fuscationibus a recto possessoris iure in alienam progeniem declinauerit. Quapropter ego Eadmundus rex Angligenarum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam religiosae foeminae uocitatae nomine Ælfswiðe, consentientibus heroicorum meorum turmis, exiguam numinis mei partem, id quod est terrae .xv. mansas stilo perhenni aeternam in possessionem ipsi concedo, eodem in loco qui rusticanis uocabulis nuncupatur æt Clearan, ut terram suprataxatam uitae suae cursu foeliciter possideat; igitur imminente dissolutionis suae calle corporis et animae, successorum sibi carorum cui se libuerit menti libero dono largiatur et ipsi. Perpetue namque huius tramitibus mundi hoc quod concessi terrae praenotatum, a cunctis laboribus uitae mortalium permaneat abdicatum, praeter id quod nobis omnibus indigeri uidetur, id est tria, exercitus aditum, pontis aedificium, munitionis castellique auxilium, in omnibus et per omnia quae ad eundem subiecta sunt locum, pascuis, pratis, siluis et campis, magnis uel minimis, ut nostra iam ueraciter praefata suprascripta est in linea traditio quod in aeternum manebit. Si [quis], daemonicae fermentationis stimulo incedens, nostrum integrum et inuiolatum donum fraudulenter infringere probauerit, nouerit se proculdubio cum Anna et Zafirra satellitibusque eorum herebica aeterni anathematis macera perforandum, nisi prius digna satisfactione emendare uoluerit. Si quis autem ditatus fuerit largiflua mente quod praenotatam donationem amplificare uoluerit, sit in consortio electorum dei gaudens, et in libro uitae ante tribunal domini

suae bonae uoluntatis mercedem accipiat: hoc tempore cachinnantes naenias subdolosi huius saeculi dinoscuntur interdum inchoasse, alienum lucrum sibi usurpatiue cum ambitione iniquitatis uendicare, sed torpentes auariciae incessus omni modo in nomine saluatoris ab omnibus christianis interdico, ita ut meum donum corroboratum sit cum signaculo sanctae crucis. Etiam si quis alium antiquum librum in propatulo protulerit, nec sibi nec aliis proficiat, sed in sempiterno graphio deleatur, et cum iustis non scribatur nec audiatur. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synd ꝺa landgemêra tô Clearan. Ærest ꝺǽr mercbrôc scyt on Seôlesburnan; of mearcbrôce on wunges dône middewearde; ꝺonon on ꝺone greâtan hlinc eâsteweardne; ꝺæt ꝺonon on ꝺone fearngâran eâsteweardne; and swâ on ceacgan seâꝺ; ꝺæt swâ sûꝺ andlang gemêres; ꝺæt be eâstan ꝺone holan cumb ûp on dûne; ꝺæt swâ on ꝺa byrgelsas; ꝺæt swâ tô mêres byrig westan on ꝺa dîc; andlang dîc tô Cumbran wylle; ꝺanon tô Botnes flôdan; ꝺæt swâ andlang dîc tô ꝺân ealdan wege; ûp on brôchylle; andlang hlinca ꝺæt on pirgrâf; ꝺǽr andlang herpaꝺes tôweard setle; swâ andlang wîcherpaꝺes be westan stutes hylle; ꝺæt ût on ceofering treôw; ꝺanon andlang ꝺæs feldes swâ on Beferbrôces heâfod; andlang brôces ût on alerburnan; andlang brôcan burnan on gagelbrôce; ꝺonon on ꝺone gemêrhagan; andlang hagan on Seôlesburnan; and swâ ûp andlang burnan ꝺæt eft on mêrbrôce. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLIII. indictione .I.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater praedictum donum consignaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdum regis donationem cum tro-

phaeo agiae crucis subaraui. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus. ✠ Ego Ælfric episcopus. ✠ Ego Ælfred episcopus. ✠ Ego Æðelgar episcopus. ✠ Ego Wulfhelm episcopus. ✠ Ego Wulfgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ealhelm dux. ✠ Ego Eadric dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Odda dux. ✠ Ego Wulfgar dux. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Wulflaf minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfhelm minister.

Rubric. Đis is ðâra .xv. hîda bôc æt Clearan ðæ Eâdmund cyng gæbôcodæ Ælfswiðæ on êce yrfæ.

MCXLVI.

EÂDMUND, 943.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Manifestum est cunctis quod omnia coelestia et terrestria prouidentia dei gubernantur, quae sollicitudo mortalis uitae totis nisibus in carorum amicorumque amissione conqueritur ac defletur. Ideo certis adstipulationibus mellita oracula diuinae clamationis nos frequentatiuis hortationibus suadent, ut cum his fugitiuis et sine dubio transitoriis possessiunculis iugiter mansura regna, dei suffragio, adipiscenda sunt. Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam fideli meo

ministro uocitato nomine Ælfsige, pro eius amabili obedientia eiusque placabili pecunia, quam michi in suae deuotionis obsequio detulit, in loco ubi, ludibundisque uocabulis, nomen indiderunt antiquitus æt Mordune .XX. mansas ei libenter largiendo donaui, ut eandem suprataxatam terram uitae suae cursu foeliciter possideat. Igitur imminente dissolutionis suae calle corporis et animae, successorum sibi carorum cui se libuerit menti libero dono largiatur et ipsi. Perpetue namque huius tramitibus mundi hoc quod concessi terrae praenotatum a cunctis laboribus uitae mortalium permaneat abdicatum, praeter id quod nobis omnibus indigeri uidetur, id est tria, exercitus aditum, pontis aedificium, munitionis castellique auxilium, in omnibus et per omnia quae ad eundem subiecta sunt locum, campis, pascuis, pratis et siluis, in notis, in modicis et in magnis, diriuatisque cursibus aquarum, ut nostra iam ueraciter, praefata suprascripta est in linea traditio, quod in aeternum manebit. Si [quis], daemonicae fermentationis stimulo incedens, nostrum integrum et inuiolatum donum fraudulenter infringere probauerit, nouerit se proculdubio cum Anna et Zafira satellitibusque eorum, herebica aeternae anathematis macera perforandum, nisi prius digna satisfactione emendare uoluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synt ðǣra .XVI. hída landgemǣro tó Mórdúne. Ǽrest on Headdandúne sláde nyðer on Hreódburnan; andlang burnan on Wurf; andlang streámes on Fóslace úpp; on ðǣra æcera andheáfda; andlang ðǣra heáfda on ættan penn; on ðone ellenstub; ðonon á be ecge on ða médemunga; of ðǣre mǣdemunge nyðær on ðone ealdan wiðig; ðonon on hnottanford; of ðam forda on ðone ealdan wylle; ðonon eft on Headdandúne sléd. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLIII. indictione .I.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam dona-

tionem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis subaraui. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consensi. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus consensi. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consignaui. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Ealhelm dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Oda dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wihtgar minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Wulfhelm minister.

Rubric. Đis is ðāra .xx. hīdæ bōc æt Mōrdūnæ ðæ Eādmund cing gebōcodæ Ælfsigæ his þegne on ēce yrfæ.

MCXLVII.

EÂDMUND, 943.

✠ In nomine dei summi et altithroni qui omnia de summo coeli apice uisibilia et inuisibilia ordinabiliter gubernans atque moderans, praesentisque uitae curriculo cotidie temporales possessiones et uniuersae diuitiarum facultates nostris humanis obtutibus cernimus deficientes ac decrescentes; sic mutando fragilitas mortalis uitae marcescit, et rotunda saeculorum uolubilitas inanescit, ac in carorum propinquorum amicorumque amissione conqueritur ac defletur! Quapropter ego Eadmundus Angligenarum rex caetera-

rumque gentium in circuitu persistentium, cuidam fideli meo ministro uocitato nomine Eadrico, ob illius amabile obsequium, eiusque placabili fidelitate .x. mansas largiendo libenter concedens perdonabo, illic ubi uulgus, prisca relatione, uocitat æt Leachamstede, quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, dum huius labentis aeui cursum transeat inlaesus, atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; et post se cuicumque uoluerit perenniter haeredi derelinquat, sicuti praedixi. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae rite ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, siluis, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Insuper ad augmentum praedictae donationis gratia unam molinam iuxta diriuatiuis cursibus aquarum Lamburnam perpetuali donatione dedi praedicto ministro, hoc tempore cachinantes naenias subdolosi huius saeculi dinoscuntur interdum inchoasse alienum lucrum sibi usurpatiue cum ambitione iniquitatis uendicare, sed torpentes auaritiae incessus omnimodo in nomine sanctae trinitatis ab omnibus christianis interdico, ita ut meum donum corroboratum sit cum signaculo sanctae crucis. Etiam si quis alium antiquum librum in propatulo protulerit, nec sibi nec aliis proficiat, sed in sempiterno graphio deleatur, et cum iustis non scribatur nec audiatur. Denique uero si quis, nobis non obtantibus, nostrum hoc donum uiolari fraudulenter perpetrando consenserit, consideret hinc se die ultima iudicii coram deo rationem redditurum, atque cum reprobis quibus dicitur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' poenis atrocibus se esse passurum, si non antea corporea lamentatione emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synd ðes landes gemǣro æt Lechāmstēde. Ærest on dene pit; of ðām pytte on ðone

hnottan þorn; of ðám þorne on wines treów; of wines treówe on ðán reádan hane; ðanon on stigelhammas; of stigealhammum on Wigferðes leáge norðewearde; ðanon on ácdene; of ácdene on crypsan díc; ðanon þweores ofer wræstles hylle on buccan crundel; of buccan crundele on ða háran apeldere; ðanon andlang stándene oð gyddan dene; þweores ofer geardan dúne oð ða dene; andlang ðǽre dene eft on dene pit. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLIII. indictione .I.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadgyfu eiusdem regis mater praedictum donum consignaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis inpressi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi. ✠ Ego Ælfred episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus consensi. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consensi. ✠ Ego Wulfgar dux consensi. ✠ Ego Æðelwold dux consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Ealhhelm dux consensi. ✠ Ego Eadric dux consensi. ✠ Ego Æðelmund dux consensi. ✠ Ego Uhtred dux consensi. ✠ Ego Odda minister consensi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi. ✠ Ego Eadmund minister consensi. ✠ Ego Wulflaf minister consensi. ✠ Ego Ælfric minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Ælfheah minister consensi. ✠ Ego Æðelred minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi. ✠ Ego Æðelred minister consensi. ✠ Ego Wihtgar

minister consensi. ✠ Ego Æðelgeard minister consensi. ✠ Ego Ælfred minister consensi. ✠ Ego Wulfric minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi. ✠ Ego Wulfhelm minister consensi.

MCXLVIII.

EÂDMUND, 944.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Manifestum est cunctis quod omnia coelestia et terrestria prouidentia dei gubernantur, quae sollicitudo mortalis uitae totis nisibus in carorum amicorumque amissione conqueritur ac defletur. Ideo certis adstipulationibus mellita oracula diuinae clamationis nos frequentatiuis hortationibus suadent, ut cum his fugitiuis et sine dubio transitoriis possessiunculis iugiter mansura regna, dei suffragio, adipiscenda sunt. Quapropter ego Eadmundus Anglorum rex quandam regiminis mei partem, consentientibus nobilium meorum agminibus, cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Wulfrico, ob illius amabile obsequium eiusque placabili pecunia quam michi in suae deuotionis obsequio detulit, ei libenter largiendo donaui .xx. mansas in loco illo ubi solicolae illius regionis uocitant Æscesbyrig, ut hanc, dum procliui temporis uitam duxerit, perpetua haereditate possideat cum uniuersis quae pertinent sibi, pascuis, pratis, siluis, caeterisque appendiciis; in cunctis denique praefatulam successoribus nostris hoc donum in sempiternum usque permaneat stilum. Sit quoque liberum libertate praefixa ab omni iugo seruili, tribus praetermissis non obmittendis, expeditione, pontis munitionisque confectione. Aduenientibus igitur futurorum plebium coetibus [1] cuicunque daemoni calore cartam hanc

[1] I have been unable to decypher the word that should occupy this space; but the whole sentence is clearly corrupt.

corrumpere et meam donationem satagerit, tetra raptus acie tartareas ducatur ad poenas, nisi prius hinc lamentis se poenitentiae corrigere studuerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis syndan ðæs landes gemǽro æt Æscesbyrig. Ærest on ðone gáran súðæweardnæ; ðænnæ andlang wæges on ðonæ mægenstán; ðonon on ðon Wónhlinc; andlang hlincæs oð loddæræs sæxcingæ; andlang hlincæs on ðonæ byrstæ del; ðanan andlang furh ǽnnæ æcer tó ðám hlincæ; ðonon an ða andhæáfda on hrucgweg; of hrucgwægæ on ðonæ þornstub; ðonon on hordwyllæ; of hordwyllæ on ðonæ ealdan hordwyllæs wæg; andlang ðæs ealdan wægæs on riscslǽdæs bygæ; andlang ríðæ on swýnbróc; andlang brócces on Beághildæ byrigels; ðonon on ðonæ ealdan wæg; andlang wæges on ðone gáran norðæweardnæ; ðonon eást andlang wægæs on hnottan mǽræ norðæwæardnæ; ðonon on ða díc; andlang díc on ðæt on bulan mǽdæ norðæweardæ; ðonon on ða bræmbælhyrnan; of ðǽræ hyrnan on stánmǽræ; ðonon tó ðon ǽðænan byrigelsæ on Æoecæn; úpp andlang streámæs on ðonæ ǽwulm; ðonon on weardæs beorh; of ðám beorgæ on hryngpyt; ðonon on ða ealdan hola; of ðám holum æft on ðone gáran súðæweardnæ. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC.XLIIII. indictione .II.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis subarraui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ælfric episcopus. ✠ Ego Cenwald episcopus. ✠ Ego Burhric episcopus. ✠ Ego Ælfred episcopus. ✠ Ego Æðelgar episcop-

us. ✠ Ego Wulfhelm episcopus. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ealhhelm dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfwold dux. ✠ Ego Eadric dux. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðælred minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðælred minister. ✠ Ego Wihtgar minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfsigæ minister.

Rubric. Ðis is ðára .xx. hída bóc æt Æscesbyrig ðe Eádmund cing gebócode Wulfríce his þegne on éce yrfæ.

MCXLIX.[1]

EÁDMUND, 944.

✠ In nomine sanctae trinitatis! Quamuis decreta pontificum et uerba sacerdotum, uelut fundamenta montium, indistrictis ligaminibus fixa sint, tamen plerumque [per]tempestates et turbines saecularium rerum etiam religio sanctae dei aecclesiae maculis reproborum dissipabitur ac rumpitur; idcirco incertum futurorum temporum statum prouidentes, posteris succedentibus profuturum esse decreuimus, ut ea quae communi tractu salubri consilio diffiniuntur, sertis litterulis roborata confirmentur. Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam michi fidelissimo ministro nomine Sigerico, deuotionis eius solertia eiusdemque placatus obsequio, dignatus sum impertiri duas aratras in illo loco ubi iamdudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt at Sibrighteswealde; tali autem tenore hoc praefatae munificentiae munus tradendo concessi, ut pos-

[1] Comp. No. MCXXXII.

sideat et firmiter teneat usque ad ultimum uitae suae cursum, cum omnibus utensilibus quae deus coelorum in ipso telluris gramine creauit, tam in notis causis et ignotis, in modicis et in magnis, campis, pascuis, siluis, omnino donans donabo libertatem; et postquam humanam generis fragilitatem deseruerit, et ad desiderabilem iocunditatis uiam per gratiam superni iudicis adierit, succedentium sibi cuicunque libuerit aeternaliter derelinquat, ceu superius praenotaui. Sit autem praedictum rus liberum ab omni fiscali tributo saeculariumque seruitutum exinanitum, sine expeditione, et pontis arcisue instructione. Praecipioque in nomine dei summi tam nobis uiuentibus quam etiam diuina praecepta praedicantibus, huius libertatis statuta ad irritum deducere minime quispiam praesumat. Quisquis beniuola mente meam donationem amplificare satagerit, in hoc praesenti saeculo uita illius amplificetur foeliciter longiternaeque uitae gaudia teneat. Si quis autem propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit, sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis titubantem tremebundamque rationem redditurum, ni prius digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis praedicta terra circumcincta esse uidetur. Of Cymesing on Owunes hyldan ûfewyrde; andlang ricges oð ða strêt; niðer andlang strête; and swâ norð on agging beorgas; of hagging beorgan on brynes sôle; of brynes sôle andlang Côlrêdinga gemercan oð helfes dene; of helfes dene oð lectan æcer; of lectan æcere oð witthâm ût on ðone feld; oð bealdes sôl; of bealdes sôle west oð stylfing on ðone kalewan stoce; of ðâm kalewan stocce on beôdûne oð ðone ealdan weg; andlang weges êst on Cymesing. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLIIII. indictione .II.

MCL.

EADMUND, 944.

✠ Regnante inperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Aegregius agonista sermocinatus est in diuinis scripturis, 'Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae autem non uidentur aeterna.' Iccirco superflua utentibus diuinus sermo ut suprataxati sumus terribiliter praemonet, ut huius saeculi caduca contempnentes spiritaliaque imitantes coelestia properemus ad regna. Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam fideli meo ministro uocitato nomine Ælfheago in aeternam haereditatem hilariter inpenderem. vi. mansas agelluli in illo loco [ubi] uulgares, prisco more mobilique relatione, uocitant æt Linforda, ut ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu uiuat; et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedicta terra, cum omnibus ad se rite pertinentibus, libera, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero, quod non optamus, contra nostrum hoc decretum machinari uel infringere aliquid uoluerit, sciat se rationem grauiter redditurum in die iudicii ante tribunal domini nostri Ihesu Christi, nisi prius hic digna emendauerit poenitentia ante mortem. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sint ða landgemǣro tō Linforda; betweox Eccene and Cilla rīðe. Acta est haec donatio praefata anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .dcccc.xliiii. indictione .ii.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego

Eadgifu eiusdem regis mater praedictum donum consignaui. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis subarraui. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus roboraui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis inpressi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi. ✠ Ego Ælfred episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus consensi. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Æðelwold dux consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Ealhhelm dux consensi. ✠ Ego Eadric dux consensi. ✠ Ego Æðelmund dux consensi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi. ✠ Ego Eadmund minister consensi. ✠ Ego Wulfric minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi. ✠ Ego Wulfric minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Ælfheah minister consensi. ✠ Ego Æðelgeard minister consensi. ✠ Ego Wihtgar minister consensi. ✠ Ego Ælfred minister consensi. ✠ Ego Æðelred minister consensi.

MCLI.

EÂDMUND, 944.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Omnibus prudentibus qui deificae contemplationis beatitudinem in mentis suae hospitio cernere cupiunt, manifestissimis signis constat, quod quisque potis est transitoriis imis alta coelestia sine fine mansura capescere, si illius antiqui et infesti trucisque tyranni et humani stirpis saeuissimi multatoris truculenta inprobitas obstaculum bonorum uirtutum incrementis cal-

culatur et uelut spurcissima et uenenata melancoliae truculenta spicula furorum inspirata flaminum inuectione affidorum intimis praecordiorum Christi uernaculorum receptaculis abnegando respuendo detestantur cordetenus funditusque eneruiter contempnitur, ut praecelsa uox conditoris nostri amore proprio tonans, 'Uos qui secuti estis bonis operibus centuplum accipietis et uitam possidebitis aeternam.' Cuius, scilicet, feruoris igne coarctus, ego Eadmundus Angligenarum rex cuidam pontifici meo mihique feruoris igne dilecto, nomine quod constat Ælfrico, ueneranda pro eius solidae fidelitatis prudentia centum terrae mansas ei stilo perhenni trado, quodam in loco uenerabili antiquitus et adhuc cognomine noto Bleoburg appellato, quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, dum huius labentis aeui cursum transeat inlaesus atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatisque cursibus aquarum, hanc praenotatam munificentiam incipiente anno tertio regni mei, roboraui atque confirmaui, ut omnibus mundialibus coangustiis sit liber, nisi quod nostra communi labore pertinet, minime cuiquam in obliuione illud tradendum est, id est expeditione, pontis arcisue constructione; et postquam uniuersitatis uiam adierit, praedictam donationem cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu superius praedixi, in aeternam haereditatem. Si quis beniuola mente hanc largifluam munificentiam augere uoluerit, archons supernorum ciuium et gubernator terrestrium retributionem in aeternis habitaculis dignetur concedere. Ideo scripsimus nouam cartulam quia antiquum librum non habebamus; sed si quis in propatulo aliam cartulam produxerit, sciat se proculdubio cum sempiterno syngrapho agiae crucis ab omnibus fidelibus abdicatam, et ad nichilum ualeat. Si quis uero,

prout non optamus, maledicti serpentis suggestione et auaritiae aestibus inflatus, sic daemonicae fermentationis stimulo incedens, nostrum integrum et inuiolatum donum fraudulenter infringere probauerit, nouerit se proculdubio cum Anna et Zaphira satellitibusque eorum herebica aeterni anathematis macera perforandum, nisi prius digna satisfactione emendare uoluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sindon ðа landgemǽro tó Bleóbyrig. Ǽrest on eástewеardum ðám lande æt Ammanuuelle; ðæt swá súð on gerihte on wæterslǽdes díc; ðæt andlang díc oð ðone súðende on ðæt riht landgemǽre; ðæt úp tó ðám miclan beorge beneoðan Hramesleá; ðæt of ðám beorge úp andlang stánweges tó ðám langan cyrstelmǽle æt hafucðorne; ðonne of hafucðorne tó ðán langan þorne æt Ichenilde wege; ðæt swá tó ðán þriddan þorne æt wirhangran; of ðám þorne tó ðám feorðan þorne on wrangan hylle foreweardre stent; ðæt swá forð tó ðám fíftan þorne; tó ðám elebeáme; ðæt west andlang ðæs lytlan weges úp tó ðon þorne; úp tó teonan hylle; ðæt swá west on ðone ruwan hlync; andlang ðæs rowan linces tó ðon hǽðenum byrgelsum æt ðǽre ealdun díc; ðæt andlang oð ðæt treówsteall; ðonnon of ðán treówstealle on gerihte tó ðon brádan beorge be eástan wrocena stybbe; ðæt swá tó wrocena stybbe; ðonne of wrocena stybbe on meoces dúne on ðone byrgeles; of ðám byrgelse tó ðǽre flódan, æt swínweges sló, æt ðǽre wegegelæton; ðæt úp tó ðám eorðgeberste tó foxes beorge; of ðám beorge west andlang drægeles bæces oð ðone hricgweg; andlang weges oð ða reádan hane; of ðáre hane norð andlang ðæs smalan weges tó Totancumbe; æt ðám beorge; ðæt swá norð on gerihte andlang ðæs smalan weges tó ðon herepaðe; ðæt tó ðæs linces ende; ðæt swá forð norð andlang weges oð Ordstánes díc; ðæt andlang díc; of ðǽre díc wið

norðan ðæt yrðland; ðonne bi ðám yrðlande tó ðǽre lace ðe líð on Stocwelle; ðonne of Stocwylle norð andlang bróces tó ðǽre díc ðǽre se æðeling mearcode; ðæt andlang díc tó ðǽre sceapwæscan on haccan bróc; ðonne andlang haccan bróces tó huddes ige; ðæt swá forð norð andlang bróces wið westan hunddes ig; ðæt úp andlang ðǽra andheáfda tó ðǽre lytlan díce ende, and ðám norð andlang ðára andheáfda tó ðán langan cyrstelmǽle æt hǽðdúne; ðæt swá norð andlang ðæs smalan paðes on ðá dic sticc ea tó ðon stódfalde; ðæt swá eáð andlang ðǽre ealdan díc oð Æðelstánes treówsteal tó ðǽre díce byge; ðæt swá súðeást andlang díc be Byrgwylla gemǽre; ðat swá súðést ofer ðone mór tó Mǽringes þorne; of Mæringes þorne tó sulgeate; of sulgeate be wyrtwalan tó ðon reádleáfan mapuldre; of ðám mapuldre on ða lace; ðæt on gerihte on Westwylle; ðen on óðre naman hǽð æt Ammanwylle. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLIIII. indictione .XV.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater consignaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi. ✠ Ego Ælfred episcopus consensi. ✠ Ego Burhric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus consensi. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consensi. ✠ Ego Wulfgar dux consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Æðelwold dux consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Ealhhelm dux consensi. ✠ Ego Uhtred dux consensi. ✠ Ego Æðelmund dux consensi. ✠ Ego

Odda minister consensi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi. ✠ Ego Eadmund minister consensi. ✠ Ego Wulflaf minister consensi. ✠ Ego Ælfric minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Ordheah minister consensi. ✠ Ego Ælfheah minister consensi. ✠ Ego Ælfgar minister consensi. ✠ Ego Æðelred minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi. ✠ Ego Æðelred minister consensi. ✠ Ego Wihtgar minister consensi. ✠ Ego Wulfric minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi. ✠ Ego Wulfhelm minister consensi.

MCLII.

EÂDMUND, 944.

✠ In nomine sanctae trinitatis! Imminentibus uitae caducis terminis qua in nos, sceleris scilicet onere pressi, nutu diuino statuti, tamen dominica prosequentes monita, prout quimus, secundum illud euangelii, ubi dicitur, 'Date, et dabitur uobis;' quapropter ego Eadmundus rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo ministro uocitato nomine Ordulfo, ob illius amabile obsequium eiusque placabili pecunia quam mihi in suae deuotionis obsequio detulit, id est .xc. mancusas purissimi auri, aliquam portionem haereditatis meae in aeternam possessionem concedo .viii. mansas agelluli, ubi ruricolae, antiquo usu, nomen indiderunt æt Bryningtune, eatenus ut hoc diebus suis possideat tramitibusque uitae suae; et post se cuicumque sibi placuerit post hoc tradat haereditario aeternaliter, ceu praedixi illi. Maneatque, prout iam praedixeram, donum istud ab omni saeculari seruitio exinanitum, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto istis tribus,

expeditione, pontis arcisue constructione. Nam quisquis saeculorum in generatione Belial gnatus nostrum hoc uolumen immutare temptauerit, Iudae reus scelere iudicii die magna cum turma truces trudatur in flammas, nisi hoc in saeculo poenitentiae prius fletu detersus hinc se corrigere studuerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synt ðа landes meǽre tó Bryningtúne. Ǽrest on heáfdbeorh; ðonne on wyrtwalan on ðæs hagan ende; ðonne andlang hagan ðær Fiscesburna and alaburna tógædre scótað; ðonne of alaburnan út on herred snád; and swá norð tó herpaðe; andlang herpaðes tó ðǽre efise; ðonon eft on wyrtwalen tó crohhamme; ðonne on Hunnes wylle; ðonne west be Yfre ðæt hit stícað on Wealabrucge; ðonne ðǽr út on Cynetan; andlang Cynetan on Mýðford; ðonne on middelea; ðæt swá on Beferige; ðonne on Fyrs ige; of dúne andlang ea ðǽr alaburna scyt út on Cynetan; ðonne úp andlang alaburnan on Scealdanford; ðonon andlang hagan út on heáðfelda; swá tó herpaðe; andlang herpaðes tó Imman beorge; of Imman beorge eft on heáfod beorge. Acta est haec donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLIIII. indictione .II.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale [trophaeum] agiae crucis inpressi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus subarraui. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Æðelwold dux consensi. ✠ Ego Ealhhelm dux consensi. ✠ Ego Wulfgar minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Eadmund minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consenis.

✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Wihtgar minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfred minister.

MCLIII.

EÂDMUND.

✠ Ego Eadmund, altithroni adminiculante gratia, Anglorum caeterarumque gentium in circuitu triuiatim persistentium basilei filius, quandam telluris particulam mansas uidelicet .v. qui ab huiusce patriae gnosticis nobili appellatur onomate æt Lacingahið, perpetua largitus sum haereditate ad monasterium quod dicitur Đorney.

MCLIV.

EÂDRED, 945.

✠ In nomine almae trinitatis indiuiduaeque unitatis, patris et filii et spiritus sancti, qui altitudi nem coeli, latitudinemque terrae, ac profundum abyssi sua potenti regit uirtute! Uniuersis pertractandum summopere est, qualiter per bonorum exercitia operum ad aeternae foelicitatis inmortalem properent requiem, iuxta cuiusdam ammonitionem sapientis, qua cunctis ita proclamat, 'Quodcunque potest manus tua facere, instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec consilium, nec sapientia erit apud inferos quo tu properas.' Cuius ammonitionis feruore instinctus, ego Eadredus Anglorum basileus caeterarumque gentium quae undique adiacent gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro, ob suum fidele ministerium quod michi a puerili iuuentute exibere studuit, quem uulgares solito usu Æðelgeard appellant, dapsili largitate quandam telluris concedo quantitatem, licet tribus in locis sequestratam .xxx. uidelicet mansas, quae omnes

subiacent adiacentque uillae quam incolae loci æt Beorhttanwille cognominant ubi .x. ex integro constant mansae .xv. autem in particula uillulae quam indigenae æt Suttanwille appellant .v. uero in insula quam populares Maccanig nuncupant; adiacent etiam agri quamplurimi circa castellum quod Welingaford uocitatur, ter, uidelicet, deni agelluli terque bini; qui ter deni, ter quoque bini arandi gratia subiacent, bis quini autem prati utilitati reseruantur cum locis palustribus quae riuulus quae Gybhild agnominatus circumcingit et fecundat, ut ipse hoc nostrum donum totum sibi, uita comite, in usum usurpet necessarium; postque ultimum uitae suae spiraculum qualicumque ratione cui uoluerit relinquat superstiti. Maneat autem praedicta tellus, cum omnibus quae supradiximus ad se rite pertinentibus, seu magnis seu modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, si adiacent, cum cursibus suprascripti torrentis, omni humanae iugo seruitutis extranea, exceptis tribus necessarium causis utilitatum, expeditione, scilicet, pontis arcisue constructione. Si qui denique hoc nostrum donum, maligna instincti inuidia, euertere seu minuere in qualibetcumque parte laborauerint, partem obtineant iniquorum quos iusti sententia iudicis in nouissimo examine reprobat, dicens, 'Ite in ignem aeternum qui paratus est diabolo et angelis eius,' nisi humili satisfactione celerius poenitere satagerint. Ðis synt ða landgemǣra ðǣra .xxx. hída tó Beorhtanwille. Ærest of ðám móre be westan ðám túne on ða ealdan díc; west andlang díc on ða hǣðænan byrgylsas; ðonne eást andlang weges; of ðám wege on ǣnne littelne þorn; of ðám þorne eást and hwon súð on gerihte tó ðám wege tó gaferbice; ðanon norð be ðám andheáfdon oð ða lace; andlang lace út on Temese oð midne streám; andlang ea of ða ealdan strēt; forð andlang ea tó holan wylle; of holan wylle on holan weg; of holan wege on bricweg; of bric-

wege on ǽrnincgweg; of ǽrningcwege on Meós dene; of Meós dene on Meldanige eástewerdne on sandlace; andlang sandlice tó ceóles ige tó ðám hnottan stocce; of ðám stocce norð andlang Gybhilde tó ðǽre ealdan díc ðǽr we hér onfengan; ðonne ligcað be norðam ðám porte .XXXVI. ækera yrðlandes; and .X. æceras mǽde; and .I. myln, and binnan porte fram eástgeate on norðhealf stréte on ðæne bróc; and .VII. heorðas búton ðám, and þreó cyrican.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter concessi atque roboraui.

Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLV. indictione .III.

✠ Ego Eadgyfu eiusdem regis mater cum sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beneuolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Wulfstanus archons diuinae seruitutis officio mancipatus Eboracae ciuitatis archiepiscopus sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfred episcopus corroboraui. ✠ Ego Wulfsige episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadric dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ealhelm dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar dux. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfhelm minister.

Rubric. Đis is ðára .xxx. hídæ bóc æt Beorhtanwylle ðæ Eádred cing gæbócode Æðelgeard his þegne on éce yrfe.

MCLV.

*EÁDRED, 947.

✠ Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .dcccc.[x]lvii. indictione .xv. Ego Eadred, diuina allubescente gratia, rex et primicherius Albionis, aliquantulam ruris partem, quinis ab accolis aestimatam mansiunculis, in loco qui dicitur æt Eastun et æt Bearre, ministro meo Wulfhelmo, pro eius placabili merito, liberam, praeter arcem, pontem, expeditionemque in perpetuum ius libenter admodum concedo, quatinus diebus uitae suae possideat; et post se cuicunque uoluerit haeredi in perpetuum ius derelinquat. Quod si quisque, quod non optamus, huius donationis cartulam adnichilare temptauerit, coram Christo se rationem redditurum agnoscat. Đis syndon ðára fíf hída landgemǽra æt Eástúne æt Beárre. Ærest on Strǽtleá; on ðonæ miclan díc æt Beárre; of ðǽre micclan díce on ðæt stángedelf; of ðone stángedelfe on ðone ealda ád; of ðone ealdan ád ðæt hit cymeð tó cynges gemǽre; andlang cynges gemǽro ðæt hit cymeð tó ðám fúlan siðre; of ðone fúlan siðre on ðæt díc æt Tánleá; and swá æfter díce ðæt in brádan burnan; andlang brádan burnan in ðæne bróc æt Reódlége; andlang brócæs ðæt hit cymeð in ðæne ford; of ðám forda on ða strǽte; andlang strǽte ðæt æft intó Strétlie. Eádred cyning biddeð and hálsað on ðére hálgan þrimnæsse, nomine dei patris et filii et spiritus sancti, ðætte nán mon þurh deófles searucræft geðristlíce his cynelícan gefe on woh gewonian, gif hit hwá dó gewrecen hit diúflu on helle pite bútan he hit ǽr gebǽte for Gode and for

worulde swâ him riht wisie. Pax Christi nobiscum. Amen.

✠ Ego Eadred rex Anglorum hoc donum cum triumpho sanctae crucis impressi. ✠ Ego Oda archiepiscopus consensi. ✠ Ego Oscytel episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfsige episcopus confortaui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus faui. ✠ Ego Cenwald episcopus dictaui. ✠ Ego Osulf episcopus firmaui. ✠ Ego Daniel episcopus subarraui. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelgeard minister.

MCLVI.

EÂDRED, 947.

✠ In nomine dei summi! Subtilissima mentis certatione deum quem diligimus et credimus intima mentis affectione timeamus et amemus, quia agonista sanctae praedicationis hortator talem protulit sententiam, dicens, 'Omnia nuda et aperta sunt coram oculis dei,' et a luce prima usque conticinium uniuscuiusque actus prospicit. Ideo ego Eadredus rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro ac militi, qui in suae uoluntatis ac deuotionis obsequio fatendo ac implendo paratus ac promptus fuit, et ab incunabilis suae infantilitatis, non fortuitu sed uoluntate parentum, nomen accepit Æðelgeard, dapsili deditione quandam partem ruris libenter dedi, ubi iamdudum incolae prolatum nomen latialiter Declaratum-Fontem indiderunt, nunc uero uerbi gratia Gewisorum

more Beorhtanwille. Magnitudo autem illius terrae, iuxta aestimationem circa eundem locum degentium, tanta esse asseritur quantum bis quinas mansarum spacium, aequa dimensione censurae trutinationis fore cernitur. Habeat ac possideat praefatam dapsilem donationem quamdiu uitalis flatus carnem mundana fragilitate corruptam aluerit; cum autem dies dissolutionis suae aduenerit, quo de corruptibili uita ad incorruptibilem beatitudinem migrauerit, cui sibi libet haeredi, sine ullo obstaculo, derelinquat in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatiuis cursibus aquarum, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Hanc uero meam donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, minuentibus atque frangentibus, fiat pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, 'Discedite a me maligni in ignem aeternum qui paratus est Sathanae et satellitibus eius,' nisi prius digna deo poenitentia ueniam legali satisfactione emendent. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synt ðа landgemǽro tó Beorhtanwille, ðára .x. hída. Ǽrest of ðám móre be westan ðám túne; on ða díc; west andlang díc of ða hǽðenan byrigelsas ðonne eást andlang ðán anheáfdan on ánne litelne þorn; ðonon éast and hwon súð on gerihte tó ðám wege tó gafærbæce; ðonon norð be ðám andheáfdan of ða lace; andlang lace út on Temæse; of midne streám andlang eá of ða ealda strǽt; andlang strǽte on ðone ford; of ðám forde west andlang móres of ðæt man ǽr onfeng. Acta est haec praefata donatio, anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLVII. indictione .V.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis

mater cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Wulfstanus archons diuinae seruitutis officio mancipatus Eboracae ciuitatis archiepiscopus sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfred episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfsige episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadric dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ealhelm dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar dux. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelsige minister.

Rubric. Đis is ðára .x. hídæ bóc æt Beorhtanwylle ðe Eádred cing gebócode Æðelwearde his þegne on éce yrfæ.

MCLVII.

EÂDRED, 947.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Subtilissima mentis certamine deum quem diligimus et credimus intima mentis affectione timeamus et amemus, quia psalmista, qui quondam Sullimis regnabat diues in aruis, conquerelando ac lamentabili uoce ita protulit, dicens, 'Thesaurizat, et ignorat cui congregat ea,' eo quod interdum [non] optatis et saepius exosis relinquitur quod prius homo per ambitionem saeculi concupiuit; tamen, miserationis omnipotentis

dei largitate, caducis opibus aeterna coelestis uitae praemia mercari queamus! Quapropter ego Eadredus, rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, sanctae dei aecclesiae Wentana ciuitate locatae, ac beato Petro apostolorum principi eiusque coapostolo Paulo dicatae, Ælfheago eiusdem sedis pontifice impetrante, uti Fryðegyð regina pene in exordio christianae religionis reuerendae trinitatis eiusque praenominatis apostolis deuota mente concesserat, ac Æðelwlf rex augmentando amplificauerat, itidemque Eadward rex nouis litterarum apicibus iterum restaurauerat, cum iisdem territoriis quas Æðelwlf rex haereditaria carta conscribi iusserat .c. scilicet ac .xxx. quantitatem manentium continentem loco celebri qui Tantun nominatur, aeterna restituendo largitus sum haereditate. Praefato siquidem regi Eadwardo .LX. telluris mansae, quatuor locorum partibus dispersae, sicut ipsius territorii cartula, quam praefatus rex edere iussit, liquido testatur, a quodam episcopo Denewlfo uidelicet, pro eiusdem telluris libertate concessae sunt. Maneat igitur meum hoc inmobile donum aeterna libertate iocundum cum omnibus quae rite ad praedicta loca pertinere dinoscuntur, campis, pascuis, pratis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Si qui denique, michi non optanti, hanc libertatis cartam, liuore depressi, uiolare satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Acta est haec praefata donatio anno dominicae incarnationis .DCCCC.XLVII. indictione .V.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadgyfu eiusdem regis

mater cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam cum sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Wulfstanus archons diuinae seruitutis officio mancipatus Eboracae ciuitatis archiepiscopus sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenuuald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Ælfred episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadric dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Wulfgar dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ealhhelm dux. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Wlfric minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelred minister.

Rubric. Ðis is ðæs landes bóc æt Tántúne ðe Eádred cing edniwon gæbócode sanctæ trinitatæ and sanctæ Petræ and Paulæ intó Ealdan mynstræ.

MCLVIII.

EÂDRED, 947.

✠ In nomine dei et domini nostri Ihesu Christi ueri redemptoris mundi, anno uero dominicae incarnationis .dcccc.xlvii. ego Eadred, omnicreantis disponente clementia, Angligenarum omniumque gentium undique secus habitantium rex, primo anno imperii mei, diuina dei gratia suadente quod cogitarem quam mirabiliter et quam subtiliter supernus rector coelestia et terrestria firmae rationis serie guber-

nat atque custodit, quia profuturum esse iudicamus ea quae communi tractu et salubri consilio definiuntur, ut quidam sapiens exhortando ammonuit, dicens, 'Omnia cum consilio fac, et post factum non poenitebis.' Iccirco minime in obliuione habui, quod paruam partem potestatis mei meorum episcoporum testimonio caeterarumque fidelium adstipulatione, hilariter perpetua libertate donaui .v. mansas cuidam militi uocitato nomine Wulfric, in illo loco ubi ruricolae appellatiuo usu ludibundisque uocabulis nomen indiderunt æt Deneceswurðe, pro illius amore qui dixit, 'Date et dabitur uobis,' quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu istius caducis saeculi uitam tenere praesumet; et postquam uniuersitatis uiam adierit cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, sicuti praediximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. In cunctis uero successoribus hoc ius donationis augendo quicumque amplificare satagerint, augeat amplificetque cunctiparens genitor in hoc praesenti saeculo uitam illorum, et inter coelibes beati foelicesque sine fine in aeterna doxa laetentur. Si quis autem propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit, sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis, titubantem tremebundumque, rationem redditurum, nisi prius digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sind ðа landgemǽra æt Deniceswurðe. Ǽrest on Cillaríðe west on muttic; on ða díc; on Ordulfes gemǽre tó ceawan hlǽwe; andlang díc on landbróc; andlang bróces tó ðán norðran Denceswurðe; ðonne eástrihte eft tó Cillanríðe; ðonne ðǽr súð ðǽr we ǽr onfengon; ðonne licgað ðǽr ða þreó hída on ðán norðran Denceswurðe undǽlede.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater praedictum donum cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam cum sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Wulfstanus archons diuinae seruitutis officio mancipatus Eboracae ciuitatis archiepiscopus sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfred episcopus corroboraui. ✠ Ego Wulfsige episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux conclusi. ✠ Ego Eadric dux consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Wulfgar dux consensi. ✠ Ego Ealhhelm dux consensi. ✠ Ego Æðelmund dux consensi. ✠ Ego Ælfgar dux consensi. ✠ Ego Eadmund minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Wulfric minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi. ✠ Ego Wulfric minister consensi. ✠ Ego Beorhtsige minister consensi. ✠ Ego Æðelgeard minister consensi. ✠ Ego Æðelnoð minister consensi.

MCLIX.

EÂDRED, 947.

✠ In nomine sanctae trinitatis! Quamuis decreta pontificum et uerba sacerdotum, uelut fundamenta montium, indistrictis ligaminibus fixa sint; tamen plerumque [per] tempestates et turbines saecularium rerum etiam religio sanctae dei aecclesiae maculis reproborum dissipabitur ac rumpitur. Iccirco

incertum futurorum temporum statum prouidentes posteris succedentibus profuturum esse decreuimus, ut ea quae communi tractu salubri consilio definiuntur sertis litterulis roborata confirmentur. Quapropter ego Eadredus, rex Anglorum caeterarumque [gentium] in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam mihi fidelissimo comitique dilecto nomine Eadrico, deuotionis eius sollertia eiusdemque placatus obsequio, dignatus sum impertire bis denas mansas, quod Anglice dicitur twentig hida, in illo loco ubi iamdudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt æt Wassingatune. Tali autem tenore hoc praefatae munificentiae munus tradendo concessi, ut possideat et firmiter teneat usque ad ultimum cursum uitae suae, cum omnibus utensilibus quae deus coelorum in ipso telluris gramine creauit, tam in notis causis et ignotis, in modicis et in magnis, campis, pascuis, siluis, siluarumque densitatibus, donans donabo libertatem. Et postquam humani generis fragilitatem deseruerit et ad desiderabilem iocunditatis uiam, per gratiam superni iudicis, adierit, succedentium sibi cuicumque libuerit aeternaliter derelinquat, ceu superius praenotaui. Sit autem praedictum rus liberum ab omni fiscali tributo saeculariumque seruitutum exinanitum, sine expeditione, et pontis arcisue instructione. Praecipioque in nomine dei summi tam nobis uiuentibus quam etiam qui christianitatis nomine et diuinae agnitionis fide censentur huius libertatis statuta ad irritum deducere minime quispiam praesumat. Quisquis beniuola mente meam donationem amplificare satagerit, in hoc praesenti saeculo uitam illius prospera foeliciter longiturnae uitae gaudia teneat. Si quis autem propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis, titubantem tremebundumque, rationem redditurum, nisi prius digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis prae-

dicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis syndon ðа landgemǽre tó Wasingatúne. Ærest on duhan leá; of duhan leá on reádan wylle; of reáddan wille tó Lydgeardes broge; of Lidgeardes beorge tó Tatmonnes apoldre; of Tatmonnes apoldre tó Deneburge hleáwe; of Deneburge hleáwe tó stánbeorge; of stánbeorge tó Haðeburge hleáwe; of ðám hlǽwe tó heregráfe; of heregráfe tó twám beorgum; of twám beorgum tó hremnes dúne; of heremnes dúne tó bidan holte; of bidan holte ðæt tó wigan campe; of wigan campe tó bennan beorge; of ðám beorge tó blǽccan póle; of ðám póle tó ðǽre apuldre; ðonne tó dúnan heáfde; ðæt tó Hunes cnolle; ðonne eft on duhan leá. Ðis synt ðа den ðe ðǽrtó gebyrigeað; Wynburgespær, and þreó crochyrsta, and Horshám, and Yffeles leáh, and Hæslwíc, and Gatawíc, and Rídanfald, and Scacalwic, and Hundsædingfald. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLVII. indictione quinta.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam cum sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Wulfstanus archons diuinae seruitutis officio mancipatus Eboracae ciuitatis archiepiscopus sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Uuintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Ælfred episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego

Wulfgar dux consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Ealhhelm dux consensi. ✠ Ego Æðelmund dux consensi. ✠ Ego Ælfgar dux consensi. ✠ Ego Eadmund minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Wulfric minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi. ✠ Ego Wulfric minister consensi. ✠ Ego Ælfric minister consensi. ✠ Ego Æðelsige minister consensi. ✠ Ego Æðelnoð minister consensi. ✠ Ego Æðelgeard minister consensi. ✠ Ego Ælfheah minister consensi. ✠ Ego Ælfred minister consensi. ✠ Ego Æðelred minister consensi.

MCLX.

EÂDRED, 948.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.XLVIII. Ego Eadredus rex, pro amore dei, ad profectum animae meae, offero munusculum sanctae metropolitanae aecclesiae in Dorobernia ciuitate, uillam scilicet nomine Tuuicaham, in prouincia Midlesaxonum, super fluuium Tamisiam sitam, cum omnibus ad eam rite pertinentibus, liberam ab omni saeculari grauitate et fiscali tributo, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione. Si quis cuiuslibet sexus, ordinis, uel dignitatis, hoc memoriale meum corrumpere temptauerit, deleatur memoria eius de libro uitae, et robur eius sine refrigerio aeternaliter conteratur.

MCLXI.

EÂDRED, 948.

✠ IN nomine almi et agiae sophiae, qui monarchiam mundi totius ac celsitudinem coelorum, abditamque profunditatem turgentis oceani in altis et in imis omnia cum suae maiestatis imperio nunc et in

aeuum gubernat, ceu pupillarum obtutus per triquadrum mundum cotidie cernitur ac manifestata signa declarantur, quomodo transeuntis mundi uicissitudo diuturnis horis crescendo decrescit, et ampliando minuatur; tamen superno fulti adminiculo prosequi indigemus ad alta. Cuius scilicet feruoris igne [succensus,] ego Eadredus, basileus Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro, uocitato nomine Æðelgeardo .x. mansas concessi .v. in insula quae uulgariter dicitur Maccaniæ, cuius margines circumquaque palustribus riuulis adiacentibus ambitae certis terminis comprobantur .v. uero mansas æt Suttanuulle, necnon extra illud castellum quod ab antiquitus hoc usque tempus uocatur Uulingaford, ter duodenas segetes cum bis quinis prati iugeribus, quod Anglice dicitur .xxxvi. æcera yrðlandes and .x. æceras mæde, aequo et laeto animo concessi, ceu superius praescriptum est, in aeternam haereditatem. Ut terram iam praefatam, meo scilicet ouante concessu, tramitibus suae possideat uitae; deinceps namque sibi succedenti cuicumque uoluerit haeredi aeternaliter derelinquat. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae rite ad praedicta loca pertinere dinoscuntur, campis, pascuis, pratis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Si qui denique, michi non optanti, hanc libertatis cartam liuore depressi uiolari satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Ðis synt ða fíf hída æt Maccanige ðe Gibhild seó lacu eall anbútan bælið on ǽlce healfe. Ðonne ligð bæ norðan ðám porte .xxxvi. æcera yrðlandes, and .x. æceras mǽde, and

ân mylen, and binnan ðâm porte fram geâstgeate on norðhealfe strête of ðone brôc, and .VII. heorðas bûtan ðon, and þreô cyrcan. Ðonne hebbe ic hit êgðer ge binnan porte ge bûtan, eall swâ Æðelwold bisceop hit ǽr hæfde. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLVIII. indictione .VI.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadgyfu eiusdem regis mater cum sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam sub sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Wulfstanus archons diuinae seruitutis officio mancipatus Eboracae ciuitatis archiepiscopus sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfred episcopus corroboraui. ✠ Ego Wulfsige episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadric dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ealhhelm dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar dux. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfhelm minister.

Rubric. Ðis is ðâra tyn hîda bôc æt Macaniæ and æt Sûttûnæ wylle ðe Eâdred cing gebôcode Æðelwearde his þegnæ on êce yrfæ.

MCLXII.

EÁDRED, 948.

✠ REGNANTE inperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Omnipotens factor atque monarchus dispensator, in sua unica praescientia quaecumque abdita aut se ostendentia sint inscrutabili atque intelligibili dispensatione disposuit ac gubernat! Quapropter ego Eadredus, rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, dedi cuidam meo ministro, uocitato nomine Fryðerico, .IIII^or. mansas in illo loco ubi iamdudum ruricolae illius regionis nomen inposuerunt æt Ofærtune, ut terram iam praefatam, meo scilicet ouante concessu, tramitibus suae possideat uitae; deinceps namque sibi succedenti cui uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi illi, in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae pertinent sibi, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Si qui uero, prout non optamus, serpentino suggestionis daemonicae toxico inflati, huius tramitis seriem in aliquo temptauerint foedare, nouerint se cum Anna et Zafirra satellitibusque herebica aeterni anathematis macera perforandos, nisi prius digna satisfactione emendare maluerint. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synt ða landgeméro tó Ofertúne. Ærest andlang Wusan oð ða ríðe inon ðone wuda; þweores ofer ðone wuda on ða strǽt; andlang strǽte ofer ðone bróc; ðonon on ða díc; andlang díc oð ðes díces heáfod; and ðonne eft on ða eá. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLVIII. indictione .VI.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae cru✠cis indeclinabiliter

consensi atque roboraui. ✠ Ego Wulfstanus archons diuinae seruitutis officio mancipatus Eboracae ciuitatis archiepiscopus sigillum sanctae cru✠cis impressi. ✠ Ego Ælfheah Wintaniensis aecclesiae episcopus testitudinem sanctae cru✠cis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus. ✠ Ego Ælfric episcopus. ✠ Ego Æðelgar episcopus. ✠ Ego Ælfred episcopus. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ealhhelm dux. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelnoð minister.

MCLXIII.

EÂDRED, 948.

✠ In nomine almi et agiae sophiae, qui monarchiam mundi totius ac celsitudinem coelorum, abditamque profunditatem turgentis oceani in altis et in imis omnia cum suae maiestatis imperio nunc et in aeuum gubernat, ceu pupillarum obtutus per triquadrum mundum cotidie cernitur ac manifestata signa declarantur, quomodo transeuntis mundi uicissitudo diuturnis horis crescendo decrescit, et ampliando minuatur; tamen superno fulti adminiculo prosequi indigemus ad alta. Cuius scilicet feruoris igne [succensus] ego Eadredus basileus Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro, uocitato nomine Ælfrico, deuotionis eius sollertia eiusdemque placatus obsequio, dignatus sum impertire .xi. mansas in illo loco ubi iamdudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt æt Stoce. Tali autem tenore hoc praefatae munificentiae munus tradendo concessi, ut possideat [et] firmiter teneat usque ad ultimum cur-

sum uitae suae, cum omnibus utensilibus quae deus coelorum in ipso telluris gramine creauit, tam in notis causis et ignotis, in modicis et in magnis, campis, pascuis, pratis, siluis, siluarumque densitatibus donans donabo libertatem; et postquam humani generis fragilitatem deseruierit et ad desiderabilem iocunditatis uiam, per gratiam superni iudicis, adierit, succedentium sibi cuicumque libuerit aeternaliter derelinquat, ceu superius praenotaui. Sit autem praedictum rus liberum ab omni fiscali tributo saeculariumque seruitutum exinanitum, sine expeditione, et pontis arcisue instructione. Si quis autem propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit, sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis, titubantem tremebundumque, rationem redditurum, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Đis synt ða landgemǣro tó Stoce. Ǽrest of sǣ ofer ðone stân-hricg on ðonæ eásteran weg; ðonon on gagolmór; ðonne norð andlang ðæs móres oð Ruwanoringa gemǣro; ðonne eást on ða ealdan díc oð ídelhiwisce eásteweard; ðonne norð andlang mearcæ on ða wiðegas westewearde; ðonne eást be ðám ealdan herpoðe tó Æðelswiðe túninga leá; ðonon súð on ða ealdan díc; andlang díc útt on sǣ; ðonon útt on Solentan west on midne streám oð hit cymð úpp ðǣr mon ǣr onfeng; and fyrðor á is ân wudu tó Stoce, and se wudu be norðan ðám, and seó lǣs and ðæt mæsten is gemǣne tó ðám ân and twentigum hídum. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLVIII. indictione .VI.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadgyfu eiusdem regis mater cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam sub sigillo sanctae

crucis conclusi. ✠ Ego Wulfstanus archons diuinae seruitutis officio mancipatus Eboracae ciuitatis archiepiscopus sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus testitudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfred episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfsige episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadric dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Wulfgar dux. ✠ Ego Ealhhelm dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar dux. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Byrhtsige minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelred minister. ✠ Ego Eadred minister.

Rubric. Đis is ðára .xi. hída bóc æt Stoce ðe Eádred cing gebócode Ælfrícæ his þegne on éce yrfe.

MCLXIV.

EÂDRED, 948.

✠ In nomine dei summi! Subtilissima mentis certatione deum quem diligimus et credimus intima mentis affectione timeamus et amemus, quia agonista sanctae praedicationis hortator talem protulit sententiam, dicens, ‘Omnia nuda et aperta sunt coram oculis dei,’ et a luce prima usque conticinium uniuscuiusque actus prospicit. Ideo ego Eadredus, rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo ministro ac militi qui in suae uoluntatis ac deuotionis obsequio semper

fatendo ac implendo paratus ac promptus fuit, qui ab incunabulis suae infantilitatis, non fortuitu sed uoluntate parentum, nomen accepit Wulfric, dapsili deditione quandam partem ruris libenter dedi, ubi iamdudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt æt Stanmere. Magnitudo autem illius terrae iuxta aestimationem circa eundem locum degentium tanta esse asseritur quantum bis quinas mansarum spatium aequa dimensione fore cernitur. Habeat ac possideat praefatam dapsilem donationem quamdiu uitalis flatus carnem mundana fragilitate corruptam aluerit; cum autem dies dissolutionis suae aduenerit quo de corruptibili uita ad incorruptibilem beatitudinem migrauerit, cui sibi libet haeredi, sine ullo obstaculo, derelinquat in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit, sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis, titubantem tremebundumque, rationem redditurum, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sind ðá landgemǽro tó Stánmére. Ǽrest of ðan crundelun ðǽr tó strǽte; andlang strǽte tó Aðulfes þorne; ðonnon on fyrdhammas; andlang stifigweges; ðonon on catbeorh; ðonon on Ælfheáges gemǽre; ðonon andlang mǽreweges on wulforan; ðonon andlang gemǽres tó mésdene úfewearde; ðæt ðonon on stiele; ðonon andlang gemǽres ðæt on líchangan; of líchangan on Pocging róde; ðonnon on dúnan wyrðe; ðonon on Loceres weg; andlang weges on ða ealdan stigele; of ðǽre stigele þwers ofer rammes hrycg; ðonnon on ðone ealdan hyrne weg; ðonnon on beden weg; of beden weg súðewearde innan and-

lang hecgan onbûtan Hûnes dûne; ðæt eft on ða crundelas be sûðan hâran grâfas. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XLVIII. indictione .v[a].

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Wulfstanus archons diuinae seruitutis officio mancipatus Eboracae ciuitatis archiepiscopus sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfred episcopus corroboraui. ✠ Ego Wulfsige episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Eadric dux consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Ealhhelm dux consensi. ✠ Ego Æðelmund dux consensi. ✠ Ego Ælfgar dux consensi. ✠ Ego Eadmund minister consensi. ✠ Ego Ælfstan minister consensi. ✠ Ego Wulfric minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi. ✠ Ego Æðelgeard minister consensi. ✠ Ego Æðelnoð minister consensi. ✠ Ego Ælfric minister consensi. ✠ Ego Ælfred minister consensi. ✠ Ego Æðelsige minister consensi.

MCLXV.

EÂDRED, 948.

✠ REGNANTE inperpetuum domino nostro Ihesu Christo! 'Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae

autem non uidentur aeterna sunt;' ideo caducis et uanis rebus aeterna et iugiter permansura gaudia coelestis patriae magnopere mercanda sunt. Quapropter ego Eadred, gratia dei Occidentalium Saxonum rex, pro remedio animae meae, aliquam partem terrae iuris mei meo ministro Cuðredo in perpetuam haereditatem libenter largitus sum, id est .v. cassatos in loco qui appellatur Bedalacinge, hoc est, ut habeat atque possideat praefatam terram cum omnibus utilitatibus ad eam pertinentibus, campis, pratis, pascuis, quamdiu omnipotens deus uoluerit ut hic ista uita demoratus fuerit; et post finem uitae illius, haeredi cuicumque placuerit liberam habeat donandi uel concedendi potestatem. Terra autem praedicta secura et inmunis permaneat ab omni regali seruitio, et omnium saecularium seruitute, nisi expeditione, et pontis factione, et arcis munitione. Si quis hanc meam donationem augere et amplificare uoluerit, augeat deus bona illius hic et in futuro. Si uero quis frangere uel mutare praesumpserit, noscat se ante tribunal aeterni iudicis in die iudicii rationem redditurum, nisi antea satisfactione emendauerit. Scripta est autem haec scedula anno ab incarnatione Christi .DCCCC.XLVIII. in loco qui appellatur Suðtun; istis testibus consentientibus quorum nomina infra scripta uidentur esse.

✠ Ego Eadred rex consensi. ✠ Ego Æðeluulf dux consensi. ✠ Ego Beorhtferð filius regis consensi. ✠ Ego Heremod presbyter. ✠ Ego Milred minister consensi. ✠ Ego Cunlaf minister consensi. ✠ Ego Æðelwulf minister consensi. ✠ Ego Ælfred minister consensi. ✠ Ego Æscred minister consensi. ✠ Ego Cuneheah minister consensi. ✠ Ego Ceolberht minister consensi. ✠ Ego Mucel minister consensi. ✠ Ego Heahwulf minister consensi. ✠ Ego Weohthelm minister consensi. ✠ Ego Cyneferð minister consensi.

MCLXVI.

EÂDRED, 949.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.XLIX. Ego Eadredus rex, praesente uenerabili uiro Odone archiepiscopo, patre tocius Britanniae, et Eadgiua regina matre mea, dedi aecclesiae Christi in Dorobernia ciuitate monasterium Raculfense cum tota uilla et omnibus ad eam rite pertinentibus, liberam ab omni saeculari seruitute, exceptis tribus, expeditione, pontis et arcis constructione. Et ego Dunstanus abbas indignus cartulam, inde imperante domino meo rege Eadredo, composui, et propriis digitis meis perscripsi.

MCLXVII.

EÂDRED, 951.

✠ EADREDUS rex Anglorum, quos uult honorifice larga manu locupletat. Hoc potest ueraciter miles iste Ælfsige nunc cum caeteris intimare, quem, perenni huius ruris æt Haddedune usurpatione, praeter urbis pontisque constructione et expeditionis obsequio, beatizat, concedens ei eiusque haeredibus cum omnibus rite pertinentibus perfruendum. Eadred rex Albionis hanc munificentiam anno dominicae incarnationis .DCCCC.LI. sexto quoque quo sceptra regebat regalia annorum laterculo, cum consensu senatorum quorum hic calculans uocabula, triumphali, uidelicet, uexillo stabiliter roborauit. Uere limites eiusdem Saxonico ydiomate.

MCLXVIII.

EÂDRED, 953.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LIII. Ego Eadred, diuina gratia fa-

uente, rex et primicerius tocius Albionis, Ælfsige ministro meo et suae coniugi Eadgife ob eius amabile et fidele obsequiolum, ruris particulam sub aestimatione .XXXIII. cassatorum in loco qui dicitur Æscesburh libenter admodum concessi, eo tenore huius munificentiae donum perstringens, ut post obitum suum in perpetuum ius cuicumque uoluerit haeredi derelinquat. Quod si quisque, quod non optamus, huiusce donationis cartulam infringere temptauerit, nisi prius in hoc saeculo digne castigetur, in futuro perenni cruciatu prematur. Et his limitibus haec telluris particula circumgyrari uidetur. Ærest in æt ðâm sûð-geate and ût æt ðân norðgeate on dudebeorh; and ðanne on eceles beorh; and ðanne on hringpyt; and ðanne on ða andheâfdu; and ðanne on ða cealcseâðas; and ðanon on ðone brâdan meâre; and ðanon andlang dîces on clǣnan mǣde; and ðanne on ðone brâdan weg onbûtan Môrdûne on þyreses lace; and ðanon on læces mêre norðewearde; and ðanne andlang môres be ðân norðstâne; and ðanne þwyres ofer ðone môr on bulan dîc; and swâ andlang dîces tô Æðelferðes mearce; on bulen dîces ende, on ðone þornstyb; and ðanne on Talleburnan; and ðonon tô ðǣre hâlgan stowe; and suâ ûp andlang brôces tô Æðelferðes mearce westewearde; and swâ andlang mearce tô hremnes byrig tô ðân norðgeate, and ût æt ðân sûð-geate on hodan hlǣw; and ðanne on stânhlǣwan; and ðanne tô ðân rêdan hole; and ðanne tô ðân dunnan hole; and swâ be ðân hlide; and ðanne on Dômferðes hest on Tættaces stân; and ðanne on hundes hlǣw; and ðanne on hafoces hlǣw; and ðanne on ðone scortan dîc; and ðanne on ða langen dîc tô Æscesbyris; eft tô ðân sûðan geate. Huius doni constipulatorum nomina inferius notata uidentur.

✠ Ego Oda archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi et subscripsi. ✠

Ego Æðelgar episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Osulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cynsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceonwold episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Leofwine episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Byrhferð minister. ✠ Ego Ælfsige minister.

MCLXIX.

EÁDRED, 953.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LIII. Ego Eadred, diuina gratia fauente, rex et primicerius tocius Albionis, Ælfrico ministro meo, mihi carnaliter adstricto, ob eius amabile et fidele obsequiolum, ruris particulam sub aestimatione .v. cassatorum in loco qui dicitur Cusanricge libenter admodum concessi, eo tenore huius munificentiae donum perstringens, ut post obitum suum in perpetuum ius cuicumque uoluerit derelinquat haeredi. Quod si quisque, quod non optamus, huiusce donationis cartulam infringere temptauerit, nisi prius in hoc saeculo digne castigetur, in futuro perenni cruciatu prematur. Et his limitibus haec telluris particula circumgyrari uidetur. Ðis sind ðа landgemǽre æt Cusanhricge ðára fíf hída. Ærest on mǽrweg; onlang mǽrweges on ða heccan; andlang heccen on ða háran þyrnan; of ðǽre þyrnan on Cyneáhes treów; ðæt andlang heorpaðes on quenan dene; ðonne andlang ðæs ealdan weges on Linleáhe; ðæt ondlang heccan on ða crundol; ðæt ofer ðone hric eft on mérweg. And on ðán gemánan lande gebyrað ðártó fíf and sixti æccera. Huius doni constipulatorum nomina inferius notata uidentur.

✠ Ego Oda archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwold episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Osulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrtelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Coenwold episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cynsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Leofwine episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Byrhferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister.

MCLXX.

EÂDRED, 955.

✠ Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .dcccc.lv. Ego Eadred diuina gratia fauente rex et primicherius tocius Albionis, ruris quandam particulam bis quinis mansiunculis aestimatam quam solicolae nominant Clearan, Ælfsige episcopo Wintoniensis aecclesiae, ob eius amabile et fidele obsequiolum, praeter triplum liberum seruitium, hoc est, arcis, pontis, expeditionisque exercitium, post se trium spacia haeredum libentissime concedo, finitisque illorum curriculis, praefata terra ad Petri apostolorum principis redeat limina, ubi praesulorum subthronizatur cathedra, ni post uoluntas fraterna illis plus sit consentanea. Si quis, quod absit, tempore episcopi, posteriorumue possessorum, tyrannica fretus potestate, huiusce donationis cartulam praesumptuosus infringere temptauerit, coram Christo angelicoque coetu Christi cunctorumque Christianorum improperium

sustenturus perenniter uideatur. His inquam limitibus haec telluris particula post episcopum suosque tres haeredes fratribus concessa et ad usum uestitus condonata circumgyrari uidetur. Ðis synd ðа landgemǽre. Ærest of Hilda hlǽwe on hunigwege; andlang weges on Bregeswiðe stán; of ðán stáne on scæpwæscan; andlang sceapwascan on aleburnan; andlang aleburnan on bæueres bróces heáfde; on coferan treówe; on ða brádan ác; of ðǽre brádan ác on stuteres hylle; niðewearde on stuteres hylle on weardsetl; of weardsetle on wiðiggráfas; of wiðiggráfan on scipdel; of scipdelle on cýpmanna delle; andlang weges eft eást on Hyldan hléw. Huius doni testes extiterunt quorum inferius nomina esse carraxata uidentur.

✠ Ego Oda archiepiscopus hoc donum ut ratum maneat signo crucis perstrinxi. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus cartulam cauterians signum crucis praefixi. ✠ Ego Ælfsige episcopus consentiens et corroborans triumphale signum depinxi. ✠ Ego Osulf episcopus consentaneus stipulator et agiae crucis impressor extiti. ✠ Ego Wulfsige episcopus huius fulcitor largitionis cruciferens in Christo mansi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus largiflui signum trophaei equiperans consignaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus labarum Christi praescribentibus conscribens impressi. ✠ Ego Cynesige episcopus syngrapham hanc gabulo summo cauteriari uidebar. ✠ Ego Wulfhelm episcopus praefigentibus signaculum crucis consignator fui. ✠ Ego Oscytel episcopus cultui pergamineo consignaculum Christi adhibui. ✠ Ego Aðulf episcopus rutilans crucis signaculum simul praebui. ✠ Ego Eadgifu mater regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwig cliton consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadgar cliton consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelmund dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadmund

dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelsige dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrhtferð dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelgeard minister regis consensi et subscripsi.

Sed et familiae tocius in monasterio sancti Petri unanimis cum conciui societate consensus adherat.

Rubric. Ðis is ðára .x. hída bóc æt Cleran ðe Eádred cing gæbócodæ Ælfsigæ biscopæ feówer manna dæg; and æfter heóra daga intó Ealdan mynstræ.

MCLXXI.

EÁDRED, 955.

✠ Anno dominicae incarnationis .dcccc.lv. Ego Eadred totius Albionis gubernator et rector, animaduertens, quodam abbate mihi uetusta priuilegia narrante, nomine scilicet Æðelwold, uillam quae uulgari onomate Abbendun dicitur cum suis appendiciis rusculis priscis temporibus coenobio quod situm in eadem uillula constat fore subiugatam, uerum tempore quo archipiratae totam hanc insulam deuastantes peruagati sunt, ab auo meo, rege uidelicet Ælfredo, ipsam cum omnibus suis adiectiuis a praedicto coenobio fuisse abstractam, uictori domino impares pro uictoria qua functus est reddens taliones. Nunc igitur ob quam rem, cum consilio atque consensu meorum praesulum optimatumque, quorum nomina caraxantur inferius, pro redemptione animae meae et pro expiatione scelerum meorum praedecessorum, eandem uillam praefato arcisterio ad usus praedicti abbatis fratrumque inibi deo seruientium uoti compos perpetualiter restituo. Terras uero appendicias quae per loca diuersa ad eandem uillam pertinent, id est .x. Gaincg .x. Gosige .xxx. Weorðe .xxx. Cumenoran, cum licentia praenominati abbatis subiectorumque sibi fratrum diebus uitae meae ad necessarios perfruar usus; decurso

autem uitae meae spacio, eaedem cum omnibus ipsarum suppellectilibus ad praescriptam uillam redactae, iugiter praedicto monasterio subiugentur. Si quis autem hanc nostrae munificentiae syngrapham, quam ego ab omni saeculari iugò reddidi liberam, tribus exceptis, expeditione, pontis arcisue constructione, daemonica instinctus philargyria infringere immutareue aliorsum quam constituimus praesumpserit, sit alienatus a consortio sanctae dei aecclesiae, et a participatione corporis et sanguinis Ihesu Christi, aeternisque barathri lugubriter deputatus incendiis, cum Iuda Christi proditore iugiter crucietur, nisi prius digna satisfactione emendauerit quod contra nostrum deliquit decretum. Metae .xx. hidarum Abbendoniae quas Ceadwalla rex West-Saxonum deo et sanctae Mariae primitus dedit et sic diuisit. Ærest on Eoccenforda; úp andlang Eoccenes tó abbes díc; ðæt tó cealdan wulle; ðæt tó mearcforda; andlang bróces oð ðene grénen weig; andlang weiges tó bróce; ðæt tó Wuduforda; ðæt ádúne be bróce oð Pippelriðiges útscyte; ðæt þurh ðæt denemór á be riðige tó guman gráue; ðæt tó Pippelbricge; ðæt on ðene síc æt ðǽre fúlan ǽc; ðæt tó hæglea on ðæne brádan mére; ðǽt á be wyrtwalan tó brómcumbes heáfod; ðæt on gerihtum tó Abbendúne tó ðǽre portstréte; ðæt andlang strét on hiwege; ðæt tó Ecgunes wyrðe; ðenne on bacgan leáh; ðæt on scæceling æcer; ðæt út on Stánford; ðæt tó Mǽgðe forda andlang lace út on Temese; ðæt on forð mid streáme wið úfan miclan ige on Cearewyllan; eft wið neóðan berige on Temese; ðet ðér úp be streáme; ðæt on bacgan bróc; ðæt on heáfces oran; ðæt on holan dene; ðæt on Tidewaldes wylle; andlang bróces út on Temese; ðæt forð mid stréme oð geafling lace; andlang lace eft út on Temese; ðæt úp be streáme on Occenes grestúndíc; ðet á be díc on Eccen; ðæt ðér úp eft on Eccenforda. Æðeleáinguude, Colmanora, and Geatescumbe hýren intó

ðys twentigum hídum, ða ic sylf stundum geràd stundum gereów, and rúmodlíce gescarode me sylfum and mínum foregengum and eftyrgengum tó écum rýmete, for Gode and for worulde. Gyf hwâ þurh deófles lâre genyrwe ðæt ic Gode and sancta Marian meaglum móde on éce yrfe geseald hæbbe, drihten his andweald genyðrige hér and on écnesse, nymðe he mid fulre dǽdbóte geinnige ðæt he on úrum drihtne gereâfod. Haec autem sunt huiusce donationis seu libertatis testimonia.

✠ Ego Eadred Christi suffragante gratia basileus hoc donum agiae crucis taumate confirmaui. ✠ Ego Odo Dorobernicae sedis archipraesul consolidaui. ✠ Ego Oscytel Eboracensis aecclesiae primas consensi. ✠ Ego Ælfsinus Uuintanae cathedrae pontifex roboraui. ✠ Ego Osulf episcopus huic regiae dapsilitati affui. ✠ Ego Eadgiuu eiusdem regis genitrix hanc donationem adquisiui. ✠ Ego Æðeluuold praefati coenobii abbas congaudens dictaui. ✠ Ego Ælfere minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfeah minister. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Sulf[1] minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Ælfred minister.

MCLXXII.

EÂDRED, 955.

✠ Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .dcccc.lv. Ego Eadred, diuina gratia fauente, rex et primicerius totius Albionis, aliquantulam ruris particulam Ælfheho ministro meo, mihi propinquitate coniuncto, sub aestimatione .viii. cassatorum in loco qui dicitur æt Cumtune, iuxta montem qui uocatur Æscesdune, libenter admodum concessi, eo tenore huius munificentiae donum perstringens, ut post obi-

[1] Sic MSS.

tum suum in perpetuum ius cuicumque uoluerit haeredi derelinquat. Quod si quisque, quod non optamus, huiusce donationis cartulam infringere temptauerit, ni prius in hoc saeculo digne castigetur, in futuro perenni cruciatu prematur. Et his limitibus haec telluris particula circumgyrari uidetur. Ðis sint ðæs landes gemǽre æt Cumtúne. Ǽrest of hricgwege on ðæt wíde geat; of ðán wídan geate on Æðelmes hlinc; on forwerde dúne of Æðelmes hlince on Icenhilde weg; of Icenhilde wege on bican díc; of bican díce inon swýnbróc; of swýnbróce on ðone brádan þorn be westan mére; of ðán þorne on ða reádan díc; andlang ðǽre díc on Hildes hlǽw; of Hildes hlǽwe on blǽcpyt; of blǽcpytte andlanges ðǽre westran riscrǽwe innan swýnbróc; of swýnbróce on reád; of rǽde on Hwittuces hlǽwe; on Icenhilde weg; of Icenhilde wege on mǽres crundel; of mǽres crundelle on dinra beorh; of dinra beorge on hricweg; of hricgwege on fearnhylles slǽd; of fearnhylles sláde tó hæslhylle súðeweardre; of hæslhylle west on ðone grénan weg; andlang weges tó ðǽre gedrifonan fyrh; andlang fyrh oð hit cymð on ðæt wíde geat be eástan Welandes smiððan. Huius doni constipulatorum nomina inferius notata uidentur.

✠ Ego Oda archiepiscopus consensi. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus roboraui. ✠ Ego Ælfsige episcopus roboraui. ✠ Ego Ælfwold episcopus corroboraui. ✠ Ego Wulfsige episcopus suppressi. ✠ Ego Osulf episcopus annui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus constitui. ✠ Ego Cenwold episcopus conspexi. ✠ Ego Cynsige episcopus subscripsi. ✠ Ego Leofwine episcopus consensi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister.

MCLXXIII.

ÆÐELWOLD'S WILL, 946—955.

✠ LEÓF ÆÐELWOLD ealdarman cýð his leófan cynehláforde Eádred cynge, hú ic wille ymbe ða landáre ðe ic æt míne hláforde geearnode. Ærest Gode and ðǽre hálgan stowe æt ðám bisceopstóle æt Wintanceastre, ðám bisceope and ðám hiwum, ðæt land æt Wilig, ða twelf hída, tó scrúdfultume, ðæt hi me on heóra gebeddrédenne hæbben, swá swá ic him tó gelyfe. And ðám cinge mínne hæregeatwa, feówer sweord, and feówer spæra, and feówer scyldas, and feówer beágas, twégen on hundtwelftigum mancosun, and twégen on hundeahtatigum, and feówer hors, and twá sylfrene fata. And mínum bréðer Eádríce ðæt land æt Oceburnan, and æt Æcscesdúne, and æt Ceghám, and æt Wessingatúne. And Æðelstáne mínæ bréðer ðet land æt Brádanwætere, and ðet æt Niwantúne. And Ælfsige míne bréðer suna ðet land æt Carcel. And Ælfstánes suna mínes bróðor ðæt land æt Cleran, and eall ðæt yrfe ðæ ic hæbbe on lǽnelendum. Ðonne wylle ic ðæt ðæt sie gedéled for míne sáwle, swá swá ic nú ðám freóndum sæde ðæ ic tóspræc.

Rubric. Hér geswutelad ðæt Eádred cing geúðe ðæt land æt Wilig, ða twelf hída, tó scrúdfultume ðám hirede intó Ealdan mynstre.

MCLXXIV.

EÁDRED, 956.

✠ CHRISTI disponente gratia! Ego Eadred, diuina gratia fauente, rex et primicherius totius Albionis, aliquantulam ruris particulam, id est .v. mansas, trado

in loco qui dicitur Rimtun, uni meo ministro nomine Brihtrico, ut habeat ac possideat cunctis diebus uitae suae, cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis; igitur imminente dissolutionis suae calle corporis et animae, successorum sibi carorum cuicumque placuerit mente libera iam largiatur et ipsi. Perpetue namque huius tramitibus mundi hoc quod concessi terrae praenotatum a cunctis laboribus uitae mortalium permaneat abdicatum, praeter id quod nobis omnibus communiter indigeri uidetur, id est tria, exercitus aditum, pontis aedificium, munitionis, castellique auxilium. Si quis uero daemonicae fermentationis stimulo incedens, nostrum integrum et inuiolatum donum fraudulenter infringere probauerit, sciat se reum omni hora uitae suae, et tenebrosum Tartarum non euadere, sed cum Anna et Zaphira aeternae anathematis macera perforandum, nisi prius hoc digna satisfactione emendare uoluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synd ðа landgemǽra tó Rimtúne. Ǽrest on mearhforda úpp on hunigbróces streám; of Beorhtulfes gemǽrdíc; ðonon súð on ða díc of ða westlangan díc; of ðǽre díc on wændan mǽres lace; ðonon on mórdíc; æft of mórdíc norð on wendan beorges hearpað; of ðám hearpaðe on wiðigleás wyrtruman; ofer cattes fleót; on eatan beares wyrtruman; ðonon eást oð Osláces leás eástende; norð be wyrttruman on ða eástlangan dícwale; oð ða ealdan díc westewearde; ðonon eást on díc oð heó wend norð on higbróces streám; ðonon æft úpp andlang streámes on mǽre forð neóðoweardne; ðonon norð andlang díc útt þurh Wynnawudu on stroð norðweard; ðonon eást on ðone mǽrhagan; andlang hagan súð on feld on wyrttruman oð wederan gráfes súðende; ðonne west andlang hearpoðes súð on ða ealdan díc; æft on mḗr forð. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LVI.

indictione .XIIII. Huius doni constipulatorum nomina inferius notata uidentur.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Eadwig cliton adquieui. ✠ Ego Eadgar frater eius consensi. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfsige episcopus corroboraui. ✠ Ego Wulfsige episcopus testitudinem sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Ælfwold episcopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus roboraui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Byrhtferð minister.

Sed et huius donationis Dunstanus abbas et omnis congregatio Glestingensis aecclesiae testes extitisse memorantur.

Rubric. Ðis is ðára .v. hída bóc æt Rimtúne ðæ Eádræd cining gebócode Brihtríce his þegne on éce yrfe.

MCLXXV.

EÂDRED.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi saluatoris! Omnia uisibilia huius praesentis saeculi scimus certissime et sine ambiguitate cotidie manifesta in diuersis rebus declarata sunt, quod transitoria ac temporalia supernus rector omnia creauerat, nisi tantum uictum hominibus cotidie per suam largifluam misericordiam distribuit. Quapropter ego Eadredus, diuina indulgente clementia rex Anglorum, dedi cuidam meo fideli ministro ac militi, qui ab incunabulis suae infantilitatis, non fortuitu sed uoluntate parentum, nomen accepit

Ælfgar, tres mansas agelluli in illo loco ubi iamdudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt æt Weonfelda, quatenus habeat ac possideat, uita comite, hoc est quamdiu uitalis spiritus in hac aerumnosa uita fragile corpus aluerit; postquam uero separatio animae a corpore fuerit, quod cunctis mortalibus commune inde indeclinabiliter cognoscitur, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in perennem haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Hoc autem fructuorum eulogiae munusculum in sempiterno graphio cum signaculo sanctae crucis maneat quamdiu petra uolens in terram humanis oculis aspicitur, et aqua fluctiuagis undis creatori omnium creaturarum deseruiens. Si quis uero hominum hanc meam donationem cum stultitiae temeritate lactitando infringere certauerit, sit ipse grauibus per colla depressus catenis inter flammiuomas tetrorum daemonum cateruas, nisi prius hic ad satisfactionem uenire maluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sindon ðа landgemǽro. Ǽrest on hunda leáge on grǽgsóle burnan; andlang burnan on grǽgsóle hagan; andlang hagan tó hagena gemýðum; of ðen gemýðun on Tichanstedes hagan; andlang hagan út tó felda; ðæt á be wyrtwalan oð hit cymð út on fúlan ríðe; andlang ríðe út on Doccena ford; of ðán forda west be móre oð hit cymð on ðone licgendan stoc; of ðán stocce andlang hagan út tó heáðfelda; tó beorhfeldinga gemǽre; tó ðen hagan; andlang hagan búr.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque [roboraui.] ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem

regis principatum et beniuolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Wulfstanus archons seruitutis officio mancipatus Eboracae ciuitatis archiepiscopus sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensum praebui fingens crucem. ✠ Ego Ælfric episcopus donum regis confirmaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus crucis modum depixi. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ealhhelm dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar dux. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfred minister.

MCLXXVI.

EÂDRED.

✠ Regnante inperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Imminentibus uitae caducis terminis qua in nos, sceleris licet onere pressi nutu diuino statuti, tamen dominica prosequentes monita, prout quimus, secundum illud euangelii ubi dicitur, 'Date, et dabitur uobis;' quapropter ego Eadredus rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo homini uocitato nomine Heresige mansam et dimidiam concedo, ubi ruricolae, antiquo usu, nomen inposuerunt æt Swalewanclife; eatenus ut hoc diebus suis possideat tramitibusque uitae suae; et post se maneat, prout iam praedixeram, donum istud ab omni saeculari seruitio exinanitum, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis,

pratis, siluis, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram diffinitionem, elationis habitu incedens, infringere temptauerit, perpessus sit gelidis glacierum flatibus et Pennino exercitu malignorum spirituum, nisi prius inriguis poenitentiae gemitibus et pura emendatione emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur.

MCLXXVII.

* EÂDRED, 949.

✠ DOMINO dominorum dominante in saecula saeculorum! Regna regnorum huius praesentis saeculi transeunt sicut ignominica, et omnis gloria et locus huius mundi peribit, et non sunt aeterna, sed superna aeterna sunt. Unde ego Eadred rex, Anglorum gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro, quem nonnulli uocitant noto uocamine Wulfric, pro eius beniuolo obsequio, aliquam portionem terrae perenniter, mente deuota, concedo, id est decem mansas illo in loco ubi Anglica appellatione dicitur æt Boxoran, ut habeat ac possideat quamdiu uiuat; et post se cuicunque uoluerit aeternaliter derelinquat. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcis[ue] constructione. Si quis autem infringere certauerit, quod absit, sciat se reum omni hora uitae suae et tenebrosum Tartarum non euadere. Istis terminis haec tellus ambita uidetur. Đis sint ða landgemǽra tó Boxoran. Ǽrest æt Wines treówe; ðæt andlang herpaðes tó denepitte; ðonne úp on æscméres hammas súðewearde; of ðán hammum andlang mærce út on ðone heáðfeld éastewearde; ðæt út on Linden norðwearde; ðonne and-

lang mearce on weocan þorn; of ðán þorne ðæt andlang mearce on Lámburnan, on Clatford; of Clatforda on Meósbróces heáfod; ðæt ðonne tó allan stapule; ðonan andlang herpaðes út on ðone mersc; ðá be mersce tó ðán túne on ða hegerǽwe; ðæt on ða díc; andlang díc út on ðone burnan; ðonne úp on ða blácan grǽfan; of ðǽre grǽfan on rinda crundel; of ðán crundle tó þrim þornun; ðæt andlang weges eft on Wines treów ðǽr hit ǽr onfæng. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVIII. indictione .I^a^.

✠ Ego Eadred rex Anglorum indeclinabiliter consensi. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus adquieui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus non renui. ✠ Ego Daniel episcopus subscripsi. ✠ Ego Eadmund dux consensi. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Wulfgar Leofa minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Cynric minister.

MCLXXVIII.

* EÂDRED, 949.

✠ IN nomine dei et domini nostri Ihesu Christi ueri redemptoris mundi! Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVIII. indictione .I. ego Eadredus, omnicreantis disponente clementia Angligenarum rex, diuino ductus amore, ab eodem deo et domino nostro populis et tribubus praeordinatus in regem, anno im-

perii mei tertio, non inmemor fui quo modo et quam mirabiliter omnia supernus rector firmae rationis serie gubernat atque custodit. Idcirco cuidam michi fidelissimo ministro uocitato nomine Wulfrico .xx. mansas perpetualiter concedo illic ubi Anglica appellatione dicitur æt Æscesbyrig, ut habeat ac possideat quandiu uiuat; et post se cuicunque uoluerit aeternaliter derelinquat. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione, et pontis arcisue instructione. Si quis autem infringere temptauerit, quod absit, sciat se reum omni hora uitae suae, et tenebrosum Tartarum non euadere, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ðis synd ðа landgemǽro tó Æscesbyrig. Ærest on ðа ealdan díc andlang hlincæs on ðа foxhola; ðanon on hringpyt; of ðám pytæ on weardæs beorh; ðonon on ðonæ smalan cumb; andlang cumbæs on Ocenne wyllas; andlang streámæs on ða mylne; ðonne wænt hit ðǽr úp on ðone ǽðænan byrigels; ðonon andlang ðæs grǽnan weges on stánmǽre; ðonon tó ðám bræmbelðyfelan; ðanon on ða mǽd norðeweardæ on ðone þorn; ðonnæ andlang wæges on ðonæ ællenstub; ðonon útt on baccan mór; ðæt imbútæ ðonæ mór on bulan mǽdæ norðæweardæ on ða díc; ðonnæ útt on ðonæ mǽre; ðonon úpp on ða andheáfda on ðonæ þorn; of ðǽm þornæ ðonnæ on ðonæ pyt; ðonon on æceles beorh úfæwæardnæ; of æceles beorgæ á bæ ecgæ on ðonnæ beorg; of ðám beorgæ in on ðæt norðgeatt; ðonon on ðæt súðgeat; ðǽr útt andlang díc on scortan díc; ðonon on heán dúnæ úfæwæardræ on ðonæ beorh; of ðám beorgæ on ðonæ óðǽrne; ðonnæ on Tættucæn stán; of ðám stánæ on ða ealdan díc ðǽr hit ǽr onfænc.

✠ Ego Eadred rex Anglorum indeclinabiliter con-

cessi. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus. ✠ Ego Osulf episcopus. ✠ Ego Ælfwold episcopus. ✠ Ego Byrhtelm episcopus. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelsigæ dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfsigæ minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Wulfric minister.

Rubric. Ðis is ðāra .xx. hīda bōc æt Æscesbyrig ðæ Eādred cing gebōcode Wulfrīce his þegne on ēce yrfe.

MCLXXIX.

EÂDWIG, 956.

✠ Regnante domino nostro Ihesu Christo! Summae beatae trinitatis, cuius composita facillime patet figura, quoniam praesentis conflictus gaudium nobis iubilaei quasi latenter generat sempiternum, apostolo dicente, 'Quod enim in praesenti momentaneum est et leuae tribulationis nostrae supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur nobis.' Ob quam causam ego Eaduui rex omnium gentium huic insulae cohaerentium, cuidam ministro meo placabili aliquam partem mei telluris concedo Bryhtrico in loco ubi dicitur Hennarið, id est .x. mansas ad perfruendum sibi haereditabiliter quamdiu uixerit, cum pascuis, pratis; et post eius obitum cuicumque uoluerit relinquat. Si quis ergo donationem hanc regis augere optauerit, sit dignus aeterna mercede; sin autem minuere, sit anathematizatus, nisi ante obitum emendauerit. Sit autem praedictum rus ab omni mundiali obstaculo liberum, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Terminis istis circumcincta uidetur terra esse. Ðis is ðes landes bōc æt Hennarīðe ten hīda gemēnes landes ðe Eādwig cing

gebōcade Byrhtrīce his þegene. Acta est haec cartula anno dominicae incarnationis .DCCCC.LV[I]. indictione .XIIII. testibus istis armata est terra.

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum cum sigillo sanctae crucis expressi. ✠ Ego Odo archiepiscopus signaui. ✠ Ego Eadgar frater regis consensi. ✠ Ego Oscytel episcopus signaui. ✠ Ego Ælfsige episcopus roboraui. ✠ Ego Cenwald episcopus adhibui. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfuuald episcopus consensi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus adhaesi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðeluuald dux.

MCLXXX.

EÂDWIG, 956.

✠ Ego Eadwin Anglorum rex, ac totius Britannicae telluris gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro ac militi Ælfwine, quandam partem ruris libenter dedi .XV. mansas .II^{bus}. in locis, decem uidelicet illic ubi Anglica appellatione dicitur æt Geakeslea, quinque uero æt Fearreshefde. Ðes āren ðe landmēre tō Geacesleā, tō ðām ten hīden; ðanne lȳð ǣgðeres landes mǣres hēr tōgeder tō dīchȳðe of, etc. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. indictione .XIIII.

✠ Ego Eadwyn gratia dei totius Britannicae telluris rex meum donum proprio sigillo confirmaui. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater celeriter consensi. ✠ Ego Odo Dorouernensis aecclesiae archipraesul almae crucis signo roboraui. ✠ Ego Ælfsinus Wyntoniensis aecclesiae diuinus speculator proprium sigillum impressi.

MCLXXXI.

EÁDWIG, 956.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Igitur apostolicis dictis nos congrue parere oportet, qua in epistola nos pie monet, ut inquit ipse suprema uoce, 'Amet proximum qui diligit deum,' et hoc itaque ab utriusque sexu propagatum esse perhibetur. Propter quod ego Eadwig, gentis Anglorum caeterarumque per gyrum nationum basileus, cuidam nobili foeminae uocitatae nomine Æðelhild .xx. mansas in loco qui dicitur Drocenesford perpetualiter concedo, amodo cum securitate nostrum donum, uita comite, sibi usurpet; se obeunte cuicunque uoluerit in carisma perenne impertiat, cum campis, pascuis, pratis, siluis. Haec tellus a cuncto sit inmunis seruitu, nisi pontis et arcis et expeditionis iuuamine. Si quis uero minuerit hanc donationem, sciat se reum omni hora uitae suae, et tenebrosum Tartarum non euadere. Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ðis syndon ða landgemǽro tó Drocenesforda. Ærest of Drocenesforda tó bienestede; of bienestedæ tó scida felda; ðanon útt tó langan leágæ middæwærdræ; ðanon úpp tó ðǽre stigælæ; ðanon útt tó wulfpyttan; ðanon útt on Meóne. Haec ista mea donatio data est anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .dcccc.lvi. indictione .xiiii.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwold episcopus cum signo sanctae crucis consignaui. ✠ Ego Cenwold episcopus. ✠ Ego Oscytel episcopus. ✠ Ego Osulf episcopus. ✠ Ego Byrhtelm episcopus. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðel-

stan dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelheard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfheah minister.

Rubric. Ðis is ðára .xx. hída bóc æt Drocenesforda, ðæ Eádwi cing bócode Æðelhildæ on éce yrfæ.

MCLXXXII.

EÂDWIG, 956.

✠ In nomine sanctae et indiuiduae trinitatis! Ego Eadwig Angul-Saxonum rex egregius, caeterarumque plebium hinc inde manentium, crebro etenim decreui rimari quod ea quae uidentur caduca sunt, et quae non uidentur perpetualiter manentia. Qua de re, cuidam meo fideli ministro uni, uocabulo Æðelwold, perpetualiter concedo quandam partem terrae, hoc est .xv. cassatas, in loco qui dicitur et Bleodone, quatinus ut ipse, uita comite, possideat; et postea cuicunque haeredi uoluerit derelinquat, in genere suo, in perpetuam possessionem, cum campis, pascuis, pratis, siluis. Praefatum rus careat seruitio omni, praeter expeditionem, pontis et arcis munimen. Sit autem praedictum rus ita firmatum, ut si quis studuerit in aliud transferre quam situm est, anathematizetur a supernalibus ciuibus coelestium turmarum; sitque consortio constrictus Iudae in barathri profundo aeternaliter cruciandus. Ðis syndon ðа landgemǽro tó Bleódúnæ. Ærest on welwill; of welwyllæ on smalan hlinc; of smalan hlincæ on wælwæg nyðæwerdnæ; of wellwæge on æscwyllæ; of æscwyllæ on ða ealdan méddíc; of ðǽre díc on færscmǽrus westsnócan; of ðám snócan on fúlan mǽre eástweardnæ; of ðám mǽre on stódfald; of ðám faldæ

on ðа ealdan lanan nyðewearde; of ðǽre lanan on Suggadenes cumb; of ðâm cumbæ on cyricstæde; of ðâm stæde on trindelleá; of ðâm leá on þrostlan wyl; of ðâm wyllæ on genes þorn; of ðâm þorne on ða wærhróda; of ðâm ródun on loxanwuda wyrtruman; of wyrtruman on þiccan stânas; of ðâm stânun on Scypeladæs wyllæ; of ðâm wyllæ on mérwyll; of ðâm wyllæ on Axan midstreám; swá andlang streámæs eft on wellwyll. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. scripta est cartula, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis germanus consensi. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus sigillum cum signo sanctae crucis non rennui. ✠ Ego Ælfwold episcopus. ✠ Ego Cenwald episcopus. ✠ Ego Oscytel episcopus. ✠ Ego Osulf episcopus. ✠ Ego Wulfsige episcopus. ✠ Ego Aðulf episcopus. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Ælfhære dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelræd minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister.

Rubric. Ðis is ðǽræ .XV. hída landbóc æt Bleódúne.

MCLXXXIII.

EÂDWIG, 956.

✠ OMNIPOTENS coeli terrae in principio uerbum karismatum per tempora legis naturae litterae uel gratiae distributor, patriarchas et prophetas sensim uisitator, te timendum magnificant antiqui neglecti, te glorificant nuper redempti; utpote conregnandi fidem habentes gratia tui; unde eadem gratia praeuenti ingenio fulgent uiribus pollent dominari iam audent uitiis, quippe peruncti nomine Christi! Quapropter ego Eadwig rex Anglorum ditari sponte dispono quemque fidelem promerendo gaudia uitae, atque huic meo fideli nomine Æðelwold .IIII. mansas ubi incolae dicunt Wudetune concedo in haereditatem perpetuam, cum omnibus ad se rite pertinentibus, pratis, pascuis, siluis, solutos ab omni censu regali, excepta expeditione, pontis arcisue constructione. Anno .DCCCC.LVI. ab incarnatione dominica, indictione .XIIII. anno uero primo imperii nostri, testibus idoneis adstipulantibus. Ðis synd ða landgemǽro tô Wudetûne. Ærest on ðâm gemiddum andlang ðǽre wealdîc on canuc ûfeweardæ; swâ andlang ðǽre wealdîc on canurîh ûfæweardne; swâ andlang hrigges on ðone weg ðæ scyt on stǽnæ wæg; swâ âdûn on stânwæg; of stânwæge eâst andlang hærpaðæs; swâ forð bæ clyfæ oð ða cocrôdæ; swâ of ðǽre cocrôd âdûn eâst andlang weges and Deohholes hyllæ; of Deohholes hyllæ on ðonæ cealcpyt; swâ forð wyð ðonne weg westan oððа ða dûnæ ûfewearde on ða ǽðenan byrigelsas; swâ âdûn be wyrtruman æft tô gemîðum.

✠ Ego Eadwig rex gratia dei Angol-Saxonum hoc donum titulo sanctae crucis corroboraui. ✠ Ego Oda archipraesul cum signo sanctae crucis consensi. ✠ Ego Eadgar indoles clito signum agiae crucis annui. ✠ Ego Wulfsige episcopus. ✠ Ego Osulf

episcopus. ✠ Ego Oscytel episcopus. ✠ Ego Wulfhelm episcopus. ✠ Ego Daniel episcopus. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfhære dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Wulflaf minister. ✠ Ego Witgar minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfred minister.

Quicunque amodo hoc priuilegii donum seruando amplificauerit, mansionem adipiscat in Paradisi gaudio cum angelis dei; minuere uero temptans poenas sentiat infernales, 'ubi erit fletus et stridor dentium,' nisi citius emendet.

Rubric. Ðis is ðâra .IIII. hîda bôc æt Wudatûne ðe Eâdwig cing gebôcode Ælfwolde on êce yrfe.

MCLXXXIV.

EÂDWIG, 956.

✠ In nomine dei et domini nostri Ihesu Christi ueri redemptoris mundi! Anno uero dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. ego Eaduuig, omnicreantis disponente clementia, Angligenarum omniumque gentium undique secus habitantium rex, diuino ductus amore, ab eodem deo et domino nostro, populis et tribubus praeordinatus in regem, anno imperii mei primo, non inmemor fui quo modo et quam mirabiliter omnia supernus rector firmae rationis serie gubernat atque custodit. Idcirco cuidam meo fideli ministro ac propinquo, quem nonnulli uocitant noto uocamine Ælfheah .XXX. mansas perpetualiter concedo, illo in loco ubi prolatam antiquo usu nomen affertur æt Ellendune, ut terram iam praefatam, meo scilicet

ouante concessu, tramitibus suae possideat uitae; deinceps namque sibi succedenti cui uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi illi, in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc inmobile donum, aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si qui denique, michi non optanti, hanc libertatis cartam liuore depressi uiolare satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi, uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Praedicta siquidem tellus istis terminis circumcincta clarescit. Ðis synt ðа landgemǽre tó Ellendúne. Ǽrest of ðám ǽðenan byrgelsæ andlang wegæs tó cærscumbæ; ðonon on mǽdena coua; of mǽdæna coua on ðone hricweg tó Ealhæres byrgelse; ðonon andlang ðǽra díc tó hafucðornæ; of ðám þornæ on ðone brádan stán; ðonon on clæfærmǽre; of ðám mǽre on hælnes þorn; of ðám þorne on ðone bróc; ðonon tó ðám ællenstybbæ; of ðám stybbæ on ðǽre ciricean heoppah; ðonon on hrudwylle; of hrudwyllæ tó hrysan beorge; of ðám beorge tó cealdan beorge; of ðám beorge andlang weges tó ðám stáne; of ðám stáne æft tó ðám ǽðænan byrgelse.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter concessi atque roboraui. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Ælfsige Wintoniensis aecclesiae episcopus testitudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus consig-

naui. ✠ Ego Oscytel episcopus subscripsi. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus non rennui. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi. ✠ Ego Ælfwold episcopus adquieui. ✠ Ego Aðulf episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Ælfsige dux. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Cynsige minister.

Rubric. Ðis is ðâra .xxx. hîda bôc æt Ellandûne ðe Eâdwi cing bôcode Ælfæge his mêge on êce yrfe.

MCLXXXV.

EÂDWIG, 956.

✠ Regnante inperpetuum domino nostro Ihesu Christo summo et ineffabili rerum creatore ac moderatore omnium! Cunctis fidelibus in hac uita degentibus certum est quod dierum terminum summus kyrius constituet ut proposuerat; ideo nunc nobis agendum est cunctis ut in hoc instantis labentisque uitae pene transcurso curriculo cum bonis actibus futurae beatitudinis foelicitatem adipisci mereamur. Quam ob causam ego Eadwic tocius Brittanicae telluris archons, hilari uultu menteque praeclara cuidam meo fideli ministro, quem uocitant nonnulli noto uocamine Wynsicge .xx. cassatos perpetuo cyrographo corroboro, illo in loco quem solicolae uocitant æt Mordune, ut possi-

deat et firmiter teneat usque ad ultimum cursum uitae suae, cum omnibus utensilibus quae deus coelorum in ipso telluris gramine creauit, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis. Sit autem praedictum rus liberum ab omni fiscali tributo saeculariumque seruitutum exinanitum, sine expeditione, et pontis arcisue instructione. Hanc uero meam donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, minuentibus atque frangentibus, fiat pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum qui paratus est Sathanae et satellitibus suis,' nisi prius digna deo poenitentia ueniam legali satisfactione emendent. Praedicta siquidem tellus istis terminis circumcincta clarescit. Đis synt ða landgemēro tō Mōrdūne. Ærest of Heāddandūne slāde nyðer on Hrēdburnan; andlang burnan on Wurf; andlang streāmes on Fōslace; ðonne andlang Fōslace on ðāra ecera andheāfda; anlang ðǣre heāfda on ettan pæn; on ðone ellenstub; ðonon ā be ecge on ða medemunge; of ðǣre medemunge nyðer on ðone ealdan wiðig; ðonon on hnottan forð; of ðām forda on ðone ealdan wylle; ðonon eft on Heāddandūne slēd. Haec carta caraxata est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. indictione .XIIII.

✠ Ego Eadwic rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsynus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus consignaui. ✠ Ego Oscytel episcopus adquieui. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus non rennui. ✠ Ego Aðulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Daniel episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Ælfsige

minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Cynesige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfwig minister.

Rubric. Ðis is ðâra .xx. hîdæ bôc æt Môrdûne ðæ Eâdwig cing gæbôcode Wynsige hys þægne on êce yrfæ.

MCLXXXVI.

EÂDWIG, 956.

✠ In nomine summi tonantis! Omnia quaecumque secundum aecclesiasticam normam iusto moderamine decernuntur, quia incertus huius labentis uitae status euidenter agnoscitur, litterarum apicibus saltim pro ampliore firmitate roborantur. Quamobrem ego Eadwic Anglorum ac totius Brittannicae telluris gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro, uocitato uocabulo Ælfwold, aliquam portionem terrae perenniter deuota mente concedo, id est .IIII. mansas in illo loco ubi ruricolae antiquo usu nomen indiderunt æt Wiðiclea, amodo cum securitate nostrum donum, uita comite, sibi usurpet; se obeunte cuicumque uoluerit in carisma perenne impertiat, cum campis, pascuis, pratis, siluis. Sit uero haec terra ab omni saeculari negotio libera, excepta expeditione, et pontis ac arcis constructione. Si quis autem infringere temptauerit, quod absit, sciat se rationem redditurum coram deo et angelis eius. Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ðis synd ða landgemêre tô Wiðigleâ. Ærest of Lulles beorge andlang burnan tô Cynulfes treôwe; ðonon sûð on ðerpað tô mêgstânes dene; ðonon on Wiðigleâgeat; of ðâm geate tô segbrôce; ðonon on ucing cumb; ðonon andlang weges

tō wȳddan beorge; ðonon on wiðigslēd; andlang slēdes on gericte tō ðām smalan wege; andlang weges on gerihte tō brocenan beorge; ðonon eft on Lulles beorge. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini .DCCCC.LVI. indictione .XIIII.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus consignaui. ✠ Ego Oscytel episcopus subscripsi. ✠ Ego Osulf episcopus adquieui. ✠ Ego Wulfsige episcopus non rennui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfsige minister ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Wulfric minister.

Rubric. Ðis is ðāra feōwer hȳda bōc æt Wiðigleā ðe Eādwig cyng gæbōcode Ælfwoldæ his þegnæ on ēce yrfæ.

MCLXXXVII.

EÂDWIG, 956.

✠ Regnante ac gubernante domino nostro Ihesu Christo! ‘Nihil intulimus in hunc mundum, uerum nec auferre quid possumus;’ quare de his quae uelut aporiatum peripsima contempnuntur atria uitae emenda sunt. Ideo ego Eadwic basileus Anglorum et aeque totius Albionis gubernator et rector cuidam meo fideli ministro quem uocitant nonnulli noto uocamine Byrnric .v. cassatos perpetualiter trado, illic ubi Anglica appellatione dicitur æt Polehametune, eatenus ut hoc diebus suis possideat tramitibusque uitae

suae; et postquam uniuersitatis uiam adierit, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni fiscali tributo saeculariumque seruitutum exinanitum, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione et pontis arcisue instructione. Nam si quis reprobus, falsis machinationibus, per aliquam scripturam, meum donum subuertere conatus fuerit, sit ipse in profundo chaos igneis nexibus mancipatus, et eius memoria caligine mortis obtecta, nisi hic assiduis precibus prius optabilem consequi mereatur. Praedicta siquidem tellus istis terminis circumcincta clarescit. Ðis synt ðа landgemêre tô Polhâmatûne. Ærest of ðǽre strête on middeweardne mearcðorn; ðonon tô þisteleâge; ðonon þweores ofer ðone beorh on eâstan cobban leâ; ðonon on ðone beorh; ðonon tô ðǽre apoldre; ðonon tô ðǽm þorne; of ðǽm þorne æft tô ðǽre strête. Haec carta incaraxata est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. indictione .XIIII[a].

✠ Ego Eadwic rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consignaui. ✠ Ego Cenwald episcopus adquieui. ✠ Ego Oscytel episcopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus non rennui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Ælfmer minister.

Rubric. Ðis is ðāra .v. hȳda bōc æt Polhāmatūnæ ðæ Eādwig cing gæbōcodæ Byrnrīce his þegnæ on ēce yrfæ.

MCLXXXVIII.

EĀDWIG, 956.

✠ In sanctae et indiuiduae trinitatis uocamine! Ego Eadwig aegregius Angul-Saxonum basileus caeterarumque plebium hinc inde habitantium, crebro quidem coepi rimari quod 'Ea quae uidentur temporalia ac caduca sunt, et quae non uidentur aeternaliter mansura.' Idcirco cuidam uni meorum procerum, nomine Wulfric .v. cassatos perenniter impendo, penes illum locum quo, assertione multorum hominum, profertur ita æt Eblesburnan; quatinus habeat, uita comite, perpetualiter, cum campis, pascuis, pratis, siluis. Praefatum rus omni seruitio careat, praeter expeditionem, pontis et arcis munimen. Coelum scandat cupiens, ima petat rennuens. Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ðis synd ða landgemēre tō Eblesburnan. Ærest of crundwylle on Bronæs ford; ðonon on lang brōc; ðonon andlang streāmes tō ðēre mearce; andlang mearce on brydbeorh; ðonon on ruwan beorch; of ðām beorche andlang mearce on ðæt wīte sceard, on ða greātan dīc; ðonon endlang mearce on ðone stapol; of ðām stapole on biccan hlēw; ðonon on middelgeat; of middelgeate on middeldōne, on ðone beorch; ðonon endlang mearce on middelhlinch; ðonon eft on crundwylle; and seō mēd ðe ðārtō gebyreð wið Hummingtūn, ðes is fīfta healf æcer, seō his sundermēd. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LVI. indictione .XIIII.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis

roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus consignaui. ✠ Ego Oscytel episcopus corroboraui. ✠ Ego Osulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Wulfsige episcopus adquieui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus non rennui. ✠ Ego Ælfwold episcopus confirmaui. ✠ Ego Aðulf episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfheah minister.

Rubric. Đis is ðára .v. hýda bóc æt Ebblesburnan ðæ Eádwi cyng gæbócodæ Wulfrýcæ his þegnæ on ǽce yrfæ.

MCLXXXIX.

EÁDWIG, 956.

✠ Diuino spreto mandato et suggestione diabolica obaudita protoplastus infoelix omnem miseriam heu! induxerit in posteris suis, adeo ut caducis prosperis uel blandimentis huius saeculi minime gaudent, funditus perpendentes ipsam adhuc mortem imminere ineuitabilem, sed multo magis ambiunt adipisci paradisiaca gaudia praesertim domino incarnato. Unde ego Eadwig rex Anglorum huic meo familiarissimo utique fideli nomine Ælfrico .xl. mansas ubi dicitur æt Alresforda in haereditatem tribuo perenniter possidendam et tradendam cuicunque uoluerit haeredi cum omnibus ad se pertinentibus, pratis, pascuis, siluis, anno .dcccc.lvi. indictione .xiiii. regni autem mei primo anno. Soluta est haec praefata terra omni iugo regali, excepta expeditione, pontis arcisque construc-

tione, testibus idoneis adstipulantibus. Ðis synt ðа landgemēre tō Alresforda. Ærest ūp on Cendefer andlang mearce on ða wītan dīc; ðonne andlang dīc on mearcweg; be ðām wege on hǣdene; ðanun on smalan dene; ðanune andlang hlinces on Bocganora; ðonnon forð andlang wyrtwale on ða rōde; andlang rōde on Wilames ord; ðanun on Spreotmēre; ðonnon on ðæt twybytme dēl; ðanun on beran dēl; ðonnon on mintmēre; ðonne on feldene; ðonne andlang felddene on ðone hagan; ðæt andlang hagan tō blācan sōle; ðonne tō grēnmēres stigele; ðanun andlang hagan on bōcmēres sðile; ðonne on Hamerdene gat; ðanun on Hremmescumbe geat; ðanun on Dunsðihle; andlang mearce ūt æt ricgsceate; ðonne andlang mearce tō Dregtūne, on ðone ford; ðonne on Wudaford; ðonne andlang mearce on ðone gāran ūfwerdne; of ðām gāran norð ofer ða strēt andlang mearce on ða ǣwulmas; andlang wylla on Ticceburnan; ðonne endlang streāmes on Icenan; andlang Icenan oð ðæt ǣr Cendefer ūtscyt; ðēr ūp andlang Cendefer oð ðēr hit onfeng.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum cum tripudio sanctae crucis hoc donum corroborando confirmaui. ✠ Ego Oda archiepiscopus impressi. ✠ Ego Eadgar indoles clito consensi. ✠ Ego Ælfsige episcopus confortaui. ✠ Ego Osulf episcopus adquieui. ✠ Ego Wulfsige episcopus annui. ✠ Ego Daniel episcopus dictaui. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Berchferð minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Æðelgerd minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister.

Si quis amodo hoc donum conseruare uoluerit, deus

illum conseruet hic et in futuro; destruiturus uero, quod absit, praecipitetur in Cocyti palude.

Rubric. Ðis is ðára .XL. hýda bóc æt Alresforda ðe Eádwig cynig gæbócodæ Ælfríce his þægne on éce yrfæ.

MCXC.

EÁDWIG, 956.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Sacrae autem scripturae et aedicta fona catholicorum patrum nos admonent ut memores simus quandoquidem transeuntis mundi uicissitudo cotidie per incrementa temporum crescendo decrescit, et ampliando minuitur, crebrescentibusque repentinis uariorum incursuum ruinis uicinus finis terminus esse cunctis in proximo cernitur; idcirco uanis ac transibilibus rebus mansura coelestis patriae praemia mercanda sunt. Quapropter ego Eadwig rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Eadrico, modicam partem terrae, id est .L. mansas concedo, in illo loco ubi ruricolae appellatiuo usu ludibundisque uocabulis nomen indiderunt æt Meone, quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, dum huius labentis aeui cursum transeat inlaesus atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, sicuti praediximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pratis, pascuis, siluis, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcis[ue] constructione. Hanc uero meam donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, minuentibus atque frangentibus, fiat

pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum qui paratus est Sathanae et satellitibus eius,' nisi prius digna deo poenitentia ueniam legali satisfactione emendent. Praedicta siquidem tellus his terminis circumcincta clarescit. Ðis synt ðа landgeméra. Ærest of citwara béca on Hremnes beorh; be ðǽre fyr on spedige þorn; andlang weges tó Luhes forda; of Luhes forda andlang weges út tó langport; andlang dæne út on ða ealdan róde; ofer borddene on wunces hyl; of wungces hyl on ryðæres heáfod; of ryðeres heáfde on rindesele; ðonan on sædeles sceate steorte út an clað-heale; of claðleáhe út an ácsceates forda; of ácsceates forda úp on sceaftles oran; of sceaftles oran út tó heofes bricge; andlang scíre on Hweðels heal; of Hwæðcles heale andlang Hludeburnan; of Hludeburnan forð andlang weges úp tó wenne; of wenne be wyrttruman út tó Wopbincg; andlang Wopbincg út an Tihelleáhe; of Tihelleáhe út an hámwude lace; andlang hámwude lace út an Greótburnan; andlang Greótbeornan tó cirscumbe lace; of cirscumbe lace on mearchám; on ðæt heowbǽc; of ðám heowbǽce úp on bryttes oran; on médeman oran nyðeweardne; ðonon andlang leá foreweardne andlang langanleá on finces stapel; of finces stapole andlang wuda of æscstéde get; of æscstéde geate andlang wuda on Citwara mearce; andlang bǽces tó Citwara bécon. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. indictione .XIIII.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Oscytel episcopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus adquieui. ✠ Ego Ælfwold episcopus non rennui. ✠ Ego Wulfsige episcopus cor-

roboraui. ✠ Ego Aðulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Daniel episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Eadwold minister.

Rubric. Ðis is ðâra .L. hîda bôc æt Meônæ ðæ Eâdwig cing gæbôcode Eâdrîce his þægne on êce yrfæ.

MCXCI.

EÂDWIG, 956.

✠ Ego Eadwig, largiflua summi tonantis prouidentia, rex Anglorum et cunctigenarum Albionis populorum, toto mentis annisu meos preces fidissimos ad dei omnipotentis uoluntatem reuocare curabo, prout potissimum et eo amplius mei deuotissimi praedecessores fecisse comprobantur; quicquid uero cepius uel negligentius quacumque ex causa eos egisse compertus fuero emendare studebo. Qua de re, ob amorem uerae sapientiae meo adoptatiuo parenti uocabulo Ælrico .xx. mansas libenti animo concedo pro sua satisfactione Christique amando .LX^{ta}. ipse mihi concedente coram testibus et idoneis proceribus, me illum diligendo hoc praefatum rus signaculo crucis Christi corroboro, quatenus cuicunque haeredi se uiuendo tribuat; uitaeque post suae disces-

sionem ab huius caducitate mundi donum ipsius firmiter in aeternum permaneat cum omnibus rebus pertinentibus, scilicet campis, pratis, pascuis, piscationibus. Praeter expeditionem pontiumue necnon arcium [constructionem] praedicta terra sit ab omni fisco regali libera. Si quis, quod absit, nostram donationem frangere conatus fuerit, sciat se anathematum esse ante tribunal domini nostri Ihesu Christi. Hac uero conditione interposita praefata terra in uita sua bene perfruatur; et cuicumque haeredi uoluerit derelinquat. Annis namque dominicae natiuitatis transactis .DCCCC.LVI. indictione .XIIII. hic codicellus conscriptus est.

✠ Ego Eadwig diuina allubescente gratia totius Albionis rex hoc donum agiae crucis taumate tripudians roboraui. ✠ Ego Oda archiepiscopus signum crucis impressi. ✠ Ego Eadgar clito eiusdem regis adelfus roboraui. ✠ Ego Ælfsige episcopus consensi. ✠ Ego Wulfsige praesul subscripsi. ✠ Ego Cynsige antistes corroboraui. ✠ Ego Cenwold pontifex hoc idem confirmaui. ✠ Ego Oscytel consentiens roboraui. ✠ Ego Osulf praesul hoc idem confirmaui. ✠ Ego Æðulf praesul hoc idem confirmaui. ✠ Ego Daniel iubente rege hanc syngrapham dictaui. ✠ Ego Dunstan abbas consensi. ✠ Ego Æðelstan dux cum caeteris suffraganeis hoc donum roboraui. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfhere comes. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfheh discifer. ✠ Ego Ælfsige discifer. ✠ Ego Ælfsige discifer. ✠ Ego Eadric hoc deo corroborante meo fratri affirmo. ✠ Ego Osweard minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Oswig minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Ælfwine minister.

MCXCII.

EÁDWIG, 956.

✠ REGNANTE inperpetuum ac gubernante domino nostro Ihesu Christo! Omnia iura regnorum cunctis agiae sophiae fontem haurientibus opere pretium fore uidetur, quod ea quae secundum instituta et decreta antiquorum patrum tractata fuerint, quamuis ueridicorum hominum sermo testimonium sufficeret, tamen pro incerta prolixi temporis fortuna cyrographorum scedulis sunt roboranda. Quamobrem ego Eadwig, non solum Angul-Saxonum basileus uerumetiam totius Albionis insulae gratia dei sceptro fungens, uni meo principi, quem uocitant nonnulli noto uocamine Æðelgeard, cum consensu meorum optimatum .x. mansas perenni stabilitate concedo, in illo loco ubi uulgari astipulatione uocamen antiqui imposuerunt æt Cittandene, ut habeat cum omnibus quae ad illum locum pertinere noscuntur, campis, pascuis, pratis, siluis, quatinus mea dapsili deditione quamdiu uitalis flatus suum fouerit corpus hilari animo perfruatur; et post se haeredi cui uoluerit derelinquat, sicut ante manifestatum est, aeternaliter. Careat autem nostrum carisma omni mundano seruitio, excepto triplici labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem infringere temptauerit, quod absit, sciat se rationem redditurum coram deo et angelis eius, nisi hic prius emendare satagerit. Istis terminis haec tellus ambita uidetur. Ðis synd ðа landgeméra tó Cittandene. Ærest on ðone þriddan hlinc ðe tó Hámelandúnæ hýrð; of ðám hlince on mearcdene; andlang dene tó ðám westmestan beorgan; ðonan éast andlang weges on ðonon hwítan weterweg; of ðám wege forð in on mearcleá; ðonon éast andlang hlinces on ða herestrǽte; ðonon tó Cittanwara bécun; andlang béca forð tó Wealthám in on ða

mearce ðe tô Hâmelandûne hŷrð. Haec carta scripta est anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LVI.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo agiae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus episcopus sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Oscytel episcopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Wulfsige episcopus adquieui. ✠ Ego Brihtelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Aðulf episcopus consignaui. ✠ Æðelstan dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Byrhtferh dux. ✠ Ælfhere dux. ✠ Ælfsige minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Ælfgar minister. ✠ Byrhtferð minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Æðelwald minister.

Rubric. Ðis is ðâra .x. hîda bôc æt Cittandene, ðe Eâdwig cing gebôcode Æðelgerde his þegne on êce yrfæ.

MCXCIII.

EÂDWIG, 956.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Mundi huius stabilitas labentibus properanter temporibus regna quae functi cum regibus uelocissimo transeuntibus cursu licet stare uidetur firmiter, a priori statu cito labi nulli sapienti ignotum est et gaudia hic fallentis uitae quatiuntur ac dissipantur. Idcirco ego Eadwic, industrius Anglorum rex caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, primo anno imperii mei litteratoriis apicibus roboraui, quod cum consensu heroicorum uirorum tradidi cuidam meo fideli ministro, uocitato nomine Æðelsige,

modicam numinis mei partem terrae, id est .v. mansas agelluli aeternaliter tradendo concessi, ubi turbarum collatione iamdudum nomen illatum hoc adesse profertur Heglingaig æt East-stoce, quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu uiuat; et post se cuicunque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione et pontis arcisue instructione. Si quis autem infringere temptauerit, quod absit, sciat [se] in tremendo die iudicii rationem redditurum coram deo et angelis eius, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synt ðа landgemǽre tó Hæglingaiggæ æt Éaststoccæ. Ǽrest útt tó ðám ealdan stódfaldæ; fram ðám stódfaldæ tó ðám leá; of ðám leá innan Ceanninga mǽre; of Ceanninga mǽræ útt on sǽ. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LVI. indictione .XIIII.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Ælfsige Wintoniensis aecclesiae episcopus testitudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus subscripsi et consensi. ✠ Ego Oscytel episcopus subscripsi et consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus subscripsi et corroboraui. ✠ Ego Wulfsige episcopus subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus subscripsi et adquieui. ✠ Ego Ælfwold episcopus subscripsi et conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠

Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Byrhferð minister. ✠ Ego Ælfhære minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Cynesige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister.

Rubric. Ðis is ðára fíf hída bóc tó Heglingaigæ æt Eást-stoce, ðe Eádwig cing bócode Æðelsige his þegne on éce yrfæ.

MCXCIV.

EÁDWIG, 956.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, qui cuncta patris imperio ac pariter sancti spiritus gratia uiuificante disponit! Plerumque, sicut notum est, contingere solet pro incerta futurorum temporum uicissitudine, ut ea quae prius multarum fidelium personarum testimonio roborata fuerunt, fraudulenter per contumaciam posterum et machinamenta simulationis sine ulla consideratione rationis periculose dissipentur, nisi auctoritate litterarum et testimonio cirographorum aeternae memoriae inserantur. Quapropter ego Eaduuig, regali delibutus unguine sceptrigeraque gentis Anglorum monarchia altithroni fauente clementia sublimatus, coelestis regni inflammatus desiderio, omnipotenti Christo eiusque beatae et gloriosae genitrici semper uirgini Mariae gratulabundo corde largior et concedo possessionem .x. mansarum in loco qui celebri uocabulo nuncupatur Gainge, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, aquis, Abbandunensi coenobio ad usum monachorum regulariter inibi degentium, ut haec possessio perpetuo iure mancipata subiaceat. Igitur hanc meae munificentiae donationem aeternali-

ter caeteris scedulis praescribo, propter contentiosam et minacem quorumdam tyrannidem qui eandem terram sibi usurpare moliti sunt, et si quandoque tempus opportunum illis suppeteret se uiolenter hanc inuadere et a praedicto coenobio penitus auferre comminati sunt; et ut hoc meae donationis cirographum ueteri concordetur priuilegio, hoc quoque tam mea quam dei omnipotentis auctoritate praecipio ut numquam ullius hominis altior aut inferior persona hanc meae donationis portionem a praefato coenobio, occasione qualibet, auferre temeraria audeat, sed haec eadem possessio ab omni terrenae seruitutis iugo aeternaliter libera permaneat, exceptis tribus, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Qui haec benigna mentis intentione atque inlaesa cogitatione custodierit, aeterna claritate cum omnibus sanctis in regno coelorum sine fine laetetur, coronetur et glorificetur. Si quis autem, quod absit, tyrannica cupiditate instinctus, hoc meae beneficentiae munus, saeculari potentia fretus, obuiare praesumpserit, aeternae maledictioni subiaceat cum Iuda proditore Christi, et in inferno inferiori cum diabolo et angelis eius aeternaliter crucietur, nisi digna satisfactione emendauerit quod contra nostrum deliquit decretum cum diuina dei omnipotentis auctoritate roboratum. Istis terminis circumgyrata asseritur ante, scilicet, supra dicta terra. Ðis sind ðа landgemǽro tó Gæinge. Ǽrest of lillan hlǽwes crundle middeweardan tó loddera beorge; ðonne tó grénan hlince westewardan; of ðán hlince tó earnes dúne westewearde; ðonne tó holan díc eásteweardе; andlang ðǽre díc twá furlang norðweard; ðonne eást be heáfdan twá furlang; andlang fura; andlang weterdene west tó ðǽre deópan dene; of ðǽre dene tó ðán reádan stáne; of ðán stáne eft on lillan hlǽwe crundele. Ad confirmandum uero hoc meae beneficentiae munus anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. indictione.XIIII[a]. dona-

tum, hi testes extiterunt quorum inferius nomina scripta adesse uidentur.

✠ Ego Eadwig gratia dei tocius Brittannicae telluris rex meum donum proprio sigillo roboraui. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater celeriter consensi. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archipraesul almae crucis signo corroboraui. ✠ Ego Ælfsinus Uuintoniensis aecclesiae diuinus speculator proprium sigillum impressi. ✠ Ego Cenwald coelesti signo adfui. ✠ Ego Oscytel placabili mente consensi. ✠ Ego Osulf non renui. ✠ Ego Uulfsige confirmaui. ✠ Ego Brihtelm adquieui. ✠ Ego Ælfwold consignaui. ✠ Ego Æðulf conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Brihtferð dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfred minister.

MCXCV.

EÁDWIG, 956.

✠ Mundi terminum ruinis crebrescentibus adpropinquantibus etiam indicia manifesta et experimenta liquida declarant, et ad discutiendum torpentes infidelium mentes illa dudum dicta oracula incumbere noscuntur, refrigescit ardor summeque deus est[1] caritas salutarisque sacri arescit limpha lauacri, quaerit quisque secundum sua desideria sibi magistros erroris, abiicientes sententiam euangelicae ueritatis, quasi

[1] Sic MS. ? Summaque deest.

nausium nectar et coenosae laticis fabulas uertunt aures. Caueat quisque qui sapiens est sibi haec. Quamobrem ego Eaduuig basileon totius Albionis, domino dispensante, dum mihi creator et conditor rerum a quo totius mundanae machinae rite gubernacula reguntur, posteritatis iure successionisque priores sequenti sceptra largire dignatus est, opere pretium reor futurorum temporum uicissitudinem praeoccupans anticipari et incertum humanae conditionis statum sagaci mentis intuitu praeuidere quatinus ex his inflictis facinorum uulneribus indulta supernae pietatis remedia merear adipisci. Quapropter ego Eaduuig, rex et primicerius istius insulae, cum consensu meorum sapientium archontumque libenti animo concedens donaui Byrhtnoðo ministro meo aliquam terrae partem, id est .x. cassatorum in loco qui dicitur Tademertun in haereditatem perpetuam, sibi suisque haeredibus ab omni tributo liberam donamus, exceptis his, arcis pontisque et expeditionis, ut habeat et perfruatur cum omnibus ad eam pertinentibus. Ðis sind ða landgemǽre ðára .x. hída. Ǽrest of Eoppan wyllan bróc; ðonne [on] ða blácan wyllan; ðæt of blácan wyllan on ðone heáfodæcer; of ðám æcere andlang gemǽres on heslburh middewearde; of hæselbyrg on hæslford; andlang streámes on ðone ealdan ford; of ðán forde á be gemǽre ðæt on ða strǽt; of ðǽre strǽt on ðone lægacer; of ðán lægacere á be mǽre ðæt on ðone hrigcweg; of ðán hricwege be gemǽre ðæt on ða ealdan díc; andlang díces on lang díces brigce; of ðǽre brigce ongean streám ðæt on greswyllan bróc; of ðám bróce on fúle wyllan; of ðám wylle be gemǽre on scearpan nesse; á be gemǽre ðæt on ðone steort; of ðán steorte on ða strǽt; andlang streáte on Húnburhge leáh; of ðǽre leáhe ðæt eft on Eoppan wyllan bróc. Acta est autem haec donatio anno ab incarnatione domini .DCCCC.LVI. indictione uero .XIIII. his testibus consentientibus et

conscribentibus quorum nomina hic ponuntur. Interdictum sit omni christiano in nomine sanctae trinitatis hoc donum mutare uel fringere, alioquin anathema sit a deo et hominibus, nisi prius emendat digne.

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum hoc donum cum triumpho sanctae crucis impressi. ✠ Ego Eadgar frater eiusdem regis confirmaui. ✠ Ego Oda archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Ælfsige episcopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus faui. ✠ Ego Uulfsige episcopus dictaui. ✠ Ego Daniel episcopus subscripsi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelwuold dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Bryhtferð minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfryd minister. ✠ Ego Æðylmer minister.

MCXCVI.

EÂDWIG, 956.

✠ In nomine dei patris et filii et spiritus sancti, Amen! Adam dei omnipotentis nutu protogenes ex informi materia creatus, in Edenque praecepto trinae simplicitatis custodito foeliciter collocatus sine alicuius elementi perturbatione uiuens, culpa etiam praeuaricationis inuenta exinde actutum expulsus in has diuersas orbis plagas cum ergastuli aerumpna usque ad termini sui calcem, sicuti modo in suis postgenitis apparet, uitam miserabiliter finiens mortem minatam pertulit, ac deinde per diuersa quinque zonarum liniamenta eiusdem praedicti protogenis ampla innumerabilique pullulante prosapia, non solum patriarchas et prophetas, uerumetiam et reges cum caeteris diuersi ordinis conditionibus idem crimen eademque poena

quasi perdebitum primae praeuaricationis ad operandam extunc naturaliter iniquitatem omnes iure constrinxerat, nisi dominus noster Ihesus Christus, dei filius idemque hominis, his misericorditer spem immortalitatis attribuens et uitam post mortem promittens foelicem tandem subueniret; caeterum soli philosophi ueraeque sapientiae dediti et maxime religiosissimi uiri condolendo mirantur intenti perdita Paradisi amoena, quod ex tempore Liberi patris coetanei Noae fabricatoris arcae ac Eteoclis Polinicisque principum Thebarum munitissime tutarum centum portis propter istius telluris lubricam diuisionem, cronicae seditiones, insidiae, latibula, bella, inter homines minime cessauerunt usque ad hoc spacium uitae. Quapropter ego Eaduuig, largiflua summi tonantis prouidentia, rex Anglorum et cunctigenarum Albionis populorum, toto mentis nisu meos proceres fidissimos ad dei omnipotentis uoluntatem, prout mihi potissimum est, et eo amplius ut mei praecessores deuotissimi fecisse comprobantur reuocans, quicquid uero tepi[di]us uel negligentius quacumque ex causa eos compertus fuero emendare studens, adoptiuo parenti meo nomine Ælrico .XX. telluris mansas in loco qui Anglico uocitatur more Hannige perpetualiter libenti largitus sum animo coram idoneis testibus atque dignis proceribus, pro sua potius satisfactione quam crucis amore cuius quamlibet mihi .LX. dedisset mancusas. Atque nunc hoc signaculo donum crucis Christi corroboro, quatenus cuicumque uoluerit se uiuente haeredi seu uitae post suae discessionem perenniter tribuat, cum omnibus sibi pertinentibus, id est, campis, pratis, pascuis, piscationibus, caeterisue; tali uidelicet tenore, ut praeter expeditionem, pontisque necnon et arcis constructionem, praedicta sit tellus ab omni fisco regali libera. Si quis autem, quod absit, nostram frangere conatus fuerit donationem, sciat se anathematizatum ante tribunal domini nostri Ihesu

Christi, nisi digna ante eius obitum poenitudine deterserit. Huius scilicet arui carta anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. indictione .XIIII. conscripta est. Ðis sind ðа landgemǽra ðára .xx. hída æt Hannigge ðe Eáduuig cing gebócede Ælfríce his mǽge on éce yrue. Ærest of ðes cinges gemǽre on Wanotingc bróc; andlang streámes ðæt hyt cymð út on Cyllan ríð; ðæt ðonne andlang ríðe ðæt hyt cymð út on Eoccene; ðæt andlang Eoccene ðæt hyt cymð tó Wulfméres mylne; ðæt ðonne súð on ðone ealdan bróc; andlang bróces ðæt hyt cymð tó Snoddan fleóte; of ðán fleóte tó ðán brádan herpaðe; andlang herpaðes ðæt hyt cymð eft tó ðes cinges gemǽre.

✠ Ego Eaduuig diuina allubescente gratia tocius Albionis rex hoc donum agiae crucis taumate roboraui. ✠ Ego Oda archiepiscopus signum crucis impressi. ✠ Ego Eadgar clito eiusdem regis adelphus roboraui. ✠ Ego Ælfsige episcopus consensi. ✠ Ego Uulfsige praesul consensi. ✠ Ego Cynsige episcopus antistes roboraui. ✠ Ego Coenewold pontifex hoc idem confirmaui. ✠ Ego Oscytel consentiens roboraui. ✠ Ego Osulf praesul hoc idem confirmaui. ✠ Ego Aðulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Daniel iubente rege hanc syngrapham dictaui. ✠ Ego Dunstan abbas consensi. ✠ Ego Æðelstan dux cum caeteris suffraganeis hoc donum roboraui. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfhere comes. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Byrhferð dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfheah discifer. ✠ Ego Ælfsige discifer. ✠ Ego Ælfsige discifer. ✠ Ego Eadric hoc deo corroborante meo fratri affirmo. ✠ Ego Oswerd minister. ✠ Ego Leouuine minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Osuuig minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Ælfuuine minister.

MCXCVII.[1]

EÂDWIG, 956.

✠ ADAM dei omnipotentis nutu protogenes ex informi materia creatus, in Edenque, praecepto trinae simplicitatis custodito foeliciter collocatus sine alicuius elementi perturbatione uiuens, culpa etiam praeuaricationis inuenta, exinde pariter expulsus in has diuersas orbis plagas cum ergastuli aerumpna usque ad termini sui calcem, sicuti modo in suis postgenitis apparet, uitam miserabiliter finiens mortem minatam pertulit; ac deinde per diuersa quinque zonarum lineamenta eiusdem praedicti protogenis ampla innumerabi[li]que pullulante prosapia, non solum in patriarchis et prophetis, uerumetiam et in regibus cum caeteris diuersi ordinis conditionibus, idem crimen eademque poena quasi per debitum primae praeuaricationis ad operandam extunc naturaliter iniquitatem omnes iure constrinxerat, nisi dominus noster Ihesus Christus dei filius idemque hominis filius, his misericorditer spem immortalitatis attribuens et uitam post mortem promittens foelicem, tandem subueniret: caeterum soli philosophi ueraeque sapientiae dediti, et maxime religiosissimi uiri condolendo mirantur, intenti perdita amoena Paradisi, quod ex tempore Liberi patris coetanei Noae fabricatoris arcae ac Eteoclis Polynicisque principum Thebae munitissimae centum portis propter istius telluris lubricam diuisionem, cronicae seditiones, insidiae, latibula, bella, inter homines minime cessauerunt usque ad hoc spatium uitae. Quapropter ego Eaduuig, largiflua summi tonantis prouidentia, rex Anglorum et cunctigenarum Albionis populorum, toto mentis annisu meos proceres fidissimos ad dei omnipotentis uoluntatem reuocare curabo, prout potis-

[1] This charter is the same as the last with considerable variations.

simum, et eo amplius mei deuotissimi praedecessores fecisse comprobantur, quicquid uero tepi[di]us uel negligentius quacunque ex causa eos egisse compertus fuero, emendare studebo. Qua de re, ob amorem uerae sapientiae meo adoptatiuo parenti, uocabulo Ælrico .XX. mansas libenti animo concedo, pro sua satisfactione chrisῳque amando .LX[ta]. ipse mihi concedente coram testibus et idoneis proceribus me illum diligendo hoc praefatum rus signaculo crucis Christi corroboro, quatenus cuicunque haeredi se uiuendo tribuat uitaeque post suae discessionem ab huius caducitate mundi donum ipsius firmiter in aeternum permaneat, cum omnibus rebus pertinentibus, id est, campis, pratis, pascuis, piscationibus. Praeter expeditionem, pontiumue necnon et arcium [constructionem], praedicta terra sit ab omni fisco regali libera. Si quis, quod absit, nostram donationem frangere conatus fuerit, sciat se anathematum esse ante tribunal domini nostri Ihesu Christi. Hac uero conditione interposita praefata terra in uita sua bene perfruatur, et cuicumque haeredi uoluerit derelinquat. Annis namque dominicae natiuitatis transactis, .DCCCC.LVI. indictione .XIIII[a]. hic codicellus conscriptus est. Hér sint ða landgemǽro tó Hannigge ðára .XX. hýda. Ærest of ðæs cinges gemǽre on Wanotingc bróc; andlang streámes ðæt hyt cymð út on Cyllan ríð; ðæt ðon andlang ríðe ðæt hyt cymð út on Eccene; ðæt andlang Eoccene ðæt hyt cymð tó Uulfmǽres mylne; ðæt ðonne súð on ðone ealdan bróc; andlang bróces ðæt hyt cymð tó Snoddan fleóte; of ðán fleóte tó ðán brádan herpaðe; andlang herpaðes ðæt hyt cymð eft tó ðæs cinges gemǽre.

✠ Ego Eaduuig diuina allubescente gratia tocius Albionis rex hoc donum agiae crucis taumate tripudians roboraui. ✠ Ego Oda archiepiscopus signum crucis impressi. ✠ Ego Eadgar clito eiusdem regis adelphus roboraui. ✠ Ego Ælfsige episcopus con-

sensi. ✠ Ego Uulfsige praesul subscripsi. ✠ Ego Cynsige antistes corroboraui. ✠ Ego Cenuuold pontifex hoc idem confirmaui. ✠ Ego Oscytel consentiens roboraui. ✠ Ego Osulf praesul hoc idem confirmaui. ✠ Ego Aðulf praesul hoc idem confirmaui. ✠ Ego Daniel iubente rege hanc syngrapham dictaui. ✠ Ego Dunstan abbas consensi. ✠ Ego Æðelstan dux cum caeteris suffraganeis hoc donum roboraui. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfhere comes. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfheah discifer. ✠ Ego Ælfsige discifer. ✠ Ego Ælfsige discifer. ✠ Ego Eadric hoc deo corroborante meo fratri affirmo. ✠ Ego Oswerd minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Eadmund minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Æðelgerd minister. ✠ Ego Osuuig minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Ælfuuine minister.

Haec mea suffragatio in eodem loco qui uocatur a coligenis Hannige coram meis optimatibus concedo, et perpetualiter, me uolente, maneat in Christo.

MCXCVIII.

EADWIG, 956.

✠ Intimo praecordialis affectu caritatis ego Eaduuig, altitonantis prouidentia non solum gubernator et rector Angligenae prosapiae immo aliarum nationum circumquaque morantium, cuidam meo ministro uocato nomine Eadrico .xxii. mansas impendo, cum his utilitatibus quae iure pertinere ad illum cernuntur locum, tam in pratis et campis quam in pascuis et siluis, penes illum locum qui dicitur æt Weligforda, ut possideat cunctis diebus uitae suae cum omnibus ad se pertinentibus tam in magnis quam in minimis; cum uero dissolutionis suae tempus accesserit, cui-

cumque uoluerit haeredi derelinquat, ut ante caraxatum est, aeternaliter. Maneat autem praedictum rus defensum ab omni obstaculo et liberum a cuncto seruitio, excepto communi labore, expeditione, pontis renouatione, arcisue constructione. Si quis uero, tyrannica inflatus potestate, infringere temptauerit huius nostri decreti cirographum, sciat se coram Christo et angelis eius in tremendo examine rationem redditurum, nisi hic prius emendare satagerit. Istis terminis circumgyrata asser[i]tur ante, scilicet, supradicta terra. Ðis sint ðа landgemǽre ðe hírað intó Welligforda. Of Wines treówe andlang weges on ðane holan weg; anlang weges; of ðán holan wege on brádan leá norðewearde on énne ham; þurh út ðone leá súð út on óðerne ham; of ðán hamme andlang hegerǽwe innan wopping hangran; innan scilling hangran on ǽnne ham; of scilling hangran of brádan ham westeweardne; of brádan hamme on cerdan hleáw; of cærdan hlǽwe út on Lámburnan; on Eccanford; of Eccanforda on dyran treów; of dyrnan treówe on ylfing dene; on ǽnne elebeám; of ðán elebeáme on Cedboldes wylle; of Cedboldes wulle on Cytan seohtres ford; of Cytan seohtres forda andlang hricgges on syntri mǽde norðewearde; of syntri mǽde on flexhammas; of flexhamman on minthammas, on cylman stáne; of cylman stáne on ðone þrýscytan crundel; of ðán crundele on ðone rugan crundel; of ðán ruwan crundele þurh út clodhangran; of ðán hangran andlang róde út on múles dene; andlang dene út on Lámburnan; andlang burnan on wæterweg; of ðán wæterwege on waterhammes; of ðán hamman on grénan beorh; of ðán beorhe onlang heccan on Eccunes treów; of ðán treówe onlang gemǽres tó Wines treów. Acta est haec supradicta donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LVI. indictione .XIIII[a].

✠ Ego Eaduuig gratia dei tocius Britannicae tel-

luris rex meum donum proprio sigillo confirmaui. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater celeriter consensi. ✠ Ego Oda Dorouernensis aecclesiae archipraesul almae crucis specimine roboraui. ✠ Ego Ælfsinus Uuintoniensis aecclesiae speculator proprio stilo caractaui. ✠ Ego Cenwald cum coelesti signo adfui. ✠ Ego Oscytel placabili mente consensi. ✠ Ego Osulfus non renui. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfgar minister.

MCXCIX.

EÂDWIG, 956.

✠ In Christi nomine atque uirtute! Sagaci intuendo prospectu casus lapsusque conditionis humanae, de qua Aecclesiastes 'Uanitas,' inquit, 'uanitatum et omnia uanitas,' incessanter referre debitrices gratias oportet ei, uidelicet, cuius bonitate dum non essemus conditi sumus, dum periclitamur beneficiis refocillamur, dum denique omnia aeterna perditi nece ipsius liuore nos esse credimus redintegratos ad uitam, et eandem mercando mutuari conceditur aeterna caducis ueritate dicente, 'Thesaurizate uobis thesauros in coelo,' et caetera. Quapropter ego Eaduuig rex, monarchus Brittanniae insulae, fauente deo, huic meo fideli nomine Ælfsige .xxv. mansas in loco qui dicitur Bennahamme in iure haereditario concedo, perfruituro comite uita; post uero sui obitum licentiam habeat commendandi cuicumque placuerit haeredi, cum omnibus ad se rite pertinentibus, pratis, pascuis, siluis,

uenationibus, inmunis. Amodo permaneat iste ager ab omni censu regali, excepta expeditione, pontis arcisque constructione. Si quis amodo hanc nostram donationem amouerit, sciat se deo contraiturum ire non mihi, qui ab illo potestatem accepi. Đis sindan ðа londgemǣro æt Bennanhamme. Ærest of Cynetan on ða meardīc; of ðǣre dīc on hǣddes wyl; of ðān wylle on clǣnan crundel; of ðān crundele on ða rēadan hane; of ðǣre hane on Wigmundes swelgende; of ðān swelgende ūp on ðane hryc; andlang hrycces tō ællan stapole; of ðān stapole on āccan gefyrhðe; of ðān gefyrhðe on Meōsbrōces ford; of ðān forda on sc[ī]r get; of ðān gete on holan brōces hæffod; ðonne on ðæt hæcget; ðanne on ða rōde ēastewearde; of ðǣre rōde on mǣr lace; of ðēre lace on stapelford ūt on Cynetan; ðanne ūp andlang healfan strǣme eft on mærdīc, and Codan mēd ðērtō. Acta est autem haec donatio anno .DCCCC.LVI. ab incarnatione dominica, indictione .XIIII[a]. regni autem mei primo anno.

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum hoc donum cum triumpho sanctae crucis impressi. ✠ Ego Eadgar indoles clito confirmaui. ✠ Ego Oda archiepiscopus consignaui. ✠ Ego Ælfsige episcopus consensi. ✠ Ego Oscytel episcopus corroboraui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus faui. ✠ Ego Daniel episcopus subscripsi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelwuold dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Æðelric minister.

MCC.

EÂDWIG, 956.

✠ OMNIPOTENS rerum creator insimul uniuersorum per sex dies distinxit formulas singulorum, statumque custodiunt naturalem, excepto homine et angelo praeuaricatore, per quem omnis aduersitas irrepsit in genus humanum, quod miserando diuina gratia liberauit tandem in fine saeculorum. Hoc audito et praelibato a multis peritioribus ego Eaduuig rex, dei gratia, tam pecuniis quam praediis honorare dispono meos fideles, huic etiam meo fideli Byrhtelmo presbytero Cenigtun in haereditatem concedo perpetuam cum omnibus ad se pertinentibus possidendam, et tradendam cui uult haeredi. Facta est autem haec praefati agelli libertas ab omni censu regali soluta, exceptis tribus, expeditione, uidelicet, pontis arcisque aedificatione, quae pernecessaria sunt omnibus regionibus. Anno .DCCCC.LVI. incarnationis dominicae, indictione .XIIII. anno uero primo imperii nostri. Đis sint ðа landgemâro tô Cenigtûne. Of Temese stæðe on Wulfrîces brôc; ûppan rigeweorðe on ða ealdan dîc; of ðǽre dîc ût on rigewurðe heal; ðanne on ðone râhhege; andlang ðæs hege[s] on Bagganwurðe ǽfre be efic ðæt hit cymð on sceaceling æcere; ðonne ût on stânford; ðanne ût on Temese on ðone igoð þwyres ofer berege on ceanewyllan and strêmes ût Temese; andlang Temese ðæt hit cymð on Hyrdige; ðonne ût eft on Wulfrîces brôc.

✠ Ego Eaduuig rex diuina gratia largiente tocius Britanniae hoc donum libenter signo crucis confirmaui. ✠ Ego Oda archipraesul consensi. ✠ Ego Eadgar indole[s] corroboraui. ✠ Ego Ælfsige episcopus annui. ✠ Ego Osulf episcopus adquieui. ✠ Ego Uulfsige episcopus subscripsi. ✠ Ego Cyneuuold episcopus impressi. ✠ Ego Daniel episcopus

dictaui. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelgerd minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Ælfred minister.

Quicumque amodo nostrum decretum muniendo seruauerit, pascatur manna coelesti. Si quis autem, quod absit, contraire temptauerit, obstaculum patiatur Gehennae nisi cito emendare festinet.

MCCI.

BISHOP BYRHTHELM, 956.

✠ Ðis is seó gerǽdnes ðe Byrhtelm biscop and Æðeluuold abbud hæfdon ymbe hira landgehwerf. Ðæt is ðonne ðe se biscop gesealde ða hída æt Cenintúne intó ðǽre cyricean æt Abbendúne tó écan yrfe, and se abbud gesealde ðæt seófontyne hýda æt Crydanbrigce ðán biscope tó écenesse, ge on lífe ge efter lífe; and hí eác ealra þinga gehwyrfdon ge on cucan ceápe ge on óðrum, swá swá hí betwehs him gerǽddon; and ðis wæs Eádwiges leáf cyninges. And ðis syndon ða gewitnessa. Ælfgífu ðæs cininges wíf, and Æðelgífu ðæs cyninges wífes módur, Ælfsige biscop, Osulf biscop, Coenwald biscop, Byrhtnóð ealdorman, Ælfheáh cyninges discðen, Eádríc his bródur.

The same in Latin.

✠ Dominus autem abbas Æðelwoldus commutationem eiusdem terrae, id est Cenintun, concedente eodem rege, egit apud Brihtelmum episcopum. In cuius uicissitudine ipse episcopus accepit illam uillam quae appellatur Crydanbrigce. Testes autem fuerunt

huius commutationis, Ælfgifa regis uxor, et Æðelgifa mater eius, Ælfsige episcopus, Osulfus episcopus, Kenwald episcopus, et multi alii.

MCCII.

EÂDWIG, 956.

✠ CHRISTI disponente gratia, ego Eaduuig imperiali Anglo-Saxonum diademate infulatus ac bonorum regum exempla secutus, et populos mihi a deo concessos regere pacifice optans, aliquam terrae partem, id est, mensuram .xxv. cassatorum uni meo ministro Ælfrico concedo, in loco ubi dicitur æt Bægenweorðe, ut, uita comite, habeat; et post obitum suum derelinquat successori cui uoluerit in aeternam possessionem, cum campis, pascuis, pratis, siluis. Haec tellus a cuncto sit immunis seruitu, nisi pontis et arcis expeditionisque iuuamine. Gloria consentientibus; Tartarum nolentibus! Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ðis sind ða landgemǽro tó Bægenweorðe. Ærest of górgrǽfan úp andlang sládes on ðone þorn; ðonne on ðæt crundel súðeweard; ðonne tó ðán wulle; ðæt on læces ford; ðonne úp andlang ríðe on gemǽrweg; andlang weges on ða díc æt scobban oran; andlang díc on gemǽrweg; andlang weges onbútan þorn hangran on ceobba stán; forð andlang gemǽrweges on ðone weg æt cealfes wulle; forð andlang weges tó yfemestan leáge; ðonne forð ofer sciteres clif tó hígwege; úp andlang weges tó ðán ráhhege; andlang weges on hæseldíc; ðonne on Wulfstánes díc; of ðǽre díc on Maducesleá; þurh ðone leá on ðone put; of ðán putte on ðone ellenstub; ðonne on lippan díc; andlang díc on seófen æceras westewearde; ðonne on ðone hǽðenan byrgels; ðonne on ðæt scorte land súðeweard; ðæt andlang fyrh on ðone healfan æcer; ðonne on ðæt

wiðigbed; ðonne on dūnan ford; of ðān forda andlang sunnigga wullæ brōces on wudæford; ðonne andlang hricges on westmōr innon ðone brōc; ūp andlang brōces on gōrgrāues ðǣr hit ǣr onfeng. Ðis sint ðāra meādgemǣra ðe tō ðān lande gebyriað. Ærest of ðǣre brycge on berige; ūp andlang mid strēmes oð foran ongean ða niwan dīc; ðonne oð midne streāmen; niðer andlang streāmes ūp on ðone greātan welig; ðonne andlang ðǣre hegerǣwe ūt on ða eā oð midne streām. Ðonne synt ðis ða gemǣro ðǣre mǣde æt Ennanbeorgum. Of ðǣre dīce ende forð on ða eā; niðer andlang midstreāmes ūp on ða wonlace oð foran ongean ðone beorh; ðǣr betweonan meāde and dūne eft on ða dīc. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. indictione quartadecima.

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus non renui. ✠ Ego Oscytel episcopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Uulfsige episcopus adquieui. ✠ Ego Byrhthelm episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfuuold episcopus confirmaui. ✠ Ego Aðulf episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfuuig minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Uulfric minister.

MCCIII.

EÂDWIG, 956.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Summo almae et indiuiduae trinitatis fatimine aegregius agonista sanctae praedicationis hortatur, talem protulit sententiam, dicens, 'Omnia nuda sunt et aperta coram oculis domini,' et a luce prima usque conticinium uniuscuiusque actus prospicit. Ideo ego Eaduuig uni meorum carorum, quem cordetenus diligo, nomine Eadrico aliquam terrae portionem secundum aestimationem .xvi. cassatorum illic quo Anglico uocabulo profertur æt Pyrianforda, quamdiu hic corpus animatum habere uidebitur, nostri doni priuilegium sibi uendicet; et postero denique suo quemcumque elegerit perenniter impertiat, cum omnibus quae sibi iure pertinent, campis, pascuis, pratis, siluis. Sit uero haec terra ab omni saeculari negotio libera, excepta expeditione, et pontis ac arcis constructione. Si quis uere tyrannica inflatus potestate infringere temptauerit huius nostri decreti cirographum, sciat se coram Christo et angelis eius in tremendo examine rationem redditurum, nisi hic prius emendare satagerit. Istis terminis haec tellus ambita uidetur. Ðis sind ðа landgemeáro tó Pyrianforda. Ærest of Pyrianforda andlang wægan on Fiscesburnan; andlang burnan on ðone mearchagan; úp be hagan oð ða gedéla; west on gerihta tó snawes mére wuestewearden; ðonne on ðone hó foreweardne; ðonne on gerihta ofer Ufan dúne; ðonne on ðone gyrdweg; andlang weges on ðone mearchagan; úp be hagan on weorðe hege; forð be ðán hege on weorð apeldre; ðonne on perleáge; ðonne súð tó efes on ðone ealdan hrunan; ðǽr tó hagan; óp be hagan tó Eceles hamme; ðonne á be hagan tó mylenfelda; ðonne á be hagan tó mintfelda; ðonon on gerihta on mintbyrge; ðǽr tó burnan; andlang

burnan on ða flexwaran on ðone hagan; ðonon ût on ðone feld; ðæt ût tô milgemete; ðon on ða ferhðe forwearde; ðonon tô ðǣre twicene; andlang twicene on weahhes fen; ðonon ût on wegan; andlang wegan on Pyrianford; and sîðwuda hŷrð sum intô Pyrianforda. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini .DCCCC.LVI. indictione .XIIII.

✠ Ego Eaduui rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Cenuuald episcopus consensi. ✠ Ego Oscutel episcopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Byrhthelm episcopus subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Ælfsinus praesul signum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Uulfgar minister.

MCCIV.

EÂDWIG, 956.

✠ REGNANTE perenniter Christo! Quid enim est in hac uita melius quam his terrenis caducisque coelestia et mansura mercari; quia omne quod uidetur temporaliter deficit, id uero quod non uidetur sine intermissione permanebit. Quamobrem ego Eaduuig rex Anglorum, ac tocius Britannicae telluris gubernator et rector, cuidam meo homini uocitato nomine Eadric modicam partem terrae, id est .v. cassatos, perpetualiter concedo, illic ubi uulgari uocabulo dicitur æt Peadanwurðe; amodo cum securitate nostrum do-

num uita comite sibi usurpet; se obeunte, cuicumque uoluerit in carisma perenne impertiat, cum campis, pascuis, pratis, siluis. Haec tellus a cuncto sit immunis seruitu, nisi pontis et arcis ac expeditionis iuuamine. Si quis uero minuerit hanc donationem, sciat se reum omni hora uitae suae et tenebrosum Tartarum non euadere. Istis terminis haec tellus ambita uidetur. Ðis sind ða landgemǽro tó Peadanwyrðe. Ǽrest of Ælflǽde gemǽra norð on ðone hagan; andlang hagan on standan; ðonne on ða díc; ðæt ðonne on ða eá; andlang eá on ðone mulenger; ðonan andlang ðǽre mylen díc eft on ða eá; andlang eá oð ða byrcg; and se mylen stede and ðæt land be norðan eá ðe ðǽrtó hýrð, and ðára oxena wíc and seó mǽd on túnege ðe ðǽr mid rihte tógebyreð and seó eástmearc eal se haga scæt ést on Ælflǽde mearce, and ða werbæra and seó meád be norðan eá, and ða hammas ða ðér mid rihte tógebyriað. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. indictione .XIIII[a].

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenuuald episcopus consignaui. ✠ Ego Oscytel episcopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus adquieui. ✠ Ego Aðulf episcopus non renui. ✠ Ego Daniel episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfmær minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Ælfuuig minister. ✠ Ego Eadric minister.

MCCV.

EÂDWIG, 956.

✠ In nomine creatricis omnium rerum et dominatricis sanctae trinitatis omnipotentis qui solus regnum immutabile et incorruptibile atque ineffabile perpetua potestate possidet ac continet! Ideo ego Eaduuig, industrius Anglorum rex, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, primo anno imperii mei litteratoriis apicibus [hanc] roboraui [cartulam]; quam cum consensu heroicorum uirorum tradidi cuidam comiti, non solum mihi per omnia fideli subiectione obtemperanti, uerumetiam in omnibus meum uelle subiicienti, ceu meis caris praedecessoribus frequentatiuis manifestari solebat, uocitato nomine Ælfhere, modicam numinis mei partem, id est .x. mansas perenniter impendo, penes illum locum quo assertione multorum hominum profertur ita æt Wilmanleahtune; ut terram iam praefatam, meo scilicet ouanti concessu, tramitibus suae possideat uitae; deinceps namque sibi succedenti cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi, in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si qui denique, mihi non optanti, hanc libertatis cartam, cupiditatis liuore depressi, uiolare satagerint, cum agminibus tetrae caliginis lapsi, uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Istis terminis haec tellus ambita uidetur. Ðis sind ða landgemǽra æt Wilmanlēhtūne. Ærest æt Cranmēre; and of ðæn mǽre andlang brōces; and

swâ on ðone þorn; and of ðân þorne andlang ðǣre strǣte in on hore pyt; of ðân pytte on ðane blâcan pyt; ðonan on langdûne ende; of langan dûn swâ tô ðân hlǣwe; of ðæn hlǣwe tô ðǣre sealtstrǣt; and efter strǣte tô Wilman forda; of Wilman forde on Cyneferðes pyt; ðonan in ða hwîtan dîc; of ðǣre dîc andlang hricgweges ðæt in Cranmêres brôce; andlang brôces intô Cranmêre. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. indictione quartadecima.

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater celeriter consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsin praesul sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Oscytel episcopus adquieui. ✠ Ego Osulf episcopus non renui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus subscripsi. ✠ Ego Daniel episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Æðeluuold dux. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Eadric minister.

MCCVI.

EÂDWIG, 956.

✠ REGNANTE inperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Cunctis supernorum sacramenta donorum coelitus perscrutantibus notum est, quod non solum huius mundi status, antiqui hostis fraude atque molimine, deficiendo corrumpitur, uerumetiam in praesentis uitae prope consummato curriculo, humana pro-

speritas iniquorum hominum acri intentione et angore constringitur. Nunc ergo, dum nobis tempus est ueniae, festinemus laqueum totis nisibus deuitare mortis, dumque carnale possidemus patrimonium spiritale exerceatur mercimonium, quo inter angelicos choros mereamur adipisci gaudia sine fine mansura. Quapropter ego Eaduui rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Æðelnoð .XIII. mansas perpetualiter concedo, in illo loco ubi iamdudum ruricolae illius terrae nomen indiderunt æt Fif hidum; quatinus habeat ac possideat quamdiu uitalis spiritus aluerit corpus; cum autem dissolutionis suae dies aduenerit, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedicta donatio ab omni mundiali obstaculo libera, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero hominum hanc meam donationem cum stultitiae temeritate iactitando infringere certauerit, sit ipse grauibus per colla depressus catenis, inter flammiuomas tetrorum daemonum cateruas, nisi prius hic ad satisfactionem uenire maluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sind ðára .XIII. híde landgemǽra ðe tó Fíf hídum gebyriað. Ǽrest on Ydeles ige; of Ydeles ige andlang gemǽres tó Ðatteles wege; andlang weges on mǽnan móres heáfud; andlang mǽnan móres heáfud on Eoccene; úp mid strǽme tó Hudes lade; of Hudes lade tó ðǽre scortan díc; of ðǽre scortan díc on Ælf[ð]rýðe díc; andlang díc on holan bróc; andlang holan bróces on Wasan; andlang Wasan eft tó Ydeles ige. Ðonne is ðæs landes ealles .XIII. healf híd. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LVI. indictione .XIIII[a].

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus sigillo sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Ælfsige Uuintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenuuold episcopus confirmaui. ✠ Ego Oscytel episcopus consensi. ✠ Ego Osulf episcopus consignaui. ✠ Ego Uulfsige episcopus subscripsi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus impressi. ✠ Ego Ælfuuald episcopus corroboraui. ✠ Ego Aðulf episcopus consensi. ✠ Ego Daniel episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Ælfgard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfhere minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Eadred minister. ✠ Ego Cynesige minister.

MCCVII.

EÂDWIG, 956.

✠ Anno dominicae incarnationis .dcccc.lvi. indictione .xiiii. Ego Eadwig Anglicae gentis inclitus rex, uni meo ministro cui nomen insitum est Uulfric .v. mansas perpetualiter trado, illo in loco ubi ruricolae appellatiuo usu ludibundisque [uocabulis] nomen indiderunt æt Ceorlatun; dum uero uitale spiramen suum fouerit corpus, animo iocundo nostra dapsili deditione perfruatur; decurso scilicet suae curriculo uitae, haeredi cui uoluerit impendat in perpetuum carisma. Praefatum rus omni seruitio careat, praeter expeditionem, pontis et arcis munimen. Si quis uere, tyrannica inflatus potestate, infringere temptauerit huius

nostri decreti cirographum, sciat se coram Christo et angelis eius in tremendo examine rationem redditurum, nisi hic prius emendare satagerit. Nam praefatum rus nullis certis terminis dirimitur, sed iugera adiacent iugeribus.

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Cenuuald episcopus consignaui. ✠ Ego Oscytel episcopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus adquieui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus non renui. ✠ Ego Ælfwold episcopus consensi. ✠ Ego Uulfsige episcopus subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus conclusi. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Æðeluuold dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfuuine minister.

MCCVIII.

EÂDWIG, February 13th, 956.

✠ Nichil in hoc saeculo prolixa foelicitate fruitur, nichil diuturna dominatione potitur, nichil quod non ad fatalem uitae terminum ueloci cursu tendatur. Ideoque ut orthodoxorum demonstrant paradigmata sic nobis mundanarum rerum patrimoniae sunt perfruendae, ut tamen aeternae patriae emolumentis numquam fraudemur. Quamobrem ego Eaduuig, annuente altithroni moderatoris imperio, tocius Albionis triuiatim potitus regimine, non inmemor ob hoc mihi reci-

diua fore concessa ut his strenue aeterna dapsilis lucrarer, quoddam nemus cum suis campis paulo, scilicet, plus sexaginta iugeribus ad architectandum sanctam dei genitricis aecclesiam quae sita est in Abbandune, Æðelwuoldo abbati deuotissimo, necnon monachorum collegio sub eius disciplina Benedicti abbatis aegregii regulam seruantium, prona admodum deuotione in aeternam largitus sum haereditatem; cui uidelicet nemori ipsius diocesis solicolae notum imposuerunt uocabulum Heafochrycg, quod his undique notis circumgyratur limitibus. Ærest on Panganburnan; ðæt on ða dîc; ðæt â be dîc on ðæne hagan; ðæt on cristelmǣlbeâm; ðæt andlang hagan on ða þornihtan leâge; ðæt forð on Brygford; ðæt â be hagan on stânwege; of stânwege â be weortwalan on ða flexæcyras; ðæt â be weortwalan on masan mêre; of ðâm mêre on Cuðulfes cotstowe; of ðâm cotstowum on Panganburnan; ðæt ûp mid streâme eft on ða dîc. Huius nostrae munificentiae doni testes extiterunt quorum nomina inferius ordinatim secundum cuiusque dignitatem caraxantur.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter consensi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsige praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Coenwuold episcopus confirmaui. ✠ Ego Oscytel episcopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Brihtelm episcopus consensi. ✠ Ego Ælfuuold episcopus non renui. ✠ Ego Aðulf episcopus conclusi. ✠ Ego Daniel praesul corroboraui. ✠ Ego Æðelwold abbas adquieui. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfsige dux. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfred minister.

✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Cynesige minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Æðelferð minister.

Sit autem praedictum nemus, quod ego cum consensu optimatum meorum praefato perpetualiter largitus sum abbati ad architectandum aecclesiam, ab omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem, laruarico instinctus spiritu, hoc donum uiolare immutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis baratri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. Scripta est haec munificentiae syngrapha anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVI. indictione .XIIII[a]. idus Februarii.

MCCIX.

EÂDWIG, 957.

✠ REGNANTE imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Omnibus namque sapientibus notum ac manifestum constat quod dicta futura uel facta pro multiplici aerumpnarum perturbatione et cogitationum uagatione frequenter ex memoria recedunt, nisi litterarum apicibus et custodiae cautela reseruentur, et ad memoriam reuocentur. Quam ob causam ego Eadwig industrius Anglorum rex gubernator et rector, idcirco cuidam fideli meo ministro quem nonnulli uocitant noto uocamine Ælfric, pro eius beniuolo obsequio, aliquam portionem terrae perenniter, mente deuota, concedo, id est .V. mansas illo in loco ubi Anglica appellatione dicitur æt Eblesburnan; dum

uero uitale spiramen suum fouerit corpus, animo iocundo nostra dapsili dedictione perfruatur; decurso, scilicet, suae curriculo uitae, haeredi cui uoluerit impendat in perpetuum carisma, cum campis, pascuis, pratis, siluis. Sit uero haec terra ab omni saeculari negotio libera, excepta expeditione, pontis et arcis constructione. Si qui denique, michi non optanti, hanc libertatis cartam, liuore depressi, uiolare satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi, uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' [ubi] cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Istis terminis haec tellus ambita uidetur. Ðis synd ðа landgemǽre tó Eblesburnan. Ðonne géð hit ǽrest on Bican bricge; of ðǽre bricge on beordúne forewarde on hafochlinc; of hafochlince on stódpeð úfwerdne; ðanon on ðone brádan herpað; of ðám herepaðe on Eángýðe hléw; ðanon on ménen dene; of ménan dene on landsceargeat; of landsceorgeate on Ludan beorh; of Ludan beorge on Eblesburnan; úp on streám æt Bican bricge. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LVII. indictione .XV.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Osulf episcopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consignaui. ✠ Ego Wulfsige episcopus adquieui. ✠ Ego Ælfwold episcopus conclusi. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfsie minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Wulfgar minister.

Rubric. Ðis is ðára .v. hýda bóc æt Eblesburnan, ðe Eádwig cyng gebócode Ælfríce his þægne on éce yrfe.

MCCX.

EÁDWIG, 957.

✠ Regnante theo in perpetuum architectorio! Dum igitur saecularia regimina rite creator omnium rerum ita decreuerit, ut nobis non solum quae temporalia ac transitoria creauerat ad uictum largiendo cotidie distribuit, immo etiam iisdem ipsis momentaneis ac labentibus aeterna posse mercari permisit. Quamobrem ego Eaduui dei gratia rex Anglorum, cuidam meo duci, mihi ualde fideli, qui ab huiusce patriae gnosticis nobili Ælfheah appellatur uocabulo, pro obsequio eius deuotissimo, perpetua largitus sum haereditate .x. mansas, ubi ruricolae antiquo usu nomen imposuerunt æt Boclande, ut ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu uiuat; et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in haereditatem aeternam. Sit autem praedicta terra cum omnibus ad se rite pertinentibus libera, campis, pascuis, pratis, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero, quod non optamus, contra nostrum decretum machinari uel infringere aliquid uoluerit, sciat se rationem grauiter redditurum in die iudicii ante tribunal domini, nisi prius hic digna emendauerit poenitentia ante mortem. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sindon ðа landgemǽro tó Bóclande. Ærest ðér Sprindles hám hýrð tó Bóclande, and eal gamafeld tó Bóclandes gemǽre; of lytlan móres heáfde tó laurocan beorge; of laurocan beorge tó casan þorne; of casan þorne tó brádan wege; of brádan wege andlang ðára heáfodæcera oð fisceres dene; of fisceres dene tó ðáre mǽde; of ðǽre méde út tó Wasan; of Wasan út tó eá; andlang heá tó healhwere; of healhwere tó ðán westran wiðige; of ðán wiðige tó ðám yrðlande; of ðám yrðlande on ðone hígweg; of ðán

hīgwege þurh Bōcland tō Kynan wylle; on ðone heāfodæcer; of ðān heāfodæcere ūt on ðone steort; of ðān steorte on ðone yrnendan mōr; of ðān yrnandan mōre on Ælfsiges mōr. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVII. indictione .XV. scripta est carta.

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum praefatum donum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Ælfsige episcopus sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Osulf episcopus consignaui. ✠ Ego Bryhtelm episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfuuold episcopus adquieui. ✠ Ego Bryhtelm conclusi. ✠ Ego Ælfsige dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfuuig minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Eaduuold minister.

MCCXI.

EÂDWIG, 958.

✠ CHRISTO theo in saeculorum saecula coelum terramque regente! Humanum genus ab ortu suo [fluere] usque ad mortem deficiendo uidetur, sed pius omnium uirtutum amator, qui nos cupit deuitare malum sectarique bonum, cotidie de lacrimarum ualle ad coelestia regna nos ire foeliciter monstrat. Unde ego Eadwig rex, Anglorum gubernator et rector, cuidam meo fideli homini, uocitato uocamine Eadheah, modicam numinis mei partem terrae, id est duas mansas et dimidiam, et insuper .XXV. segetes, illic ubi Anglica appellatione dicitur æt Æscforda et æt Byohylle, perpetualiter concedo; ut habeat ac possideat quamdiu uiuat; et post se cuicumque uoluerit aeternaliter derelinquat. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione et pontis arcis-

ue constructione. Si quis autem infringere temptauerit, quod absit, sciat se rationem redditurum coram deo et angelis eius, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ðis synt ðe landgemére tó Æscforda and tó Beóhille. Ærest on Wonbróces ford; ðonne andlang díces on Luhhan beorh; ðonon on án réwæ; ðonon on áne díc; ðonon on ánnæ weg; andlang weges on Stánford; ðonon eft on ánne weg oð hit cymð eft an áne díc; andlang díc tó holon bróces heáfdum; andlang bróces on ánne stánihtne ford; ðonon eást on áne díc; andlang díces tó Fileðleáge forda; úp on streám on ánne hagan; andlang hagan on holan cumbes landscare; ðonon on áne díc; ðonon on ruwan cnol; ðonon on ánne hagan; ðonon on ðet swelgend; ðonon on ánne bróc; ðonon tó linor; andlang linor tó Æscforda; ðonon tó ðére dícwale; ðonon on wiðigslǽd; ðonon tó holan bróce; of ðám bróce on áne díc; ðonon eft on Wonbróces ford; ðonon is hérbútan ðám gæmǽne les strǽt; ðonon synt ðǽr manega hylla ðæ man erien mæg. Haec carta caraxata est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVIII. indictione .I.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Byrhthelm episcopus consignaui. ✠ Ego Oswulf episcopus adquieui. ✠ Ego Byrhthelm episcopus conscripsi. ✠ Ego Ælfwold episcopus non renui. ✠ Ego Daniel episcopus conclusi. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelsige dux. ✠ Ælfgar dux. ✠ Byrhtfærh dux. ✠ Ælfeah dux. ✠ Eadric minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Ealdred minister.

Rubric. Ðis is ðáræ þriddan healfan híde bóc æt Æscforda and æt Beóhylle, ðe Eádwig cing gebócode Eádeáge his þegne on éce yrfe.

MCCXII.

EÁDWIG, 958.

✠ CHRISTO theo in saeculorum saecula coelum terramque regente! Humanum genus ab orto suo fluere usque ad mortem deficiendo uidetur; sed pius omnium uirtutum amator, qui nos cupit deuitare malum sectarique bonum, cotidie de lacrimarum ualle ad coelestia regna, quae nostrarum mentium sensus excedunt, ire foeliciter monstrat, quia aeterna sanctorum gaudia nunc cogitatione penetrari possunt. Unde ego Eadwig rex Saxonum, cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Eadric .xxx. mansas perpetualiter concedo, illic ubi Anglica appellatione dicitur æt Wurðe, ut terram iam praefatam, meo scilicet ouante concessu, tramitibus suae possideat uitae; deinceps namque sibi succedenti cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi, in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione et pontis arcisue instructione. Minuentibus uero atque frangentibus hanc donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, fiat pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, 'Discedite a me maligni in ignem aeternum qui paratus est Satanae et satellitibus eius,' nisi prius digna deo poenitentia ueniam legali satisfactione emendent. Praedicta siquidem tellus istis terminis circumcincta clarescit. Ðis sint ða landgemǽre æt Wurðe ðára þritiga hída. Ǽrest on stánbricgge; of stánbricgge eást onlang Temese ðæt hit cymð tó Cinghǽma gemǽre; súð ondlang gemǽres ðæt hit cimð tó ðám heáfudstoccum; of ðám heáfodstoccum úp on Wærnan hylle tó ðám þorne; of ðám þorne ondlang mearce on Eccene; ondlang strémes oð hit sticað

on Cearninga gemǽre; ondlang mearce ðat hit sticað on Heántúnninga gemǽre. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVIII. indictione XVI[a].

✠ Ego Eaduui rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfuuald episcopus adquieui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus non renui. ✠ Ego Daniel episcopus confirmaui. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfuuig minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Beorhtnoð minister. ✠ Ego Uulfhere minister. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Uuynsige minister.

MCCXIII.

EÁDWIG, 958.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVIII. indictione .I[a]. ego Eaduuig, omnicreantis disponente clementia, Angligenarum rex diuino ductus amore ab eodem deo et domino nostro populis et tribubus praeordinatus in regem, anno imperii mei .IIII°. non inmemor fui quo modo et quam mirabiliter omnia supernus rector firmae rationis serie gubernat atque custodit; idcirco cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Eaduuoldo .X. mansas aeternaliter concedo, illic ubi Anglica appellatione dicitur æt Draitune, ut habeat ac possi-

deat quamdiu uitalis flatus aluerit corpus; cum autem dissolutionis suae dies aduenerit, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna liber tate iocundum, cum uniuersis quae pertinent sibi, campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione et pontis arcisue instructione. Si quis uero hominum hanc meam donationem cum stultitiae temeritate iactitando infringere certauerit, sit ipse grauibus per colla depressus catenis inter flammiuomas tetrorum daemonum cateruas, nisi prius hic ad satisfactionem uenire maluerit. Istis terminis ambitur praedicta tellus. Đis sind ðа landgemǽra tô Draitûne, æcer under æcer. Ærest of Englâfes forda on Dyðmêre; ðonon on Lacing; andlang Lacing on cealcford; ðonon on mǽrdîc; andlang dîc on mydeling; ðonon on Wanetinge; andlang Waneting on Oeccene; ðonon on ðа ealdan dîc; andlang dîc on Englâfes ford.

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Byrhthelm episcopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus adquieui. ✠ Ego Byrhthelm episcopus corroboraui. ✠ Ego Uulfsige episcopus non renui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus conclusi. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfsige dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Ælfuuig minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Æðelsige minister.

MCCXIV.

EÂDWIG, 958.

✠ Regnante perenniter Christo! Quid enim est in hac uita melius quam in his terrenis caducisque coelestia et mansura mercari; quia omne quod uidetur temporaliter deficit, id uero quod non uidetur sine intermissione permanebit. Qua de re ego Eaduuig rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fidelissimo propincernario, Kenerico nomine, duas cassaturas perpetualiter concedo in illo loco ubi ruricolae antiquo usu nomen indiderunt æt Cern, quatenus ille bene perfruatur ac possideat quamdiu uiuat; et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo cum omnibus ad se rite pertinentibus, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem infringere temptauerit, quod absit, sciat se rationem redditurum coram deo et angelis eius, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Praedicta siquidem tellus istis terminis circumcincta clarescit. Peracta est autem ista donatio libera anno .dcccc.lviii. ab incarnatione dominica .iiii°. anno uoluente mei imperii. Đis sint ðа landgemǽro Cínríces by Cern ðára twégra hýda. Ærest ðǽre landscorebróc scyt on Cern; ðonen of landscorebróce on ðæt ǽnlype ellyn; ðonne of ðán ǽnlupan ellynne on Hodduces hancgran; of Hodduces hancgran on ða ǽnlypan ác; and of ðǽre ǽce on ðǽne hearapoð; ðonon andlang hearpoðes oð ðére þorn; of ðǽr þorne on Aniges hám; of Haniges hámme on Cern; ðonne of Cern on ðone bróc; of ðán bróce on hǽðennan byriels; of ðán hǽðenan byrielse on heáðdúne; on stódlégeget; of ðæne gete on ðone bróc; andlang bróces eft on Cern.

✠ Ego Eaduuig rex Angolsaxonum hoc donum cum triumpho agiae crucis impressi. ✠ Ego Byrhtelmus praesul confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus consensi. ✠ Ego Byrhtelmus episcopus condictaui. ✠ Ego Ælfuuoldus episcopus assignaui. ✠ Ego Daniel episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfgar regis propinquus testificaui. ✠ Ego Byrhtferð eiusdem frater testificaui. ✠ Ego Ealdred regis discifer testificaui. ✠ Ego Ælfuuig regis pincerna testificaui. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Leoua minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Byrhtnoð minister. ✠ Ego Byrhtric minister. ✠ Ego Æðelsige minister.

MCCXV.

EÂDWIG, 958.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, omnium uisibilium et inuisibilium rerum creatore in perpetuum regnante, et a summo coeli fastigio omnia regnorum iura disponente! Cunctis ea quae sunt uera cernentibus manifestum est quod praesentis uitae prosperitas mundi strepitu deficiendo corrumpitur; nunc igitur de rebus temporalibus, si bene dispensentur, aeterna iusticia comparatur. Unde ego Eadwig rex Anglorum gubernator et rector, cuidam meo fidelissimo ministro qui ab incunabulis suae infantilitatis nomen accepit Uulfric .v. cassatos perpetualiter concedo, in illo loco ubi ruricolae appellatiuo usu ludibundisque uocabulis nomen indiderunt æt Denecesuurðe. Habeat autem possideatque uitae suae tempore meum regale donum; et postquam uniuersitatis uiam adierit, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Sit autem praedicta terra cum omnibus ad se rite pertinentibus libera, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione.

Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram donationem infringere uel mutare satagerit, horribiles inferni fusci ualuas sentiat, atque terribiles daemonum cohortes suis obtutibus dementer aspiciat. Istis terminis haec tellus ambita uidetur. Đis sind ðа landgemǽro æt Đencesuurðe. Ǽrest on Cillaríðe; ðæt west on muttic, on ða díc; on Ordulfes gemǽro tó ceápan hlǽwe; andlang díc on landbróc; andlang bróces tó ðám norðan Deneceswurðe gemǽra; ðonon eástryhte eft on Cillanríðe; ðonon ðǽr súð ðǽr we ǽr onfengon; ðát licgað ðǽr ða þreó hída on ðán norðan Deneceswyrðe undǽlede.

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis inpressi. ✠ Ego Byrhtelm consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus adquieui. ✠ Ego Daniel episcopus non renui. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfuuig minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Uulfric minister. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVIII. indictione .I[a].

MCCXVI.

EÂDWIG.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Cunctis sophiae studium pene meditantibus notum est, quod instantis uitae periculis imminentibus, et curis euanescentium rerum crebrescentibus humana cognitio quasi ros elabitur et obliuioni traditur, nisi aliqua certa ratione praenotetur; 'Quia non sunt aeterna quae hic conspiciuntur sed terrena,' ut imbutus sermone tonantis apostolus inquit, nunc

uelut umbra cito sic corporiae fugiunt res, sed decus aeternum hoc uisu stat certius omni. Ideo ego Eadwig Anglorum ac tocius Brittanicae telluris gubernator et rector, uni meo abbati, cui uocabulum certa astipulatione profertur Æðeluuoldus, necnon et humili cohorti quae sub eius regimine commoratur, aliquam terrae portionem, id est secundum aestimationem .xx. cassatorum, concedo liberaliter in aeternam possessionem, tamen tribus in locis, illic ubi uulgariter prolatum est æt Hengestes ige and æt Seofecanwyrðe and æt Wihtham, ut illud praedictum territorium ad illud monasterium quod situm est in uilla quae dicitur Abbandun aeternaliter pertineat, cum his rebus quae ad eandem terram pertinere dinoscuntur tam in magnis quam in minimis, campis, pascuis, pratis, siluis. Praefatum rus omni seruitio careat, praeter expeditionem, pontis et arcis munimen. Si quis uero hominum hanc meam donationem cum stultitiae temeritate iactitando infringere certauerit, sit ipse grauibus per colla depressus catenis inter flammiuomas tetrorum daemonum cateruas, nisi prius irriguis poenitentiae gemitibus et pura emendatione emendauerit. Istis terminis circumgyrata asseritur ante, scilicet, supra dicta terra. Ðis sindon ða landgemǽro ðæsse búrlandes tó Abbendúne, ðæt is gadertang on þreó genamod, ðæt is Hengestes ig and Seófocanwyrð and Wíhthám. Ærest on Meagðe ford; ðæt mid streáme on Stánford; forð mid streáme wiðútan Cytanigge on ða landlace; of ðére lace on scæcyling æcer; ðæt on híwege tó yfemestan leáge; ðæt on preósta leáge; ðæt tó Catleáge; ðæt tó cybban stáne; of ðǽm stáne on ða þrió gemǽru; ðæt innan ruwan leáge tó brógan gete; ðæt tó sundran edisce on ðone greátan þorn; of ðán þorne on cotan healas; ðæt on Tiddancumb; of ðæn cumbe on Tetanhylle; of Tytanhylle tó ðæn heáfodwege; ondlong cumbes tó ðǽm hecce; of ðám hæcce tó paðe stocce; ðæt tó plum leáge; ðæt on

Friðela byrig; ðæt tó ydyr leáge; of ydyr leáge tó ðám stáne; ðæt on Temese æt Eanflǽde gelade ðæ amid streáme ðæt hit cymð eft on Mægða ford. His autem uocabulis diuulgari uidentur termini agrorum, uidelicet, praedictorum.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter consensi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus confirmaui. ✠ Ego Oscutel episcopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consensi. ✠ Ego Ælfwold episcopus non rennui. ✠ Ego Aðulf episcopus conclusi. ✠ Ego Dunstan abbas subscripsi. ✠ Ego Æðelwold abbas adquieui. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Cynesige minister.

MCCXVII.

EÂDWIG.

✠ In nomine dei summi et altithroni, qui omnia de summo coeli apice uisibilia et inuisibilia ordinabiliter gubernans atque moderans, praesentisque uitae curriculo, cotidie temporales possessiones et uniuersae diuitiarum facultates nostris humanis obtutibus cernimus deficientes ac decrescentes; sic mutando fragilitas mortalis uitae marcescit et rotunda saeculorum uolubilitas inanescit, ac in carorum propinquo-

rum amicorumque amissione conqueritur ac defletur. Quapropter ego Eadwi Angligenarum rex caeterarumque gentium in circuitu persistentium, fideli meo ministro, uocitato nomine Eadrico, ob illius amabile obsequium eiusque placabili fidelitate .x. mansas largiendo libenter concedens perdonabo illic ubi uulgus prisca relatione uocitat æt Lechamstede, quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, dum huius labentis aeui cursum transeat illaesus atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; et post se cuicumque uoluerit perenniter haeredi derelinquat, sicuti praedixi. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae rite ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione, insuper ad augmentum praedictae donationis gratia, unam molinam iuxta diriuatiuis cursibus aquarum Lamburnan perpetuali donatione dedi praedicto ministro. Hoc tempore cachinnantes naenias subdolosi huius saeculi dinoscuntur interdum inchoasse alienum lucrum sibi usurpatiue cum ambitione iniquitatis uendicare, sed torpentes auaritiae incessus omnimodo in nomine sanctae trinitatis ab omnibus Christianis interdico, ita ut meum donum corroboratum sit cum signaculo sanctae crucis. Etiam si quis alium antiquum librum in propatulo protulerit, nec sibi nec aliis proficiat, sed in sempiterno graphio deleatur, et cum iustis non scribatur nec audiatur. Denique uero si quis, nobis non optantibus, nostrum hoc donum uiolari fraudulenter perpetrando consenserit, consideret hinc se die ultima iudicii coram deo rationem redditurum, atque cum reprobis quibus dicitur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' poenis atrocibus se esse passurum, si non antea corporea lamentatione emendauerit.

FINIS TOMI V.

LONDON:
Printed by S. & J. Bentley, Wilson, and Fley,
Bangor House, Shoe Lane.